

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

**TBMM - IX. DÖNEM
(1950 - 1954)
I. CİLT**

Kâzım ÖZTÜRK

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ ARAŞTIRMA GRUBU

ISBN : 975-7291-18-8 (Tk.No.)

ISBN : 975-7291-20-X (1. Cilt)

4 – KORE'YE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER EMRİNE SİLAHLI KUVVET GÖNDERİLMESİ

Kore bunalımı NATO'ya girme çabalarının yoğunlaştığı döneme rastladı.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin üye devletleri, Kore Savaşı-na katılmaya daveti üzerine Bakanlar Kurulu, Meclisin tatilde bulunduğu bir sırada, 25 Temmuz 1950 tarihinde 4500 kişiden oluşan bir tugayın Kore'ye gönderilmesine karar verdi (1).

Kore Savaşları Cumhuriyet tarihinde önemli bir gelişmenin başlangıcı oldu ve NATO'ya üye oluşumuzun yolunu açtı.

Birleşmiş Milletler emrine silahlı güç vermede görüş birliği içinde bulunan siyasi partiler, karar alma yetkisinin nerede bulunduğu konusunda anlaşmazlığa düştüler.

(1) Değişik yayınlarda ve Meclis görüşmelerinde içeriği belirtilen Bakanlar Kurulunun sözü edilen kararı Resmi Gazete'de ve Düsturda yayımlanmadığı gibi Devlet Arşivlerine de girmemiştir. (K.Ö.)

T.C.

BAŞBAKANLIK

Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü

11.3.1996

SAYI : B.02.0.ARV.491/02226

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GENEL SEKRETERLİĞİ
TÜRK PARLAMENTO TARİHİ ARAŞTIRMA GRUBUNA

İLGİ : 28.2.1996 Tarih ve A.01.1.GEÇ-GNL-256 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızla; Türk Parlamento Tarihi çalışmaları için gerekli 25.7.1950 tarihli Kore'ye Birleşmiş Milletler emrine 4500 mevcutlu bir tugayın gönderilmesine dair Bakanlar Kurulu Kararı isteğiniz incelenmiştir.

25.7.1950 tarihli Bakanlar Kurulu Kararları içerisinde söz konusu karar yoktur. Tarih ve sayı bildirildiğinde talebiniz yeniden değerlendirilecektir.

Bilgilerinize arz ederim.

İsmet BİNARK
Devlet Arşivleri
Genel Müdürü

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Muhalefet, Anayasaya göre karar alma yetkisinin Meclise ait olduğunu, iktidar ise bu yetkinin Birleşmiş Milletler Anayasasının Meclisce onaylanması sonucu yürütmeye geçtiğini savundu.

Kore'ye gönderilen silahlı kuvvetler ile ilgili gelişmeler dönem boyunca kamu oyunda yankılanıp kanun, karar, gensoru, soru ve açıklama biçimlerinde 18 kez Meclis gündemine geldi. Anayasal ve siyasal nitelikteki tartışmaların haklı-haksız yanlarını göz önüne almadan şunu söylemek mümkündür. Kore Savaşlarına katılma, Devlete güç verip, ulusumuz için güven ve gurur kaynağı olmuştur.

Kore konusunda Mecliste geçen tartışmalar, yasal formalitelerin ülke ve ulus yararını tehlikeye sokması durumunda; sorumluluğun tümüyle üstlenilebilirliğinin yönetim düzeyindekiler için kaçınılmaz olduğunu da göstermiş sayılabilir.

Birleşmiş Milletler emrinde Kore'de savaşan ordulara Türk Silahlı Kuvvetlerinden bir tugayın gönderilmesi ve bu olaya ilişkin gelişmeler bir bütün oluşturduğundan Meclis gündemine giren düzenlemeler, beyanlar, sorular ile açılan gensorunun görüşmeleri kronolojik sıra içinde tutanaklardan aynen aktarılmıştır.

Tutanaklarda yer alan başlıca konular :

- I – Dışişleri Bakanının Kore sorunu hakkında demeci.
- II – Kore'de savaşan kahraman subay ve erlerimize TBMM'nin selâm ve sevgilerinin bildirilmesi kararı.
- III – Kore'de savaşan kahramanlara TBMM'nin minnet ve şükranlarını iletme kararı.
- IV – Kore'ye gidecek Türk Silahlı Kuvvetlerine harb hali hükümlerinin uygulanacağı hakkında Bakanlar Kurulu kararı.
- V – Yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarının aylık ve ücretleri hakkındaki 5686 sayılı Kanun.
- VI – Kore'ye gönderilen savaş birliği nedeniyle Başbakan hakkında gensoru.
- VII – Gensoru görüşmeleri sonunda alınan karar.
- VIII – Kore'ye gönderilen birliğin yerinin doldurulması hakkında sözlü soru.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

IX – Kore birliği hakkında sözlü soru.

X – Kore'de bulunan ve dönen askerlerin sağlık durumu hakkında yazılı soru.

XI – Kore'deki kuvvet ve zayıat hakkında yazılı soru.

XII – Kore'deki birliğin esir ve kayıp miktarı hakkında sözlü soru.

XIII – Kore'deki zayıat miktarı hakkında sözlü soru.

XIV – Kore'deki er ve subayların muhabere ücretleri hakkında yazılı soru.

XV – Kore'deki er ve subayların muhabere ücreti hakkında sözlü soru.

XVI – Kore'deki subayların özlük haklarına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı.

XVII – Kore'ye asker gönderme süresine dair sözlü soru.

XVIII – Kore'de şehit olan kahramanların ailelerine TBMM'nin sevgi ve selâmlarının bildirilmesi.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

I – Dışişleri Bakanı Fuad Köprülü'nün Güney-Kore Meselesi Hakkında demeci. (2)

CİHAD BABAN (İzmir) – Söz istiyorum.

BAŞKAN – Gündeme geçmeden evvel, bu arkadaşla söz veriyorum.

CİHAD BABAN (İzmir) – Muhterem arkadaşlar; çok önemli bir dış mesele üzerinde durmak istiyorum.

Biliyorsunuz ki, dünya sulhunu tehdit etmek alâmetlerini gösteren bir tecavüz hâdisesi Kore Yarım Adasında birkaç günden beri devam etmektedir. Bu hareket dünya efkârı umumîyesini ciddi surette işgal etmektedir. Birleşmiş Milletler camiasının bir üyesi olan Türkiye Cumhuriyetinin, bu silâhlı ihtilâf muvacehesindeki tutumu ve takip etmekte olduğu hareket hattının neden ibaret olduğunu açıklamak için, Sayın Dışişleri Bakanından rica etmek üzere kürsüye gelmiş bulunuyorum.

Bu husustaki tasvibinizi istirham ediyorum; (Muvafık sesleri)

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) – Muhterem arkadaşlar; Kore'deki malûmunuz olan vaziyet dolayısıyla Hükümetimizin bu mesele hakkında noktaî nazarını belirtmeyi zaten istiyordum. Eğer arkadaşımızın bu takriri olmasaydı, ben, bu mâruzatıma müsaade etmenizi rica edecektim. Sualleriyle buna vesile verdikleri için kendilerine bilhassa teşekkür ederim. Geçen pazar gününden beri Kore meselesinin aldığı vaziyet, tabiatıyla malûmunuzdur. Şimalî Kore'deki komünist Cumhuriyeti Cenubi-Kore'ye, aralarında evvelce ayrılmış olan 38 inci arz dairesiyle tahdit edilmiş olan mıntıkaya hücum suretiyle silâhlı bir tecavüz yaptı. Halbuki o mıntıkada Birleşmiş Milletler Kore Komisyonu tetkikle meşguldü ve muvakkat bir hudut tesbit edilmişti. Binaenaleyh bu hareket, yani bu açık tecavüz dünya sulhüne karşı bir tehdit teşkil ediyordu. Bunun geçirdiği safhaları yine gazete ve ajanslarda takip etmişsinizdir. Bu tecavüz üzerine Birleşmiş Milletler güvenlik konseyi bir taraftan Cenubi-Kore Hükümetinin de talebi üzerine, diğer taraftan Dünya sulhunun muhafazasıyla alâkadar devletlerin talepleri üzerine toplandı. Hariciye Vekâletiniz, Birleşmiş Milletler Umumi Kâtibi Trygve Lie' den bütün Birleşmiş Milletler Teşkilâtına dâhil devletlere gönderilen şu iki telgrafi aldı. Birincisi 27 tarihi ile Lake Success'den çekilen telgraftır. Bunu aynen okuyorum :

(2) Tutanak D.C.1, S. 310-313, Ta. 30.6.1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Dışişleri Bakanlığına

Emniyet Konseyinin 25 Haziran 1950 tarihli ve 473 sayılı toplantısından almış olduğu kararın metnini bildirmekle şeref duyarım :

Genel Kurulun 21 Ekim 1949 tarihli kararına atfen Emniyet Konseyinin, Kore Cumhuriyeti Hükümetinin kanuni şekilde kurulmuş ve Birleşmiş Milletler Kore Muvakkat Komisyonunun kontrol ve memuriyet havzası altında bulunan ve Kore ahalisinin meskûn bulunduğu bölgelerde, fiili kontrol ve hâkimiyeti haiz bir Hükümet olarak tanıdığına,

Bu Hükümetin Birleşmiş Milletler Muvakkat Komisyonunun nezareti altında Kore'nin o kısım ahalisinin serbest ve meşru seçimlere dayanarak kurulmuş yegâne Hükümet olduğuna,

Âza devletlerin, Kore'nin mutlak istiklâlini ve birliğini meydana getirmek için Birleşmiş Milletlerin başarmak istediği neticelere karşı tevessül edilecek hareketlerden doğacak neticeler hakkındaki Genel Kurulun 12 Aralık 1948 ve 21 Ekim 1949 tarihli kararlarında beyan olunan mütalâatın Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun raporunda zikredilmiş olduğu ve durumun Kore Cumhuriyeti ve Kore ahalisinin emniyet ve selâmetini tehlikeye koyduğuna ve Kore' deki karışıklığın askeri muhasemata yol açabileceğini ve Kore Cumhuriyetinin Şimali-Kore Cumhuriyetleri tarafından silâhlı bir taarruza mâruz kaldığını derin bir endişe ile kaydederek bu hareketin sulhü ihlâl ettiğine karar verildiğinden,

1. Askeri harekâtın derhal durdurulması ile Şimali-Kore askeri kuvvetlerinin derhal 38 inci arz dairesine çekilmelerini Şimali-Kore makamlarından talep eder.

A) Tavsiyelerin en kısa bir zamanda Şimali-Kore makamlarına tebliğini,

B) Şimali-Kore kuvvetlerinin 38 inci arz dairesine çekilip çekilmediklerinin müşahedesini :

C) Bu kararın tatbik edilip edilmediğinin iş'arını Birleşmiş Milletler Kore Komisyonundan :

2. – Bu kararın tatbiki için Birleşmiş Milletlere her türlü yardımda bulunulmasını ve Şimali-Kore makamlarına ise yardımda bulunmaktan kaçınılmalarını bütün âza Devletlerden talep eder.

Trygve Lie
Kâtibi Umumi

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Açık tel

Dışışleri Bakanlığına

Ankara

Emniyet Konseyinin 474 üncü toplantısında ittihaz ettiği aşağıdaki kararı bildirmekle şeref duyarım.

Emniyet Konseyi,

Şimali-Kore kuvvetlerinin Cenubi-Kore Cumhuriyetlerine silâhlı taarruzları sulhâ karşı bir tecavüz teşkil ettiğine karar verdikten.

Muhasematin derhal durdurulmasına karar verdikten.

Silâhlı kuvvetlerini 38 inci arz dairesinin Şimaline çekmelerini Şimali-Kore makamlarından istedikten.

Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun raporundan, Şimali-Kore makamlarının muhasemata nihayet vermediklerini ve kuvvetlerini 38 nci arz dairesinin Şimaline çekmediklerini ve Devletlerarası sulh ve emniyetin yeniden teessüsü için acele askerî tedbirler ittihazının şart olduğunu anladıktan.

Sulh ve emniyetin temini zımnında gereken adımların atılmasını rica eden Kore Cumhuriyetinin talebini nazara aldıktan.

Sonra :

Silâhlı tecavüzü püskürtmek ve bu bölgede devletlerarası sulhu ve emniyeti tekrar tesis etmek için. Birleşmiş Milletler teşkilâtı âzası olan Devletlerin Kore Cumhuriyetine gereken yardım sağlamalarını tavsiye eder.

Arkadaşlar; malûmunuzdur ki, dış siyasette Birleşmiş milletler şartına bütün kuvvet ve samimiyetiyle iştirak bizim için sarsılmaz bir esas teşkil eder. Bu şartın men'i ve ruhu dâhilinde, yani yer yüzünde sulhu ve emniyeti müdafaa, taarruza karşı mukavemet ve bütün milletlerin istiklâllerine, toprak bütünlüklerine riayet, bütün insanlığın saadetini, refahını temin, takip edegeldiğimiz harici siyasetin esasıdır. Birleşik Amerika ile çok sıkı ve samimî iş birliğimiz. İngiltere ve Fransa ile mevcut ittifakımız, bu esaslar dairesinde yer yüzünde sulhun istikrarına hizmet eden bu açık, sarîh, dürüst siyasetimizin icabıdır. Bu son vaziyet karşısında, yani tecavüz karşısında eğer Birleşmiş Milletler derhal fiilî bir harekete geçmiş olmasaydı ve eğer emrivakîi kabul etmek vaziyetinde kalsaydı, bu, yalnız bu bölge için değil dünyanın bütün bölgeleri için de yeni şuriş ve emniyetsizlik membaı olacak ve dünya sulhu temelinden sarsılacaktı. Bundan dolayı, Birleşmiş Milletlerin bu kararını tatbik hususunda bütün kuvvetlerini derhal harekete geçiren ve dünya sulhunu muhafaza hususunda derhal fiilî harekete geçen Birleşik Amerika Hükümetinin ha-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

reketini büyük bir memnuniyetle karşılamak, sulhsever bütün milletlerin vazifesidir; tecavüzün tamamen hukuk dışı olduğuna inanan bütün Demokrat milletlerin vazifesidir. (*Alkışlar, bravo sesleri*).

İşte bendeniz, bütün memleket, bütün millet iradesinin âdeta müşterek bir ifadesi olan bu esaslara uygun olarak muhasematın başladığı günden itibaren, muhtelif Amerikan ajanslarına yaptığım beyanlarla bu noktaî nazarımızı esasen belirtmiş bulunuyordum. (*Bravo sesleri*)

Hükümetiniz, Trygve Lie'nin telgrafını aldıktan sonra kendisine şu cevabı vermeye beni memur etti. Şimdi tercümesini aynen okuyacağım şu telgrafi dün akşam saat 11 de doğrudan doğruya kendisine yollamış bulunuyorum.

Telgrafi aynen okuyorum.

Bay Tryge Lie;

Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Kâtibi Umumisi

Lake Success

Birleşmiş Milletler Konseyinin Kore'deki elim hâdiselerle ilgili olarak yapmış olduğu teşebbüsleri bozulan barışın iadesini ve açıkça tecavüze uğramış bir Devletin egemenlik haklarının korunmasını sağlayacak ve bu suretle dünya sulhunun ve milletler güvenliğinin kuvvetlenmesine en müessir bir surette hizmet edecek bir kararın ifadesi addeden Hükümetim adına ve 28.VI.1950 tarihli 8755 sayılı telgrafınızın ihtiva ettiği tavsiyeye cevap olarak zatî devletlerine Türkiye Cumhuriyetinin Birleşmiş Milletler Kurulunda bir üye olmak sıfatıyla deruhde eylemiş bulunduğu taahhütleri şart hükümleri dâhilinde ve âzamî samimiyetle yerine getirmeye âmade olduğunu bildirmeye müsâraat eder ve bu vesile ile derin saygılarımı sunarım. (*Çok şiddetli ve sürekli alkışlar*).

BAŞKAN – Arkadaşlar, Dışişleri Bakanımızın bu beyanatına dair olarak sekiz arkadaşımız tarafından bir önerge verilmiştir. Bunu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Kore hâdiseleri dolayısıyla Dışişleri Bakanının Hükümet adına vermiş olduğu izahatla Yüksek Meclis tenevvür etmiş bulunuyor. Cumhuriyet Hükümetinin, Birleşmiş Milletler esprisi dâhilindeki sulh anlayışını tasvip ettiğimizi bildiren ve aynı zamanda ruznameye geçilmesini tazammun eden takririmizin reye konulmasını teklif ederiz.

İzmir

Dr. E. H. Üstündağ

Seyhan

Dr. S. Bari

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Eskişehir	Konya
A. Potuoğlu	Z. Barlas
İzmir	Erzurum
C. Baban	M. Yazıcı
Manisa	İstanbul
F. L. Karaosmanoğlu	M. Benker

BAŞKAN – Arkadaşlar, bu önerenin mealini işittiniz : Tenevvür ettik, gündeme geçelim diyorlar. (*Meclisin tasvibine iktiran etsin diyoruz, sesleri*).

Evet, bu önergeyi tasvip edenler... Tasvip etmeyenler... Şu halde bu takrir tasvip edilmiş ve gündeme geçilmesi karara iktiran etmiştir.

Efendim gündeme geçiyoruz.

II. – Konya Milletvekili Saffet Gürol, Erzurum Milletvekili Emrullah Nutku ve Arkadaşlarının Kore'de Savaşan Kahraman Subay ve Erlerini-ze Büyük Millet Meclisinin Selâm ve Sevgilerinin Bildirilmesine Dair Önergesi. (3)

BAŞKAN – Konya ve Erzurum Milletvekillerinin müşterek imza ile verdikleri bir takrir vardır; okuyoruz :

Yüksek Başkanlığa

İmzamıza ve taahhütlerimize sadık bir millet olarak verdiğimiz isabetli bir kararla, Birleşmiş Milletler emrinde savaşmak üzere Kore'ye göndermiş olduğumuz Şanlı Tugayımızın iştirak ettiği bütün hareketlerde gösterdiği üstün kahramanlık ve elde ettiği iyi neticeler, yerli ve yabancı matbuatta ve ajanslarda takdir dolu ifadelerle büyük bir yer almaktadır. Milli Savunma Bakanlığımızın tebliğleri de bu hakikati teyit eylemektedir.

Hakiki sulhu kurmak ve korumak azmiyle Birleşmiş Milletler etrafında toplanan demokrat cephe milletleriyle samimî bir iş birliği tesis eden aziz milletimizin bu fedakâr ve cesur çocuklarının muvaffakiyetleri bütün yurttta heyecan ve alâka ile takip edilmekte ve göğüsler iftiharla kabarmaktadır. Türk Milletinin hakiki rey ve iradesiyle teşekkül eden Büyük Meclisimizin de hissiyatı hiç şüphesiz bu merkezdedir.

Tezahür eden bu duygu ile, bayrağımızın şeref ve itibarını milletimize has liyakat ve vazife severlikle temsil eden evlâtlarımıza Büyük Meclisimizin selâm ve sevgilerinin, başarı temennilerimizle birlikte, duyurulmasının karar altına alınmasını saygı ile arzederiz.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Konya milletvekilleri

Saffet Gürol	Remzi Birant
Himmet Ölçmen	Hidayet Aydın
Kemal Ataman	Tarık Kozbek
Ömer Rıza Doğrul	Murat Ali Ülgen
Sıtkı Burçak	Rıfat Alabay

Erzurum Milletvekilleri

Emrullah Nutku	Said Başak
Bahadır Dülger	Rıfkı Salım Burçak

Sabri Erduman Dr. Enver Karan

Konya Milletvekili
Muammer Obuz

(Soldan ve sağdan şiddetli ve sürekli alkışlar).

BAŞKAN – Bu karar muhtevasını reyi âlinize sunuyorum. Alkışlarla takdir ve tasvip ettiğiniz bu dileğin kabulü muhakkaktır. Yalnız usulen ve tüzüğe uygun olması için reyi âlinize arzedeceğim. Karar gereğince Dünya sulhunun, büyük dâvanın kazanılması, yurdumuzu dahi sulha kavuşturacağı kanaatiyle Kore’de kahramanca savaşan bu evlâtlarımıza, bu yurt mücahitlerimize selâmlarımızın, sevgilerimizin ve muvaffakiyet dileklerimizin ulaştırılmasını kabul buyuranlar lütfen ellerini kaldırsın. Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir. (Şiddetli alkışlar). Bu şekilde karar zabıta geçmiştir.

II – Birleşmiş Milletler Emrinde Kore’de Savaşan Birliğimize Türkiye Büyük Millet Meclisinin Selâm, Sevgi ve Başarı Dileklerinin Ulaştırılması Hakkında (*)

(Resmî Gazete ile ilânı : 30.XI.1950-Sayı : 7670)

No.

1701

Birleşmiş Milletler emrinde Kore’de kahramanca savaşan aziz milletimizin fedakâr ve cesur evlâtlarına Türkiye Büyük Millet Meclisinin selâm, sevgi ve başarı dileklerinin ulaştırılmasına oy birliğiyle ve sürekli alkışlarla karar verilmiştir.

(Clit : 2-Sayfa : 214:215)

27 Kasım 1950

(*) Resmî Gazete : 30.11.1950-7670

Kavanın Mecmuası : C. 33, S. 989

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

III. – Birleşmiş Milletler Orduları Saflarında Kore’de Savaşan Kahramanlarımıza Türkiye Büyük Millet Meclisinin Yürekten Minnet ve Şükran Duygularının Bir Kere Daha Duyurulmasına Dair (4)

No.

1703

Dünya sulhunu kurmak ve korumak ve bu suretle medeni insanlık âleminin emniyet ve huzurunu sağlamak yolunda Birleşmiş Milletler orduları saflarında parlayan ve bütün dünyada hayranlıklar yaratan süngüleriyle Kore’de şanlı tarihimize yeni bir hamaset ve şehâmet destanı daha katan Plevne, Çanakkale ve Dumlupınar kahramanlarının yiğit evlâtlarına Türkiye Büyük Millet Meclisinin yürekten minnet ve şükran duygularının bir kere daha duyurulmasına oy birliğiyle karar verilmiştir.

4 Aralık 1950

IV. – Birleşmiş Milletler emrine Kore’ye gidecek olan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına kanunlarımızda yazılı harb hali hükümlerinden hangilerinin uygulanacağı hakkında Bakanlar Kurullarınca ittihaz edilen karar suretinin sunulduğuna dair Başbakanlık tezkeresi (5)

76/1692

1.12.1950

6-4179

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Birleşmiş Milletler emrine Kore’ye gidecek olan Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına kanunlarımızda yazılı harp hali hükümlerinden hangilerinin uygulanacağı hakkında Bakanlar Kurulunca ittihaz edilen kararın suretinin, 1211 sayılı Kanunun 4790 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü maddesi hükmüne dayanılarak, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan

A. Menderes

(4) Ankara Milletvekili O. Ş. Çiçekdağ ve 45 arkadaşı tarafından verilen önerge genel kurulun 4.12.1950 tarihli 14 üncü Birleşiminde kabul edildi. C. 3, S. 28-29, Resmi Gazete : 7.12.1950-7676

Kavanin Mecmuası : C. 33, S. 990

(5) Tutanak D. C. 3, S. 54-55, 3/11940 Sayılı Karar Resmi Gazete : 4.11.1950-7648

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

3/11940

Karar Sureti*

Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye gidecek olan Türk Silâhlı Kuvvetleri mensuplarına kanunlarımızda yazılı harb hali hükümlerinden aşağıda yazılı olanların uygulanması; Milli Savunma Bakanlığının 10.VIII.1950 tarihli ve 209974 sayılı yazısı üzerine, 1211 sayılı Kanunun 4790 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulunun 20.IX.1950 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

A) Askerî Ceza Kanununda yazılı harb hükümleri,

B) Türk Ceza Kanununda yazılı harb hali, harb zamanı ve harb esnasında tâbiri ile yazılı ceza hükümleri,

C) Askerî Yargılama Usulü Kanununda yazılı seferde tatbik edilecek usulî hükümler,

D) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 39 uncu maddesinin B fıkrası ile geçici 83 üncü maddesi gereğince subay, askerî memur ve gedikli erbaşların emeklilik ve istifa muamelelerinin 20.IX.1950 tarihinden itibaren geri bırakılması ve 36 ncı maddesinin A fıkrası ile 64 üncü maddesi ve 69 uncu maddesinin D fıkrası ve 4273 sayılı Subaylar Heyetine Mahsus Terfi Kanununun 10, 11 ve 13 üncü maddeleri hükümlerinin, Türk Silahlı Kuvvetler birliğinin Birleşmiş Milletler emrine giriş tarihinden itibaren tatbikına başlanması,

E) Subayların ailelerine 203 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince birer emir eri verilmesi,

F) 1776 sayılı Kanuna göre kuvvetli er tayını verilmesi.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Usul hakkında mı, istiyorsunuz?

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Usul hakkında ve bir iki sualle tenevvür etmek istiyorum, bu mevzuda.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, Riyasetin yüksek heyetinize arzettiği bu tezkere Seferberlik Kanununu tadil eden Kanunun 2 nci maddesi mucibince arzedilmiş bulunuyor. Müsaade buyurursanız o maddeyi aynen okuyayım :

(Seferberlik, olağanüstü hallerde seferberlik ilan edilmeksizin harb ilan edildiği veya muhasemata fiilen başlandığı takdirde kanunlarda yazılı sefer ve seferberliğe ait hükümlerle yine kanunlarda harb hali, harb zamanı, harb esnası gibi hallerde kullanılacağı yazılı hükümlerden hangilerinin nerelerde veya ne suretle kullanılacağı ve bunlardan ne suretle vazgeçileceği Bakanlar Kurulu kararı ile belirtilir ve ilan olunur, bu karar B. M. Meclisine arz olunur.)

(*) Resmî Gazete 4.11.1950-7648

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Şimdi okuduğum madde Hükümetimize bu kararı almak salâhiyetini vermiştir. Aynı kanun bazı vecibeler de tahmil etmiştir. Bu kararın ilânını ve B. M. Meclisine arzını da aynı madde ile verdiği salâhiyetin yanında vecibe olarak zikretmiştir.

Hükümetten şu ricada bulunmak istiyorum :

Bu maddeye göre neşrolunan bu kararname 10 Ağustos tarihli tezkerre ile Millî Savunma Bakanlığı tarafından Bakanlar Kuruluna sevk edilmiştir. Karar 29 Eylülde verilmiştir, kararın neşri 4 Kasımdır, B. M. Meclisinin ittilâna arzı ise bugün olmuştur. Aşağı yukarı bu tarihler arasındaki müddetler şöyledir : 10 Ağustostan 29 Eylül'e kadar 49 gün, 20 Eylül'den 4 Kasım'a kadar 36 gün. Aşağı yukarı Meclisin açıldığı günden bugüne kadar da 35 günlük bir zaman geçmiştir. Acaba Hükümet niçin Meclisin bu kanun maddesi ile kendisine verdiği bu salâhiyetin vecibesi olarak B. M. Meclisine arz keyfiyetini bu kadar geciktirmiştir? Aynı zamanda karardan sonra neşrini ve neşrinden sonra B. M. Meclisinin ittilâna arzının gecikmesinin hikmetini izah buyurmasını ve bizi tenvîr etmesini bilhassa Hükümetten rica ediyorum.

BAŞKAN — Efendim bu bir soru müessesesidir. Biz burada yalnız bu tezkereyi Meclisin ittilâna arzla iktifa ediyoruz. Eğer arkadaşımız Avni Doğan'ın bu hususta tereddütleri varsa, kendileri ister yazılı, ister, sözlü bir soru ile Hükümetten bunu sorarlar. Onlar da cevabını verirler. Şimdi gündemin diğer maddesine geçiyoruz.

V - (e) 5686 SAYILI KANUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

V. - Birleşmiş Milletler Emrine Verilmek Üzere Askerî Birlikler Halinde Yabancı Ülkelere Gönderilecek Ordu Mensuplarının Aylık ve Ücretleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Sair Masrafları Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Bütçe Komisyonları Raporları (6)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

27.XI.1950

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71 - 1711, 12105

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere askerî birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarının aylık ve ücretleriyle çe-

(6) Tutanak Dergisi C. 3, s. 56-86, ta. 6.12.1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

şitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 24.XI.1950 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Kanun tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

GEREKÇE (7)

Birlik halinde ve savaş maksadiyle yabancı memleketlere gönderilecek ordu mensuplarının maaş, ücret, yevmiye ve yolluk gibi özlük haklarını ve bu kabil birliklerde yiyecek, giyecek, tedavi ve sair çeşitli giderlerin miktar, nispet ve mahiyetini tâyin eden bir hüküm mevcut olmaması sebebiyle bu lüzum ve ihtiyaçları tanzim eden bir kanun tasarısına ihtiyaç hâsıl olmuş ve bu maksatla işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır:

1. Askerî Birlik halinde savaş maksadiyle yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarının yurt dışında bulundukları müddetçe rütbelerine mahsus maaş veya ücretlerine ilaveten verilecek tazminatın ve birliğin yiyecek, giyecek, yakacak, yolluk ve tedavi gibi çeşitli istihkaklarının ve sair masraflarının miktar veya nispetiyle her türlü satınalmaların şekli ve ödeme tarzı Bakanlar Kurulunca tespit olunacağı tasarının 1 inci maddesinde gösterilmiştir.

2. Askerî birlik halinde savaş maksadiyle yabancı ülkelere gönderilecek olanların ailelerini ana, baba veya sair akrabalarının yanına göndermek istemeleri muhtemel bulunduğu cihetle yurt içine münhasır kalmak şartıyla gidecekleri mahalle kadar ve bir defaya mahsus olmak üzere yolluk verilmesi zarurî görülmekte ve harcırah kararnamesinde buna dair bir hüküm mevcut bulunmasından ötürü tasarının 2 nci maddesine bu hususu sağlayıcı hüküm konulmuştur.

3. Yabancı memleketlere savaş maksadiyle gönderilmiş olan birliklere mensup subay, askerî ve sivil memurlarla gediklilerin hava değişimi için anavatana gelmeleri icap ettiğinde ailelerinin bulundukları mahalle kadar geliş ve dönüş yolluklarının harcırah kararnamesi hükümleri dairesinde tesviye olunacağı ve hava değişimi sebebiyle anayurda gelecek ve dönecek erlerin yalnız zarurî masraflarının ödeneceği hakkında tasarının 3 üncü maddesine gerekli hüküm konulduğu gibi bu gibilerin geliş yolluklarına ödenmek üzere mezkûr birlik komutanı emrine Bakanlar Ku-

(7) Kanunun Gerekçesi ve Raporlar Tutanak Dergisinin 6.12.1950 tarihli 15 inci Birleşime bağlı (11) nolu sıra sayısından alınmıştır.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

rulunca tespit edilecek miktarda kredi açtırılacağı veya avans verileceği ayrıca tasrih kılınmıştır.

4. İşbu kanun yayımından evvel Kore'ye gönderilen birlik mensupları hakkında da tasarının geçici maddesinde hüküm tesis edilmiştir.

5. Yürürlüğe ve yürütmeye ait hükümler tasarının 4 üncü ve 5 inci maddelerinde gösterilmiştir.

Milli Savunma Komisyonu Raporu

T.B.M.M.

Milli Savunma Komisyonu

30.XI.1950

Esas No. 1/76

Karar No. 4

Yüksek Başkanlığa

Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere askeri birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarının aylık ve ücretleriyle çeşitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında Milli Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 24.XI.1950 tarihli kararıyla Büyük Millet Meclisine sunulan ve Yüksek Başkanlıkça 27.XI.1950 tarihinde komisyonumuza havale olunan Kanun tasarısı ile gerekçesi komisyonumuzun 29.XI.1950 tarihli toplantısında Milli Savunma Bakanı ile Maliye ve Milli Savunma Bakanlığı temsilcileri hazır olduğu halde okunup incelendi.

Kanun tasarısının gerekçesinde izah olunduğu veçhile yabancı memleketlere gönderilecek birliklere dair ordu mensuplarının maaş ve ücret ve sair çeşitli masrafları hakkında mevzuatımız arasında kanunî bir hüküm mevcut olmaması sebebiyle bu hususları tanzim ve tespit için bu kanun tasarısının tanzim edildiği anlaşılmış ve gösterilen gerekçe heyeti umumiyesi itibariyle komisyonumuzca da oybirliğiyle muvafık görülmüştür.

Kanun maddeleri üzerinde yapılan incelemeler sonucunda :

Birinci madde, hükmünün erata da teşmili komisyonumuzca uygun görülerek bu maksadı temin için metinden (rütbelerine) kelimesi kaldırılmak suretiyle hükmünün bütün ordu mensuplarına teşmili kabul edilmiştir.

İkinci madde, bu madde esas itibariyle komisyonumuzca da uygun görülmüştür. Ancak hükmünün sivil memur ve hizmetlilere de tatbikini temin için ordu mensupları arasına (Sivil memur ve hizmetliler) de eklenmiştir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Üçüncü madde, bu maddeye göre erata verilecek zarurî masraf mefhumuna dahil hususlar hakkında her türlü tereddütleri izale maksadiyle bu masrafların nevi, mahiyet ve miktarlarının ve bir de erata ayrıca münasip miktarda yolluk namıyla bir para verilmesi dahi komisyonumuzca muvafık görülerek bu suretle verilecek yevmiyeler miktarının takdiri keyfiyetinin Bakanlar Kuruluna bırakılması tespit edilmiştir.

Bundan başka, hava tebdili maksadiyle yurda gelecek ordu mensuplarının hastalıkları icabı oturmaları fennen zarurî görülmüş olan mahallere kadar gerek kendilerine ve gerek yanlarına celbetmek isteyecekleri ailelerine gidiş ve geliş yolluğu ödenmesi de komisyonumuzca karar altına alınmıştır.

Bu madde yukarıda gösterilen hususları ihtiva edecek şekilde değiştirilmiştir.

Geçici Madde : Kanunun yayımından önce Kore'ye gönderilmiş olan birlik mensupları hakkında da bu kanun hükmünün tatbikını temin için Hükümetçe hazırlanmış olan metin de evvelce verilmiş olan paraların mahsubuna mütedair fıkra zait görülmüş ve maddede sayılan teferruata mahal görülmüyerek maddenin evvelce Kore'ye gönderilenlere de teşmilen tatbikını temin için yeniden tertip ve tanzim olunmuştur.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna verilmek üzere dosya Yüksek Başkanlığa sunulur,

Milli Savunma K. Başkanı

Kocaeli

Gl. Saim Önhon

Kâtip

Denizli

Gl. Fikret Karabudak

İmzada bulunamadı

Eskişehir

Gl. A. Fuad Cebesoy

İstanbul

Sami Yaver

Kayseri

Gl. İsmail Berkok

Rize

Kemal Balta

Sözcü

Kastamonu

Gl. Rifat Taşkın

Diyarbakır

Y. Kâmil Aktuğ

İsparta

İrfan Aksu

İmzada bulunamadı

Kastamonu

Gl. Galip Deniz

Konya

Ziya Barlas

İmzada bulunamadı

Seyhan

Sinan Tekelioğlu

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Bütçe Komisyonu Raporu

T.B.M.M.

Bütçe Komisyonu

Esas No. 1/76

Karar No. 5

1.XII.1950

Yüksek Başkanlığa

Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere askeri birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarının aylık ve ücretleriyle çeşitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanıp Başbakanlığın 27.XI.1950 tarihli ve 12105 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan Kanun lâiyhası Millî Savunma Komisyonu raporuyla birlikte Komisyonumuza verilmekle Millî Savunma Bakanı Refik İnce ve Maliye Bakanlığının yetkili temsilcisi hazır oldukları halde incelenip görüşüldü.

Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye gönderilen Savaş Birliğimizin mensuplarına verilecek aylık ve ücretlerle bunlara ilâveten ödenecek tazminat ve birliğin yiyecek, giyecek, yakacak, yolluk ve tedavi gibi çeşitli masraflarının miktar ve nispetlerinin tâyin ve tesbitinde ve birlik için yapılacak satın almaların şekli ve ödeme tarzı hakkında ne suretle muamele yapılacağına dair mevzuatımız arasında bu yolda şimdiye kadar tedvin edilmiş hükümler mevcut olmadığından Hükümet, bu vaziyetin gerektirdiği usul ve kaideleri derpiş eden yeni bir kanunun hazırlanması lüzum ve zarureti duymuş ve bu maksatla tasarının hazırlandığı alınan izahlardan anlaşılmıştır.

Tasarı hazırlanırken Devletimizin Birleşmiş Milletler üyesi olduğunu ve bu sebeple Birleşmiş Milletler Anayasasının gereklerine uygun olarak başka yerlerde de buna mümasıl çalışmalara katılmanın ihtimal dahilinde bulunduğunu göz önünde bulunduran Hükümet, bu maksatla yurt dışına çıkacak askeri birlikler mensuplarının aylık ve ücretleriyle çeşitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında umumî mahiyette bir tasarının hazırlanmasını uygun görmüştür.

Birleşmiş Milletler Üyesi sıfatıyla tahaddüs eden bu yeni vaziyet karşısında mevzuatımızın noksanlarını ihmal etmek zarureti Komisyonumuzca da yerinde görülmüştür.

Komisyonumuzca, tasarının bütçeye tahmil edeceği külfet üzerinde durulmuş ve alınan izaha göre :

a) Birleşmiş Milletler Üyeliğinin tabii bir neticesi olarak yapılan ve yapılacak olan bu kabil masrafların bütçenin gider bölümlerinde filhal mev-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

zu tahsisatla karşılanacağı, şayet düşünülmemiş hizmetler zuhur ederse bunlar için de ayrıca tertip açılarak ödenek isteneceği, binaenaleyh bütçe dışında her hangi bir masrafın derptiş edilmediği,

b) Halen Kore'de bulunan birliğimize aylık, ücret, tazminat ve yolluk gibi muhtelif namlarla ödenecek giderlerin ki, bugünkü hesaplara göre seneliği takriben iki milyon sekiz yüz küsur bin lira raddesindedir.

Bu giderler bütçemizden verildiği ve verilebileceği gibi yiyecek, giyecek, yakacak ve sair birtakım giderlerin de Birleşmiş Milletler adına Amerika tarafından yapılmakta olduğu ve savaş sonunda karşılıklı yapılacak muhasebede bütün bu giderlerin Birleşmiş Milletler bütçesine intikal ettirilerek bu bütçeden garameten ödeneceği ve Hükümetimizin masraflarının da bu garamede dâhilinde hissemize düşen miktarla mahsubu yapıldıktan sonra alacaklı veya borçlu durumumuza göre hareket olunacağı;

c) Birleşmiş Milletlere mensup sair birliklerin dînunda herhangi bir vaziyetin husulüne meydan verilmeyeceği;

d) Bu giderlerin tahdit ve tasrihinin önceden yapılmasına imkân bulunmadığı, ancak Bakanlar Kuruluna bu tasarı ile tanınan yetkiye göre kararlaştırılacak esasların dışına çıkılamıyacağı;

Anlaşılmıştır.

Tasarının, yabancı memleketlere savaş birlikleri göndermek hususunda Hükümete geniş bir yetki verdiği şekilde vâkı olan itirazın da vârit olmadığı, gerek tasarının başlığından ve gerekse metninden de anlaşıldığı üzere bu kanunla tamamıyla Birleşmiş Milletler emrine verilecek birliklere münhasır ve bu yolda gönderilecek kıtalarına her türlü ödeneklerini tanzime matuf bulunduğu ifade edilmiş ve Komisyonumuz da bu görüşe katılmış bulunmaktadır.

Tasarının maddelerine gelince :

Görüşmelere Millî Savunma Komisyonu metni esas tutulmuş ve bu metnin birinci ve ikinci maddeleri aynıyle kabul edilmiştir.

Üçüncü maddenin ikinci fıkrası gereğince ödenecek gıdış ve geliş yolluklarının (Mülkiye Harcırâh Kararnamesiyle ek ve tadilleri) hükümlerine göre verileceği tasrih edilmiş ve son fıkrası gereğince ödenecek yollukların harcırâha müstahak aile efradına hasrının tanzihî Komisyonumuzca uygun görülmüş ve madde buna göre yazılmıştır.

Geçici maddeye gelince : Bu madde hükmünün Kore Birliğinin harekete hazırlandığı tarihten itibaren tatbıkı mümkün bulunduğu cihetle Ordu mensuplarına ve ailelerine verilen yolluk ve yapılan masrafları kanun hükümleri dairesinde tahakkuk ettirmek ve evvelce vâkı tediyelerin

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

mahsubunu sağlamak mümkün bulunduğu cihetle bu hususta ayrıca bir hüküm ilavesine lüzum ve mahal görülmemiştir.

Dördüncü ve beşinci maddelerinde ufak ibare değişikliği yapılmıştır.

Bu şekilde yeniden hazırlanan tasarı ivedilikle ve öncelikle görüşülmesi dileğiyle Kamutayın Yüksek onayına sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
İstanbul	Burdur	Çanakkale
E. Adakan	F. Çelikbaş	E. Kalafat
Kâtip		
Bursa	Afyon K.	Ankara
H. Şaman	A. Veziroğlu	M. Bayramoğlu
Antalya	Aydın	Bolu
A. Sarioğlu	E. Menderes	M. Güçbilmez
Çanakkale	Eskişehir	Giresun
K. Akmanlar	A. Potuoğlu	M. Şener
Gümüşhane	İstanbul	İzmir
K. Yörükoğlu	C. Türkgeldi	B. Bilgin
Kırklareli	Konya	Konya
Ş. Bakay	R. Birand	M. A. Ülgen
Maraş	Ordu	Seyhan
N. Ökmen	R. Aksoy	Dr. S. Barı
Tokat	Trabzon	Urfa
S. Atanç	S. F. Kalaycıoğlu	Doç. Dr. F. Ergin

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının kararına istinaden Türkiye'nin encebi memleketlere silâhlı Kuvvetler göndermesi için, bu Teşkilât Andlaşması'nın 43 üncü maddesine göre "mahsus anlaşmalar" yapılması ve bunların Anayasanın 26 ncı maddesi gereğince birer kanunla Büyük Millet Meclisine tasdik ettirilmesi zarurî olduğundan bu şekilde umumî bir kanunun çıkarılmasına muhalifim. Kanunun yalnız Kore'ye gönderilen Türk Birliği mensuplarına verilecek ödeneklere hasredilmesi gerektiği kanaatindeyim.

Mardin
K. Türkoğlu

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Kanunun Kore'de savaşıyan subay ve erlerimize hasrı kasrı gerekirken Hükûmete geniş salâhiyetler veren ve her hâdisede Büyük Millet Meclisi'nin kararını almadan otomatik hareket imkânını bahşeden bir hüviyet verilmiş olmasına muhalıfım. Sebeplerini Kamutayda arz ve izah edeceğim.

Malatya

Mehmet Sadık Eti

BAŞKAN — Tasarının öncelikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Öncelikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

İvedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Okunsun sesleri) Bu gibi tasarıların okunması için, Yüksek Heyetinizin isteği lâzımdır. Yoksa mutlak okunması şart değildir. Arkadaşlardan birkaçı okunsun dediği için oyunuzu sunuyorum. Okunmasını kabul edenler... Etmeyenler... Okunması kabul edilmemiştir.

Tasarının tümü hakkında söz istiyen var mı?

Buyurun Türkoğlu.

KEMAL TÜRKÖĞLU (Mardin) — Muhterem arkadaşlarım; Hükûmetin Kore'ye askerî birlik göndermesi hakkındaki kararı, bir gensoru mevzuu olduğu için, bu hususa temas etmiyeceğim. Ancak huzurunuzda yapılan masrafların ödenmesi için Hükûmete salâhiyet verilmesine dair bir kanun gelmiş bulunmaktadır. Bu kanunun yalnız bir kısmına bendeniz muhalif kaldım. Hükûmete iki sual soracağım ondan sonra muhalefet sebebini arzedeceğim.

Evvelâ Birleşmiş Milletler anayasasının 17 nci maddesine göre Birleşmiş Milletler Teşkilâtına ait olan masraflar Birleşmiş Milletler Bütçesinden yapılır ve her Devlete mütenasiben taksim edilir. Zannedirim, her Devlet, kendisine terettüp eden miktarda taahhüdünü yerine getirmiştir. Türk Devleti de kendisine düşen hisseyi ödemiş olmalıdır. Binaenaleyh Kore'de vukubulan harbin bütün masraflarının da Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından ödenmesi icabeder. Acaba teşkilât bunu ödemekte midir? Hükûmetten soruyorum. Eğer ödemiyorsa hiç şüphe yok ki, Türk Milleti Kore'ye göndermiş olduğu şanlı Tugayın masraflarını üzerine alacak ve ödiyecektir. Ve bu kanun esasen huzurunuzda bu maksatla gelmiştir.

Hükûmetten ikinci sorum : Şanlı Tugayın Kore'ye gönderilmesine dair olan Hükûmet kararı 26 Temmuz tarihini taşımaktadır. Şanlı Tugayımızın son grubu Türkiye'den 25 Eylülde hareket etmiş bulunmaktadır. Meclis ise 1 Kasımda içtima etmiştir. Bugün Aralık ayının 6 sında bulu-

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

nuyoruz. Binaenaleyh, Hükümet bugüne kadar bir masraf yapmış mıdır? Yapmış ise hangi kanuna istinaden yapmıştır? Kanunsuz olarak yapması lâzım idi ki, bendeniz de bunu kabul ediyorum, şanlı Tugayımızın hareketi gayet tabii olarak bir masrafı icabettiği gibi, ailelerinin de perişan bırakılmaması lâzımdır. Fakat Hükümet, kanunu bugüne kadar neden Meclise getirmekte gecikmiştir? Bu hususlara cevap verilmesini rica ediyorum.

Kalıyor, muhalefete taallûk eden şerhim, teklif edilen ödenek salâhiyeti kanunu umumî bir mahiyet taşımaktadır. Yani Birleşmiş Milletler Anlaşmasının milletlere tahmil ettiği vecibeler dolayısıyla ecnebi memlekete savaş maksadı ile istikbalde gönderilecek bütün birliklere ödenek vermek salâhiyetini Hükümete vermektedir.

Bendenizce bu hatalıdır. Şu bakımdan ki, Hükümete ancak lüzum ve zaruret olduğu zaman Meclis tarafından salâhiyet verilmelidir. Her defasında ayrı ayrı kanunlarla verilmelidir. Bu masraflar olmasa idi Kore'ye gönderilen birlik meselesi Mecliste hiç münakaşa edilemeyecekti. Binaenaleyh Birleşmiş Milletler Anlaşmasına istinaden memleket haricine ne zaman asker göndermek lâzımgelirse Meclisten Hükümet, ödenek bakımından da salâhiyet alması lazım gelecektir, kanaatindeyim. Bu itibarla Hükümet tarafından Yüksek Meclise takdim edilmiş bulunan Kanun tasarısının yalnız Kore'ye gönderilmiş bulunan Şanlı Tugayımızın ödeneklerine hasredilmesi lazım geldiği kanaatindeyim. Ve bunun için de bir önerge takdim edeceğim.

BAŞKAN — Faik Ahmet Bey.

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar : Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere askerî birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarının aylık ve ücretleriyle çeşitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında Hükümetçe hazırlanıp alakalı komisyonlardan geçtikten sonra. Yüksek Huzurunuzda sunulan bu Kanun tasarısının, mucip sebeplerinde ızah olunduğu üzere Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye gönderilen askerî birliğimizin mensuplarına verilecek aylık ve ücretlerle bunlara ilaveten ödenecek tazminat ve sair masrafların miktar ve nispet ve ödeme tarzlarının tespiti maksadiyle düşünülmüş olmakla beraber üyesi bulunduğumuz Birleşmiş Milletler Anayasası gereğince başka yerlerde de buna mümasil çalışmalara katılmanın ihtimal dahilinde olması göz önünde bulundurularak umumiyetle Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere yurt dışına çıkarılacak birlikler mensuplarının çeşitli istihkak ve masrafları hakkında umumî mahiyette bir kanun çıkarılması ve hükümlerinin bir madde ile Kore'ye gönderilmiş

bulunan birlik mensuplarına teşmilî daha uygun mütalaa edilerek bu tasarı ona göre hazırlanmıştır.

Kanunun izah edilen bu mucip sebeplerine nazaran Birleşmiş Milletler emrine verilecek silahlı kuvvetlere taallûku itibarıyla tasarı hükümlerinin evvel emirde esaslı ve bir prensip noktası olarak bir taraftan Birleşmiş Milletler anayasasının hükümleri ve bir taraftan da kendi Anayasamızın ruh ve muhtevası bakımından tetkik edilmesi lazım gelir.

Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesi, Milletlerarası barış ve güvenliğin muhafazasını desteklemek üzere Birleşmiş Milletler Kurulu emrine gerekli silahlı kuvvetlerin verilmesinin mahsus anlaşma veya anlaşmalarla olacağını ve bu silahlı kuvvetlerin miktar, mahiyet ve hazırlık dereceleri ve genel mevkileri ile gösterilecek kolaylık ve yardımın mahiyetini tespit edecek olan mezkûr anlaşmaların âkid Devletler tarafından her birinin Anayasası usulleri gereğince onanacağı göstermektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Güvenlik Meclisi arasında henüz bu yolda akit ve imza edilip B. M. Meclisinin tasdikinden geçmiş bir mahsus anlaşma mevcut olmadığına göre esaslı B. M. M. ince onanmış silahlı kuvvet yardımları için muhtemel masrafların tespit usullerine ait umumî bir salâhiyetin Hükûmete verilmesini derpîş eden bir kanunun daha evvel Meclisten çıkarılması tecviz edilemez. Çünkü fer'î, külle takaddüm edemez.

Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesi gereğince mahsus anlaşmalar yapılır, Anayasamızın 26 ncı maddesi mucibince Meclisin tasvibinden geçmeden evvel, yani bugünkü durumda herhangi fiilî bir muhasamaya iştiraki tazammun edecek mahiyette Birleşmiş Milletler emrine verilerek dış memleketlere asker göndermek keyfiyeti ise yine anayasaların yukarıda zikri geçen ruh ve muhtevası gereğince ancak B. M. Meclisinin karar ve tasvibine vabeste bulunduğundan Anayasamızın ruhuna uygun olmadığına kanî bulunduğumuz bir emrivakî karşısında ancak Kore'ye gönderilmiş bulunan askerî Birliğimizin maaş ve ücretleriyle bunlara ilave olarak verilecek tazminat vesair çeşitli masrafların tespitine ait ve yalnız buna münhasır bir kanunun derhal kabulünü terviğ eder, ve bunu zarurî buluruz. Bugüne kadar geciktirilmiş olmasını da asla yerinde bulmayız.

Bundan başka Birleşmiş milletler Anayasasının 43 üncü maddesi mucibince mahsus anlaşmalara müsteniden yapılacak askerî yardımların gerektireceği malî külfetlerin herhangi bir şekilde bu anlaşmalar da nazara alınıp alınmaması da ayrıca düşünülecek bir mevzu olup bunun

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

daha evvel umumî bir kanunla peşin bir prensip kararına tarafımızdan bağlanmasını da bu bakımdan faydalı bulmayız. Kaldı ki, askerî yardımın malî külfetleri mevzu anlaşmalarda her hangi bir şekilde nazarı dikkate alınmamak şıkkı ihtiyar edildiği takdirde ya Büyük Millet Meclisince onanmış bulunacak mevzu anlaşmalar gereğince veya şimdiki gibi arada bir mahsus anlaşma mevcut bulunmadığına göre yine ancak Büyük Millet Meclisince onanması lazım gelen askerî göndermek şeklindeki birlik yardımları için gereken masrafların tespitine ait salahiyetlerin lüzum hasıl oldukça münferit kanunlarla istenilmesi bu bapta Hükûmete umumî salâhiyet veren bir kanunun çıkarılmasına bilhassa millî ve teşriî murakabenin müessiriyet ve devamlılığı bakımından da tercih etmek yerinde olacağı kanaatindeyiz.

Bütün bu maruz sebeplerle Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesi gereğince Birleşmiş milletler emrine silâhlı kuvvetler vermek hususunda lüzumlu mahsus anlaşmalar yapıp Büyük Millet Meclisince onanıncaya kadar daha evvel hâsıl olabilecek ihtiyaç halinde Birleşmiş Milletler emrine ancak Büyük Millet Meclisi kararıyla silahlı kuvvet verilebileceğinden Anayasamızın ruh ve muhtevasına uygun olmayan emri vakırlara bir suretle meydan vermemeyi ve aynı zamanda millî murakabenin lüzumlu olan müessiriyetini göz önünde bulundurarak işbu kanunun yalnız Kore'ye gönderilen askerî birliğimizin mensuplarına inhisar ettirilmek üzere kanun başlığının şu şekilde : "Birleşmiş Milletler emrine verilerek Kore'ye gönderilmiş olan askerî birlik mensuplarının aylık ve ücretleriyle çeşitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında kanun tasarısı" olarak düzeltilmesini arz ve teklif ederiz.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, iki arkadaşımızın benden evvel burada ileri sürdükleri mütalâaları dikkatle dinledik. Arkadaşlardan birisi bir iki mesele hakkında Hükûmetten malûmat istiyor. Ondan sonra muhalefettinin sebebini anlatacağını ifade ediyordu. Diğer arkadaşımız muhalefet namına Kore'ye asker gönderme hareketinin gerek Birleşmiş Milletler Anayasasına, gerek bizim Anayasamıza aykırı bir hareket olduğunu iddia etti. Ve o hususta da bir takım mülâhazalarda bulundu. Bu mütalâalardan sonra netice olarak bu istenilen tahsisatın reddi talebinde bulunmasını bekliyorduk. Ve mantıkî olan talep de bu idi. Fakat bunun reddi neticesine varmakla beraber ve mantıkî olan bir mukaddemeden sonra bunun yalnız bu hadiseye tahsisini ve kanunun ismindeki umumiyetin kaldırılmasını istedi. Bundaki sarîh tezadı anlıyamadığımızı açıkça itiraf etmek mecburiyetindeyim.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

AZİZ URAS (Mardin) — Oradakiler çocuklarımızdır.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Muhalefet kanunun bütün inceliklerini bu kadar dikkatle göz önünde bulundurmalarına ve bundan tevellüt edecek neticelerden dolayı Hükümetin, hatta daha şiddetli mesul ve muhatap tutmalarını tabii buluruz.

Biz, muhalefetin de daima en geniş bir kanun anlayışı ile hareket etmesini pek tabii bulanlardanız. Yalnız arzettiğim gibi, deminki mütalâatın mukaddemesiyle neticesinin birbirini tutmamasındaki mantıksızlığı tebarüz ettirmeden kendimizi alamadım. Ve bunun esbabını izah etmelerini arkadaşımızdan rica ediyoruz. (*Bravo sesleri*).

Arkadaşımın mütalâalarını dinlerken, biraz hayrette kaldığımı itiraf edeyim. Çünkü arkadaşımızın hukukî malûmatı çok kuvvetlidir ve geniştir. Sonra bilhassa kendileri iktidarda iken yapılmış olan, tasdik edilmiş olan Birleşmiş Milletler Anayasasını muhalefetin heyeti umumiyesinin arkadaşımızın anladığı tarzda anlıyabileceğini tahmin etmiyorum. Bilhassa onun müzakeresinde bulunmuş olan ve onun mesaisine iştirak etmiş olan arkadaşlar Barutçu arkadaşımızdan başka suretle düşünülmüş olmaları icabeder.

Barutçu arkadaşımızın izahına göre, 43 üncü maddeye nazaran herhangi bir yardım yapılması için, iptida anlaşmalar yapılmalıdır. Anlaşma kimle yapılacak?. 47 nci maddedeki Birleşmiş Milletler Kumanda Heyeti teşekkül edecek ondan sonra o heyete imza koymuş olan devletler arasında anlaşma yapılacak. Yani bu anlaşmalar daima zabıta kuvveti tesisi hakkında emniyeti, sulhü muhafaza ve her hangi bir yerde sulh bozulduğu takdirde onu iade etmek maksadiyle Birleşmiş Milletlere yalnız nazari değil, maddî bir kuvvet sağlamak maksadiyle düşünülmüş bir tedbirdir. Birleşmiş Milletlerin eski Cemiyeti Akvam gibi alelâde bir söz ebeliğinden ibaret kalmaması, fiilî neticeler elde edebilmesi için düşünülen bir tedbirdir.

Barutçu arkadaşımız, o vakit Hükümette bulunanlar ve şimdi muhalefette kalan arkadaşlar ve bizlerle beraber o vakit bu anlaşmayı bu şekilde anlıyacak olurlarsa, o halde kendilerine sormak icabeder, eğer vaziyet böyle ise o vakit ortada hiçbir anlaşma yoktur. Çünkü onlar öyle diyor. Bu takdirde Hükümetin oraya birşey göndermesi alelâde, keyfî, kanunsuz ve hatta Birleşmiş Milletler Anayasasına uymayan bir nevi ihdas yapılmıştır. Eğer kendileri buna inanıyorlarsa böyle konuşmak, Hükümeti itham eder şekilde konuşmak icabederdi. (*Soldan, bravo sesleri, alkışlar*)

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

İnsanlar eğer inandıkları şeye hakikaten inanıyorlarsa bütün kuvvetleriyle ve onun tevlit edeceği bütün avakibi istiyerek, o şekilde istemeli ve o şekilde konuşmalıdır, o şekilde talep etmelidir. (*Bravo sesleri alkışlar*). 43 üncü maddeye göre ve bizim Anayasamıza göre asla hakkı salâhiyeti olmadığı halde, hiç mecburiyet olmadığı halde bir Hükümet kalkıyor buradan 4 000 - 5 000 kişiyi karakuşu ve keyfi bir kararla uzak memleketlere gönderiyor. Bunu arkadaşımız bu şekilde anlıyor. Bunu cinayetle vasıflandırmalıdır ve Hükümeti doğrudan doğruya Divanı Aliye sevkini talep etmeli idi. (*Bravo sesleri*).

Şimdi mantıksızlığı böyle tebarüz ettirdikten sonra müsaadenizle zati meseleye geçeyim :

43 üncü madde eğer kendi anladıkları gibi anlaşılması icabederse yani önce Birleşmiş Milletlerin müşterek kumanda heyeti erkânı harbiyesi teessüs edecek ve diğer her vaziülümza devletle müzakere edecek, bu daıma polis kuvveti hakkında anlaşmalar yapacak, ve ondan sonra bu anlaşmalar millet meclislerine, her memleketin kendi konstitüsyonlarına göre, kanuniyet kesbetmek üzere gidecek, teşrii meclislerden, makamlardan geçecek. Bunun üç senedir neden geçmediğini Barutçu arkadaşımız bilmesee bile, kendisi ile beraber bugün muhalefette ve eskiden dışışlerini idare mevkiinde bulunan arkadaşları çok iyi bilirler ve kendisine bunun neye tatbik edilmediğini uzun uzun izah edebilirlerdi.

Arkadaşlar, bu, bildiğimiz sebeplerden dolayı, muayyen bir kuvvetin vetosundan dolayı işleyememiştir ve bütün Birleşmiş Milletlerin maddi kuvveti, maddi müeyyidesi bu suretle sifra indirilmek gayesi hâsıl olmuştur. Bizden evvelki Hükümet, yani kendilerinin de içinde bulunduğu Hükümet daima müşterek emniyet meselesinin, müşterek zabıta meselesinin bir an evvel tahakkuku için çalışmışlardır. Bunun zarureti ileri sürmüşlerdir. Biz de aynı noktâi nazarı ileri sürüyoruz, ileri sürdük. Bu defa Birleşmiş Milletlere iştirak eden delegasyon heyetimize, Hükümetimiz müşterek zabıta tesisinin ve Birleşmiş Milletler Şartının işler hale gelmesi için teşebbüste bulunması talimatını verdi.

Amerika ve diğer bazı hükümetler aynı noktâinazarda olduğu için bugün Genel Kurula intikal etmiştir. Yani Güvenlik Konseyinin veto yüzünden işlemediği hallerde Genel Kurulun işlemesi temin edilmiştir. Bu netice fena bir netice midir?

Arkadaşımız diyor ki, bu maddeler, bugün 43 üncü madde tatbik edilmediği için hiçbir kuvvet; bu anlaşmaları yapmadığımız için bizli, Hükümeti kuvvet göndermeye mecbur edemez. Göndermemeli idi.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Soruyorum : Güvenlik Konseyinin yardım teklifini kabul eden 52 devlet, biz de dâhil, onlarla beraber 53 üncü hukukî görüp kabul eden 52. devlet, biz de onlarla beraber 53 Devlet, Rusya'nın bulunmadığı ve veto-sunu kullanamadığından istifade ederek Emniyet konseyinde bir karar verdi ve o karar yeni bir esas teşkil etti ve onun üzerine bu hukukî esası, bu mesnedi yanı Charte'in bu anlayış tarzını tesbitle beraber 53 demokrat, hür Devlet kabul etti. Demirperde arkasındaki memleketler, onlar bunu kabul etmediler ve bunun gayrihukuki olduğunu ve hukukî anlayışın şimdi Barutçu'nun anladığı şekilde olduğunu iddia ettiler. *(Soldan bravo sesleri, çok şiddetli alkışlar) (Kâfî sesleri).*

Biz, bizimle beraber 52 memleket hukukçularının anlayış şeklini kabul ettik. Eğer Hükümetiniz bunda hata etti ise, eğer Hükümetiniz 52 hür, demokrat ve sulhsever milletlerle beraber hareket etti ise; onların hukukî anlayışına iştirak ederek hareket etti ise, eğer demirperde memleketleri arkasındaki hukukçuların anlayışlarına iştirak etmedi ise... Hükümetiniz bundan dolayı mesut ve bahtiyardır. Bununla vazifesini layıkıyla yaptığına kanidir.

Sözlerim bu kadardır, arkadaşlar. *(Sürekli ve şiddetli alkışlar)*

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; huzuru-nuza sunulan kanun tasarısı görünürde salâhiyet istiyen bir kanun tasarısıdır. Fakat kanunun hukukî bünyesi esaslı iki prensip noktasıyla ilgili olduğu için bu noktalar üzerinde durduk. Çok temenni ederdim ki, Sayın Dışişleri Bakanımız bendenize cevap verirken mütalâalarımızı heyeti umumiyesiyle alarak ve heyeti umumiyesi üzerinde durarak cevap vermiş olsunlar. Bizim esaslı gördüğümüz prensip noktaları şunlardır :

1. Üyesi bulunduğumuz Birleşmiş Milletler Anayasası hükümleri;
2. Kendi Anayasamızın hükümleri;

Fuad Köprülü arkadaşımızın hatırlatmak lütfunda bulunduğu veçhile, Birleşmiş Milletler Anayasasını hep beraber kabul ettik ve Birleşmiş Milletler Anayasasının tahmil ettiği vecibelere tamamiyle bağlı bulunmaktayızdır. İşte o beraber kabul ettiğimiz Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesi askerî yardımların ne suretle derpiş edileceğini göstermektedir. Bu, mahsus anlaşmalarla olacağı için ve mahsus anlaşmalar yapıldığı takdirde bu anlaşmalar Yüksek Heyetinizin tasvibinden geçeceği için ondan sonradır ki artık Hükümetin Birleşmiş Milletler emrine yardım için icap ve ihtiyaca göre, dış memleketlere asker göndermek için Yüksek Meclise gelmek için sebep kalmıyacaktır. Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesinin lüzumlu kıldığı hususi anlaşmalar şu ve bu sebeple yapılmadığına göre, mütalâamızda beyan ettiğimiz veçhile,

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

askeri yardım hususunda Hükümetin dış memleketlere, fiilî olarak muhasemelere iştirak mahiyetini arzeder şekilde asker gönderilmesinin, kendi Anayasamıza göre Büyük Millet Meclisinin kararına bağlı olduğunu ifade ettik. (Sağdan bravo sesleri). (Soldan maddesini söyle sesleri). Müsaade buyurursanız hepsini anlatacağım.

Bizim Anayasamızın 26 ncı maddesi devletlerle yapılacak mukaveleler gibi harb ilanını da.. (Harb ilanı yok ki sesleri).

BAŞKAN — Efendim rica ederim, müsaade buyurun herkes kendi kanaatini izhar etsin.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Kendi hukukî cümlesinden olmak üzere mahfuz tutmuştur. Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesinin hükümleri yerine getirilmemiş olduğuna göre meseleyi kendi Anayasamız zaviyesinden mütalâa ederek gene Yüksek Meclisin karar ve tasvibine ihtiyaç olduğunu belirttik. Ve dedik ki işin esası Büyük Millet Meclisine arz edilerek tasvip kararı alınmadığına göre esası onanmamış bir meselede tahsisata taallük eden umumî bir salâhiyet kanununun Yüksek Meclisten daha evvel çıkması doğru değildir. Yalnız bizim kanaatimizce Anayasa hükümlerine uygun bulmadığımız, bir emrivaki karşısında Kore'ye gitmiş olan askerlerimizin maaş ve tahsisatı üzerinde her hangi bir şekilde durmak caiz olmaz. Çünkü oraya gitmiş olan askerlerimiz vatan hizmeti ifa etmektedir, kendilerine bir vazife verilmiştir, o vazifeyi şerefle ifa eden askerlerimizin tahsisat üzerinde, tazminatı üzerinde durarak Hükümet, Anayasanın bir hükmünü, bir emrini yerine getirmedi diye, cezasını onların sırtına yüklemeyi bizim zihniyetimiz almaz. (Sağdan şiddetli alkışlar, bravo sesleri). Onu bizim zihniyetimiz almaz. Biz Meclissiz iş görme şeklinin aleyhindeyiz. (Sağdan bravo sesleri). Anayasa hukukunun (Soldan gürültüler) lütfeyle...

BAŞKAN — Lütfen sükûneti muhafaza edin.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Ben arkadaşlarıma.. (Soldan gürültüler).

BAŞKAN — Lütfen efendim.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Fikirlerimizi sükûnetle ifade edelim. (Sağdan gürültüler). Buraya fikirleri.... (Sağdan doğru dürüst konuşanların yeridir orası sesleri).

(Sen mi doğru konuşuyorsun sesleri).

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Sizin telakkiniz bu. Bakalım siz mi doğru konuşuyorsunuz, ben mi? Fikirlerimizi beyan edeceğiz, hakem umumî eskârdır. (Sağdan : Gayet tabii sesleri, bravo sesleri).

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bu kürsüde ben konuşacağım, arkasından sen gelip konuşacaksın, konuşacağız, fikirlerimizi ortaya koyacağız. *(Soldan gürültüler).*

Lûtfeyleyin efendim. Biz burada fikirler üzerinde münakaşa yapacağız, umumî efkâr bakacak; Barutçu bunu söylemiş, ismini bilmediğim bir arkadaş yerinden böyle bağırmiş, Barutçu mu haklı, o mu haklı. Umumî efkâr hükmünü verecektir. Demokrasi bu işte. *(Soldan gürültüler)*

BAŞKAN — Arkadaşlar lûtfen sükûneti muhafaza edelim, devam buyurun lûtfen.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Bu Yüksek Mecliste konuşulmayacak mesele yoktur, Rejimin konuşmaktan perva edeceği bir mesele yoktur, fikir olarak tahammül göstereceksiniz. *(Gürültüler).*

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Açık ve merdane konuş, müfsidane değil.

BAŞKAN — Arkadaşlar, Lûtfen sükûneti muhafaza edelim, Başkanlık, sadet dışına çıkan hakkında tüzük hükümlerine göre sadede davet etmesini bilir. Lûtfen vazifemizi kolaylaştırmanızı rica ediyorum.

(Efendim meseleyi ve maksadını anlamıyoruz, mesele anlaşılın sesleri.)

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Açık ve samimî konuşuyorum.

Şimdi arkadaşlar, biz bu kanaatteyiz ki, gerek Anayasa hukuku, gerek Anayasa teamülü ve tatbikatı bakımından böyle bir kararın Büyük Millet Meclisinin tasvibine iktiran etmesi icabeder. Bu, aynı zamanda demokratik nizamın da icabı olmak üzere, Büyük Millet Meclisince konuşulmasında, faydadan başka bir şey tasavvur edilemez. Nihayet memleket meselelerinin memleket umumi efkârı önünde konuşulması aydınlık sağlar. *(Soldan istediğin kadar sesleri).*

Köprülü arkadaşımız işin sadece bir noktası üzerinde durarak Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesinin gösterdiği mekanizmanın işliyememesinin sebebini izah ederek bir vazifenin görülmüş olduğunu ifade ettiler. Bu, meselenin yalnız bir tarafına temas etmektir. Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesinin gösterdiği mekanizma işleyememiş olabilir. Ve nitekim mahsus anlaşmalar yapılmamış vaziyettedir.

Bu takdirde işi kendi Anayasa hukukumuz zaviyesinden mütalâa ederek Yüksek Meclisin tasvibine iktiran ettirmek, buraya getirmek lâzımgeldiği mütalâasını ileri sürdük.

Huzurunuzda getirilen Salâhiyet Kanununun hukukî bünyesinin ilgilendirdiği bu iki esash noktayı tebarüz ettirdikten sonra da esas kanun

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

üzerindeki noktai nazarımızı belirttik ve dedik ki, hükümete böyle umumî salâhiyet verilmesi teşriî murakabenin müessiriyeti bakımından mahzurlu görülmelidir. Sebebinin arz edeyim arkadaşlar :

Harb ilânını icraya vermeyi kabul eden Anayasa sistemlerinde bu tez Hükümetler Meclislerin reylerle kredi elde etmekte olmalarının umumî prensiplerinden çıkan fikre istinat eder. Yani mesele odur ki, bilhassa tahsisata taallûk eden, tahsisatın sureti sarfına taallûk eden meselelerde teşriî murakabede âzamî titizlik esastır. Diyoruz ki, Kore'ye gönderilen askerî birliklere verilecek maaş, tazminat şu, bu, bunların sureti sarfına ait olan bir kanunu, umumî bir salâhiyet kanunu haline getirmek doğru değildir. Doğru değildir çünkü; Sayın Köprülü arkadaşımın mütalâasına göre, anlayışına göre esasen bu nevi kararların Meclisten geçmesine ihtiyaç yoktur. Nitekim bu anlayış dolayısıyledir ki; Büyük Millet Meclisi olarak hâlâ resmen bu işin esasına ittila kesbetmiş vaziyette değiliz. Yalnız bu kanun vesilesiyle öğreniyoruz. Şimdi esasının Meclisten geçmesi lazım geldiği zihniyetine göre bir de bu işlerin masraflarının sureti tesbitine ait salâhiyetleri umumî bir şekilde icraya verdiğimiz takdirde Yüksek Meclisin teşriî mûrakabesinin mânası, o zaman sadece işlerin sonundan haberdar olmaktan ibaret kalacağı için mahzurludur, diyoruz. Her hâdisenin münferit olarak huzurunuzda gelmesi, işin her tarafını tetkik ve murakabesine imkân vereceği için faydalıdır, diyoruz.

Biz bu kanun vesilesiyle işin, gerek Birleşmiş Milletler Anayasası bakımından, gerek bizim Anayasa hükümleri bakımından temas ettiği prensip noktalarını bilhassa izah ettikten sonra kanun üzerindeki noktai nazarımızı bu suretle ifade etmiş bulunuyoruz.

Takdir Yüksek Heyetinizindir, kabul eder veya etmez. *(Soldan alkışlar).*

BAŞKAN — Başbakan

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, söz istedikten sonra benden evvel burada konuşan Faik Ahmet Barutçu arkadaşım konuşmalarını bir hayli uzattı ve söz istediğim anda söz istememiş olsaydım sonradan konuşmalarının düştüğü seviyeyi gördükten sonra söz istemekten vazgeçerdim. Meselenin şakaya tahammülü olsaydı ben de kendileri gibi konuşmak ve birtakım nasihatlar vermek mevkinde olabilirdim. Sayın Barutçu'nun konuşmasının sadece bir iki cümlesini hatırlatmakla iktifa edeceğim. Sonra da meselenin esasına geçerim. Sayın Barutçu birçok laflar arasında Meclissiz iş görme zihniyetinin aleyhindeyiz de diyor. Ve Yüksek Meclisinize birtakım nasihatlarla bulunuyorlar. Nasihatlarla bulunmak icabetseydi ve yeri olsaydı ben de asıl

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

muhalefetten, Halk Partisi muhalefetinden ve onun grubundan, particalik gayret ve ihtiraslarını, hele şimdi konuşulan mevzu gibi çok ağır ve ciddi mevzularda, bir tarafa bırakarak işin hakikatını ve aslını konuşmak icabettiğini kendilerine nasihat olarak söylemem icabederdi. (*Soldan alkışlar, bravo sesleri*) Uzun yıllar memleketi Meclissiz idare etmek gibi bir vaziyette olanların yani Halk Partisinin.

MUHTAR ERTAN (Bitlis) — Siz de beraberiniz. (*Soldan gürültüler*).

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (Devamla) — Onu da arzedeceğim. Muhtar Bey vesile verdiniz, şimdi anlatacağım. Şimdi bir anda rüyet zaviyelerinin değişmesi, İktidardan muhalefete geçmesi üzerine birdenbire, Meclissiz iş görme zihniyetinin aleyhindeyiz, tarzında konuşmaya başlamaları ibret verici bir vakıa olarak temaşa edilmek icabeder.

MUHTAR ERTAN (Bitlis) — Siz de o Meclisin içindeydiniz.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (Devamla) — Şimdi Muhtar Bey onun da cevabını vereceğim, fırsat verdiğiniz için teşekkür ederim. Biz de o Meclisin içindeydik. Hattâ bu vatanın içinde 20 milyon Türk yaşamakta idi ve onlarda tatbik edilmekte idare tarzına boyun eğmekte idiler; fakat arkadaşlar o devirlerin, idarei cüz'iyenin asla tesir göstermediği devirler olduğunu, Muhtar arkadaşımızın benim kadar bilmesi icabederdi. Eğer o devrin mesulünü aramak lazım gelirse mesuller, ne Muhtar'lar ve ne Menderes'ler değil, asıl külli iradeyi elinde tutan şahsın mesul tutulması icabederdi. (Bravo sesleri, soldan alkışlar). Bir Muhtar, beş Muhtar, veya on Menderes, yüz Menderes o zamanlarda memleketin kaderini değiştirmek imkânına o gidişe küçücük bir inhıraf vermek imkânına sahip değillerdi. (*Soldan bravo sesleri, alkışlar*) Ancak, bir irade ve arzusuyla bu memleketin idaresini yüzde yüz değiştirebilmek kudretinde olan bir insan vardı. Mesul aramak lâzım gelirse onun mesul olması lâzım gelir. (*Soldan, şiddetli alkışlar, bravo sesleri*)

Yine Sayın Barutçu burası, fikirlerin konuşulduğu yerdir, diyor. Biz burasının dövüş yeri olduğunu da gördük. (*Soldan, bravo sesleri*).

Şimdi, arkadaşlar, müsaade buyurursanız, bu tarz konuşmaları, birbirimize bu suretle, hele tarzleri, nasihat vermeleri bir tarafa bırakalım, (*Soldan, bravo sesleri*). Bu meseleler üzerinde memleket ve Türk Milleti hükmünü vermiş bulunuyor. Kanaatimce artık bunların maziye mal edilmesi zamanı gelmiştir. (*Soldan alkışlar*). Bu ciheti bilhassa uzun zamanlar memleketi idare etmek mesuliyetini üzerlerinde taşımış olanların bilmesi icabeder. Asıl muhalefet bu hakikatları görmemekten gelemmez.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Arkadaşlar, şimdi meselenin esasına geliyorum. Barutçu arkadaşımız konuşulmakta olan meselenin iki esas ve çerçeve içinde mütalââ edilmesi lâzım geldiğini ileri sürdüler. Birleşmiş Milletler Anayasası ve Türk Anayasası filhakika bu görüşleri tamamen doğrudur. Biz de kendilerine iltihak ediyoruz. Ancak, hadisemizin bahis mevzuu olan meselemizin tahlili ve Birleşmiş Milletler Anayasası ve bizim Anayasamız muvacehesinde vaziyeti Barutçu'nun görüşüne uymamaktadır.

Evvelâ arzedeyim ki, uymamaktadır.

Evvelâ arzedeyim ki Faik Ahmed Barutçu'nun mütalâasına kıymet vermek lazımgelse idi Kore'ye asker göndermemek icabederdi. Ve Kore'ye asker göndermemiz bizim Anayasamıza olduğu kadar Birleşmiş Milletler Anayasası hükümlerine de aykırı olmuştur. Şayet Birleşmiş Milletler Anayasası veya bizim Anayasamıza aykırı olarak Kore'ye asker gönderilmişse, orada vatan çocuklarının kanunsuz olarak şehit olmalarına sebebiyet verilmiş ise ve Anayasamız hükümleri ayaklar altına alınmış ise bu kadar ağır ve vahim bir vaziyet karşısında C.H.P. muhalefetine Meclisin açılmasından 45 gün geçtiği halde bu meselede hâlâ sükût etmekte olmasının sebebini sormak yerinde olur. (*Soldan bravo sesleri*). Hattâ Meclisin açılmasını beklemeden önce bu hususta muhalefetin girişebileceği teşebbüsler vardı. (*Sağdan, yapıldı sesleri*).

Arkadaşlar, Barutçu mütemadiyen Birleşik Milletler Anayasasının 43 üncü maddesinden bahsediyor, bu lâ takrebüssalâte hikayesine çok uygun düşünüyor. Muhalefete göre, memleket dışına silahlı kuvvetler gönderilmesi ancak ve ancak 43 üncü maddenin tatbika konulmasıyla kabildir. Biz vaziyeti böyle mütalâa etmiyoruz 43 üncü maddenin yanında, hatta 43 üncü maddeden evvel bir de 42 nci madde vardır. Biraz izah edeyim : Birleşik Milletler Anayasası sulhun korunması için silahlı müdahaleler yapılmasını iki safhada mütalâa etmektedir. Birisi; bahsettikleri 43 üncü madde mucibince hususi anlaşmalarla Birleşik Milletler emrinde bir zabıta kuvveti kuruluncaya kadar olan devre, diğeri de 43 üncü maddenin tatbikından sonraki devredir.

Şimdi içinde bulunduğumuz devre 43 üncü maddenin tatbikından evvelki devre olduğu için tatbik edilmesi lâzımgelen madde 42 nci maddedir. Bahis mevzuu olan 42 nci madde ise; silahlı kuvvetlerin gönderilmesinin, mütecavize karşı harekete geçilmesinin, sulh bozulmuşsa onun iade ve tesisinin ne suretle mümkün olacağını tespit eden maddedir.

Binaenaleyh Hükümetiniz 42 nci maddenin hükümlerine dayanarak harekete geçmiştir. 43 üncü madde tatbik edildikten sonra yani müşte-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

rek kumandanlık kurulduktan ve Milletlerarası Müşterek Zabıta Kuvvetleri tesis olunduktan sonradır ki bunlara esas olan anlaşmalar Büyük Millet Meclisine getirilir. Halbuki bunlar malum sebepler henüz yapılamamış ve 43 üncü madde tatbika konulamamıştır.

Faik Ahmed Barutçu arkadaşımız Anayasanın 26 ncı maddesinden bahsederek muahedelerin Büyük Millet Meclisine getirilmesinin zaruri olduğunu ileri sürüyor. Anayasanın 26 ncı maddesi hakikaten söyledikleri gibidir. Fakat vâkıa ve mesele buyurdıkları gibi değildir. *(Soldan bravo sesleri).*

Arkadaşlar, Anayasamızın 26 ncı maddesi mucibince anlaşma ve muahede, yani Birleşmiş Milletler Anayasası, bu kürsüye getirilmiş ve B. M. M.'nin tasdikından geçmiştir. O halde Meclisten istedikleri hangi tasdiktir? Eğer 43 üncü maddede derpiş edilmekte olan mahsus anlaşmaların, hususi muahedelerin tasdikını istiyorlarsa, mevcut olmıyan bu muahedelerin tasdikını istemek çok garip ve âbes bir duruma düşmektir. *(Soldan brova sesleri ve alkışlar).*

Son olarak arzedeceğim cihet ise şundan ibarettir. Barutçu sözlerine başlarken, demişti ki, meselemiz ya Birleşmiş Milletler Anayasası yahut da kendi Anayasamız hükümleri dahilinde mütalâa edilir.

Şimdi -kendi fikirlerine göre- 43 üncü madde henüz tatbik edilmediği için meseleyi Birleşmiş Milletler Anayasasına göre değil kendi Anayasamızın içinde mütalâa etmek lâzımdır. O halde meseleyi kendilerine uyarak Türk Anayasasına göre ele alalım. Anayasamızın 26 ncı maddesinin biraz evvel arzettiğim gibi, bu mevzuyla alâkası yoktur. Bu takdirde ise geriye, Anayasanın tetkiki kalıyor. B. M. M.'nin salâhiyetlerine taalluk eden maddesinin o madde ise harb ilanı hususunun B. M. M.'nin salâhiyetleri dahilinde olduğuna dair olan maddedir. İşte kendisinin, meseleyi kanunsuzluk bakımından, bizim Anayasanın bu maddesine dayatmak istediği anlaşılıyor. Fakat ortada harb ilanı mevcut olmadığına göre Birleşmiş Milletler Anayasasının 42 ncı maddesine göre Kore'ye silahlı kuvvetler göndermemizin Anayasamıza muhalefeti nereden çıkarıyorlar?

Arkadaşlarım, uzun sözler arasında mevzu ile hiç alakası olmıyan birtakım ivicaçlı, bir takım düşen kalkan ifadelerle zihinleri karıştırmak ve bu suretle hak kazandım zannetmek doğru değildir. Efkârı umumîye-yi, hakikatlerin sarahatı karşısında, böyle birtakım iphamlar ve karma karışık sözlerle bulandırmaya çalışmak ciddî bir muhalefetin kârı olmaz.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Nasihat etmek mevkiinde bulunacak olsaydım, tekrar kürsiye geldikleri zaman meseleyi ve fikirlerini açıkça ortaya atılabilecek bir durumda olmaları lazımgeldiğini söylemek isterdim. Bunun için de meseleyi iyice tetkik ve tesbit etmenin zaruri olduğunu bir kere daha ifade etmek zaruretini hissediyorum. Müzakere mevzuu muhalefet tarafından bir hayli dağıtılmış oldu konuşulmakta olan kanuna gelince; kanunun, gerek umumî heyeti gerekse maddeleri hakkında takdir hiç şüphesiz Yüksek Heyetinizin olacaktır. (*Bravo sesleri ve alkışlar*)

BAŞKAN — Faik Ahmed Barutçu.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Bizim daha evvel sözümüz vardır.

BAŞKAN — Grup namına konuştuğu için herşeye tercih ediyorum.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Biz de müstakiliz.

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Sayın Menderes arkadaşımızın Barutçu'nun mütalâalarına kıymet verilmesi lâzımgelirse kaydıyla verdikleri cevapta kıymet taşıyan bir fikir unsuru var mı diye çok aradım. Arkadaşlar, tenkid için mahal vardır, ihtiyaç vardır. Ama sözleri şahıslarla mübareze şekline intikal ettirmenin yeri burada yoktur ve olmamalıdır. Buradaki konuşmaların seviyelerini düşürmemeye dikkat etmek lâzımdır. (*Sağdan bravo sesleri*) Biz istikbale bakarak konuşuyoruz. (*Gürültüler*) Kurmak istediğimiz binanın temellerine yaramıyacak harçları ayırmak için gerilere bakmak doğrudur. (*Gürültüler*) Arkadaşımın misal olarak aldığı mazideki Meclisiniz idare zihniyeti böyle fiili muhaseme vaziyeti ihdas eden hallerde, hatta devletlerle iktisadi münasebetlerin kesilmesi hallerinde bile kararı Büyük Millet Meclisinden almayı bilen zihniyetti. (*Sağdan bravo sesleri*). Biz onu arzu ederiz ve onu temenni ederiz ki, daima Meclisle beraber iş görmek zihniyeti içinde olalım.

ŞEVKET MOCAN (Tekirdağ) — Vallahi sen şaka söylüyorsun Barutçu, inanmam.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Mocan Meclisle iş görme zihniyetinin dışında bir anlayışa sahip olabilir. Ona benim bir şey demeye hakkım yoktur.

Şimdi asıl Menderes arkadaşımızın mevzu içine girerek üzerinde durduğu noktalara gelelim:

Arkadaşımız işi Birleşmiş Milletler Anayasası cephesinden tetkik ederken mezkûr Anayasanın 43 üncü maddesinin dışına çıkarak askeri mahiyette olmıyan tedbirlere mütaallik diğer hükümleri üzerinde durmaktadır. Halbuki bu işte mevzuubahis olan askeri yardım meselesi 43 üncü maddenin muhtevasına dahil bir mesele olarak mütalâa edilmesi

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

lazımgelen bir meseledir. Nitekim Dışişleri Bakanı arkadaşımız da bunu böyle kabul etmiştir. 43 üncü maddenin mahsus anlaşmalar mekanizmasından işliyememiş olduğunu söylemiştir. (O da ayrı sesleri) 41 inci maddeyi okuyalım 42 nci maddenin 41 inci maddeye atfını ve 43 üncü maddeyi okuyalım göreceksiniz ki, mâruzatım tamamen metinlerin sarahatine istinat etmektedir. Mamafih Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de Birleşmiş Milletlere verdiği raporda da bunu söylemiştir. Demıştır ki, 43 üncü maddenin askerî yardım için lüzumlu kıldığı mahsus anlaşmalar yapılmadığından dolayı biz Birleşmiş Milletler üyesi olan devletlere askerî yardım için sadece tavsiyede bulunabildik.

Arkadaşlar, hakikatlerin içinde kalarak konuşmayı bilmemiz lâzımdır. Efkârı umumiyeye vaziyeti olduğu gibi ifade etmenin faydaları içinde kalmayı bilmek lazımdır. Vaziyet budur. Birleşmiş Milletler Anayasası bakımından vaziyet budur.

Şimdi, Birleşmiş Milletler Anayasası bakımından vaziyet şu olabilir : Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesi icabı mahsus anlaşmalar yapılmadığı için askerî yardım mevzuubahis olduğu zaman ne yapılmak iktiza eder? Asıl mesele bu. Yapılacak şudur : Alınacak olan kararın Büyük Millet Meclisinin tasvibine arzı lâzımdır. Bu, bizim Anayasamız bakımından lüzum ve zaruret ifade eder.

Şimdi yeni unsur olarak Menderes arkadaşımız dediler ki, bizim Anayasamızın istinad edilen 26 ncı maddesinde sadece harb ilanı hali vardır, harb ilanı halinde iş Meclisin hukukuna taalluk eder, halbuki burada harb ilanı vaziyeti yoktur. *(Yok ya sesleri, mevzu ile alakası nedir sesleri.)* Nasıl alâkası yok beyler, nasıl yok.

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim. *(Devam, devam sesleri.)*

FAİK AHMET BARUTÇU (Devam) — Şu Salâhiyet Kanunu tasarısının Hükümet tarafından yazılan gerekçesinin ilk cümlesini okuyayım.

“Birlik halinde ve savaş maksadıyla yabancı memleketlere gönderilecek...”.

Dış memlekete Birleşmiş Milletler emrine verilerek gönderilen askerî birliğimiz savaş için gönderilmiştir. Ve bugün savaşmaktadır. Şerefle, şanlı.. *(Soldan gürültüler).*

Müsaade buyurun efendim, Bu konunun müzakeresinden evvel Hükümetin huzurunuzda okunan bir tezkeresi Kore'deki vaziyetin adını koymuştur. Hükümetin yazdığı tezkerede söylenmektedir ki, Kore'ye gönderdiğimiz askerî birlik mensuplarına harb halinin şu, şu hükümlerinin tatbikına karar verdik. Ve bunu Yüksek Meclise arz ediyoruz.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Hükümete bu yetkiyi veren 1211 numaralı Kanun şunu söyler : Seferberlik ilan edilmeden harb ilan edildiği veya fiilen muhasama başladığı takdirde Hükümet şu, şu yetkileri kullanır.

Hükümet, vakıanın adını koymuş zaten, bu şahsî takdir mevzuu değildir, fiilî muhasama halî...

MEMİŞ YAZICI (Erzurum) — İkinci fıkra.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Müsaade buyurun Harb halıyla fiilî olarak muhasamanın başlaması, fiilî olarak muhasamaya iştirak vaziyeti arasında hukukî olarak, realite olarak mahiyet itibarıyla fark yoktur. (*Çok fark var sesleri*).

Aziz arkadaşlarım; ben niçin, böyle esaslı mühim bir meselenin memleketin hayatına taallûk eden bir meselenin, Büyük Millet Meclisinin hukukuna taallûk eden bir mesele Büyük Millet Meclisinde konuşulmaması için metinleri zorlamak istiyoruz diye düşünüyorum, niçin bilâkıs aksine olmak lâzımdır. Metinlerin tersine zorlanmasına ihtiyaç yoktur ve o yola gitmemek lâzımdır.

Ben enteresan bulacağınız bir örnek arz etmek isterim. 1874 tarihi Fransız Anayasası harb ilanı salâhiyetini tekrar Reiscumhura vermiştir. Reiscumhura bu salâhiyet verilmiştir ama, daha evvelden Meclislerin rızasını istihsal etmek şarttır. Bu ikinci fıkra Hükümetin metninde mevcut değildi. İkinci fıkrayı komisyon ilave etti.

Hükümet namına şunu söylediler : Biz bu fıkrayı koymadık. Niçin koymadık? Fransa'nın âmme hakkı şu teminatı vermeye kâfidir ki, Reiscumhur teşriî meclislerin rızasını almadan harb ilan etmez.

Raportörün cevabı şu olmuştur :

Biz istiyoruz ki, Fransa kendi mukadderatına hâkim olsun, biz istiyoruz ki, onun sözü olmadan ne harbe teşebbüs edilebilsin, ne harb edilebilsin.

Bizim Anayasamızda ise bu işe hususî surette itina edilmiştir. Bu harb ilanı keyfiyetiyle. (*Gürültüler*). (*Sağdan harb ilanı yok sesleri*). Harb ilanı keyfiyetiyle fiilen harb içine girmiş olmanın arasında hukukî olarak, realite olarak fark yoktur. (*Sağdan çok fark var sesleri*). Böyle telâkki edebilirsiniz, bu telâkkiye ben birşey diyemem. Mütalâa olarak muhteremdir. Ama nazarımızda muteber değildir. Mesele budur.

Arkadaşlar; biz Anayasanın bu husustaki hükmünün kendine mahsus ayrı bir hususiyeti mevcut olduğu kanaatindeyiz. Büyük Millet Meclisinin hakları meyanında harb ilanı keyfiyetine mütenazır olmak üzere

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

başkumandanlık dahi Büyük Millet Meclisinin şahsiyeti mâneviyesinde mahfuz tutulmuştur. Bunlar hep birbirine mütenazırdır. Bu milletin ağzı çok yanmıştır. *(Soldan alkışlar, bravo sesleri, gürültüler, devam sesleri)*.

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) — Barutçu, yalnız sizden yandı, sizden Halk Partisinden.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Arkadaşlar; sükûnetle dinlemesiniz dahi fikirlerimi tamamlamadan inecek değilim. *(Devam sesleri, devam dinleriz sesleri)*.

Tarihte öyle misaller vardır ki, değil Meclisin, hatta Hükümetin bütün âzasının kararı olmadan bir memleketi harbe sürüklenme neticesinde de bütün varlığımızı gaybetme tehlikesi ile karşılaşma imtihanının titizliği iledir ki, Anayasada harb ilanı yetkisini Büyük Millet Meclisinin elinde bulundurmaya itina edilmiştir. *(Malûm, malûm sesleri)*.

İşte bu bakımdandır ki, memleketin hassasiyetle üzerinde durması lâzımgelen Meclisin hukukuna taalluk eden bir meselenin Meclis huzuruna getirilmesi lüzum ve zaruretime kani bulunmaktayız.

Arkadaşlar; Anayasa sistemleri itibariyle işi Meclisin tavsibine arz etmek ihtiyacında bulunmıyan bütün demokratik memleketlerin verdiği misaller siyasi terbiye ve görüşlerimizi olgunlaştırmaya hizmet edecek örnekler olmalıdır.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) — Gösterin, gösterin.

HİMMET ÖLÇMEN (Konya) — Bir mısıl.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Mısıl vereceğim. İngiliz Parlamentosunda askerî yardım meselesi görüşüldükten sonra cevap verilmiştir ve bidayette Kore ihtilafına iştirâk mevzuubahis olduğu zaman birçok İngiliz gazetelerinde ihtirazi kayıtlar ileri sürülmüştü. İşin Parlamentoda görüşülmesi sayesinde ki, mevzu iktidar ve muhalefet sözcüleri tarafından etrafiyle aydınlatılarak bütün tereddütler bertaraf olmuş, İngilizlerin bağlı oldukları prensipler üzerinde tam mutabakatları temin edilmiştir. Ben Belçika Başbakanının radyodaki beyanatını okudum. Belçika Başbakanı diyor ki : Âcil bir vaziyet karşısında parlamento içtima halinde olmadığı için meseleyi umumi efkâr önünde müzakere ve münakaşa etmek imkânını bulamadık. Muhalefet liderleriyle görüştük, şimdi radyoda bütün meseleyi memlekete izah etmekteyim diyor. Bu her yerde böyledir alınan kararı Parlâmentonun tasvibine ihtiyaç olmıyan memleketlerde dahi işi umumi efkâra etrafiyle izah etmek kadar tabii birşey yoktur. Demokratik nizamın icabı budur.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Aziz arkadaşlar; bu meseleler nihayet bu salâhiyet kanununun temas ettiği prensip noktaları olmak üzere tarafımızdan üzerinde ehemmiyetle durulması iktiza eden noktalar olmak üzere belirtilmiştir. Salâhiyet kanununun esası hakkındaki noktai nazarımız da ayrıca izah edilmiştir. Münferit kanunlarla salâhiyet alınması esasının iltizam edilmesinde hakikaten büyük fayda vardır. Mahzur kabili tasavvur değildir. Millî murakabenin üzerinde titiz olması lâzımgelen Yüksek Meclisinizin bu prensibi kabul etmesinin yerinde olacağını tekrar arz ederim. *(Sağdan bravo sesleri, alkışlar).*

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) — Uzun söyleyecek değilim. Barutçu arkadaşımızın iktidarı Anayasaya riayet ve millî murakabeye ehemmiyet vermeye davet eden sözlerinden dolayı kendilerine çok minnettarız. Emin olabilirler ki, iktidar, hiç olmazsa muhalefet kadar millî murakabeye taraftardır. Yalnız maziden bahsediyorum dediler, acayip acayip bazı misaller getirdiler. Hakikaten maziden bahsetmiyelim ve bahsetmemek çok iyi olur, istikbalden bahsedelim. Maziden bahsedersek millî murakabenin o zaman nasıl yapıldığını çok iyi biliriz.

Yalnız şuna emin olsunlar ki, iktidarda bulunan parti, iktidar Hükümeti, milletvekili arkadaşlarımız millî murakabe vazifesini, asgarî sizin kadar ve hassasiyetle yapmaktadırlar. Buna emin olunuz. *(Alkışlar soldan).* Bu itibarla, lütfen demokrasi dersine lüzum yoktur, doğrudan doğruya sadede gelelim ve esas meseleleri konuşalım.

Arkadaşlar, mütemadi bir şekilde, arkadaşımız, hiçbir madde zikretmeden, Anayasanın, Hükümetin şu hareketinde, yani Kore meselesinde Birleşmiş Milletler paktına kendisinden evvel Hükümetin izah etmiş olduğu Birleşmiş Milletler şartının ki, bizim kanunlarımızın içindedir, o kanunlara riayet mecburiyeti ile yapmış olduğu vazifeyi arkadaşımız alıp bir hücum vesilesi gibi kullanmak istiyor. Harici meselelerde olsun bu gibi şeyleri siyaset mevzuu etmemelerini rica ederim.

Demokrat Partinin yıllarca harici siyaset meselesinde nasıl temkinli, vekarlı ve vatanperver davrandığını kendilerine hatırlatmak isterim. *(Soldan alkışlar).*

Arkadaşlar, şunu söyleyeyim ki, bir fikir nasıl, ne maksatla söylenirse, öyle olur. İyi niyetle söylenen fikir vardır. Kötü maksatla söylenen fikir vardır. Dahili siyaset oyunu ile söylenen laflar vardır.

Arkadaşımız hiçbir manî madde, hukuki olarak Hükümet neden böyle yaptı, kanunun filan maddesinin, sarahatine mugayirdir, diye böyle birşey söylemedi. Yalnız kendinin filan maddeyi anlayış tarzına göre söy-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ledi. Herhangi birşey herkes tarafından türlü türlü anlaşılabilir. Bu, birinci mesele;

İkincisi: Kore'ye asker gönderilmesi, böyle bir harp değil, harp ilanı değil, sulhün muhafazası, agresyonun geri bırakılması, mani olunması hareketidir.

Hükümet bunu Meclise söylememiş. Meclis açık bulunduğu zaman Hükümet bütün vaziyeti, o dakikaya kadar olan bütün hadiseleri geldi, Meclise anlattı, bütün muhabereleleri okudu, matbuata tebliğ etti. Bunun dışında gizli kapaklı birşey yoktur.

Biz hukukan sağlam bir esas üzerindeyiz. Yalnız biz değil türlü milletler hukukçuları bu maddeyi, şartın tatbik tarzını bizim gibi anladı. Binaenaleyh Faik Barutçu belki, 52-53 milletin hukukçularından daha yüksek, daha dâhiyane hukukçudur, o ayrı, o kendisinde kalsın. Amma biz böyle anlamakta 53 milletle beraber olmamız, anlayışımızın doğru olduğu bununla da sabit bulunuyor.

13 memleket asker göndererek yardım yapmıştır. Bu 13 memleketin Parlamentolarından bu meseleyi geçiren yalnız Kanada'dır, diğerleri böyle birşey yapmamışlardır. Çünkü mecburiyetleri yoktur. bizim de mecburiyetimiz yoktur. *(Sağdan var sesleri)*. Yoktur, istediğiniz gibi anlamakta serbestsiniz. Biz böyle anlıyoruz, efkârı umumiye hükmünü vermekte serbesttir. O itibarla böyle kalkıp indi bir tefsirle bir çeşit mütalâaya varmak doğru değildir. Onun için ben arkadaşlarımdan rica ederim, kendileri açık olsunlar, sarıh olsunlar böyle büyük meselelerde açık olsunlar. Alttan alta, sinsî sinsî, gizli propaganda yapmak yahut fikirleri saklamak doğru bir hareket değildir. *(Sağdan asla asla sesleri)*.

Eğer demin söylediğim gibi vatandaş hakkını... *(Sağdan şiddetli gürültüler, sıra kapaklarının vurulması) (Soldan alkışlar)*.

HÜSAMETTİN TUGAÇ (Kars) — Sözüünü geri al... *(Gürültüler) (Soldan devam ediniz sesleri)*.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Bu Kore'ye asker göndermeye hata ettiniz deyiniz, böyle deyin. *(Sağdan yanlış anlıyorsun sesleri) (Gürültüler) (Sağdan öyle diyen yok sesleri) (Soldan devam devam sesleri)*. Hükümet hata etmiştir, kanunsuz davranmıştır. hükümetin Divan Âliye sevkini teklif edin. Zihniyet bu. Rica ederim. Efendiler sizleri memleketin hayati menfaatlarında olsun vicdanlarınızla bir dakika başbaşa kalmaya davet ediyorum. *(Sağdan gürültüler) (Soldan bravo sesleri, alkışlar)*.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Reis Bey usul hakkında söz isterim.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Söz isterim.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

BAŞKAN — Şimdi Grup namına bu arkadaşla söz vermiş bulunuyorum. Siz şimdi söz istediniz. Grup namına konuşuyor. Sonra siz de söylersiniz.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Hükümetten iki soru sormuştum. Cevap vermediler.

BAŞKAN — Olur, sonra.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Azız arkadaşlar, Demokrat Parti Grubu adına sayın muhaliflerimize arz etmek istediğim cevapları dikkatle ve soğuk kanlılıkla dinlemelerini sözlerimin başında bilhassa rica ve istirham ederim.

Sayın muhaliflerimiz emin olsunlar ki; bu memleket içinde olduğu gibi, bu Meclis içindeki Demokrat Parti çoğunluğu da Meclis hakimiyetine, millet hâkimiyetine büyük bir hassasiyetle inanmış, bağlanmış ve o uğurda herşeyi göze alarak ileriye atılmayı cana minnet bilmiş insanlardan tereküp etmektedir.

Kendileri de pek alâ takdir buyururlar ki, mazileri mesuliyetlerle mahmul olan insanlar mesuliyetleri kolay kabul ederler. Fakat mazileri mesuliyetleri karşılamada dahi tereddüde düşmeleri, çekingen olmaları bir tabiat kanunu iktizasındandır. Onun için bu bakımdan memnun, müsterih ve mutmain olsunlar. Bu Meclisin mukaddes çatısı altında Demokrat Parti Grubunun çoğunluğu, mazileri mesuliyetlerle mahmul insanlardan tereküp etmiyor. Milletin en yeni, en temiz ve en genç unsurlarından tereküp ederek canla, başla çalışarak, milletin hakkını ve hukukunu müdafaa ve murakabe yolunda ve icabederse savaşmak için buraya gönderdikleri akıncılardır. *(Bravo sesleri ve alkışlar).*

Bu itibarla kendilerine bilhassa şunu hatırlatmak ve arz etmek isterim ki, bize bunu hatırlattıkları için teşekkür ederim, fakat Kore'deki kahramanlarımızın işe, tazminat ve ödenekleri için geciken bir Kanun tasarısını bahis mevzuu ederek usul harici derhal ihtilat ettirerek gensoru mevzuu yapan, daha doğrusu gensoru mevzuuna bugün getiren kendileridir. Madem ki arzu ettiler, o halde lütfen dinlesinler. Biz bu konuşmaları Pazartesiye bekliyorduk. Erken başladılar, bir meydan muharebesi vermek istediler. Çabuk kazanmak, haksız davalarını küçük taktiklerle kazanmak yoluna gittiler. Sayın muhaliflerimize, muarızlarımıza yine şunu da arz etmek isterim ki; aylarca evvel Meclis dışında ve millet içinde bin türlü vasıtalarla ortaya atılıp kaybettikleri bir meydan muharebesini Mecliste kazanmak istiyorlar. Hayır arkadaşlar bu davayı, bu tezi aylarca evvel millet huzurunda millet içinde nasıl ortaya attıklarını ve nasıl

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

kaybettiklerini hepimiz kendi bölgelerimizde savaşa savaşa gördük. Millet içinde kaybedilmiş davaların Meclis içinde kazanılması belki eski devirlerde mümkün olabilirdi, buna misaller de gösterilebilir. Fakat millet çoğunluğu tarafından kazanılmış ve tutulmuş bir Hükümeti ve onun kararını Meclis ekseriyetinin tutinamasına, düşürmesine imkân yoktur arkadaşlar.

Sayın muhaliflerimiz fazla birşey daha yapıyorlar. Hükümeti yıpratılın derken Hükümeti kahraman mevkiine çıkarıyorlar. Çünkü kanunlar aşırı, Meclise danışılmadan karar almış, Kore'ye asker göndermiş. Bu suretle Hükümeti Kore'de çarpışan kahramanlarımız kadar kanunlar üstünde hareket eden kahramanlar durumuna yükseltiyorlar. Biz bundan korkuyoruz. Yarın Hükümetimiz çıkarsa derse ki : Ben kanunsuz karar almış olsam dahi Kore'deki kahramanların memleket istikbaline yapmış olduğu büyük hizmet karşısında demin burada söyledikleri gibi beni isterseniz Divanı Âliye sevkedin, isterseniz cinayet mahkemesine sürükleyin.

Arkadaşlar, Hükümet bilhassa bu karariyle bütün bir millet tarafından tutulmuş (*Soldan bütün dünya tarafından sesleri*) bütün dünyaca beğenilip takdir edilmişken şimdi siz bu hareketlerinizle onları vazifelerinden aşkın işler görmüş, kahramanlar mevkiine yükseltiyorsunuz.

Aziz arkadaşlarım, bugün mevzuubahis olan kanunun millet hakları bakımından üzerinde durulması, görüşülmesi icabeden iki cephesi vardır. Birincisi kanunun gelmesi gecikmiştir. Biz Demokrat Parti çoğunluğu olarak Hükümetin bu kanunu bu kadar geciktirmesini doğru bulmuyoruz arkadaşlar, çünkü kanun kendisinden önceki zamana ait işlerin de yapılmasını amir olan bir kanundur. Ben kendi Hükümetimizden rica ediyorum, bir daha bize bu kanunları çabuk ve erken getirsin. Eski Meclislerde bu gibi kanunlar çıkmıştır. Hatta en son 1943 Meclisi açılırken Sayın Avni Doğan'ın takrirıyla Cumhurbaşkanlığına ait Tahsisat Zammı kanunu buna bir misaldir.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Asla, asla!...

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Ayrıca Büyük Millet Meclisi, kendinden evveli bir Meclisin bu tahsisatı...

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Yalan, asla.

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Kendisinden evvelki Meclisin ödenek paralarını tesviyeyi emreden kanun da çıkmıştır. Lütfen bakarlar, yukarıda, kütüphanede duruyor.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

İşte biz bu kötü ananeye uyulmamasını, Hükümetimizin bilhassa bu ödeneklere ait tasarıları Meclisin açıldığı ilk günlerde getirmiş olmasını istiyoruz.

Esasen, bu vesile ile Kore'ye Anayasa meselelerine girilmemesi icabederken, maalesef bugün bu kürsüde karşı parti grubu mütaaddit defalar bu mevzua girdiler. Müsaadenizle kısaca bendeniz de temas etmek istiyorum.

Arkadaşlar, meselenin hukukî ciheti, hayatî bakımdan iki noktada temerküz ediyor; birisi, Anayasa meselesi, diğeri, Birleşmiş Milletler şartı meselesi.

Aziz arkadaşlarım, yaşlılarımız iyi bilirler, gençlerimize de hatırlatırım, Türk Anayasası hangi tarihte yapıldı? Türk Anayasasının yapıldığı zamanlarda bu maddeler tedvin olunurken Meclisin hissiyatı şu idi; bir taraftan Amerikan mandası, bir taraftan da İngiliz, Fransız emperyalizması hudutlarımızı çevirmişti. Böyle bir zamanda Anayasa yapılıyordu.

Ötede, Birinci Cihan Harbine, o zamanki iktidarın birkaç bakan emriyle nasıl girdiğimizi biliyordu. Değil bir Hükümet bir Hükümetin birkaç uzvunun verdiği kararla Sivastopol limanını topa tutarak harbe girmiş-tik. Bundan ne Meclisin, ne milletin haberi vardı. İşte bu tarihi şartlar içinde, bunlardan ilham alarak o zamanın Anayasasında bugünkü şartların hiçbirisi yoktu. Ortada ne Milletler Cemiyeti, ne Birleşmiş Milletler, ne yıldırım harbi, ne atom harbi vardı. Bugün bizim Anayasamızın yapıldığı zamanki tarih şartlarından çok uzaktayız. Yıldırım harbi, atom harbi devrinde yaşıyoruz. Biz nasıl ilanı harbli harbler bekleriz.

BAŞKAN — Kanun mevzuunda lütfen...

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Eğer sayın muarızlarımız Anayasa haklarını aramak istiyorlarsa Anayasanın hâlâ bomboş duran kısımları vardır. Cumhurbaşkanlığı tahsisatı, Bakanların mesuliyetleri... Bunlar Anayasaya göre yapılmalıdır. Bunun gibi birkaç Anayasa maddesi var ki, bu Meclisin en büyük salâhiyetlerinden olan kesinhesap raporları, iki sene-de bir muhakkak gelmelidir. Halbuki hâlâ daha 1944 ün kesinhesabı görülmemiştir. Eğer sayın muhalifler Anayasa hukukunu yürütmekte samimi iseler, bu maddeleri de beraber yürütmelidirler. Nihayet bu takrirı veren ve sualler soran müstakil arkadaşımız Anayasa hükümlerini yürütmekte ciddinden samimi iseler yapacağı birçok şey vardır. Anayasanın 26 ncı maddesini daha sarîh şekilde tespit, tedvin edecek bir kanun maddesi teklifine teşebbüs edebilirler.

KEMAL TÜRKÖĞLU (Mardin) — Yalnız başıma yapamam.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Bu nevrallık noktalara dokunmayı gayet iyi bilen, birtakım kanun teklifleri getiren bu arkadaşımız bu mevzu üzerinde de bir kanun teklifi teşebbüsü ile bu milletin bekçisi olarak yapacakları hareketlerin en iyisi olurdu, ben bunu grup adına olmasa da şahsen alkışlardım.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Tek başıma yapamam.

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Fakat maalesef bir Milli politika meselesi ölüm kalım savaşı meselesi, Kore kahramanlığı meselesi derhal küçük politika oyunlarına alet edilmiş ve Hükümet meselesi yapılmak istenmiştir.

Hepiniz bilirsiniz ki, Meclis dışında kaybedilen dava Meclis içinde tekrar edilmiştir.

Birleşmiş Milletler şartında okursanız birçok maddeler var arkadaşlar. Yalnız 43 üncü maddede, hususi anlaşmalardan bahsediyor. Birleşmiş Milletler şartı bu madde dışında bazı maddeler tespit ettiği gibi ayrıca 42 nci maddede tespit ettiği gibi; 51 nci maddesinde de hatta Güvenlik Konseyi harekete geçmese dahi Birleşmiş Milletler üyeleri arasında yardımlaşmayı takabbül etmiştir. Bir millet olarak ve o milletin vekilleri olarak tasavvur ediniz arkadaşlar; Tanrı göstermesin Kore'ye saldıracaklarına bize saldırsalardı... Derhal Birleşmiş Milletlere müracaat edecek-tik ve Amerika'ya telgraf çekecektik, bize yardım ediniz diye, Amerika şöyle cevap verseydi : Amerikan Kongresi toplantıya davet edilmiştir, müzakereler sonunda neye karar verirse ona göre size haber verilecektir. Böyle bir durumda geçen saatleri, hummaları, günleri haftaları bir düşünmek yeter. İğneyi kendimize, çuvaldızı başkasına. Onun için bugünün ahval ve şartları altında, bugünün yıldırım ve atom harbi devrinde, Birleşmiş Milletler Anayasasının 51 inci maddesi, Güvenlik Konseyinin kararları haricinde, yardımlaşmayı, sulh ve barış için vuruşmayı kabul etmiş ve Büyük Millet Meclisinde böyle bir kaydı ihtirazideki dermeyeran edilmeden geçmiş olan bu Anayasanın tasdıkı karşısında, şimdi burada kalkıp maddeler üzerinde formalist hukukçu gözü ile durmak, hem de ne zaman.. Kore'de kahramanlık destanları yazmakta olduğumuz, Türk kanını akıtmakta olduğumuz bir zamanda yapmak, en hafif mânasiyle hafifliktir. (*Sağdan alkışlar*).

Bu işin bir de askeri ve manevî cephe üzerinde ne fena tesir yapacağına sayın muarızlerimiz hiç dokunmuyorlar. Askerleri gönderiyoruz ve harb ettiriyoruz. Bunun fena tesirini şu misalle arzetmek isterim: Bu acız arkadaşınız Ağrı harekâtı sırasında bir alayın emrinde idim. Bu sırada

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

serbest fırka denemesi oluyordu. Gayet iyi biliyorum, bir müsademe esnasında 7-8 yaralı vermiştik; bir gerilla içindeydik. 29 gün gecikmiş bir gazete okuduk : İzmir rıhtımında halk Fethi Beyi karşılamış, mücadele olmuş, Jandarma bir vatandaşı öldürmüştü. Bu haberin cephe demek olan böyle bir müsademede insanların mâneviyatında ne kadar menfi tesirler yapacağına bir küçük misal olarak göstermek istiyorum.

Arkadaşlar; mânevi birlik, yıllar ve yıllarca her şeye rağmen bir millî birlik ve yaptığımız dış cephede, hem de kanlı savaşımlara girdiğimiz bir anda bunu 2'ye, üçe, 5'e parçalamaya çalışmak. Bunun mânası ne demektir söylemek istemiyorum arkadaşlar. Tarih huzurunda, kendi vicdanlarında kendilerine soruyorum. Kendi hükümlerini kendileri versinler. Kendi veremeyecekleri hükmü yarın bu millet, öbür gün de Türk tarihi verecektir arkadaşlar. *(Soldan bravo sesleri, alkışlar).*

Bir noktayı daha huzurunuzda belirteceğim. Biz bu şartın maddelerinin ne olacağını daha bilmeden iki Devlete harb ilan etmiştik arkadaşlar. San Fransisko şartını kabul için daha maddelerinin ne olacağını bilmediğimiz bir şart için millî vicdanımıza aykırı olarak; iki Devlet avakibinin ne olacağını düşünmeden ve bilmeden katıldık arkadaşlar. *(Sağdan Meclis karar verdi sesleri).*

Şimdi maddeleri taayyün etmiş, anlaşılmış ve anayasası Meclisten geçmiş bir anayasanın işlemiyen, ölü ve hükümsüz maddeleri üzerinde hukuki müeyyideler ve mesnetler aramaya çalışıyorlar arkadaşlar.

Nihayet müsaadenizle bir noktaya daha temas edeceğim;

Kore'nin mukadderatında tıpkı bizimkine yakın bir benzerlik vardır. Kore'yi kızılar ikiye böldükten sonra evvelce tıpkı bizim gibi orada da bir rejim vardı. Büyük servetler ve siyaset küçük zümrelerin elinde idi. Bir demokrasi diktatoryası ve onun başı da bir diktatörlüğe dayanıyordu.

Kore tıpkı bizim gibi mücadele yaptı ve Haziran 18 de gizli seçim ve serbest oyla Kore meclisi ilk defa olarak demokrat bir rejime girdi. Tam mânasıyla bizim gibi yepyeni bir demokrasi rejimini milletçe beraber kurdular. Demokrasinin ışığı ve nuru altında istikbale emin nazarlarla bakmaya başladılar. Bunu kızılar çekemedi. Haftasında Kore'ye saldırdılar. Kore'de bizim Mayıs zaferi gibi Haziran zaferi vücuda gelmişti. Fakat kızılar demokrasinin Kore'de ileriye doğru gideceğini canlılık ve tazeliğini anlayınca zayıf bulduğu nokta üzerinde Kore'lilere saldırdı, onu ezdikten sonra mukadderatı ona benziyen cumhuriyetlere sıra geleceğini düşünerek bu işi yaptığına emin değil misiniz? Bunu soruyorum. Nasıl tarihten gelen bir sesi canlandırmak istiyorum. Biz Japonya'ya Ertuğrul Vapurıy-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

le kahramanlar gönderdik, Okyanusların dibinde mahvoldular. Biz dün daha şurada, İngiltere'ye gönderdiğimiz Refah Vapuru Akdeniz'in derinliklerine gömüldü. Biz bugün ilk defa olarak tarihimize Kore topraklarına en az zayıatla, en iyi bakımlı şekilde bir Tugay gönderdik. Kahramanca çarpışıyor. Bu çarpışmalarındaki zayıatı açıklıktan, soğuktan, sefaletten değil kahramanca vuruşarak demokrat cepheyi kurtarmak için zayıat veriyorlar. Arkadaşlar bu zayıatımızı dahi tarihin ve bizden önceki idarelerin Refah faciasıyla beraber düşünmelerini teklif etmeyi vicdani bir borç biliyorum. *(Soldan bravo sesleri, alkışlar).*

BAŞKAN — Efendim. birleşime on dakika ara veriyorum.

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

Celal Yardımcı arkadaşımız usul hakkında söz istemişti, sözü kendilerine veriyorum.

CELAL YARDIMCI (Ağrı) — Arkadaşlar, yine usul maddesiyle huzuru-nuza çıktım. Bir kanun teklif edildi, burada benim anladığım şudur; fiilen bugün Kore'de çarpışan bir tuğayımız vardır, kanunen bunlara verilmesi icabeden, ödenek, tazminat, maaş, emireri ve sairinin verilmesi lâzım mıdır, değil midir? *(Sağdan lâzım lâzım sesleri.)*

Halbuki bu mevzuu, maalesef diyeceğim, yalnız itimat edilsin, ben ne iktidar partisi mensubu olarak ve ne de muhalefete târız için söylüyorum, bu kötü yolu muhalefet açtı, bir de müstakil milletvekili arkadaşımız. *(Sağdan usul hakkında konuşunuz sesleri.)* Bu tugaya verilmesi icabederken işi gensoru mevzuuna kadar götürdüler. Bu iş, müsaade buyursunlar, bir gensoru dolayısıyla önümüzdeki hafta etrafiyle konuşulacak ve millet kararını verecektir. Orada münakaşa eder tartışırız. *(Sağdan usul hakkında konuşunuz sesleri.)* Bu işin münakaşası zamanı değildir, işte usulsüzlük buradadır. Buna işaret etmek için söz aldım. *(Bravo sesleri.)*

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Aziz arkadaşlar, Hariciye Vekili Sayın Köprülü arkadaşımızın bir sözüne cevap vermek üzere huzurunuza çıktım.

Dediler ki, dış politikada muhalefet samimiyet göstermelidir, açık konuşmalıdır. Dış politika, particiliğin istismar mevzuu olmamalıdır.

C.H.P.'si, iktidarda iken takip ettiği dış politika ile, tradisyonu olan bir dış politika sistemi vücuda getirmiştir. Bu, yurttta sulh, cihanda sulh düsturunda ifadesini bulan ve dostluklarına, ahitlerine, müşterek emniyet esasına ve Birleşmiş Milletler ülküsüne bağlı bulunan bir politika sistemidir. Dış politika prensiplerinde partiler arasında bir ayrılık yoktur, ayrılık metot ve tatbikat üzerindedir.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Biz diyoruz ki, alman kararın Meclisçe tasdik edilmesi lâzımdır. İktidar diyor ki, buna lüzum yoktur. İşte fark burada, metot ve tatbıkattadır.

Dışişleri Bakanımız, Barutçu dediler, 52 devletin hukukçularından daha mı âlimdir? O 52 devletten yalnız biri müstesna, diğerleri aldıkları askeri yardım kararını kendi parlamentolarına getirmiş değillerdir, dediler. *(Soldan 13 millet sesleri.)* Yahut 13 millet dediler. Ben, kendi iç hukuk nizamımız üzerinde durarak ve bilerek mütalaa beyan ettim. Ben başka devlet ve milletlerin hukukî nizamları üzerinde değilim. Demir perde arkasındaki hukukçular da böyle düşünüyor, dediler. Demir perde arkasında hukuk nosyonu diye bir şey yoktur. Hukuk âlimi var mıdır? Onu sayın arkadaşım profesör oldukları için daha iyi bilirler.

Arkadaşlar, biz muhalefet olarak vazifemizi yapmaktayız. Kanaat ve görüşlerimizi fikirler üzerinde prepsipler üzerinde durarak beyan etmekteyiz, bize verilecek fikir üzerindeki cevaplara da memnunlukla mukabele etmeyi vazife biliriz. Hakem şüphesiz umumi efkârdır.

BAŞKAN — Adato.

SALAMON ADATO (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; muhalefet partisi namına Barutçu arkadaşımızın konuşması benim için bir hüsnütesadüftür. Çünkü Barutçu arkadaşımız kuvvetli bir hukukçudur. Âciz mâruzatımla yanlış bir noktainazar müdafaa ettiği hususunda onu ikna-ya çalışacağım.

Barutçu arkadaşımız buyuruyorlar ki; kanunun mevzuunu teşkil eden ödenekler Birleşmiş Milletlere memleketimizden gönderilen kıtaata sarfedilecek mebalîğden ibarettir. Birleşmiş Milletler Teşkilâtına asker göndermek Anayasanın 26 ncı maddesine ve Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına uygun değildir, diyorlar. Bu mütalâalar yakından tahlil edilirse mesnetsiz olduğu kanaati hâsıl olur. Hakikaten bu hâdisede Anayasanın 26 ncı maddesinin hükümlerine göre hareket etmek icabeder mi? Hayır arkadaşlar. Çünkü karşımızda şahsiyeti hükmiyeyi haiz bir teşekkül vardır. O hukukî ve şahsiyeti hükmiyeyi haiz teşekkül, Birleşmiş Milletler Teşkilâtıdır.

Statüsünü tetkik nazarından geçirelim. Göreceğiz ki bu birliğin bir umumi heyeti vardır; organları da mevcuttur. Emniyet Konseyi, bu heyeti temsil eden sekreter üye olan devletlerle temas halindedir. Bu teşkilâta dahil olan devletler oy sahibidirler. Heyeti Umumiye karar verir ve o karar infaz edilir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Arkadaşlar, bu gibi hukuki vasıfları haiz teşekküle ne deriz? Barutçu arkadaşımız hemen diyeceklerdir ki, bir şahsiyeti hükmiye addetmek mümkün değildir. Halbuki her âza olan Devlet o şahsiyeti hükmiye dâhilinde kaybolur ve karşımızda ne Amerika, ne Türkiye ve ne Fransa vardır. Yalnız Birleşmiş Milletler Teşkilâtı şahsiyeti hükmiyesi vardır. (*Soldan bravo sesleri*).

Bu itibarla bu şahsiyeti hükmiyeye dahil olmak salâhiyeti Yüksek Meclisce Hükümete verilmiş. Hükümetimiz o statüyü imza etmekle o şahsiyeti hükmiyeye âza kaydedilmiş ve Yüksek Meclisin memleketimizi Birleşmiş Milletler Teşkilâtına ithal için, kabul ettiği kanunla Hükümetimize bazı vazifeler verildiği gibi bazı salâhiyetlerle de teçhiz edilmiştir.

İBRAHİM KİRAZOĞLU (Kayseri) — Bravo Adato.

SALAMON ADATO (Devamla) — Arkadaşlar, Birleşmiş Milletlere asker gönderdik. Arkadaşlar arasında bir münakaşa oldu, Kore'ye asker göndermek Anayasanın 26 ncı maddesine girer mi, girmez mi? Asker göndermek harb ilânını tazammun eder mi, etmez mi?

Arkadaşlar, bu münakaşaları bir tarafa bırakalım. Çünkü, ben Barutçu arkadaşımın noktainazarına biran için iltihak edeceğim ve diyeceğim ki; evet Türkiye Devleti mücerret Kore'lilerle harbetmek üzere bir kıta gönderseydi, Büyük Millet Meclisinin kararına ihtiyaç olurdu. Fakat Hükümetimizin yaptığı nedir? Birleşmiş Milletler Teşkilâtı statüsüne göre Birleşmiş Milletlerin emrine kıta göndermektir. (*Soldan alkışlar*). Binaenaleyh hâdisede ne Kore'lilerle harbetmek için bir kıta göndermek keyfiyeti vardır ve ne de bir ilânharb mevzuubahis olabilir. Bu itibarla 26 ncı maddeyi ileri sürerek Hükümetin isabetle yaptığı işleri tevbih etmek insafsızlık olur kanaatindeyim.

Gelelim mahut 43 üncü maddeye : 43 üncü madde, bir bölümün bir maddesini teşkil etmektedir. O bölümün başlığı gayet manidardır. Dünya barışının temini ve âni baskınların önlenmesi hususlarına mütedairdir. Şimdi Birleşmiş Milletler teşkilâtı plâtonik maksatlarla vücuda getirilmiş değildir. Birleşmiş Milletler teşkilâtının gayesi barışı temin etmek ve bir yerde barışı tehlikeye koyacak bir baskın olduğu takdirde o baskını hemen boğmaktan ibarettir.

43 üncü maddede deniliyor ki, üye olan Devletler, Birleşmiş Milletlerin emrine, barışı temin için asker gönderecekler, bu askerlerin miktarı ve mevkiileri hususi andlaşmalarla tespit edilecekti. Bu andlaşmalar kaabil olduğu takdirde âkid Devletler Anayasa hükümlerine göre onanacaktır. Bu Andlaşmanın Birleşmiş Milletler Teşkilâtının vücade gelmesinden

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

uzun bir müddet sonra akdine imkân hâsıl olursa ve teşekkül bu müddet zarfında müstacelen bir tedbir almak zarureti karşısında bulunursa Andlaşma tasdik edilmediğinden bahisle bazı memleketlerin, mütaarrız tarafından işgal edilmesine göz yumulacak mıdır? Arkadaşlar, bu 43 üncü maddenin onanmasına mütedaîr olan hükümleri üzerinde durursak bu hükümlerin, hükümetlere parlâmentolar tarafından salâhiyetler verilmesi gayesini temin için değil, âkîd olan Devletin Birleşmiş Milletler Teşkilâtına bağlanması gayesine matuf oldukları neticesine vâsıl oluruz. Çünkü eğer o Andlaşma Anayasa hükümleri mucibince tasdik edecek olursak her hangi bir Hükümet, o Andlaşma ile kendisine tahmil edilen vecibeleri ifadan imtina edemez. Bu itibarladır ki "kabil olduğu takdirde andlaşma, âkîd Devletin Anayasa hükümlerine göre onanacaktır," ibaresi yazılmıştır. Eğer bu andlaşmaların tasdikından sonra Birleşmiş Milletler rolünü ifa edecek olsalardı emin olunuz ki Birleşmiş Milletler Teşkilâtına dahil olan bütün Devletler abesle iştigal etmiş olacaklardı. Binaenaleyh Anayasa hükümlerini ileri sürerek Hükümetin Yüksek Meclisten mezuniyet almadan asker göndermesinin bir hata olduğunu iddia etmek doğru değildir. Hükümet, Meclisin tasdik ettiği Birleşmiş Milletler Teşkilâtı statüsüyle kendisine verilmiş olan salâhiyeti kullanarak o kıtaatı göndermiştir.

FİKRİ APAYDIN (Kayseri) — Hem de ne kadar zamanında.

SALAMON ADATO (Devamla) — Hâdisede Türk Devleti tarafından girilmiş veya ilan edilmiş bir harb yoktur. Hükümetimiz Birleşmiş Milletlerin bir uzvu olarak kuvvetleri Birleşmiş Milletlerin şahsiyeti mâneviyesine göndermiştir. Binaenaleyh Anayasa hükümlerine dayanarak Hükümetin bu hareketini tenkit etmek insafsızlık olur.

Arkadaşlar Birleşmiş Milletler Teşkilâtı âzası olduğumuz cihetle Birleşmiş Milletler Teşkilâtının davetine icabet etmek Hükümet için bir borçtur. (*Bravo sesleri*) Hükümetimiz, kendisine tahmil ettiğimiz bu vazifeyi ifa etmiştir. İfa etmekte olduğu bu vazife için masraflara da ihtiyacı vardır. Bu masrafları karşılamak için yüksek huzurunuzda sunulan bu kanunun kabulünde büyük bir isabet olacağına kaniim. (*Bravo sesleri, alkışlar*).

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Muhterem arkadaşlarım; huzurunuzda getirilen kanun dolayısıyla söz alırken gensoru mevzuunu teşkil eden Hükümet kararı üzerinde konuşmayacağımı arzettiğim halde... (*Soldan sağdan, konuştun ama sesleri*). Hayır, hiç konuşmadım. Ben yalnız kanun hakkında fikirlerimi arzettim. Celâl Yardımcı arkadaşım haksız olarak bana bunu isnat etmektedir. Asıl umumi konuşmayı aşan bendeniz de-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ğilim. Bunu bilhassa tavzihi etmek isterim. Mademki, fiilen açıldı; bendeniz de gensoru gününü beklemeden müsaade buyurursanız konuşayım. *(Soldan gürültüler).*

BAŞKAN — Müsaade buyurun. Riyasetin vazifesine müdahale buyurmayın.

Kemal Bey, yalnız kanun üzerinde konuşunuz.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Fakat görüyorum ki, bu mevzu açılmıştır. *(Soldan, gürültüler).* Cezmi Bey bana hitap etti, fiilen buna davet edildim, ben de konuşmaya mecburum. *(Soldan gürültüler).* Peki o halde gensoru mevzuunu teşkil eden kısmını pazartesi günü konuşmak üzere bırakıyorum. Yalnız Cezmi Türk arkadaşımızın bana yaptığı telmihe cevap vereceğim.

Dediler ki, "kendileri hukukçudur, isterlerse Anayasanın değiştirilmesi için, yani Hükümet bundan sonra dışarıya askerî birlikler gönderirken Meclisin tasvibinin alınması zorunda bırakacak şekilde tadil teklif ederler."

Arkadaşlar, şunu arzedeğim ki, bendeniz hakikaten bu fikirdeyim. Harp ilâm meselesi kâfi bir hukukî mesnettir. Meclis ileride, yani Pazartesi günü fikrimizi kabul etmezse artık bundan sonra bu yola gitmek zarureti doğacaktır.

Şunu da arzedeğim ki, Anayasayı değiştirmek için teklif yapmak bir milletvekilinin yetkisi dâhilinde değildir. *(Halk Partisi ile beraber yaparsınız sesleri).* *(Defter açarsınız sesleri).* Ona da cevap vereyim. Anayasa tadil teklifinin, milletvekillerinin tam sayısının üçte biriyle verilmesini âmirdir. Şahsan maalesef bunu yapamam. Eğer Demokrat Partili arkadaşlarım yardım ederlerse bunu memnuniyetle yaparım. *(Soldan geçmiş ola sesleri).*

Öteki partilerle olan münasebetime gelince; esefle arzedeğim ki, dünkü Demokrat Parti Grup toplantısında Kemal Türkoğlu'nun şu veya bu partiyi iltizam ettiği meselesi konuşulmuş...

BAŞKAN — Gensoru bahsinin burada yeri yoktur.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Ne Halk Partisi ile, ne Millet Partisi ile asla hiç bir alâkam yoktur. Sizi temin ederim ki, Meclisi toplantıya çağırırken hiçbir parti ile konuşmadım. Yalnız bir Demokrat arkadaşla ki o da mektep arkadaşımdır. Yalnız onunla konuştum. *(Soldan gensoruyu müstereken imzaladınız, sesleri).*

Meclisi toplamaya çalıştım muvaffak olamadım. Mademki muvaffak olamadım. Meclis toplandığı zaman Hükümeti bekledim. Eğer Hükümet bu kanunu getirmiş olsa idi gensoruyu da açmıyacaktım.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Bugün gündemin birinci maddesinde münakaşa edilen savaş birliği hakkında harb hükümlerinin tatbiki hususuna ait olan kararlar bu kanun tasarısı vaktiyle Meclise getirilmiş olsaydı gensoruyu vermiyecektim.

Arkadaşlar; boyuna ileri sürülüp duruluyor, Hükümetin bu kararına muhalif miyim? Hayır arkadaşlar, bunu sarahaten söylüyorum, Hükümetin kararına asla muhalif değilim. Böyle bir mecburiyet olsun veya olmasın, Türk Devletinin böyle bir taahhüdü bulunsun veya bulunmasın, Türkiye'nin mukadderatı, yüksek menfaatleri Birleşmiş Milletler teşkilâtının kuvvetlenmesinde ve her hangi bir tecavüzün nerede olursa olsun bu teşkilâtın yardımıyla tepelenmesindedir.

CELAL YARDIMCI (Ağrı) — Samimi değilsiniz.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Bendeniz daima doğru söylüyorum ve bunda samimiyim.

Müsaade buyurun! Yalnız şunu söylüyorum, bir hukukçu olarak asla politika yapmıyorum. Bu meseleyi politika yapmak en büyük denaettir kanaatindeyim. *(Bravo sesleri)*. Yüksek Meclisinizi acizane bir şahıs olarak içtima davete teşebbüs ettiğim gün dahi gazetelere verdiğim beyanatta bunu sarahaten belirtmiştim. Hükümetin kararı yerindedir. Türkiye müşterek güvenlik fikrini desteklemelidir. Bütün dünya içinde Türkiye'de diğer devletlerle taahhütlerini yerlerine getirmelidir, zaten Türkiye bundan kaçınmaz, tarihi boyunca bundan kaçınmamıştır, bundan sonra da kaçınmayacaktır. Türk Ordusu ise daima Hükümetinden aldığı emri kahramanca yapar, bugün de yapmıştır, istikbalde de yapacaktır. Mübarek Türk Şehitlerini takdis ederim. Aziz Gazilerimizin mânevî huzurunda saygı ile eğilirim. Şunu demek isterim ki, Hükümetin kararı yerindedir asla ona itiraz etmiyorum. Fakat şekil bakımından doğru bulmuyorum. Hatta hukukî zaruret bulunsun bulunmasın, hâkimiyeti Milliyeyi alâkadar eden mühim bir meselede ecnebi memleketlere; ister Birleşmiş Milletler emrinde olarak, ister müstakil olarak Türk ordusundan bir parçanın gönderilmesi gibi mühim ve bütün milleti yakından alâkadar eden bir meselede, Hükümetin mecbur olsun veya olmasın Meclise danışmadan karar almasını siyasi bakımdan da mühim bir hata addederim. Hükümet Meclise gelseydi, acaba bu Meclis hayır mı diyecekti? *(Söylediklerin gensoru ile ilgili sesleri)*.

BAŞKAN — Gensoru mahiyetinde konuşuyorsunuz, mevzua giriniz lütfen.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Muhakkak ki, Meclis bunu tasvip edecekti. Milli birlikten bahsettiler. Evet, Milli birlik lâzımdır. Millî birliği

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

rencide edecek burada bir tek kişi olduğuna kani değilim. *(Bravo sesleri)*. Hepimiz, demokrat arkadaşlar da dahil olduğu halde hepimiz bu memleketin çocuğuyuz; milliyetçiyiz ve hâkimiyet, istiklâl ve memleket için canımızı fedaya hazırız. Bundan nasıl kaçırız biz? Yeter ki, hakimiyeti milliyeye taallûk eden bu işlerde Hükümetin hatta mecburiyeti olmasa bile daima basiretli hareket etmesi lâzımgelir. Bu Meclis dış meselelerde, asgari işlerde, tarihi işlerde daima Hükümeti desteklemiştir.

BAŞKAN — Önergeler vardır. *(Tekelioğlu'nun sözü var sesleri)*. Müstakil bir arkadaşla zaten "hakkında" konuşmak için söz verilebilir. Şimdiye kadar önergeleri reye koymamamızın sebebi budur, bu gibi kanun konuşmalarında mutlaka iki lehte, iki aleyhte ve iki de hakkında konuşma mecburiyeti vardır. İchtüzük hükümlerine göre. Bunu yerine getirmek için lehte ve aleyhte söz isteyenlere söz verdim. Şimdi de hakkında Sinan Tekelioğlu'na söz veriyorum. Müsaadenizle önergeleri ondan sonra reye arzedeceğim.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Sayın arkadaşlar, bu mesele için hiç hazırlanmış değilim. *(Gülüşmeler)*

Büyük Millet Meclisinin şerefini, şanını tarih boyunca Türk Milletinin yaptığı kahramanlıkları, bundan evvel gelen iktidarın dünya müvacehesinde Türk Milletine yaptığı baskı dolayısıyla aksetmesine mâni olmuştu. Kore'deki Türk arslanlarından şehit düşenlerin ruhlarından aldığım ilham ile söze başlıyorum.

Arkadaşlar, böyle muhalefet, muvafakat diye sandalya koltuk etrafında dolaşarak mücadele etmek, bilhassa bu zamanda bizim nüfusumuz kadar bir orduya sahip bir düşman hududumuzda beklerken, Hükümetin haklı, olarak yaptığı bir işten dolayı ona hucüm etmek, memlekette kötü zihniyette olan insanları kamçılarlamak, onları şahlanmış bir hale getirmek herhalde memleket için hayırlı olmasa gerekir. *(Soldan bravo sesleri)* Arkadaşlar, aşağı yukarı arada bir fâsıla geçirmek suretiyle 1938 tarihinden beri Milletvekiliyim. Bir hata işledim ve hatamın cezasını da çektim. Attılar dışarıya *(Gülüşmeler)*

Arkadaşlar, o zaman B. M. Meclisi bir kütle halinde idi. Şefin verdiği emirleri derhal yapardı. O ne derse o olurdu.

BAŞKAN — Lütfen sadede geliniz.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Sadede geleceğim, *(Gürültüler ve sadet sesleri)* Arkadaşlar hakikaten Anayasa ahkâmı Meclisin Kur'anıdır. Fakat Anayasaya aykırı bir kanun Meclisten çıkmaz. Eğer çıkmış ise buna riayetkâr olmayışımızdandır. Birleşmiş Milletler Anayasasını Meclise

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

getirdiğimiz zaman, bizim Anayasaya aykırı idiyse, neden itiraz etmedik, kabul ettik. Şu halde bu meselede Anayasanın yerine Anayasaya uygun olan Birleşmiş Milletler Anayasasını kabul etmiş oluyoruz. Hükümete salâhiyet veriyoruz, diyoruz ki, sen bu işi yapabilirsin diyoruz. Şimdi arkadaşlar, Halk Partisi iktidarda olsaydı bu işten evvel Nihat Erim'in Ulus Gazetesinde yazdığı gibi derhal Kore'ye asker gönderirdi. Demokrat Parti gönderince hata etti. Çünkü kararı veren Halk Partisi değildir, o.

HÜSAMETTİN TUGAÇ (Kars) — Müstakilsin sen.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Arkadaşlar, Birleşmiş Milletlere kuvvet gönderilmesi, o Birleşmiş Milletler Anayasasında münderiçtir. Hükümete müracaat vakı oluyor harbe göndermiyor, Birleşmiş Milletlerden biri tecavüze uğramıştır, orada bir kuvvet topluyor, bizim kuvvetimizi de o kuvvetin arasına sokmak için gönderiyoruz. Nitekim cephe gerisinde kıtaatımız bir müddet talim ve terbiye görecektlerdi, yeni silahların kullanılmasını öğreneceklerdi. Ama muharebe vaziyetine gireceği vakit, belki o vakit Hükümet Meclise soracaktı ondan evvelki salâhiyet zaten kendisinin idi, fakat hatırlarsınız ki, yolda giderlerken bizim askerlerimizin bulunduğu tren Korelilerin tecavüzüne uğradı bizimkiler de müdafai nefs sadedinde harbe girmiş oldu. (*Soldan, bravo sesleri, alkışlar, gülüşmeler*).

Arkadaşlar, memleket içinde bir cereyan, bir feveran, bir galeyan uyandırarak düşmanlarımızı bundan istifade ettirmek hiç kimsenin hatırından geçmez. Fakat bilmiyerek bu şekilde hareketlerle düşmanlarımızın arzularını yerine getirmeye çalışırsak neticesi herhalde bizim için hayırlı olmaz. Bendeniz demin de arzettiğim gibi birkaç devre mebusluk ediyorum, hiçbir zaman böyle bir kanun Mecliste müzakere edildiğini görmedim. Demokrat Partiyi böyle bir kanunu müzakereye koyduğundan dolayı tebrik ederim. (*Gülüşmeler*).

Arkadaşlar bu mesele...

BAŞKAN — Lütfen kanun üzerinde konuşunuz.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Bunları söylemeden sadede giremiyoruz ki;

BAŞKAN — Efendim bir an evvel sadede geliniz, rica ederim.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devamla) — Geliyorum, şimdi o kapıyı da açacağım. Arkadaşlar, Anayasamız hakikaten her zaman ele alınacak bir hükmü ihtiva eder. Çünkü Türk Milleti çok sıkışık bir zamanında bu kanunu yaptı. Fakat bu kanun ortada dururken biz 7 Eylül Kararını da aldık. Ses çıkarabildik mi? 7 Eylül Kararları hepimizin cebindeki on liradan 8 ini alıp götürdü. Milletin varını yoğunu mahvetti de sesimizi çıka-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

rabildik mi?. Bu Anayasa işi değil midir?, Neden Meclise sormadan yapıldı?.

BAŞKAN — Lütfen kanun mevzuuna geliniz.

SİNAN TEKELİOĞLU (Devanla) — Bu kanun çok yerindedir. Çünkü Hükümet onları vaktiyle muharebe için göndermiş olsaydı orada talim ve terbiye için tanzif etmezdi. Binaenaleyh bu kanunu da onlar giderken getirir ve bizim tasvibimize arzederdi. Bu itibarla bu kanunu hatta müzakere etmek şehitlerimizi tazip ettiği gibi onların ailelerini de bir kedere sokar. Millet herşeye hazırdır. Adana'dan telgraf aldım, 10 bin kişi Mehmetçiklere yardım için gideceğiz diyorlar. Binaenaleyh millet şiddetle Hükümetin kararına taraftardır. Orada yapılan harb, bizim, Türk milletinin harbidir. *(Soldan, harb değil sesleri)* Türk Milleti oradaki harbe iştirak etmiş olsaydı bize yapılan yardım kesilirdi. Biz benzinsiz kalır bugün ormanları orman idaresi tarafından yok edilen Türk Milletinin ne hale düşeceğini düşünmek iktiza eder. Hükümet çok büyük fedakârlık göstererek milletin şerefini bütün milletlerin tarihine geçirdiğinden dolayı onu tebrik ederim.

Arkadaşlar, gensoru meselesinde konuşulacak çok daha ileri vesikalarım var, fakat burada okumıyacağım. *(Pazartesiye sakla sesleri)* Onları ben vaktiyle Halk Partisine teklif etmiştim. Şimdi mücadele mevzuu da budur, ne olurdu Halk Partisi o zaman takrirlerimi kabul etseydi de, bugün bunlar olmasaydı.

Türk Milletine büyük zaferler temenni ederken, Türk Milletinin yegâne mümessili olan Büyük Millet Meclisini tariki müstekimden ayırmamasını Cenabı Haktan rica ve temenni ederim; *(Alkışlar)*

Yalnız Hükümetten bir ricam daha var. Millet, bu kanun kabul edildikten sonra, radyoda, canlarını Türklük adına feda eden kahramanlarımız için mevlut okunmasını istiyor. Bunu da yaparlarsa çok memnun kalırım. *(Soldan alkışlar)*

BAŞKAN — Önergeleri okutacağım :

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Kanunun esası ve tümü hakkındaki müzakere kâfi olduğundan bu kanunun tümünün oya konmasını ve maddelerin müzakeresine geçilmesini teklif ederim.

Afyon Milletvekili
Emekli General
Ali İhsan Sâbis

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Sayın Başkanlığa

Görüşmeler kâfidir. Bir karar verilmesi için takririn reye konmasını rica ederim.

Burdur Milletvekili

Mehmet Özbey

Yüksek Başkanlığa

Kanunun tümü üzerindeki görüşmeler kâfidir. Maddelere geçilmesini arz ve teklif ederim.

Çanakkale Milletvekili

Ömer Mart

Yüksek Başkanlığa

Yapılan müzakereler Yüksek Meclisce kabul edilen gensoru mevzuuna taallük etmektedir. Gensoru 11.12.1950 tarihinde ayrıca konuşulacaktır. Bu itibarla kanunun heyeti umumiyesi hakkında müzakere kâfidir. Maddelere geçilmesini teklif ediyorum.

Balıkesir Milletvekili

Müfit Erkuyumcu

Yüksek Başkanlığa

Mesele tavazzuh etmiştir, bu anda binlerce vatandaşımız insanlık ve Türklük ideali için can verip canlar alırlarken, onların ve taallükatının en hayati ve zarurî ihtiyaçlarının temini hususunda bizim burada politik ve akademik mütalâalarla didinmemizden milli hislerimiz rencide olmaktadır. Müzakerenin kifayetini teklif ediyoruz.

Konya Milletvekili

Tarık Kozbek

Konya Milletvekili

Sıtkı Salım Burçak

Yüksek Başkanlığa

Kore'ye gönderilen Tugayın subay ve erleri için ödenecek tazminat ve sairinin tayini hakkındaki tasarının müzakeresi kâfidir, bu kifayet teklifinin reye vaz'ını dilerim.

Kocaeli Milletvekili

Dr. Etem Vassaf

Kayseri Milletvekili

İbrahim Kirazoğlu

Yüksek Başkanlığa

Kanunun tümü üzerinde yapılan konuşmalar kâfidir, maddelere geçilmesini teklif ederiz.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Manisa Milletvekilleri

A. Karaosmanoğlu

Nafiz Körez

B. M. M. Başkanlığına

Kanunun tümü hakkındaki müzakerenin kıfayetini ve maddelere geçilmesini teklif ederim.

Tokad Milletvekili

Ahmet Gürkan

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar; bu müzakerelerin sükûnetle cereyanı hakkında verilmiş olan kararımızın minneti altında huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

İBRAHİM KİRAZOĞLU (Kayseri) — Usul hakkında konuşunuz, lüzum yoktur bu tavsiyeye.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Usul hakkında, kıfayeti müzakere hakkında konuşacağım. Bu itibarla sabrınızı suiistimal etmemek azmindeyim, kısa konuşacağım.

BAŞKAN — Sözleri yeterlik tavrı aleyhindedir, zaten bu hususta bir kişiye söz verilebilir.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Arkadaşlar; müzakere kâfi değildir. Çünkü buraya sade bir kanun gelmiştir, bu kanunun muhtevası şudur : Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Meclisten şu salâhiyeti istemektedir; Birleşmiş Milletler emrine ordu gönderirsek, bunların yevmiyesi, harcırahı, diğer masrafları için salâhiyet istiyen bir kanundur. Ve bunu bir muvakkat maddesi de Kore'ye teşmil olunur, diyor. Hükümetin görüşüne göre, demin Hükümete mensup kıymetli bir arkadaşım ile temas ettim hakikaten azim bir fark vardır. Millet'in bunu bütün vuzuhu ile bilmesi lazımdır. Henüz müzakere bu haddi bulmamıştır. Müzakere, sadet dışına çıkılarak, yalnız Halk Partisine hücumdan başka hiç bir sahası yokmuş gibi bir manzara içinde kalmıştır. *(Soldan kapıyı siz açtınız sesleri.)*

Bizim iddiamız şudur ki...

BAŞKAN — Yalnız tavrı hakkında. Çok rica ederim, Avni Bey tavrı hakkında...

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Riyasetten rica ederim...

BAŞKAN — Ben de önliyeceğim.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Mevzu içinde konuşacağım. Bana kâfi müsaade verin.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

BAŞKAN — Müsaade değil hatta müsamaha ediyoruz. Bilhassa muhalefete bütün Meclis müsaade ve müsamaha ediyor.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Ben de bu müsaadeye ve lûtfâ iktiraren söylüyorum. Müsaade edin konuşayım, belki memnun kalırsınız.

Azız arkadaşlarım, bizim kanaatimize göre bu mesele tenevvüre muhtaçtır. Biz, şu kanaatteyiz ki, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ister sarahtat olsun, ister olmasın memleket hududu dışına, Birleşmiş Milletler emrine de olsa kuvvetler gönderirken Büyük Millet Meclisinden müsaade alması. *(Soldan gensoru sesleri).*

Müzakerenin kifayeti hakkında efendim... Müzakere kâfi değildir...

BAŞKAN — Yeterlik hakkındaki tavrın niçin yeter olmadığının izahını yapıyorlar. Müsaade buyurun iki dakika.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Bu meselenin kifayetsizliğinin tezahür etmesi için açık kalmış olan yerleri söylemek mecburiyeti vardır. Meselâ üstat Adato arkadaşımız Birleşmiş Milletler şartına taallük eden bazı izahlarda bulundu ve Birleşmiş Milletler camiasının dünya sulhunu bir bütün telakki ederek onu kurtardığını görmek bütün insanlığın muhtaç olduğu bir haldir... Fakat sayın üstadın söylediği gibi bu henüz kemâle gelmemiştir. Trigve Li'nin, mesul kâtibin Assamble'ye verdiği raporda sarahtatle kifayetsizlikten bahsedilmiştir. Eğer Birleşmiş milletler Cemiyeti teşekkülü, dünya sulhunu koruyacak bir kuvvet olsaydı canımızı vermeye hazırız. *(Sağdan bravo sesleri.)*

SOLDAN BİR ÜYE — Bu vaziyete nasıl gelecek?

BAŞKAN — Lütfen sadede.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Sadedin içindeyim.

BAŞKAN — Değilsiniz.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Henüz bir sürü iddialar burada söylenmiş ve hiç birinin müteakıl cevabı alınmaksızın gûya Kore'ye giden askerlerimizin maaş ve tazminatına karşı geliniyormuş gibi bir vaziyet hâsıl olmuştur. Asla böyle bir şeyimiz yoktur.

BAŞKAN — Efendim, bu kifayetin aleyhinde olmuyor. Bunları maddelerin müzakeresinde konuşabilirsiniz, zaten tadil teklifiniz de vardır.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Müzakere yetmez.

BAŞKAN — Efendim, bu umumî müzakere dir.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Başka türlü fikrimi izah edemem, o halde konuşmıyayım.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

BAŞKAN — Efendim, şimdiye kadar okuduğumuz takrirlerin hülâsası bu kanun üzerindeki umumî müzakerenin kifayeti hakkındadır. Yani maddelere henüz geçilmiş değildir. Binaenaleyh kanunun tümü üzerindeki müzakerelerin kifayeti hakkındaki teklifleri oyunuzda sunuyorum.

Kabul edenler... Etmiyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir.

Şimdi maddelere geçilmesini kabul edenler... Kabul etmiyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir.

Evvelâ kanun tasarısının başlığını okuyacağız, sonra da başlık hakkındaki değiştirge önergesini reye sunacağım.

Birleşmiş Milletler emrine Verilmek Üzere Askerî Birlikler Halinde Yabancı Ükelere Gönderilecek Ordu Mensuplarının Aylık ve Ücretleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Sair Masrafları Hakkında Kanun

BAŞKAN — Bunun hakkında değiştirge önergeleri vardır, okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğimiz sebeplere binaen kanun başlığının “Birleşmiş Milletler emrine verilecek Kore’ye gönderilmiş olan askerî birlik mensuplarının aylık ve ücretleriyle çeşitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında kanun tasarısı” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Trabzon Milletvekili

Faik Ahmed Barutçu

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebeplere binaen müzakeresi yapılan kanunun yalnız Kore’de savaşılan şanlı birliğimize ait ödeneklere hasrı için kanun başlığı ile gerekli maddelerinde değişiklik yapılmasını arz ve teklif ederim.

Mardin Milletvekili

Kemal Türkoğlu

BAŞKAN — Söz istiyen var mı?

KEMAL TÜRKÖĞLU (Mardin) — Sorularımın da lütfen Millî Savunma Bakanından cevaplandırılmasını rica ediyorum.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Kemal Türkoğlu arkadaşımızın sorularına cevap vermek için hazırlanmıştım. Esasa geçmeye mütedair olduğu için şimdi cevap vermenin ne faydası olacağını bilmiyorum. Diyorlar ki, masraflar ne olacaktır? Masraflar Birleşmiş Milletlere ait olacaktır ve hesap görüldüğü zaman herkes kendi hissesine taallük eden miktarı yüklenmiş olacaktır. Fakat şimdi bu masraflar Amerikalılar tarafından yapılmaktadır. Bütün harb yükünü Ame-

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

rikahılar üzerine almış bulunmaktadır. Biz ise ancak asker göndermek suretiyle iştirak etmiş oluyoruz. Maddi masraflar günü gelince görülecek ve tabiatıyla Birleşmiş Milletler Anayasası gereğince lazım gelen muamele yapılacaktır.

FERİD MELEN (Van) — Mademki, masraflar Amerikalılar tarafından görülmektedir, bu kanuna ne lüzum var?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Devamla) — Müsaade buyurun.

Arkadaşım, kendi suallerinin ıktifa etmiyorlarsa şunu söylemek lâzımgelir ki, bu meseleler üzerinde henüz tamamiyle anlaşma yapılmış değildir. Herkes elinden gelen masrafı yapmaktadır. Biz, kendi evlâtlarımızın ruhi ve maddî ihtiyaçlarına karşılık olmak üzere millet kesesinden hizmetlerine mukabil ayrıca bir mükâfat vermek yolundayız. Bizim tarafımızdan kabul ve sarfolunduktan sonra dahi bunlara rücu hakkını muhafaza edeceğiz. Nitekim Amerikalılar da sefere giden subay ve erlerine sefere gittiklerinden dolayı ayrıca bir tazminat vermektedirler. Biz de onlara imtisal etmiş oluyoruz.

Arkadaşımızın geç kaldık şeklindeki ihtarını bu cihetten şayanı takdir bulurum, yani bir ay evvel gelmeli idi deniyor. Bir ay evvel gelmesiyle bir ay sonra gelmesi arasında fark yoktur. Çünkü kaybedilmiş bir hak yoktur. Kabul ederseniz geçmiş aylara ait olmak üzere tazminatın verilmesi de bu kanun içerisinde dahildir. (Mesele yok sesleri).

Şimdi bu kanun hükümleri mutlak mı olmalıdır yoksa yalnız Kore'ye mi ait olmalıdır mevzuatına geçiyorum.

Arkadaşlar, yaşadığımız devreyi yakından takip edenler bilirler ve hepimiz biliyoruz ki hattâ harb hali mevcut değilken ve harb ilânına lüzum görmeksizin dahi, yıldırımasa harbleri ve hâdiseleri gördükten sonra, akıllı milletlere terettüp eden vazife hâdiselere takaddüm etmektir.

Hâdiselere tekaddüm etmesini bilenler şayet vazı kanun olurlarsa onlar ayrıca takdire şayandır.

Bir an için bugün Kore'de devam eden vaziyetin aynen Asya'nın diğer bir mıntakasinda, Avrupa'nın veya Afrika'nın bir mıntakasinda tahaddüs ettiğini farzederek ve bize bunlar arasında bir vazife terettüp ederse veya yahut memleketimize yardım vaziyeti tahassül ederse bütün bunların istilzam ettiği külfetlerin ve mütenevvi masrafların heyeti mecmuası için karar almak keyfiyeti, meclislerin istikbalı görme salâhiyetini âdetâ tahdit etmek gibi olur. Yani demek istiyoruz ki, Meclisi fazla yere meşgul etmek olur. Bir defa icra kuvvetine Kore için, Birleşmiş Milletler mensubu

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

olmak dolayısıyla, Kore bakımından verilen salâhiyetin emsali hâdiselere teşmil edilmemiş olması, bence, fazla meşguliyeti istilzam etmekten maada birşey değildir.

Hâdiselere takaddüm etme siyaseti, bizim bu kanunu göndermemize saik ve amil olmuştur. Dikkat buyurulacak olursa, istediğimiz salâhiyetler bir defa, birliğe mensup olanlara tazminat vermek, birliğin yiyecek, giyecek, yakacak ve tedavi gibi, çeşitli masraflarının miktarı ile her türlü satınalma ve ödemelerin şekil ve tarzı Bakanlar Kurulunca tespit olunur. Bütün bunların heyeti umumiyesi Büyük Millet Meclisi gibi mühim mesail ile meşgul olacak bir makama haddi zatinde mahiyeti tatbikten ibaret olan şeyleri havale etmek emsali sabit olan şeylerle tekrar tekrar yorgunluk vesileleri ihdas etmek olur. Ondan dolayıdır ki, biz şu şekilde tekelif etmekte isabet olduğuna kani bulunuyoruz. Muhalif arkadaşların endişesi, yine asker gönderecek mısınız sualiyle hulasa olunabilir. Binaenaleyh her zaman için Bakanlar Kurulu asker gönderme salâhiyetini haiz olacak mıdır, dediler.

Biliyorsunuz ki, icra kuvvetlerine mensup olan heyet, bu salâhiyeti haiz olmasını biz, Birleşmiş Milletler Anayasasında ve kendi Anayasamızda demokratik bir salâhiyet olarak görmekteyiz. O görüşle hareket ederektir ki, bugün dahi huzurunuzda çıkmış bulunmaktayız. Muhalif arkadaşlar iştirâk etmemiş olabilirler. Bizim görüş ve anlayışımız budur. Bu, icra kuvvetlerine taallük etmektedir. M. Meclisi ile icra kuvvetlerine ait salâhiyetleri birbirine karıştırmak zihniyeti bizim görüşümüz ve anlayışımızdan uzaktır. Nitekim Salomon Adato arkadaşımız da bu ciheti hukuk bakımından gayet iyi izah etmiş bulundular. Aynı zamanda gerek Başbakanımız ve gerek Hariciye Bakanımız da bu işe dair lazım gelen tafsilatı verdikten sonra misallerini de verdiler. Yani bütün dünya milletlerinin, ele aldıkları bugünkü tatbikat, bir tanesi hususi şerait arz etmekle beraber bu işin bir parlamento meselesi değil, icra kuvveti meselesi olduğunu tebarüz ettirmektedir. Bu iş icra kuvvetine ait olunca; her mesele için Meclisi yormaktansa muayyen bir kaideyi mümasil hâdiselerde tatbik etmek yolunda bir mütelaa dermayan edebiliriz.

Şahsen çok gönlüm isterdi ki, bu arkadaşlar, kullandıkları Anayasaya muhalefet taktiğini, bu kadar güzel ve mukaddes bir davanın, iyi ve yüreklerimizi ferahlandırıcı bir davanın mevzuubahs olduğu şu anda kanlarını bu uğurda akıtan ve akıtacak olan vatandaşların kulaklarına gitmeyecek şekilde ve başka bir vesile ile kullansalardı... Yani Anayasa muhalefetten doğan ve Anayasaya muhalif olarak yapılan bir kanun konusu içerisinde verilmiş bir nimet ve lütuf diye telâkki zihniyetinden

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

uzak kalınsaydı çok yerinde olurdu. Bütün arkadaşların bu noktada gösterdikleri teşriî hassasiyeti takdirle beraber şahsî üzüntümü de ifade etmekte bir faide mülâhaza ediyorum. Kanunun heyeti umumiyesine bütün mebus arkadaşlarımız iştirak ediyorlar, asker evlâtlarımızın hizmetlerinin karşılığını vermek yolunda düşünce farkı göstermiyorlar. Yalnız Kore'ye olmalıdır noktasında musirdirler. Tensip buyurursanız biz, Birleşmiş Milletlerin bir üyesi olmak sıfatıyla, yapılacak askeri diğer yardımlarda da teferruatla Meclisi işgalde fayda görmüyoruz.

BAŞKAN — Fuad Seyhun.

FUAD SEYHUN (Ankara) — Aynı şeyi söyleyecektim.

EMRULLAH NUTKU (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar, ödenek ve sair masrafların Bakanlar Kurulunca yapılabilmesi bir kanun...

BAŞKAN — Müzakerelere devam ediyoruz. Rica ederim.

EMRULLAH NUTKU (Devamla) — Mevzuu olduğuna göre Bakanlar Kurulunun her türlü icraî hareketinde Meclisten bir kanun istemek külfetini tahmil etmek bence doğru olmasa gerektir. Bilhassa bu hususu iddia eden Kemal Türkoğlu arkadaşımızın bu bapta nitekim iddiasında dahi bir tezada düşmüştür. Bilirsiniz ki, bir kanunun tedvini formalitelere tâbidir. Komisyonlardan geçer, birçok münakaşaları mucip olur. Ve vakte ihtiyaç hâsıl eder. Kemal Türkoğlu arkadaşım hem Birleşmiş Milletlere gönderilecek askerlerin ödeneklerinin her gönderdikçe birer kanun istemek suretiyle halledilmesini ve bu kanunun yalnız Kore'ye giden askerlere tahsisini istedi. Dediler ki, Kore'ye giden askerlerin gidişi şu kadar ay olduğu halde ödeneklerine ait kanun bugün geldi. Binaenaleyh bundan evvel sarfedilmiş ödenekler neye istinaden sarfedildi dediler. Şu halde demek ki, Bakanlar Kurulu her asker gönderişte Meclisten bir kanun istemek zaruretiye düşerse her zaman için Bakanlar Kurulunun, alacağı tedbirlerde kanunun kabul edilmeden evvel bazı sarfiyat yapmak zaruret ve mecburiyetine maruz bırakırız.

Asıl dava şudur : Eğer Bakanlar Kurulunu Birleşmiş Milletler mekanizmasını işletecek şekilde serbest bırakmak, elini kolunu bağlamak istiyorsak ve ona kanunsuz sarfiyat yapmak mecburiyetini tahmil etmek istemiyorsak ona geniş manada bu salahiyeti vermeliyiz. Ve böyle kanun tedvin edilmeden evvel bir sarfiyat yapması mecburiyetinden onu vares-te kılmalıyız. O halde bu kanun, yalnız Kore'ye giden askerlere tahsis edilmemelidir. Birleşmiş Milletler emrine gidecek askerler için de şâmil ve umumî olmalıdır, kanaatindeyim.

BAŞKAN — Barutçu.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Efendim; Sayın İnce arkadaşımızın takririmiz aleyhindeki konuşması; daha ziyade takririn lehindeki mucip sebepleri takviye edici mahiyettedir.

Evvelâ şunu arzetmek isterim ki; Kore'deki askerin maaş ve ücretlerine yapılacak zam ve ayrıca verilecek olan tazminat mevzuu ile, Birleşmiş Milletlerin emrine verilecek askerler için alınacak kararın B. M. Meclisinin tasvibine arz edilmesi lâzım geleceği noktasını birbirine karıştırmak icabeder. Bunu açıkça belirttik. O itibarla Sayın İnce'nin bu iki noktayı yekdiğerine bağlamak istemesini yerinde bulmadığımızı ifade etmek isterim.

Takrire gelince : Sayın arkadaşımız buyurdular ki, hâdiseler yıldırım âsa bir sûratle yürümektedir. Bugün Kore yarın Asya'nın başka başka yerleri olabilir, şu, bu noktası olabilir.

Şimdi arkadaşlarım meselenin esası millî iradenin ifadesinden ibaret olduğuna ve bizim samimî kanaatimiz umumî iradenin ifadesi ancak milletin mümessillerine ait bulunduğuna göre, arkadaşımızın dediği gibi yarın şurada ve burada kendini gösterecek ihtiyaç karşısında Büyük Millet Meclisine getirilmek lüzumu hissedilmeyecek kararlarla muhtelif yerlere gönderilecek askerler için lüzumlu tahsisatın sarfı salâhiyeti de toptan olarak kendilerine verilince Meclisin teşriî mûrakabesinin zaıfa uğriyacağı tabiidir. Her hâdisede münferit bir kanunla onun masrafları için lüzumlu salâhiyet istendiği takdirde ise Meclis işin esasına ıttıla hâsıl ederek teşriî mûrakabesini, kemaliyle ifa eder. Aksi takdirde arzettiğim gibi milletin hakiki mümessili olan ve milletin iradesini temsil eden Yüksek Meclisinin mûrakabesinin ne kadar nazari bir hale ineceğini yüksek takdirlerinize arz ederim.

Hâdiseler ne kadar sûratla yürürse yürüsün Büyük Millet Meclisi daima vazife başındadır.

Şunu samimî olarak arzedeyim ki icranın zihniyeti daima asgarî mûrakabeden hoşlanır. (*Halk Partisi zamanında sesleri*)

9 uncu Millet Meclisinin bu mesele üzerinde alacağı karar millî mûrakabe mevzuundaki titizliğinin derecesini gösterecektir.

BAŞKAN — Komisyon sözcüsü, bir şey söyleyecek mi? Eski haliyle kalmasını mı istiyorsunuz?

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ RİFAT TAŞKIN (Kastamonu) — Evet.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Efendim, Barutçu arkadaşımız öyle yanlış anlamışlar ki, vaziyeti tasvir tarzına ba-

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

kacak olursanız hakikaten teşrî müessese sıfıra iniyor, icra kuvveti lüzumundan fazla bir salâhiyeti eline alıyor. Bu yüksek müessesenin en mukaddes dâvasını himaye eder görenler mütalâalar dermeyan ediliyor.

Bu müessesenin salâhiyetine müdahale keyfiyeti asla mevzuubahis olamaz. Bu müesseseyi mümkün olabildiği kadar küçük işlerle meşgul etmemek için... *(Sağdan küçük iş olur mu? Sesleri)* müsaade buyurun, icra kuvveti tarafından yapılması kabil görülen işlerle meşgul etmemek yolunda bir zihniyet takip edilmiştir. *(Sağdan gürültüler)*

Müsaade buyurun, şimdi birinci maddenin aslına bakınız :

"Tazminatın ve birliğin yiyecek, giyecek ve tedavi gibi çeşitli masraflarının mikdarı ile her türlü satınalmaların şekil ve ödeme tarzı Bakanlar kurulunca tespit olunur."

Binaenaleyh ben Asya'da herhangi bir mintakaya bir adam gönderirken oradaki mal alma şartlarını tespit edeceğim. Avrupa'ya bir yardım gönderirken orada satınalınacak şeyin ödeme şartlarını tertip edeceğim, orası ile burası arasındaki mesafe ve para farkına göre verilecek harcırahı tespit edeceğim. Kendisine verilecek paraların mikdarını tespit edeceğim. Afrika'ya gönderilecek bir subayla Avrupa'ya gönderilecek bir subayın masrafı hakikisini nazarı dikkate alacağım. Bunların mahrukatı, yiyeceği, içeceği, giyeceğine taallük eden masraflar yapılması zarureti hâsıl olursa bu zarureti de nazara alacağım. Bunların heyeti mecmuası, takdir buyurursunuz ki, İcra Vekilleri Heyeti tarafından ânide yapılması lâzımgelen mesailendir. Mesele herşeyin icabını o muhitin ihtiyacına göre tertip etmekten ibarettir. Elbette bu kararı alırken Büyük Millet Meclisine diyeceğim ki, filan kanun mucibince Avrupa'ya gönderdiğim, Asya'ya gönderdiğim, şuraya buraya gönderdiğim adamlar hakkında şu tertipten maaş, tazminat ve elbise parası verilmesini tespit ettim, bunun yekûnu şudur, lütfen verin, diyeceğim. İcra kuvvetleri, elbette ki paranın verilmesine karar verip, istediği gibi kullanmak ve Büyük Millet Meclisinin reyine müracaat etmemek gibi bir zehaba düşmeleri bence, müsaade buyururlarsa, icra kuvvetlerinin aklından geçmesi bile ihtimali olmıyan herhangi bir şeyi ona isnadetmek olur. Binaenaleyh buna ihtiyacı katı vardır ve böyle olduğundan dolayıdır ki, tahsisat tefriki ânında ayrı ayrı muameleler yapmak ve tahsisatın sahibi olan Meclise müracaat etmek elbette yerinde olur.

Meclis murakabesi ve müdahalesini bertaraf etmek ve sonra onun teşrî murakabe salâhiyetine müdahale etmek gibi birşey asla aklımızdan geçmemiştir ve geçmez.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

MUHTAR ERTAN (Bitlis) — Bir sual : Efendim, her defasında Meclisten tahsisat isteyeceklerine göre, bir kanunla... (Kürsüden sesleri).

BAŞKAN — Sual soruyorlar, yerinden sorabilirler.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Devamla) — Her defasında, dedim. Bütçemiz dahilinde Kore'ye giden askerlerimizin masrafları, harcırahları vardır. Verdik, bütçemizde var. Bittiği zaman yine gelecek değil miyiz? Bu o demektir.

Bakınız, buna bir tahsisat ilave etmiştik, tazminat vermek müsaadesini istemiştik. Siz müsaade edince ben kendi bütçemden bunu vereceğim. Bittiği zaman yine size geleceğim. Bu elbette ki Divanı Muhasebata gidecek, hesabı kat'ileri olacaktır. Binaenaleyh böyle keyfemayeşa hareket aklımızdan geçmez ve bunun böyle olacağını da zannetmek doğru değildir.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Efendim, muhterem Milli Savunma Bakanı böyle fuzuli ve küçük işlerle Meclisi meşgul etmemek için umumî kanun teklifinde bulunduklarını söylediler.

(Soldan: Geri aldı sesleri) Reis Bey rica ederim, müdahale etmesinler.

BAŞKAN — Sız devam edin.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Devam etmek imkânını bırakmıyorlar ki..

Muhterem arkadaşlar, bütün dünyada teessüs etmiş bulunan demokrasiler tarihi tetkik edilirse teşriî organların salahiyetleri tamamen para meselesinden ve paranın sarfından doğmuştur. Teşriî organlarının en mühim vazifeleri, vazifelerinin en başında gelen mesele Devletin Hazinesinin sarf şeklini tespit etmektir. Bunda T. B. M. M.'nin de hassas olduğu dün olduğu kadar bugün de malumdur. T. B. M. M. daima Hükümetin arkasındadır. Ona zahirdir. Neden Hükümet her defasında ihtiyaç hâsıl oldukça Meclisin tasvibinden kaçmıyor? Bugün bir emrivaki olarak ortada Kore hadisesi vardır. Bunun esası aleyhinde konuşmuş tek kişi yoktur. Kore'ye taallük eden sarfiyat ortada bir kanun yokken yapılmıştır, buna karşı konuşan da olmadı. Bunu bugün çıkaracağımız kanunla meşru bir hale getireceğiz. Ve Kore'deki birliğe ait olmak üzere bundan sonrası için salâhiyet vereceğiz. Fakat istikbal için açık bir bono verilmesi doğru değildir. Birinci maddeyi okuyunuz, gayet umumî ve geniş salâhiyetleri ihtiva ettiğini göreceksiniz.

Arkadaşlar, Hükümet her defasında Meclise gelmelidir. Meclis müstemirren çalışma halindedir, arada tatil kararı verir fakat Hükümet iste-

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

diği anda Meclisi toplantıya çağırmak salâhiyetindedir. Kendisine verilen bir salâhiyeti haklı bir yerde kullanmaktan içtinap etmemiştir ve etmeyecektir. Hükümetin bu nokta üzerinde ısrar etmemesini rica ederim.

Emrullah Nutku arkadaşım, fikirlerimde tezat bulunduğunu söylediler. Bilakis fikirlerimde tevafuk vardır. Bendeniz Kore'ye asker gönderilmesinin doğru olduğunu, ancak şekil bakımından Türkiye B. M. Meclisinin tasvibi alınmadan gönderilmesini tenkid ediyorum ve bu tenkidimde devam edeceğim. Bunun esbabı mucibesini de gensoru günü izah edeceğim. Mademki Meclise sorulmadan bir karar alınmasına muhalıfım, ona taallük eden ödeneğin de Meclisten geçirilmeden sarfedilmesine muhalıfım. Bilmiyorum bunun neresinde tezat vardır.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlarım, kanunun, önümüzde münakaşa ettiğimiz kanunun prensip itibarıyla umumi mahiyette çıkması doğru olabilir. Bunda pek mahzur yoktur. Çünkü biraz evvel Milli Savunma Bakanının ifade ettiği veçhile kanunun tatbikatı para sarfını icabettirdiği takdirde Hükümet Meclisten ödeneğini istiyecektir ve Yüksek Meclis te ödenek münasebetiyle kendi murakabe hakkını kullanacaktır. Fakat şu noktayı arzetmek istiyorum ki, Hükümet burada, harice asker sevkı hususunda önceden veya sonradan Yüksek Meclise müracaat lüzumunu duymakta olduğunu açıkça beyan etmiştir. Bu itibarladır ki, kanunun umumi olması birçok mahzurlar doğurabilir. Diğer taraftan şimdi yapılan Kanunun yani münakaşa ettiğimiz Kanunun, Hükümete, harice asker sevkı hususunda geniş bir salâhiyet verdiği yani Meclise Danışma lüzumunu duymayacak şekilde bir salâhiyet tanıdığı manasına gelmediğini de burada tebarüz ettirmeyi faydalı buldum.

MUHİDDİN ERENER (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; bugün müzakere etmekte bulunduğumuz kanun tasarısı, ne Hükümete harici memleketlere asker verme yetkisini tefviz eden, ne de bununla ilgili bir hüküm ihtiva eden bir kanundur. Sadece, Birleşmiş Milletler emrine silahlı kıtalar verildiği takdirde onların masraflarının ne suretle görüleceği keyfiyetini natıktır. Böyle bir Kanunun Mecliste müzakeresi için gelmesi keyfiyeti, sadece işin malî tarafını mevzuu müzakere etmektir. Zira, bu masrafların kâffesinin yapılabilmesi sadece bu masrafların itası, buna mevzu olan fiil, hareket ve muamelelerin mevzuatımıza, Anayasa ve hususi kanunlarımıza intibak etmesi hainde kabıldır. Binaenaleyh bu Kanun kabul edilince, mütekaddim şartların, arzettiğim gibi buna mevzu teşkil eden şeylerin mevzuatımıza uygun olup olmaması keyfiyetinin mahallî münakaşası, burası değildir. Muhalefetteki arkadaşlarımız da bilirler ki, bu keyfiyetin müzakeresi için ayrıca yollar mevcuttur, ayrıca usuller mevcuttur.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Meclisin murakabesi keyfiyetine gelince; bu nevi masraflar daima bu şekilde Meclislere gelir. Seferberlik halinde, asker ailelerine verilecek tazminat, filan takdiri de memleketin filan ihtiyacı için ihtiyar olunacak masraflara dair kanun, diye gelir ve bütün bunların murakabesi, Büyük Millet Meclisi namına teşkil edilen bir organda yapılır ve icabederse her ödenek tahsisı sırasında, Necip Bilge arkadaşımızın söylediği gibi, bunların münakaşaları burada da yapılır. Hükümetin, Meclis murakabesi dışında ki, muhalefetin endişesi daima bu nokta üzerinde teksif edilmiştir, masraf yapmak değil, bu masrafın icabettirdiği fiil ve harekette bulunmak keyfiyetidir.

Arkadaşlar; bendeniz bu hususta muhalefetin fikirlerine iştirâk etmiyorum. Hükümetle Büyük Millet Meclisinin başka başka iki âlemde yaşadığı gibi bir zehaba varamazdım.

Kore Birliğinin gönderilmesi kararıyla fiilen raporlara bu birliğin irkâbı kararı arasında aylar geçti. Muhalefetteki arkadaşlarımız milletvekilliği fonksiyonuna dahil bulunan murakabe salâhiyetlerinden hangisini kullandılar ki, Yüksek Meclisin murakabesinden kaçabilecek birtakım fiiller yapılmasından endişe etmektedirler. (*Soldan alkışlar*). (*Sağdan anlaşılma-ı sesleri*).

Hükümetin bu hususta alacağı her türlü karar en seri surette daima Büyük Meclisin itilâma vâsıl olacak ve Meclisteki arkadaşlarımızın her biri yetkilerini kullanmak suretiyle bu fiiller üzerinde murakabe etmek imkânını elbette bulacaklardır. Elbette ki, bu Meclis, hassasiyetle hareket edecek ve Hükümetin hataya düştüğü noktalar varsa, Hükümeti o hatalardan döndürmesini bilecektir.

Arkadaşlar; böyle bir masraf kanununun kabulü ve müzakeresi sırasında bütün bu bahislerin açılması, sanki Hükümet yavaş yavaş Büyük Millet Meclisinin murakabesinden kaçacak yolları aramakta ve bu yollardan birer birer yürüyerek Meclis murakabesinden varestede kalacakmış gibi göstermeye kalkmak, en hafif tâbiriyle, sırasız ve yersiz bir hareket olur. Bu bakımdan bu kanun üzerinde bahis buyurdukları endişelerin hiçbirine mahal yoktur. Önümüzde, geçmişte bir misal vardır. Hükümet bu birliği göndermeye karar verdikten sonra mevzuatımızda olmadığı halde bunlar için masraf ihtiyarına mecbur olmuştur.

Arkadaşlar; böyle bir hal mi daha iyidir, yoksa bu gibi ahvalde Hükûmete kanunî birtakım salâhiyetler vermiş olmak, hâdiselere takaddüm edip tedbirleri evvelden düşünmüş olmak mı daha iyidir?

Onun için kanunun teklif edildiği şekilde aynı başlıkla geçmesini rica ediyorum. (*Soldan bravo sesleri*)

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

BAŞKAN — Arkadaşlar; şimdi değiştirgelerin dikkate alınıp alınmamasını oyunuzda sunacağım. Her iki değiştirge de kanunun Kore'ye hasredilmesi mahiyetindedir. Türkoğlu'nun önergesinde tasarı içinde buna aykırı hükümler varsa çıkarılması ve maddelerin ona göre değiştirilmesi mahiyetindedir.

Binaenaleyh her ikisi de aynı mânayı taşıdığına göre iki önergeyi de oyunuzda arz ediyorum. Bu önergelerin dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Çoğunlukla kabul edilmemiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum.

Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere askeri birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarının aylık ve ücretleriyle çeşitli istihkakları ve birliğin sair masrafları hakkında Kanun

MADDE 1. — Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere askeri birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarına verilecek yolluklarla yurtdışında bulundukları müddetçe muhassas maaş veya ücretlerine ilaveten verilecek tazminatın ve birliğin yiyecek giyecek, yakacak ve tedavi gibi çeşitli masraflarının miktarı ile her türlü satınalmaların şekil ve ödeme tarzı Bakanlar Kurulunca tespit olunur.

BAŞKAN — Söz isteyen yoktur. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Çoğunlukla madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere yabancı ülkelere gönderilecek askeri birliklere mensup subay, askeri ve sivil memur ve hizmetlilerle gedikli erbaşların bu durumlarının devamı sırasında yolluğa müstahak ailelerini Türkiye sınırları içerisinde ikamet edecekleri mahalle kadar gönderenlere bir defaya mahsus olmak üzere Mülkiye Harcırah Kararnamesi ve ek ve tadilleri esasları dahilinde aile yolluğu ödenir.

BAŞKAN — Söz isteyen yoktur. Maddeyi aynen oyunuzda sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde çoğunlukla kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Yabancı memleketlere gönderilmiş ve gönderilecek olan birliklere mensup subay, askeri ve sivil memurlarla hizmetliler ve gedikli erbaşların Anavatana hava değişimi için gelmeleri icabeden hallerde ailelerinin bulunduğu veya raporlarında yazılı hastalıklarının fennen icabettirdiği mahallere kadar geliş ve dönüş yollukları Mülkiye Harcırah Kararnamesi ek ve tadilleri hükümleri dairesinde verilir. Hava değişimi sebebiyle Anayurda gelecek ve dönecek erlere Bakanlar kurulunca takdir olunacak zarurî masrafları ile yevmiyeleri ödenir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bu gibilerin geliş yolluklarına ödenmek üzere mezkûr birlik komutanı emrine Bakanlar Kurulunca tespit edilecek miktarda kredi açtırılır veya avans verilir.

Birinci fıkraya göre hastalık icabı bir mahalde oturmaları fennen zarurî olan ordu mensuplarının bu mahallere kadar gelecek harcıraha müstahak aile efradına da ayrıca azimet ve avdet yoluğu verilir.

BAŞKAN — Konuşacak var mı?

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) Sayın arkadaşlar, bu üçüncü maddenin bir fıkrasına birkaç cümle ilavesi hakkında Sayın Milletvekili Sedat Barı arkadaşım ile beraber bir teklifimiz var. Kısaca arz edeyim.

Bizim eskiden beri bir âdetimiz vardır. Asker yaralanır, hastalanır eğer bunun tedavisi uzun sürecekse kendisine hastanede yer yok diye 6 ay, 7, 8, 9 ay gibi bir müddet istirahat verilir, köye gönderilir. Fakat bu asker, bu hasta veya sakat olan asker tedavisinin neticesine kadar ailesine bâr olur.

Askerî hastanelerde hekimlik yapan bütün arkadaşların yüreğinin titrediği nokta budur.

Mehmetçik bazan mahcubiyetinden benim ailem fakirdir, bana bakamaz diyemez. Bir kısmı söyler, acı acı dertler döker. Fakat hastanede yatak azdır, yatacak hasta çoktur. Köylerine giderler. Ailelerine bâr olurlar. Halbuki o askerin, o Mehmed'in, o seneki bütçede aylık iâşe tahsisatı çıkmıştır. Bu aylık iâşe tahsisatı ordu kuvvesine dahil olduğu için köyünde kendisine tediye etmek mümkündür. Fakat maalesef bugün mevzuatımız buna müsait değildir. Halbuki Balkan devletlerinde, Avrupa ve Amerika ordularında evleviyetle, askerde bu gibi hastalıklarda, kazalarda yaralananlara köylerinde, evlerinde kalacaklara hususî tazminatlar da verilir. Bu büyük bir mesele. Bütçe konusunda arzetmek istiyoruz. Yalnız burada sırası geldi Hükümet teklifinde, komisyon teklifinde Kore'de hastalanan, tedavi için buraya gelecek ve tebdili havada kalacak Mehmet'lerin yolluklarını düşünmüş, zarurî masrafları ile gündeliklerini düşünmüş, fakat onların burada aileri nezdinde gidip de hava değişimi yapmaya mecbur olduğu kısmı açık bırakmıştır. oradaki iâşesini düşünmemiştir. Takdir ve tasavvur buyurursunuz ki; bir insanî ideal uğrunda Birleşmiş Milletler hesabına Hükümetiniz, Meclisiniz karar vermiş göndermiş olduğu Mehmet'ler, kahramanlık menkıbeleri ve tarih yazmış insanlar yaralı veya hasta olarak gelecekler, biz onları yine köydeki ailesi

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

üzerine yük edeceğiz. Yani hem kanını, hem parasını bizim fakir milletimizin ailelerine yükletmek muvafıkı mâdelet olmayacaktır.

Sureti umumiyede ordular, iki ay zarfında tedavi olunacak vakaları ordu gerisinde tutarlar, iki ay zarfında tedavi edilemeyecek olanları da yurda, memleketine gönderirler. Nitekim bu sefer benim bildiğim Kore Ordusundan 6-7 Mehmet tedavi edilmek üzere yurda gelmiştir. Bunlar, vaziyeti katî bir neticeye bağlanıncıya kadar tebdilhavalı olarak köylerine gider. Müesseselerimiz bu gibi vakalarda daimî olarak hastanelerde kalmasına müsait olmadığı için hiç olmazsa köylerine gönderdiğimiz bu gibi tebdil havalıların zaten bütçe ile çıkmış olan tayinat bedellerini her ay kendilerine verelim. Bu itibarla bu fıkranın mezkûr maddenin, yani üçüncü maddenin sonuna eklenmesini teklif ediyorum.

Bunun için de bir takrir takdim ediyorum. (Muvafık sesleri).

Yüksek Başkanlığa

Şifahen de arzettiğim veçhile müzakere edilmekte olan kanunun Bütçe Komisyonunca kabul edilen metninin 3 üncü maddesinin birinci fıkrası sonuna şu cümlelerin ilavesini arz ve teklif ederiz. "Ve hava değişimi müddetini aileleri nezdinde geçirdikleri takdirde; aylık tayinatları tutarı, her ay kendilerine ödenir."

Seyhan Milletvekili

Cezmi Türk

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Bu yerindedir. Bu, Kanunun ruhuna çok muvafıktır. Yalnız aylık tayin bedelleri denmesi lâzımdır.

BAŞKAN — Komisyon ne diyor?

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Muhabız. Aylık tayin bedelleri denecektir.

BAŞKAN — Şifahi olmaz. Komisyon metni hazırlasın ve bize lütfen versin.

Arkadaşlar, bu değiştirenin dikkate alınmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Şimdi komisyonun tadil teklifini aynen arzedeceğiz.

KEMAL BALTA (Rize) — Efendim, yalnız bir nokta var, arzedeyim : Askerlerden terhise müstahak olanlar olduğu gibi savaş yapar gelir tebdilhavası 5 ay da olabilir. Onlar da bu kanunun çerçevesi içine girecek mi, girmeyecek mi?

BAŞKAN — Tebdilhavalı ise girecek tabî.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

KEMAL BALTA (Rize) — Terhise müstahak da olabilir, onlar da girecek mi?

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Tebdilha-va müddetince verilecek.

BAŞKAN — Arkadaşlar, maddenin değişik şekli komisyondan gelince-ye kadar geçici maddenin müzakeresine geçiyoruz.

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun neşrinden evvel Kore'ye gönderilmiş olan birliğe dâhil ordu mensupları hakkında da bu Kanun hükümleri uygulanır.

NECİP BİLGE (Niğde) — Muhterem arkadaşlarım; geçici maddenin Bütçe Komisyonunda aldığı şekil şimdi okundu, dinlediniz. Halbuki Hükümet tasarısındaki ifade şekli bundan daha başkadır. O maddeyi aynen okuyorum.

GEÇİCİ MADDE — Bu Kanunun yayımından evvel Kore'ye gönderilmiş olan birliğe dahil ordu mensuplarına muhtelif namlarla yapılmış olan tediyeler, bu Kanuna göre tahakkuk edecek istihkaklarından mahsup olunur.

Hükümetin maddeyi bu şekilde sevk etmiş olmasının sebebi şu olsa gerektir; malûmu âliniz Kanunlar makabline şâmil olmaz, mabadine şâmil olur. Halbuki bu Kanun çıkmadan evvel Kore savaş birliğimize verilmiş olan paralar vardır. İşte geçici madde ile bu sarfiyat meşrulaştırılmaktadır. Yani Kanunun makabline teşmili temin edilmektedir.

Millî Savunma ve Bütçe Komisyonlarının teklifleri kabul edildiği takdirde şöyle bir mahzur ortaya çıkabilir. Şimdiye kadar kanun mevcut olmadığı halde verilmiş olan paraların bugün bu Kanunla kabul edilen masraflardan mahsubu yapılacak mıdır? Yapılmıyacak mıdır? Bu nokta müşkülâtı mucip olabilir. Belki Sayıştay bunu kabul etmeyecektir. Fakat böyle yersiz müracaatlarla Devlet daireleri boşu boşuna işgal edilmiş olacaktır. Halbuki Kanuna mahsubu yapılacağına dair bir sarahat konursa herhangi bir istihkak sahibi mahsubun yapılacağını düşünerek bu iddiayı ileri sürmeyecektir. Böyle bir sarahat bulunmadığı takdirde, acaba benim hakkım var mıdır, yok mudur diye bir düşünceye kapılarak Devlet dairesine gelecek ve kendisinin evvelce almış olduğu paranın mahsubuna kanunen imkân olmadığı düşüncesi ile dâva açacak veya icap eden makama müracaatta bulunacaktır. İşte böyle müracaatlara meydan vermemek ve Devlet dairelerini fuzulî şekilde işgal etmemek için, bendeniz, bu geçici maddenin, Hükümet tasarısında olduğu şekilde reye arzedilmesini teklif ve rica ediyorum ve bu hususta bir de takrîr takdim ediyorum. Takdir yüksek heyetinizindir.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — Efendim bu teklif encümende de teklif edildi. Uzun zaman konuşuldu. Fakat Hükümetin teklifi bizim Bütçe Komisyonunun teklifinin aynıdır. Aynı maksadı tahassül edeceği neticesine vardık. Bu Kanunda Kore ve mümasil yerlere gidecek olanlara verilecek tediye etrafı olarak izah edilmiştir. Kanunun neşrinden evvel Kore'ye gönderilmiş ordu mensuplarına da tatbik edilir, denmesi, Sayıştayda hiçbir güçlüğü uğramıyacağına delildir. Biz bu maddenin maksadı temin ettiğine kanlız.

FERİD MELEN (Van) — Bir sual soracağım. Bu Kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe gireceğine göre, bu Kanunun yayımı tarihinden evvel Kore'ye gönderilen birliklerin vaziyeti ne olacaktır? Çünkü geçmiş zaman için bu madde hükmünden istifade etmeye imkân yoktur, tavih etmek lâzımdır.

REFET AKSOY (Ordu) — Encümende kendileri âzadır, nasıl sorabilirler?

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMİN KALAFAT (Devamla) — Geçici maddeye, bu Kanun hükümlerinin Kore'ye evvelce gönderilmiş olanlar hakkında da tatbik edileceği hükmü sarahaten konmuş olduğuna göre, zatı âlinizin söylediğiniz endişenin vârit olmaması lâzımgelir.

BAŞKAN — Arkadaşların, izah ettikleri şekilde bu Kanunun neşrinden evvel Kore'ye gönderilmiş birliğe dahil ordu mensupları hakkında da uygulanır mânası, Kanunun yayımı tarihinden değil, Kore'ye gönderildikleri tarihten itibaren bulunduğunu komisyon tasrih etmiş bulunuyor. Bu zaruret de, bu şekilde izah ve telafi edilmiştir.

Şimdi Necip Bilge'nin aynı konudaki değiştirgesinin, dikkate alınıp alınmamasını oyunuza sunmadan evvel, okutacağım :

Yüksek Başkanlığa

Geçici maddenin hükümet tasarısında olduğu şekilde kabulünün oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Niğde Milletvekili
Necip Bilge

BAŞKAN — Efendim, komisyon buna ihtiyaç olmadığını mı kabul ediyor?

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EMİN KALAFAT (Çanakkale) — İhtiyaç yoktur.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Müsaade ederseniz bu takrir hakkında sözüm var.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Efendim, gerçi komisyon böyle söylüyor ama tatbıkatta hâdise karşısında Sayıştay vesair merciler tereddüt eder. (*Doğru sesleri*). Vatandaşları aşağı yukarı gelmeye gitmeye tâbi tutar. Oun için istirham ederim, arkadaşımın takririni kabul buyurunuz, fazla vuzuhtan bir zarar gelmez. (*Doğru sesleri*).

BAŞKAN — Şu halde bu takriri dikkate almayı kabul edenler... Kabul etmiyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir.

Şimdi Hükümetin geçici maddesini okuyoruz.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yayımından evvel Kore'ye gönderilmiş olan birliğe dahil ordu mensuplarına muhtelif namlarla yapılmış olan tediyeler, bu kanuna göre tahakkuk edecek istihkaklardan mahsup olunur.

BAŞKAN — Şu halde bu maddeyi, yani Hükümetin geçici maddesini yüksek reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmiyenler... İttifakla kabul edilmiştir.

Komisyonlardan gelen fıkrayı okuyoruz. Üçüncü maddeye fıkra eklenmesi teklifi vardır.

(Hava değişimini ana yurttan geçirecek olan erbaşlara ve erlere bu müddete münhasır olmak üzere aylık tayin istihkakları nakden ödenir.)

(*Bir daha okunsun sesleri*).

(Fıkra bir daha okundu).

BAŞKAN — Arkadaşlar, üçüncü maddenin birinci fıkrasından sonra bu fıkranın ilavesi suretiyle üçüncü maddeyi heyeti umumiyesiyle yüksek reyinize sunuyorum : Kabul edenler.... Etmiyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

BAŞKAN — Bunun hakkında bir önerge vardır.

Başkanlığa

Kanunun 4 üncü ve 5 inci maddelerinin Hükümet teklifi veçhile kabulünü teklif ederim.

İstanbul

A. Hamdi Başar

BAŞKAN — Yani şu şekildedir efendim, Kanunun şimdi okunan maddesi neşri tarihinden muteberdir, diyor; halbuki reye konulması istenen Hükümet teklifinde ise "yayını tarihinden yürürlüğe girer" diyor. (*Ne farkı var sesleri?*)

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar, Hamdi Bey arkadaşımız Bütçe Komisyonunda âzadır, huzurunuzda teklif edilen mazbatada da imzası vardır. Binaenaleyh imzası bulunan bir arkadaşın burada ta-dil teklifinde bulunması muvafık değildir.

AHMET HAMDİ BAŞAR (İstanbul) — Efendim, benim kanaatimce her komisyon kendisine verilmiş olan vazifeleri ifa eder. Hükümet bir metin getiriyor, Milli Savunma Komisyonu ayrı bir metin tespit ediyor ve tasarı mali bakımdan incelenmek üzere Bütçe Komisyonuna veriliyor. Bendenizin, Hükümet teklifinin reye konmasını istemekteki maksadım; hem Bütçe Komisyonunun kendi vazifesini ifa etmesi bakımından ve hem de bu teklifin öz Türkçeye uyması bakımındandır.

BAŞKAN — Şu halde bu değiştirenin dikkate alınmasını kabul edenler...

HULÜSİ KÖYMEN (Bursa) — Değiştirge bir daha okunsun.

BAŞKAN — Okuyoruz.

(İstanbul Hamdi Başar'ın değiştirgesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Değiştirgeyi dikkate alanlar... Almıyanlar... Dikkate alınması çoğunlukla kabul edilmiştir.

O halde Hükümetin teklifi esas olacaktır.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir.

Şimdi yine Hükümet teklifinden beşinci maddeyi okutuyorum :

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Çoğunlukla kabul edilmiştir.

Efendim, tümünü reyinize arz ediyorum.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Efendim, muvakkat madde hakkında kısa bir mâruzatta bulunacaktım, zaruri olarak, farkında olmaksızın sözümü arzetmek imkânı olmadı. Tüzüğümüzün 137 nci maddesi Milletvekillerine rey vermeden önce konuşma imkânını verdiği için bu maddeden istifade ederek grubumuzun noktaî nazarını arzetmek istiyorum.

Biz Kore'ye giden askerlerimize Cumhuriyet Hükümetinin vereceği tahsisatı kemali minnet ve şükranla kabul etmekteyiz. (Soldan, muhalif kaldınız sesleri)

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bilhassa rica ederim müsaade buyurun da konuşma imkânı hasıl olsun.

BAŞKAN — Böyle ufak tefek müdahaleler olabilir, siz buyurun devam ediniz.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Ayrıca temennimiz şudur ki Hükümetimiz bir kıtas kullanırken Birleşmiş Milletler emrine verilmiş diğer milletler efradından ve subaylarından daha aşağı bir tahsisat kabul etmesin. (*Bravo sesleri*) Kanunun heyeti umumiyesi, atıye ait hâdiseler hakkında Büyük Millet Meclisinin muvafakati alınmaksızın asker sevki gibi bir hâdiseyi ihtiva ettiği için çekinsek rey vermek mecburiyetinde kalacağız. Bunu da arzetmek mecburiyetindeyiz..

MİLLÎ SAVUNMA BAKANİ REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Arkadaşlar; mevzuun hassasiyeti nispetinde ilk günden itibaren lüzumu kadar Türk haysiyet ve şerefının başka milletlerin haysiyet ve şerefinden bir santim ve bir milim aşağı olmayacağını, (*Sağ olun sesleri*) bu hususta büyük dikkat ve taassup göstereceğimizi huzurunuzda tekrar arz ederim. (*Bravo sesleri*)

Bu mesele Amerika'lılarla bir konuşmamızda mevzuubahis olduğu zaman onlar da bizim askerlere verilecek tazminatın kendilerinininkinden aşağı olmayacağı keyfiyetini tabii olarak beyan etmişler ve bu keyfiyet üzerinde mutabık kalmışlardır. Huzuru millette ve bütün vatandaşlar önünde tekrar edeceğim ki, yüksek tarihimizde sabit olduğu ve son günlerde de ayrıca sabit olan Türk haysiyet ve şerefının daima yüksek kalması hususuna bütün hayatımız bedelince çalışacağımızdan emin olabilirsiniz. (*Sağdan ve soldan alkışlar*)

BAŞKAN — Şimdi kanunun tümünü yüksek heyetinizin reyine arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Efendim, müstenkif arkadaşlarla beraber çoğunlukla kabul edilmiştir.

Tekirdağ Milletvekili Şevket Mocan'ın, Kore'de Birleşmiş Milletler safalarında kanları ile yeni bir Türk vatani ve istiklâli kuran aziz şehitlerimiz için bir dakika ihtiram sükûtu yapılmasına dair önergesi

BAŞKAN — Bir tahrir vardır, okunacaktır.

T. B. M. M. Başkanlığına

Kore'de hürriyet ordusunda kanlariyle yeni bir Türk vatani ve istiklâli kuran aziz şehitlerimize Yüksek Meclisce bir dakika ihtiram sükûtu yapılmasını arz ve teklif ediyorum.

Tekirdağ Milletvekili
Şevket Mocan

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

BAŞKAN — Teklifi yüksek heyetinizin reyine arzederken hep beraber ayakta muhterem şehitlerimizin ruhunu tâzizen ve gazilerimizin mânevi huzurunda bir dakika ayakta sükûta davet ediyorum.

(Bir dakika ayakta sükût edildi)

FEHMİ ÇOBANOĞLU (Erzurum) — Hükümetten bir ricada bulunacağım.

BAŞKAN — Kanun kabul edilmiştir. Ne hakkında konuşacaksınız?

FEHMİ ÇOBANOĞLU (Erzurum) — Kanun hakkında değil, başka bir mevzu...

BAŞKAN — Kanun hakkında değilmiş, müsaade ederseniz konuşsunlar.

FEHMİ ÇOBANOĞLU (Erzurum) — Arkadaşlar, Kore'de şehit düşen evlatlarımızın tahsisatı hususunda, babalarının şehitlik maaşı keyfiyeti Emekli Kanununun 72 nci maddesiyle tezat teşkil eder. Orada şehit olan kardeşlerimizin babaları, 65 yaşını doldurmamış ve sağlam ise şehit maaşı alamazlar. Hükümetten ricam, bu noktayı nazarı itibara alarak bize bir kanun getirsin. Mâruzatım bundan ibarettir.

Birleşmiş Milletler Emrine Verilmek Üzere Askerî Birlikler Halinde Yabancı Ülkelere Gönderilecek Ordu Mensuplarının Aylık ve Ücretleriyle Çeşitli İstihkakları ve Birliğin Sair Masrafları Hakkında Kanun (*)

No.
5686

Kabul tarihi
6.XII.1950

BİRİNCİ MADDE — Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere askerî birlikler halinde yabancı ülkelere gönderilecek ordu mensuplarına verilecek yolluklarla yurt dışında bulundukları müddetçe muhassas maaş veya ücretlerine ilâveten verilecek tazminatın ve birliğin yiyecek, giyecek, yakacak ve tedavi gibi çeşitli masraflarının miktarı ile her türlü satınalmaların şekil ve ödeme tarzı Bakanlar Kurulunca tespit olunur.

İKİNCİ MADDE — Birleşmiş Milletler emrine verilmek üzere yabancı ülkelere gönderilecek askerî birliklere mensup subay, askerî ve sivil memur ve hizmetlilerle gedikli erbaşların bu durumlarının devamı sırasında yolluğa müstahak ailelerini Türkiye sınırları içerisinde ikâmet edecekleri mahalle kadar gönderenlere bir defaya mahsus olmak üzere mülkiye harcırah kararnamesi ve ek ve tadilleri esasları dâhilinde aile yolluğu ödenir.

(*) Resmî Gazete : 11.12.1950-7679 Kavanin Mecmuası : c. 33, s. 108-109

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ÜÇÜNCÜ MADDE — Yabancı memleketlere gönderilmiş ve gönderilecek olan birliklere mensup subay, askerî ve sivil memurlarla hizmetliler ve gedikli erbaşların Anavatana hava değişimi için gelmeleri icap eden hallerde ailelerinin bulunduğu veya raporlarında yazılı hastalıklarının fennen icap ettirdiği mahallere kadar geliş ve dönüş yollukları Mülkiye Harcırah Kararnamesi ek ve tadilleri hükümleri dairesinde verilir. Hava değişimi sebebiyle anayurda gelecek ve dönecek erlere Bakanlar Kurulunca takdir olunacak zarurî masrafları ile yevmiyeleri ödenir.

Hava değişimini Anayurtta geçirecek olan erbaşlara ve erlere bu müddete münhasır olmak üzere aylık tayin istihkakları nakden ödenir.

Bu gibilerin geliş yolluklarına ödenmek üzere mezkûr birlik komutanı emrine Bakanlar Kurulunca tespit edilecek miktarda kredi açtırılır veya avans verilir.

Birinci fıkraya göre hastalık icabı bir mahalde oturmaları fennen zarurî olan ordu mensuplarının bu mahallere kadar gelecek harcıraha müstahak aile efradına da ayrıca azimet ve avdet yolluğu verilir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yayımından evvel Kore'ye gönderilmiş olan birliğe dahil ordu mensuplarına muhtelif namlarla yapılmış olan tediyeler, bu kanuna göre tahakkuk edecek istihkaklarından mahsup olunur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

7.12.1950

VI. – BAŞBAKANDAN GENSORU (8)

Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun, Kore'ye gönderilen Savaş Birliği hakkında Başbakandan gensoru açılmasına dair önergesi

BAŞKAN — Dördüncü numarada Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ile Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun gensorusu vardır. Geçende kabul buyurmuştunuz. Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

4500 kişilik silâhlı bir savaş birliğinin Kore'de hizmet etmek üzere Bireşmiş Milletler emrine verilmesi hakkındaki Hükümet kararı, alındığı tarihten beri umumî efkârı ve matbuatı işgal etmiş ve muhalefetle iktidar arasında bir takım sert tartışmalara sebebiyet vermiştir.

(8) Tutanak Dergisi c. 3, sa. 136-199, ta. 11.12.1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ÜÇÜNCÜ MADDE — Yabancı memleketlere gönderilmiş ve gönderilecek olan birliklere mensup subay, askeri ve sivil memurlarla hizmetliler ve gedikli erbaşların Anavatana hava değişimi için gelmeleri icap eden hallerde ailelerinin bulunduğu veya raporlarında yazılı hastalıklarının fennen icap ettirdiği mahallere kadar geliş ve dönüş yollukları Mülkiye Harcırah Kararnamesi ek ve tadilleri hükümleri dairesinde verilir. Hava değişimi sebebiyle anayurda gelecek ve dönecek erlere Bakanlar Kurulunca takdir olunacak zaruri masrafları ile yevmiyeleri ödenir.

Hava değişimini Anayurtta geçirecek olan erbaşlara ve erlere bu müddete münhasır olmak üzere aylık tayin istihkakları nakden ödenir.

Bu gibilerin geliş yolluklarına ödenmek üzere mezkûr birlik komutanı emrine Bakanlar Kurulunca tespit edilecek miktarda kredi açtırılır ve ya avans verilir.

Birinci fıkraya göre hastalık icabı bir mahalde oturmaları fennen zaruri olan ordu mensuplarının bu mahallere kadar gelecek harcıraha müstahak aile efradına da ayrıca azimet ve avdet yoluğu verilir.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yayımından evvel Kore'ye gönderilmiş olan birliğe dahil ordu mensuplarına muhtelif namlarla yapılmış olan tediyeler, bu kanuna göre tahakkuk edecek istihkaklarından mahsup olunur.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

7.12.1950

VI. — BAŞBAKANDAN GENSORU (8)

Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun, Kore'ye gönderilen Savaş Birliği hakkında Başbakandan gensoru açılmasına dair önergesi

BAŞKAN — Dördüncü numarada Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ile Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun gensorusu vardır. Geçende kabul buyurmuştunuz. Önergeyi okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

4500 kişilik silâhlı bir savaş birliğinin Kore'de hizmet etmek üzere Bireşmiş Milletler emrine verilmesi hakkındaki Hükümet kararı, alındığı tarihten beri umumi eskârı ve matbuatı işgal etmiş ve muhalefetle iktidar arasında bir takım sert tartışmalara sebebiyet vermiştir.

KORE SAVAŞLARINA KATILMA

Bütün bu tartışmalara rağmen Hükümet kararının meşru olmadığı hakkındaki kanaat bugüne kadar kuvvetinden birşey kaybetmemiştir.

Böyle hayatî bir mevzuda umumi efkârın aydınlatılmaması, halkın devamlı olarak itimadına dayanması gereken Hükümeti zaıfa düşürmekte ve bir hukuk Devleti kurulduğu yolundaki iddiayı mesnetsiz bırakmaktadır.

Tarihi boyunca taahhütlerine tam bir sadakatı kendisi için bir şeref vecibesi bilen Milletimizin, İkinci Dünya Harbinin ortaya koyduğu hakikatlar muvacehesinde Birleşmiş Milletler ideale ve Andlaşmasına bağlılığı, varlığı için bir zaruret telâkki ettiği hakikatı ne kadar aşikâr ise, geçirdiği çetin mücadelelerin bir sonucu olan bu yeni devrede, geçmişteki keyfî kararlar yüzünden çektiği çilelerden mülhem olarak Hükümetin ve Büyük Millet Meclisinin kanun ve prensipler dışına çıkmamasını istikbalin teminatı mahiyetinde gördüğü de inkâr olunmaz bir hakikattir. Aynı duygularla meşbu olan bizler de bu Millî görüşe tercüman olarak, Hükümet kararının yarattığı endişelerin, Millî hâkimiyetin tecelligâhı olan Büyük Millet Meclisinde yapılacak müzakerelerle ortadan kaldırılmasını zarurî bulmaktayız.

Meclis açıldığı günden beri Hükümetin Mecliste bu konu üzerinde her hangi bir açıklamada bulunmaması hissettiğimiz zarureti bir kat daha artırmış ve bizi Kore'deki Şanlı Birliğimizin tarihimize yeni destanlar katmakta olduğu bugünlerde bir gensoru açılması teklifinde bulunmaya sevkeylemiştir.

Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 43 üncü maddesinin; Milletlerarası barış ve güvenliğin korunması için Güvenlik Meclisi ile Devletler arasında mahsus andlaşmaların yapılmasını, verilecek yardım kuvvetlerinin miktar ve mahiyetinin bu anlaşmalarda tasrih edilmesini ve nihayet yapılan anlaşmaların her devletin kendi Anayasasına göre tatbik olunmasını amir bulunan hükümleri muktezalarından hiçbirisi yerine getirilmemiş bulunduğundan Hükümetimizin kararı Anayasamıza ve Hükümetçe, bahsettiği taahhütlere mesnet olarak gösterilen Birleşmiş Milletler Andlaşmasına muhalif bulunduğu gibi kendi emniyetimiz sağlanmadan verilmiştir.

Şurasını açıkça ifade edelim ki, bir emrivaki ile tatbik halinde bulunan kararın geri alınmasını asla düşünmüyoruz. Ancak Anayasaya aykırı bir kararla ıcraya girişmiş olan bugünkü Hükümetin iş başında kalamıyacağı da tabiidir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Beş yıldan beri Anayasanın tam tatbıkı için müdacadele edilen bu memlekette milletin gerçek mümessilleri Milli hâkimiyet haklarını çiğnetmek gibi ağır ve tarihi bir mesuliyeti omuzlarına alamaz. Bu kanaatle Hükümetin salâhiyetsiz olarak Kore'ye silâhlı bir savaş birliği göndermesi mevzuu üzerinde Başbakana bir gensoru açılmasını arz ve teklif ederiz.

Kırşehir Milletvekili
Osman Bölükbaşı

Mardin Milletvekili
Kemal Türkoğlu

BAŞKAN — Söz Sayın Başbakan Adnan Menderes'indir.

(Başbakan Adnan Menderes alkışlar arasında kürsüye geldi).

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar: İnsanlık camiasının uzun asırlardan beri yavaş bir seyirle ve fakat mütemadi bir ceht içinde başardığı inkişafın mahsulü, büyük mânevi kıymetleri yoketmek tehlikesini doğuran muazzam hercümerçlere karşı Birleşmiş Milletler Andlaşmasını vücuda getirmek olmuştur. San Fransisko'da toplanan devletlerin mümessilleri bu camiayı hangi esaslar üzerinde kurmak istediklerini bu anlaşmanın ta başında ifade etmiş bulunuyorlar.

Müşterek gayelerin tahakkukuna mâni olabilecek sebepler Milletlerarası sulh ve emniyetin bozulmasını intaç edecek sebepler olduğuna göre âkitler, her şeyden önce sulh ve emniyeti korumak ve şayet bunda muvaffak olunamazsa mütearızı yola getirmek hususunda muktazı tedbirlerin ittihazını taahhüt etmiş bulunuyorlar.

Âkid devletlerin gerek birbirleriyle münasebetlerinde, gerek andlaşma dışında kalan memleketlere karşı hareketlerinde tatbik yeri bulacak olan ve onların şahsi hakkı takdirine tahdit etmiş bulunan müşterek faaliyetin tazammun ettiği vecibeler, Birleşmiş Milletler şartının mütaakıp birçok maddelerinde yer almış ve ezcümle üçüncü maddenin beşinci fıkrasında itlak ifade eden bir mana ile dercedilmiştir. Bu hükme göre teşkilâtın bütün üyeleri andlaşmanın münderecatına göre girişilecek her teşebbüste ve bu teşkilâta tam bir yardım yapmayı taahhüt ve tekeffül etmişlerdir. Sulhün ihlali takdirinde her imza eden devlet uhdesinde kendiliğinden tahassül edecek olan bu şümüllü antlaşmanın yalnız lâfızlarıyla değil, umumi mânasıyla de müeyyed bulunan bu müşterek vecibelerin nevi ve tarzı icrası yine şartın 7 nci bendinin mevzuunu teşkil etmektedir. Bu bendin başındaki 39 uncu madde Güvenlik Meclisinin bu sahadaki yetkilerini tâyin ederek işbu tesisin Milletlerarası barış ve emniyeti temin, vikaye ve iadesi hususunda 41 ve 42 nci maddelerine tevfi kan ne gibi şartlarla tedbirler alınması gerektiğini kararlaştıracağı hük-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

mü umumisini koymuştur. Ve mütaakıp maddelerde suçlu hakkında derece derece tatbik olunacak zecrî muameleler sırası ile zikrolunmuştur. Askerî muameleler sırası ile zikrolunmuştur. Askerî harekâtı tazammun etmiyen bu müeyyidelerden matlup netice hâsıl olamayacağına kanaat getirildiği takdirde mütecaviz ve mütemerride karşı her şekilde askerî tazyik icrası ve bu hareket sayesinde sulhün idamesi veya idaresi de 42 nci maddenin mevzuunu teşkil eylemiştir.

Gerçi 43 üncü madde Güvenlik Meclisinin daveti üzerine üye devletlerin hususi anlaşmalar yaparak Konseyin emrine askerî kuvvetler vermeyi ve her türlü kolaylık ve yardımda bulunmayı derpiş eylemektedir. Fakat tabîî şartlar içinde yapılması düşünülmüş olan bu hususi anlaşmalar Kore hâdiselerinin müsellâh bir çarpışma şeklini aldığı tarihte henüz tahakkuk etmemiş bulunuyordu. Bu hususi anlaşmaların ademivücûdu âkidlerin şarttaki umumi ve mutlak hükümler muktazasınca deruhde eylemiş bulundukları yardımlaşma hareketlerinin gerçekleşme tarihlerini hükümsüz bırakmayacağı aşîkârdır. Çünkü aksi takdirde Birleşmiş Milletlerin tesisinde eski Cemiyeti Akvam kadar dahi bir müessiriyet gözetilmiş olup olmadığı bihakkın sorulabilsin. Bu mütelâaya binaendir ki, Güvenlik Meclisi sadece 43 üncü madde hükümlerinin yerine getirilip getirilmediğine bakmıyarak ve hâdiselerin önü alınamayacak şâmil bir şekle müncer olabileceği ihtimalini düşenerek mütecaviz Şimali Kore'ye karşı filî harekete başlanması lüzumunu hissetti. Bunun âkid üye devletlere Umumi Kâtiplik delâletiyle tebliğ ettirdiği gibi tatbikat sahasına da koymaktan bir an tereddüt eylememiştir. Öyle ki, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Kore'ye askerî kıta gönderme kararını verdiği zaman başta Birleşik Amerika Devleti olmak üzere diğer bazı üye devletlerin kuvvetleri Kore'de mütecavizlere karşı fiilen harekâta çoktan başlamış bulunuyorlardı. Görülüyor ki Hükümetimiz, bahis konusu kararını verirken kendisiyle aynı durumda bulunan ve Birleşmiş Milletler Teşekkülüne karşı aynı mükellefiyetlerle bağlı olan diğer üye devletlerin hukukî anlayışlarına ve bu anlayışa dayanan hareket ve tedbirlerine imtisal ve iştirak etmiş ve Devletimizin her devirde farik vasfını teşkil eden ahde sadakat "Ahde sadakat" vasfını bir kerre daha belirtmekten başka bir şey yapmış değildir. (*Bravo sesleri, alkışlar*).

Diğer taraftan tahakkuku zaten Sovyet Hükümetinin muhalefeti yüzünden mümkün olamamış bulunan 43 üncü madde hükümlerinin bu vesile ile Birleşmiş milletler faaliyetlerine bir mania teşkil edecek surette dermeyan edilmesi, bu meselede yalnız Sovyetlerin Konseyin düşünüş tarzına katılmamış olmasından başka bir mâna ifade etmez.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Arkadaşlar; Birleşmiş Milletlerin Anayasasına taallük eden cihetleri bu suretle tebarüz ettirdikten sonra şimdi meselenin kendi Anayasamızla münasebetine geçiyorum.

Anayasamızın 26 ncı maddesi Büyük Meclisin salâhiyetlerini tadat eder, harb ilânı ve sulh akdi yetkilerinin bu meyanda bulunduğunu kaydeder.

Şimdi, Kore'ye asker sevki Anayasanın bu maddesine tearruz eder mi sualine verilecek cevap şu olmak icabeder. Bilindiği üzere milletlerarası hukukta harp, yekdiğerıyla normal münasebetler idame etmekte olan iki Devlet arasında bu münasebetlere muayyen bir zaman için nihayet veren ve hukuki bazı hükümler ve neticeler doğuran bir halin hududu demektir. Bu hüküm sadece bizim Anayasamızda değildir. Diğer birçok memleketlerin Anayasasında da yer almış bulunuyor. Bizzat Amerika'da Cumhurbaşkanı, kongrenin izni olmaksızın harp açmaya mezun bulunmadığı keyfiyeti cümlemizin malûmu olmakla beraber meselede Amerikan kuvvetlerinin harekât sahasına gönderilmelerine bu hüküm bir mâni teşkil etmemiştir. Bunun sebebi şudur : Birleşmiş Milletler teşkilâtına girmek suretiyle milletler kendi hükümlerinde haklarında esaslı takyitler kabul etmiş ve kendi millî iradeleri haricinde bir makamın lüzum göstereceği faaliyetlere girişilmesine, prensip itibariyle, peşinen muvafakat etmiş bulunmaktadırlar. Kaldı ki, arkadaşlarımın, Kore meselesinde bir harb hali değil, bir tedip ve tecziye durumu vardır. Harbin mevcudiyeti hukukan tanınmış müstakil bir varlığın mevcudiyetini istilzam eder. Kore'deki durum ise bundan külliyyen farklıdır. İşgal altında bulunan bu memlekette bir Devlet tesisi ve serbest seçim icrası oraya gönderilen Milletlerarası Kore Komisyonunun esaslı gayesini teşkil eden gayretler bunlar idi. Cenubi Kore'de, milletin reyine başvurularak, intihap yaptırılmış, hatta Şimali Kore hesabına Millî Meclise iltihak edecek âza miktarı da mahfuz bırakılmış idi. Vaziyet bu halde iken yabancı tahriklere kapılan bir camia, Kore Devletine karşı tecavüze girişir.

İşte milletlerlerarası asayiş ihlâl eden hukuk harici bu mutaarrız kuvvete karşı Birleşmiş Milletlere mensup kuvvetlerle tedip harekâtına girişilmiş bulunuyor. Buna hukuki anlamda harb demek asla doğru olmaz. (Soldan alkışlar)

Nitekim Birleşmiş Milletler âzaları da hâdiseyi bu mânada telâkki etmiş bulunuyorlar. O kadar ki Şimali Kore'ye karşı harekâtın nihayet bulmak üzere olduğu anlarda şahsiyeti düveliyeye sahip bir memleket tarafından vuku bulmuş olan müdahale keyfiyeti dahi vâkaya bir harb mahiyeti vermiş değildir. Bu şartlar dairesinde memleketimizin Kore'ye yaptır-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

ğı sevkıyatın Anayasa hükümlerine uygunsuz düştüğü iddiası her türlü hukuki mesnetten mahrim ve hayli insafsız bir iddiadan başka bir mâna ifade etmez (*Soldan alkışlar*).

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Bir şey soracağım.

BAŞKAN — Müsaade ediniz, sonra sorarsınız; şimdi söz, takrır sahibindir.

İmza sahiplerinden birincisi Osman Bölükbaşı'dır.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar; söze başlamadan evvel Kore'de Birleşmiş Milletler ideali uğrunda, hepimiz için aziz olan idealler uğrunda canlarını feda etmiş bulunan şehitlerimizin mânevi huzurunda hûşu ile eğilir, orada çarpışan kahramanlarımıza muvaffakiyetler dilerim. (*Bravo sesleri, alkışlar*).

Arkadaşlar, bu Kore hâdisesinin uzun zamandan beri umumi efkârı işgal ettiğini hepiniz biliyorsunuz ki, iktidara, muhalefete mensup bütün kalemler bunun üzerinde durmuş, fakat maalesef her defasında aşırı bir hassasiyetin ortaya çıktığı görülmüştür. Büyük Millet Meclisinin kubbesi altında görüşülmeyecek bir tek mesele tasavvur edemiyorum. Onun için iktidara mensup arkadaşlarımızın bu meseleyi bir parti meselesi olarak getirdiğimiz yolundaki zahablarını tadil etmelerini rica edeceğim.

Belki bu memlekette bu hadiseyi kendi zaviyesinden istismar etmiş olanlar bulunabilir. Köy köy dolarak gözlerine sarımsak sürerek yaşartan kimselerden ayrı olarak Millet Partisi daima bunların fevkindedir, ve böyle bir şey yapılmışsa bunu da takbih eder.

Muhterem arkadaşlar; sayın Başbakanın hukukî mütalâalarına cevap vermeden evvel bir giriş yapmak zaruretinde olduğumu siz de takdir edersiniz.

Deniliyor ki : Dünyanın fevkalâde günler yaşadığı bu zamanda meseleyi Meclis kürsüsüne getirmekte memleket için fayda yoktur, zarar vardır, diyorlar. (*Öyle söylemedi sesleri*)

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Öyle bir şey söylemedim.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Bu sözü söyleyenler... (*Soldan öyle şey yoktur sesleri*).

Grup kararınız var. Beyler, sükûneti muhafaza edelim. Daha birşey söylemedim. (*Sağdan gülüşmeler*).

Gazete sütunlarında görüyoruz. Meclis umumi efkârdan tecerrüt edemez. (*Gayet tabî sesleri*).

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bu mütalâalara karşı elbette cevap vermeden mevzua girmiyeceğim. Burada Birinci Büyük Millet Meclisinden kalmış olan arkadaşlar varsa, onlar da çok iyi bilirler ki, Haymana'da top sesleri gürlerken Mecliste herşey açık konuşuluyordu. İşte milleti zafere ulaştıran bu haleti ruhiye-dir. *(Sağdan bravo sesleri). (Soldan aksini iddia eden yok sesleri).*

Öyle ise. Grup kararlarını kaldırmışlar. Öyle ise müsaade buyurun da bildiğimiz gibi konuşacağız.

Arkadaşlar; demin Başbakanın okumuş olduğu sözler, netice itibariyle hürriyet idealine bağlı sözlerdir. Böyle bir ideale kendisini raptederek müdafaa vaziyetine geçen bir Başbakanın parti başkanı bulunduğu bir partinin Meclis Grubu da beni sükûnetle dinlemesini rica ederim. Her söylediğimiz şeyin keramet olduğunu iddia etmiyoruz. Siz de çıkarsınız, yanlış taraflarını söylersiniz. Onun için sözlerimi kesmeyiniz.

Kore'ye asker gönderme kararını karşılıklı ithamlar ve târizler ve iddialardan tecrit etmeden müspet bir netice alacağımıza kani değilim.

Kore'ye asker gönderme kararı verildikten sonra cereyan eden hâdiseleri bir tarafa bırakarak kararı, sanki bugün verilmiş gibi hukukî ve siyasi zaviyeden mütalâa etmek zorundayız.

SOLDAN BİR SES — Onun dedikodusunu yapmıyalım.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Ben dedikodu yapmıyorum beyler...

BAŞKAN — Devam edin!

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Arkadaşlar; Haziran içinde Şimal Kore, hukukî mahiyeti olmadığını biraz evvel Başbakanın açıkladığı Şimal Kore hepimizin bildiğimiz malûm membaın tahrikî ile Cenup Kore Devletine taarruz etmiştir. Böyle bir taarruz karşısında Birleşmiş Milletlerin ve hürriyete âşık milletlerin lâkayit kalamıyacıkları gayet tabiidir. O zamanlar 30 Haziran tarihinde bu Mecliste bu mevzua temas edilmiştir. Dışişleri Bakanı kürsüye gelerek Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin çekmiş olduğu bir telgrafı okumuş ve görüşlerini açıklamıştı.

Şimdi evvelâ o telgraf üzerinde durmak mecburiyetindeyim.

30 Haziran tarihinde Mecliste yapılan görüşmelerde çekildiği ifade edilen telgrafın son kısmını okuyorum : "8755 sayılı telgrafınızın ihtiva ettiği tavsiyeye cevap olarak zatı devletlerine Türkiye Cumhuriyetinin, Birleşmiş Milletler Kurulunda bir üye olmak sıfatıyla deruhte eylemiş bulunduğu charte hükümleri dahilinde âzami bir samimiyetle yerine getirmeye âmade olduğumu bildirmeye müsaarat eder ve bu vesile ile derin saygılarımı sunarım".

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Arkadaşlar; bu telgraf çekildiği zaman, burada konuşan arkadaşınız da bulunuyordu. O telgrafı o zaman alkışlamıştım, bugün de alkışlamaya hazırım. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin bir tavsiyesi karşısındayız. Hükümetimizin takındığı durum göstermektedir. Bu telgrafın heyeti umumiyesi şunu söylemektedir : Birleşmiş Milletler Andlaşmasına sadığız. Bunun dışında herhangi bir taahhüdü, herhangi bir kararı tazammun eden bir telgraf değildir. Eğer Türk Devletinin Birleşmiş Milletler Andlaşmasına göre sarıh bir taahhüdü bulunmuş olsaydı elbette ki hukukta taahhütlerin bahis mevzuu olduğu tavsiye kelimesini bulamazdık. Eğer bir taahhüdümüz olsaydı o taahhüdümüzü ifaya davet edebilirdik. Tavsiyeden bahsedildiğine göre Türk Devleti Kore'ye asker göndermek gibi bir mükellefiyetin altına girmiş sayılamaz. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin vazife ve salâhiyetlerine ait kısımları gözden geçirecek olursak taahhüt mahiyetinde nelerin kabul edilmiş olduğu kendiliğinden ortaya çıkar. 39 uncu madde biraz evvel Başbakanın okuduğu gibi sulhün ihlâl edilmesi halinde veya sulhün korunması mevzuunda tavsiyelerde bulunacağımı derpiş etmektedir. Binaenaleyh bu madde, hiçbir devlete bir mükellefiyet tahmil etmemektedir.

Gelelim 40 ıncı maddeye, 40 ıncı maddede ise durumun vahimleşmesine mâni olmak üzere Güvenlik Meclisi 39 uncu madde gereğince tavsiyelerde bulunmaz veya alınacak tedbirleri kararlaştırmazdan evvel ilgili tarafları, gerekli veya temenniye değer gördüğü geçici tedbirlere riayete davet edebilir. Görülüyor ki, bu 40 ıncı madde diğer üye devletlerden ziyade hâdise ile alâkalı olan devletleri hedef tutan bir maddedir.

41 ıncı madde ise, gayriaskerî mahiyette tedbirler alınacağı ve bu tedbirleri üye devletlerin yerine getirmesi için davet edilebileceğini derpiş etmektedir. Başbakan, geçenlerde bir mevzu dolayısıyla âdeta bir gensoru düellosu haline getirilmiş olan bir kanun dolayısıyla bu kürsüde söylemiş olduğu sözlerde kendilerinin 42 nci maddeye istinat ettiklerini ifade etmişlerdir. 42 nci maddeyi, diğer maddelerin ışığı altında tetkik edelim, devletler için bir taahhüdü tazammun ediyor mu, etmiyor mu, onu tespitte çalışalım. (*Gürültüler*) 42 nci maddeyi aynen okuyorum :

"Güvenlik Meclisi 41 ıncı madde derpiş edilen tedbirlerin uygun olmaları veya uygun olmadıklarının sabit olduğuna hükmederse milletlerarası barış ve güvenliğin muhafazası veya yeniden tesisi için hava, deniz ve kara kuvvetleri vasıtasıyla gerekli addettiği teşebbüse geçebilir. Bu teşebbüse ve nümayişlere abluka tedbirleri ve Birleşmiş Milletler üyelerinin hava, deniz ve kara kuvvetleri tarafından yapılacak bütün hareketler dahil olabilir."

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Görülüyor ki, arkadaşlar, bu madde devletlere bir mükellefiyet tahmil eden bir madde değil, (*Gürültüler*) devletler Birleşmiş Milletler emrine bir kuvvet verdikleri halde bu kuvvetlerin istimal edileceğini ve şartlarını tespit eden bir maddedir. Bunun böyle olduğunu biraz sonra anlıyacaksınız. 42 nci maddeyi takiben de bir 43 üncü madde vardır, bu maddenin birinci fıkrası Birleşmiş Milletlerin üyesi bulunan devletlerin askerî birlikler vermek üzere Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ile müzakerede bulunacaklarını ve neticeye göre de bu kuvvetleri verebileceklerini derpiş etmektedir. "Taahhüt" kelimesi yalnız burada geçmektedir. İkinci fıkra ise bu anlaşma mevzuu olacak şeylerin neler olduğu tespit ediliyor. Üçüncü fıkra ise, bu yapılacak hususi anlaşmaların Anayasaya göre tasdik edileceği derpiş edilmektedir. Eğer 42 nci madde devletleri kuvvet gönderme hususunda bir taahhüt altına sokmuş olsaydı "Taahhüt" tabiri yalnız 43 üncü fıkrasında geçmez ve üçüncü fıkra ile bu hükmün mahiyeti ortaya konmazdı. Bunun böyle olduğunu teyit eden şartın diğer hükümlerine geçelim.

44 üncü maddeyi aynen okuyacağım : "Güvenlik Meclisi kuvvete başvurma kararına varınca Mecliste temsil edilmeyen bir üneyi 43 üncü madde gereğince kabul edilen silâhlı kuvvet vermeye davet etmezden önce taahhütleri yerine getirmek için salâhiyetli merci işbu üneyi silâhlı kuvvetlere mensup birlikler göndermesi hususunda Güvenlik konseyi kararlarına isterse iştirake davet edebilir." Demek ki Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kuvvete ne zaman başvurulacakmış? 43 üncü madde-deki mahsus anlaşmalar yapıp ve bunlar her milletin Anayasa hükümlerine göre tasdikten sonra hüküm ifade edecekmiş. Yani böyle bir imkânı hukukiye sahip olacakmış. (*Soldan bunun için beklilyecek mi sesleri*).

Bunun için beklilyecek mi diye bir söz var. Bunun da cevabı var.

Arkadaşlar, görülüyor ki, 44 üncü maddeye göre, 43 üncü madde gereğince Birleşmiş Milletlerin emrine kuvvet veren devletlere bir hak tanımaktadır. Bu hakkı istedikleri takdirde, Güvenlik Konseyinin bu kuvvetleri kullanma hususunda verecekleri karara hak tanımaktadır. Eğer bunun dışında bir mükellefiyet tahmil edilmiş olsaydı, askerî birlikler vermek gibi bir mükellefiyet tahmil edilmiş olsaydı, 43 üncü maddeye göre, 44 üncü madde elbette 42 nci maddeye teşmil edilirdi. Bir devlet düşününüz ki, bir tümen vermeyi taahhüt etmiş, tümenin alınması hususundaki kararlara iştirak hakkı 44 üncü madde o devlet için mahfuz tutulmaktadır.

Eğer 42 nci maddede bir mükellefiyet mevzuubahis olsa idi elbette aynı şeyi mahfuz tutacaktı. 42 nci maddeye göre yüzbin kişi 500 bin ki-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

şi veren bir devletin 44 üncü maddeye göre iştirak hakkı yoktur demek, abestir. Böyle bir abese elbette ki Birleşmiş Milletler düşmüş sayılamazdı.

43 üncü maddenin derpiş etmiş olduğu anlaşmalar yapıncaya kadar dünya sulhünü, güvenliğini tehdit eden bir vaziyet olursa Birleşmiş Milletler ne yapacaktır? Elini kolunu bağlayıp oturacak mıdır? Hiçbir harekete geçemeyecek midir? Bu sualler soruluyor, bunun da cevabı vardır.

Devletler isterlerse kendi anayasalarına göre salahiyetli olan organlardan karar almak suretiyle, 43 üncü madde ile mukayyet olmayarak Birleşmiş Milletler idealine hizmet etmek üzere yüz bin kişi de beş yüz bin kişi de verebilirler. Yüz bin kişi de verebilir, 500 bin kişi de verebilir. (Sağdan, bravo sesleri)

Mesele, bu aradaki fâsılada mütecavizlerin karşısında çaresiz mi kalacağız şeklinde tevcih olunacak bir sualle halledilecek bir mesele değildir. Birleşmiş Milletler andlaşmasının ruhuna uygun olarak Güvenlik Meclisinin emrine kuvvetler verilmesini meneden hiçbir hüküm yoktur. Fakat taahhüt mevzuubahis olmıyan yerlerde böyle bir şey vermek ancak milletin iradesini temsil edenlere aittir. Meclislerle idare edilen memleketlerde bilhassa bizim sistemimize uygun olan yerlerde, B. M. Meclisinin hakkıdır.

Biz Kore'de bizim evlâtlarımız ölüyor diye sarımsak sürerek ağlıyanlardan değiliz. Bu Meclis karar verdikten sonra, bu milletin menfaatine uygun olarak 50 bin, 100 bin evlâdınız da girer. Meseleyi hissî unsurlardan tecrit edelim arkadaşlar.

Meseleyi evvelâ bir hukuk meselesi olarak ele alacağız. 42 nci maddesinin bize birtakım mükellefiyetler yüklediği iddia ediliyor. İzah ettik ki, böyle bir mükellefiyet bahis mevzuu değildir. Diğer maddelerin ruhuna, metinlerine muhaliftir. Mükellefiyet olmıyan yerde yardım yapacağız. Biraz evvel Sayın Başbakan dediler ki : Bu şekilde kuvvet göndermek Birleşmiş Milletler Andlaşmasına uygun mu, değildir gibi bir iddiayı Sovyet Rusya ve peykleri ileri sürmektedirler. (Sağdan "çok doğru" sesleri) Müsaadenizle arz edeyim ki; bu memlekette ve bu mecliste Sovyet Rusya'nın ve onun peyklerinin âmâline hizmet edecek kimse mevcut değildir. Eğer bu şekilde imalarla iş görülmek isteniyorsa vaktiyle bu nevi imalar yapıldığı zaman sizinle arkadaşlık ettiği günlerde bunu reddederek hapse girmiş bir arkadaşınıza bunu tevcih edemezsiniz. Eğer Köprülü benî ve mensup olduğum teşekkülü nazara alarak bunu söylemişse vaktiyle Başbakan da bunu aynı şekilde ifade etmişse sözlerini kemali samimiyetle kendilerine iade ederim. Belki eski ve yeni iktidar arasında bu nevi it-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

hamlar bir nevi takas muamelesi telâkki edilebilir ama ben ve mensup olduğum teşekkül bu târizlerin fevkindeyiz, ondan medet umanlar boşuna çırpınıyorlar!.

42 nci maddenin devletlere bir mükellefiyet yüklediği metninden anlaşıldığı gibi, 44 üncü maddeden de anlaşılmaktadır, dedim. Yalnız bu mudur delillerimiz? Hayır arkadaşlar. Şartın bir de geçici 106 ncı maddesi vardır. O maddeyi aynen okuyorum :

"Güvenlik Meclisine kanaatimce 42 nci maddeye göre kendisine düşen sorumluları yüklenmeye başlamak imkânını verecek olan ve 43 ncü maddede anılan mahsus anlaşmaların yürürlüğe girmesine değin 30 Ekim 1943 tarihinde Moskova'da imzalanan dört millet demeci akitleriyle Fransa aralarında ve gerekirse başka teşkilât üyeliğiyle işbu demecin beşinci fıkrasına göre ve yine Birleşmiş Milletler adına barış ve güvenliği muhafaza için gerekli her türlü hareketin birlikte yapılması zımında dânişacaklardır."

Demek ki, Birleşmiş Milletler şartını kabul edenler vaktiyle bu ihtimali derpiş etmişler, bu boşluğu doldurabilmek için de Moskova'da malûm demeci imza etmiş olan devletlere birtakım vecibeler yüklenmişlerdir. Bu boşlukta nasıl hareket edilebileceğini onlara göstermişlerdir. Binaenaleyh tecavüzün karşısında susalım mı? Şeklinde kanaatbahş olduğunu zannettikleri mütalâayı dermeyen edenler anlaşılıyor ki; Birleşmiş Milletler şartını bütün hususiyetleriyle tetkik etmemişlerdir. Metinde sarahat yok. Sarahat değil, delâlet dahi yok. Diğer maddeleri ise o metnin nasıl anlaşılması icabettiğini açıkça ortaya koymakta iken Hükümet hangi salâhiyetle Büyük Millet Meclisinden sarıh bir karar almadan, Kore'ye asker gönderebiliyor? Biz Hükümetten bu suali soruyoruz. 42 nci maddenin neresi Kore'ye asker göndermek için kendisine bu salâhiyeti vermiştir?

Evet bu andlaşma Büyük Millet Meclisi tarafından tasdik edilmiştir. Bir nevi kanun mahiyetindedir. Bunun kimler tarafından yürütüleceği de o kanunda tasrih edilmiştir. Ama, bizzat şartın metninde Hükümetin yahut Devletin böyle bir taahhüdü olmadığına göre mevcut olduğu söylenen bir vecibenin elbette Hükümete havale edilmiş olması şeklinde telakki edilemez.

Sayın Başbakanın Anayasamızın 26 ncı maddesine temas eden mütalâalarına cevap vermeye çalışacağım.

Anayasamızın 26 ncı maddesi tetkik edilirse, orada zikredilmiş olan şeyler ehemmiyetleri bakımından zikredilmiştir. Sonunda "bu gibi tabiri

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

vardır ve orada deniyor ki, "bu gibi görevler ancak Meclis tarafından yapılır"

Buradaki "gibi" tâbirinin ne olduğunu hukukçu arkadaşlarımız çok iyi bilir. "Gibi" tâbiri geçtiği zaman meselenin sonu alınmış olmaz. Bunun dışında da şeyler vardır ki, o Anayasamızın hükümlerine göre Büyük Millet Meclisinin yapacağı şeylerdir.

Kore'ye asker gönderiyoruz. Sayın Başbakanın beyanatından anlaşıldığına göre bu harp kararı değil, sulhü koruma kararı imiş. Hepiniz takdir edersiniz ki, bir harpte iki taraf vardır. Taraflardan birine göre sulhü korumak hareketidir. Diğerlerine göre bir tecavüz hareketidir. Binaenaleyh, taraflara göre değişen bu vasıflar fiilin mahiyetini ortadan kaldırmaz. Biz, Birleşmiş Milletler emrine kuvvet verdiğimizde, Kore'de resmi geçit yapsın diye vermedik. Cenaze merasimine iştirak etsin diye vermedik. Her türlü ihtimali nazarı itibara alarak harbe sokulacakları ihtimalini de nazarı itibara alarak biz kuvvetleri verdik. Anayasanın 26 ncı maddesindeki harb ilanı tabirine bakılmak suretiyle bu imkânlar Meclisin salâhiyeti dışında şeylerdir, diye bir iddia serdedilemez. Anayasayı kendi mantığına göre mütalâa etmek lâzımdır. Diğer maddeleriyle mukayese etmek lâzımdır, hangi haleti ruhiye içinde tedvin edildiğini düşünmek lâzımdır. Anayasamız ne diyor, teşriî salâhiyet, icraî salâhiyet Büyük Millet Meclisininindir, Hükümet ona vekâleten bu salâhiyetleri kullanabilir. Binaenaleyh, hakiki kudretin sahibinin sarîh bir muvafakati alınmadıkça icra sıfatından doğmuş gibi birtakım salâhiyetler iddia edilemez. Arkadaşlar, Anayasamızın 26 ncı maddesine bakarsak şöyle bir şey görüyoruz : Mahkeme tarafından bir kimse hakkında ölüm cezası veriliyor, bunun infazı dahi Meclisin kararına bağlanıyor. Neden bağlanılmıştır? Ben kendi görgüme göre izah edeyim : Anayasanın hâkimiyeti için mücadele ettiğimiz zamanlarda adlî teminat diye mütemadiyen bağırın bizlerdik. Acaba adliye karşı bir itimatsızlık izhar etmek için mi bu şeyi koymuştur? Ben bir itimatsızlık meselesi olduğuna da kani değilim. Anayasa vatandaş hayatı üzerinde ne kadar hassas durduğunu ifade etmek için böyle bir kaydını koymuştur. Mahkeme kararını veriyor, temyiz tasdik ediyor yani nihâi merci olarak Yüksek Seçim Kurulunun kabul edilmesi muhalefet tarafından teklif edilmişti. Yani bizlere milletvekilliği sıfatını verecek olan bir kurulun dâhil bulunduğu adlî teşkilât içerisinde bütün formaliteler ikmal edilerek karar veriliyor, tatbik ediliyor, buna rağmen meclise getiriliyor, bu mesele... Bir vatandaşın hayatı üzerinde bu kadar hassas duran bir Anayasa mevcutken, bu beş bin, on bin, hatta 100 bin kişi de olabilir, rakamın kıymeti yok, Hükümet kendisine bu salâhiyeti mevcut telâkki et-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

tiğine göre kendi takdirine göre 450 bin kişi de gönderebilirdi. Bir tek vatandaşın hayatı üzerinde bu kadar hassas duran bir Anayasa nasıl olur da 42 nci maddeye istinat etmeyen 44 üncü maddeye istinaden Hükümete harice asker gönderme yetkisini verir. Bunlar bir kiralın taç giyme merasimine gitmediklerine göre, icabında cepheye gideceklerdi, icabında ölecekler ve öldüreceklerdi. Hepimiz bunların kazanmış olduğu muvaffakiyetlerin gururu içindeyiz. Kore'ye asker göndermiş olmamızın bu millet için bir sempati yarattığı inkâr edilemez. Kimse bunu aklından geçirmiyor. Biz asker göndermeye Hükümetin yetkili olmadığını söylüyoruz. O askeri değil Menderes; bir Sultan Abdülhamit dahi gönderseydi kalbimiz yine onlarla beraber çarpardı. *(Sağdan alkışlar).*

Kendilerini mutlak salâhiyetle teçhiz edilmiş olan Hükümete, Anayasa mantığına istinat ederek hitap ediyorum : Hükümet ne yapar? İcabe derse örfi idare ilan eder. Örfi idarede kimsenin kellesi kopmaz. Sadece bâzı hürriyetler tahdit edilir. Bazı hürriyetlerin muvakkat bir zaman için tahdidî altında dahi, Hükümetin Meclis halî içtimada değilse, derhal onu toplantıya davet etmekle karşı karşıya bırakıyor. Nizamnameleri çıkarmak yetkisini tanıyan Anayasa o Hükümetin yeni hükümler ihtiva eden bir nizamname çıkarması ihtimalini bertaraf etmek için salâhiyet ve kudretine itimat ettiği bir mercie danışmak mükellefiyeti ile karşı karşıya bırakmaktadır. Meseleyi Anayasa mantığıyla mukayese ederek harb ilanı kelimesinin açıklaması üzerinde durup da neticesini ihmal etmeye varamayız arkadaşlar.

Başbakan Sayın Adnan Menderes diyorlarki, hukukan mevcudiyeti tanınmış bir Hükümete karşı harb yapılabilir diyorlar. Ben de kendilerine şu suali tevcih edeceğim. Harb ilânının en ehemmiyetli tarafı bizce muhasamata başlamak için karar vermektir. Mesele oradadır. Hukukan tanınmamış bir Devlet farzediniz ki, İran'da bir isyan çıktı, İran'daki Devleti tanımıyoruz. Ordularımızı gönderiyoruz, orada 300 bin kişi mütema-diyen kan döküyorlar. Başbakana göre bunun adına biz ne diyeceğiz? Harb değil diyecektir. Ya nedir? Kendileri tâyin etsin.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Aklından geçeni sen söyle...

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Benden evvel davrandığına göre sen söyle Mükerrerem Bey.

BAŞKAN — Devam ediniz, muhavereyi bırakınız, rica ederim.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Siz sükûneti temin ediniz Reis Bey.

BAŞKAN — Sükûnet yerindedir.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — O konuştukça ben konuşamam...

BAŞKAN — Ben sustururum, riyasete hatırlatmaya lüzum yoktur.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Hatırlatmak hakkımdır.

BAŞKAN — Devam etmezseniz, sözünüzü keseceğim.

FİRUZ KESİM (Samsun) — Heyeti umumiye'yi tahrik için yapıyor.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Kimseyi tahrik etmiyorum. Tahrik ittihamında bulunanlar tahrikçi olarak buraya gelmişler.

BAŞKAN — Devam ediniz.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Kimseyi tahrik etmiyorum. Tahrik ithamında bulunanlar tahrik etmektedirler. *(Soldan devam sesleri).*

BAŞKAN — Devam ediniz.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Görülüyor ki, Anayasamızın ruhuna göre memleket çocukları fiilen çarpışmaya gönderilirken bu Meclisten karar almak lâzımdır. Birleşmiş Milletler Andlaşması Hükümete bir salâhiyet vermediğine göre bu zaruret büsbütün fazlalaşmıştır. Binaenaleyh Hükümet 42 nci maddeye göre, ben bu salâhiyete sahibim diyemez. 42 nci madde kuvvet kullanma halinin ne zaman olacağını derpiş etmektedir. Bu kuvvetin hangi membalardan geleceğini tespit eden bir madde değildir. O madde 43 üncü maddedir. Onunla ilgili madde 44 üncü madde ve diğer maddelerdedir. Binaenaleyh Hükümetin almış olduğu kararın hukuki bakımdan ayakta durmasına imkân yoktur.

Arkadaşlar, vergi tarhını kim yapar? Meclis yapar, Meclis kanun çıkarır. Üç, beş kuruş için kanun çıkarılması şartını kabul edenler bu hareketin de bir kan vergisi vermek demek olduğunu niçin takdir etmiyorlar? *(Soldan bir ses, böyle kıyaslarla olmaz).*

Hükümetin kararı hukuki bakımdan ayakta duracak bir karar değildir.

Hükümet, vermiş olduğumuz tahririn metninde de tasrih edildiğine göre, emniyetimiz temin edilmeden bu kararın verilmiş olduğunu iddia ediyoruz, oraya hiç temas buyurmamışlardır.

Evvelâ bu mevzuda bizim emniyetimizi temin edecek ne gibi şeyler varsa onu söylesinler, buna karşılık ayrıca vereceğimiz cevabımızı da mahfuz tutuyoruz.

Şimdilik söyleyeceğimiz bundan ibarettir.

BAŞKAN — Söz Başbakanındır.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar; ben biraz evvel konuşan arkadaşım gibi meseleyi hissi unsurlardan tecerrüt ederek konuşacağım dedikten sonra, meseleyi birçok hissi unsurlar katan arkadaşın yolunu takip etmiyeceğim ve sözlerime evvela son sordukları suallere cevap vermekle başlayacağım. Dediler ki : Kore kararını alırken Devletimizin emniyetini mahfuz bulundurmak için ne gibi tedbirler aldılar.

Emniyeti mahfuz bulundurmak için ne tedbir aldılar da bu karara gittiler? Kendilerine vereceğim cevap gayet basit olacaktır. Memleketimiz; Türkiye ve onun takibettiği yolda beraber yürüyen memleketler; milli emniyetlerini ve bekalarını Birleşmiş Milletler camiasına dâhil olmakta ve Birleşmiş Milletler Anayasasının bütün dünyada tatbik yeri bulmasını temin etmekte bulmuşlardır. *(Soldan bravo sesleri, şiddetli alkışlar)*

Arkadaşlarım, Güvenlik konseyinin ancak tavsiyelerde bulunabileceğini, Güvenlik Konseyi namına telgraf çeken umumi kâtibin kullandığı tabirin "tavsiye" olduğunu ifade etmek suretiyle dâvalarını ispat etmek istediler. Ben umumi kâtibin çektiği telgrafın metnini şimdi huzurunuzda okumak suretiyle ispat etmek istedikleri dâvanın asla vârit olmadığını ispat etmiş olacağım.

"Emniyet Konseyinin 25 Haziran 1950 tarihli ve 473 sayılı toplantısında almış olduğu kararın metnini bildirmekle şeref duyuyorum :"

Yani Emniyet Konseyinin almış olduğu kararı Kâtibî Umumi tebliğ ediyor. Kararı okuyorum :

"Genel Kurulun 21 Ekim 1949 tarihli kararına atfen Emniyet Konseyi Kore Cumhuriyeti Hükümetinin kanuni şekilde kurulmuş ve Birleşmiş Milletler Kore Muvakkat Komisyonunun kontrol ve memuriyet havzası altında bulunan ve Kore ahalisinin meskûn bulunduğu bölgelerde fiilen kontrol ve hâkimiyeti haiz bir Hükümet olarak tanındığına ve Hükümetin Birleşmiş Milletler Muvakkat Komisyonunun nezareti altında Kore'nin o kısım ahalisinin serbest ve meşru seçimlere dayanarak kurulmuş yegâne Hükümet olduğuna? Âza devletlerin Kore'nin mutlak istiklâli ve birliğini meydana getirmek için Birleşmiş Milletlerin başarmak istediği neticelere karşı tevessül edilecek hareketlerden doğacak neticeler hakkındaki Genel Kurulun 12 Aralık 1948 ve 21 Ekim 1949 tarihinde okunan hulâsa mütalâatın Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun raporunda zikredilmiş olduğu Kore Cumhuriyetinin ve Kore ahalisinin emniyet ve selâmetini tehlikeye koyduğuna ve Kore'deki karışıklığın askeri muhasamata yol açabileceğini ve Kore Cumhuriyetinin Şimalî Kore Cum-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

huriyeti tarafından silâhlı bir taarruza mâruz kaldığını derin bir endişe ile kaydeder ve bu hareketin sulhü durdurmaya karar verdiğinden;

1. Askerî harekâtın derhal durdurulmasıyle, Şimalî Kore'deki askerî kuvvetlerin derhal 38 inci arz dairesine çekilmelerini Şimalî Kore makamlarından talep eder.

2. A) Tavsiyelerin en kısa bir zamanda Şimalî Kore makamlarına tebliği;

B) Şimalî Kore kuvvetlerinin 38 inci arz dairesine çekilip çekilmediğinin müşahadesi;

C) Bu kararın tatbik edilip edilmemesinin işarı Birleşmiş Milletler komisyonundan;

3. Bu kararın tatbiki için Birleşmiş Milletlere her türlü yardımda bulunmalarını ve Şimalî Kore makamlarının ise yardımda bulunmaktan kaçınmalarını, bütün âza devletlerden talep eder. (*Soldan bravo sesleri, şiddetli alkışlar*)

Muhterem arkadaşlarım; bugün dünyada münakaşa edilmekte olan mevzu konseyin böyle bir karar vermesi salâhiyeti var mıdır, yok mudur meselesidir. Sovyet tezi Konseyin Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesi tatbik edilmediği takdirde böyle bir salâhiyeti haiz olmayacağına dairdir. Bunun aksı olan tez; 43 üncü maddede mücerret olarak Birleşmiş Milletler Anayasasının 42 nci maddesi için mabihüttatbik olduğu ve Birleşmiş Milletler Anayasasının bütün maddeleriyle ve ruhiyle üye devletlere vâkı olacak tecavüzü bertaraf etmek için her türlü yardımda bulunmaya davet etmeleri salâhiyetini haiz bulunduğuna dairdir. Biz yalnız bu iki tezi karşılaştırdığımız zaman bizim olmıyan tezin, yani Birleşmiş Milletler Konseyinin böyle bir davette bulunmaya salâhiyeti yoktur. Tezinin Rusya tarafından dermeyan edilmiş olduğunu ifade etmekle, hiçbir partiye ve hiçbir zata bir tarizde bulunmak maksadını gütmemiştik. Sadece iki tezin çarpışmakta olduğunu ve bu iki tezden birisinin hür milletlerce kabul edilmiş ve tatbika konulmuş tez olduğunu, diğerinin ise bütün hareketleri kollektif emniyetin muhafazasına mütedair olan bütün teşebbüs ve hareketleri mefluç bırakmak istiyen cephenin tezi olduğunu ifade etmekle iktifa etmiştir. (*Soldan bravo sesleri alkışlar*).

Arkadaşlarım, işi hissî unsurlardan temizlemek suretiyle sadece hukukî esaslar üzerinde durmak hakikaten faydalıdır. Bu itibarla konsey namına Kâtibi Umumi tarafından Devletimize yapılmış olan müracaatın mahiyeti hukukîyesini tahlil etmekle işe başlamak icabeder. Bize şimdi metnini okuduğum müracaatın mahiyeti hukukîyesi nedir?. Bu müraca-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

atın Birleşmiş Milletler Anayasasının hükümleri dahilinde onun muayyen maddelerine istinat ederek alınmış olan kararın tebliğinden mi ibarettir?. Yoksa bu müracaat Birleşmiş Milletler şartının hükümleri dışında platonik olarak yapılmış bir müracaat ve tavsiyeden mi ibarettir? Meseleyi böylece ortaya koyduktan sonra mütalâalarımızı ilerletebiliriz. Konsey karar verdim diyor. Ve bu kararı üye devletlere tebliğ ediyorum diyor. Biz bunu aldıktan sonra evvelâ hatırıma gelen konseyin böyle bir karar almaya hak ve salâhiyeti var mıdır, yok mudur meselesini tezekkür etmek oldu. Konseyin böyle bir karar almak hak ve salâhiyetinde olduğunu Birleşmiş Milletler Anayasasının 7 nci bölümünün 39 uncu maddesinde bulduk. Birleşmiş Milletler Anayasasının 7 nci bölümünün 39 uncu maddesini Sayın Osman Bölükbaşı arkadaşım burada izah ederken tavsiyelerde bulunur dedi, geçti. Halbuki yalnız ondan ibaret değildir, tavsiyelerden sonra gelen hükümler de mevcuttur. Şimdi okuyacağım, lütfen dikkatle dinlesinler. "Güvenlik Meclisi barışın tehdit edildiğini, bozulduğunu veya bir saldırma fiilinin vukubulduğunu tespit eder ve Milletlerarası barışın ve güvenliğin muhafazası veya yeniden tesisi için tavsiyelerde bulunur veya 41 ve 42 nci maddeler gereğince hangi tedbirlerin alınacağını kararlaştırır." (*Soldan bravo sesleri, şiddetli alkışlar*).

Arkadaşlar, Güvenlik Meclisinin salâhiyeti sadece platonik tavsiyelerde bulunmaktan ibaret değildir. Güvenlik Meclisi namına çekilen telgrafın Birleşmiş Milletler Anayasası dışında çekilmiş bir telgraf olduğunu kabul etmeyi bütün dünyanın meseleyi telâkki ve kabul ediş tarzına göre gayrimümkün addetmek icabeder. Şu halde Birleşmiş Milletler Anayasasının hangi hükmüne, hangi maddesine istinat ederek bu müracaatın bize yapılmış olduğunu kabul etmek lâzımdır? Elbette 39 uncu maddeye.

39 uncu madde ne diyor; bir yerde güvenlik bozulursa, bir yerde sulh bozulursa, evvelâ orada güvenliğin, sulhun bozulduğunu tespit eder. Güvenlik Konseyi sulh, falan yerde bozulmuştur der, tespit eder ve karar verir. Ondan sonra ne yapar? Tavsiyelerde bulunur. Daha sonra ne yapar? 40 ncı maddeye göre, geçici tedbirlere başvurur. Bunlar kâfi gelmezse ne yapar? Pasif tedbirlere başvurur. Ondan sonra ne yapar? 42 nci maddenin tatbikını talep eder. Buradaki tâbirler, bize yapılan müracaattaki tâbirler, 42 nci maddenin ihtiva ettiği tabirlerdir. 42 nci maddenin ihtiva ettiği tâbirlere tekabül etmektedir. Kelime ile tekabül etmektedir. (*Soldan alkışlar*) ve Güvenlik Konseyi bizden 42 nci maddenin tatbikını istemektedir. 42 nci maddenin 43 üncü maddeye bağlı ve 43 üncü madde tatbik edilmediği takdirde 42 nci madde tatbik edilemez, diye bir nazariye veya telâkkiye sapmak Birleşmiş Milletleri daha doğmadan ölüme mahkûm

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

etmek karar ve hükmünü vermekle tevemdir. Birleşmiş Milletlerin mevcudiyet mânası icabında silâhlı kuvvetlerle müdahale imkânına dayanır. Yoksa bir veto ile 43 üncü maddenin mefluç bırakılması ihtimali karşısında daima mâdum olduğunu kabul ettikten sonra Birleşmiş Milletler camiasına girmekte, oralarda emniyetimizi aramakta ne mâna olurdu. Osman Bölükbaşı arkadaşımın soruyorum?

Ahitlerimize vefadan, sadakatten bahsediyorlar. Telgrafımızı çekeceğiz, ahitlerimize sadıkız diyeceğiz, ahitlerinizi ifa buyurun dedikleri takdirde, bizden birşey yoktur diyeceğiz.

Arkadaşlar; ahde vefa sadece lâfızdan ibaret olsaydı ahde vefakâr olmak gibi bir meziyeti dünyada hiç kimse başkasına kaptırmazdı, herkes ahbine vefakâr olurdu. *(Soldan, bravo sesleri, sürekli alkışlar).*

Birleşmiş Milletler Anayasası mucibince, tekrar edeyim arkadaşlar, bu müracaat 39 uncu maddeden başka bir maddeye istinat ettirilmemiştir ve bu müracaat Birleşmiş Milletler şartı dışında yapılmış bir müracaat olarak kabul etmeye imkân yoktur. O halde meseleyi Konseyin salâhiyetleri dışında mütalâa etmeye de imkân yoktur. O halde 39 uncu madde gereğince Konseye verilmiş olan salâhiyetlere dayanarak 42 nci maddenin tatbiki istenmektedir. Hâdiseyi bu çerçeve dışında mütalâa etmek birtakım hukukî ince yollarla ve beynamaz özürü ihdas ederek vecibelerden kaçmak olurdu. *(Şiddetli alkışlar).*

Muhterem arkadaşlar; şayet Yüksek Meclisiniz ve Hükümetiniz Güvenlik Konseyinin vermiş olduğu kararı mefluç bırakmanın ihdas edeceği tehlikeleri görmemiş olsaydı, şayet Meclisiniz ve Hükümetiniz akitlerden ve vecibelerden yaka sıyırmak yolunu aramış olsaydı Osman Bölükbaşı'ya temin ederim ki; onun kullandığı hukuki mütalâalardan daha incisini bulmak bizim için mümkün olurdu. *(Şiddetli alkışlar).*

Arkadaşlar; şimdi Anayasa meselesine gelelim.

Bizim Anayasamızın 26 ncı maddesine... Bizi Anayasamızı ihlâl ederek bir kuvvet gönderdik diyerek buraya getirmek ve Anayasamızı ihlâl etmiş bir Hükümet haline düşürmek istiyorlar.

Arkadaşlarım, Anayasanın 26 ncı maddesi sarihtir. "Harb ilanı" diyor. Onun yanında "Harbe götüren her hangi bir hâdis ve muhasama açmak" tâbiri koyabilirdi. Bu maddenin tatbiki veya ademitatbiki bir Hükümetin mesuliyetini, Divanî Âliye gitmesini, hatta idama gitmesini mucip neticeler doğurabileceği için burada kıyas tarikiyle birtakım istidlâllerle metni zorluyarak hükümler çıkarmak değil, metnin sarahatiyle amel etmek zarureti katiesi vardır arkadaşlar. *(Soldan bravo sesleri, alkışlar).*

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Ve bizi sadece ve sadece, ilanı harb takyit eder. Çünkü 26 ncı maddede harb ilanı Meclise aittir denmiştir. "gibi" lerden, şunlardan bunlardan mana çıkararak, bu da buraya dâhildir demek tamamen demagojik ve metafizik bir iddiaya sapsak demektir. *(Soldan alkışlar)*.

Şimdi arkadaşlar, söylüyorlar, diyorlar ki, bu kubbenin altında hiçbir şey konuşulmadan olmaz. Sakarya'da şu oldu, şurada şu olduyu birtarafta bırakalım; diyorlar ki, kanunların emrettiği meseleleri Mecliste konuşalım.

Buna karşı bir harekette ve iddiada bulunan var mıdır ki, böyle bir cevapla karşımıza çıkıyorlar? Biz kanunun Mecliste müzakeresini emretmediği mevzuların bu kürsüye getirilmesini, kanunun emrettiği mevzuların getirilmemesi kadar kanunsuz addederiz. *(Soldan şiddetli alkışlar)*. Kayzer'in hakkı Kayzer'e, Allahın hakkı Allaha. Kanunlar hangi meselelerin Meclis kürsüsüne getirileceğini ve hangi meselelerin Hükümetin icra sahası dahilinde bulunduğunu tayin ve tespit etmiş bulunuyor. Buraya Meclise Hükümetin icra sahasına dâhil olan meseleleri getirmek ve Meclis kararına bağlamaya çalışmak mesuliyetten kaçmak demektir. Meclis kanun yapar, yaptığı kanunları icra için, icra heyetine tevdi eder. İcra heyetinin sureti hareketini de murakabe eder. Meclisin, parlamento-ların temeli, bu sâillik ve mesullük esası üzerine istinat eder. Şayet bütün kararlara, bütün icra hareketlerine Meclisi iştirak ettirmek gibi bir vaziyet ihdas edecek olursak, mesuliyeti, icranın üzerinden tamamen Yüksek Heyetinize devretmiş ve sâil ile mesulün ortadan kalkması gibi bir vaziyet ihdas etmiş oluruz. Bu, parlâmentarizim, parlamentoların temel kaidelerine tamamen muhaliftir. Bu mesele üzerinde fazla hisse kâpılmadan, his unsurunu bertaraf etmek suretiyle, memleket huzurunda Meclisimizin iyi bir imtihan vermesini can ve yürekten temenni ederim. Yoksa buraya Kore meselesi gibi nazik ve halli bütün cihan devletleri tarafından müşterek bir telâkkiye bağlanmış olan bir meseleyi istismar mevzuu yapmayı, hakikaten millî menfaatlere aykırı telakki ederim.

Hiçbir parti için, hiçbir şahıs için şu suali sordu diye bir isnatta bulunmak aklımızdan geçmez. Şu ana kadar konuşulanları sadece sual ve gensoru meselesinin icaplarını kürsüde tatbik mahiyetinde telakki ediyoruz. Bundan, öte, his mevzularına geçilecek olursa elbette bizim de söyleyeceklerimiz vardır. Mebus konuşur, Hükümet konuşmaz, mebus istediği gibi konuşur, söver sayar, Hükümet susar, cevap vermez, böyle bir vahimeyi biz zihnimizde yaşatmıyoruz ve kendimizi müdafaa etmek ve cevap serbestisini muhafaza etmek kararını muhafaza ediyoruz. Muhalefette iken nasıl asalet, metanet ve ciddiyetini muhafaza etmiş bir parti

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

isek aynı evsafı iktidarda da muhafaza etmekte olduğumuzu ispat etmekte gecikmiyeceğimize kanlız. (Soldan bravo sesleri, şiddetli alkışlar).

BAŞKAN — Sıtkı Yırcalı.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Parti namına konuşacağım.

BAŞKAN Söz Sıtkı Yırcalı'nındır.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Başbakan bana cevap verdi, parti namına konuşacağım.

BAŞKAN — Parti namına arka arkaya söz veremem, sırası geldiği zaman konuşursunuz.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Parti namına söz vermiyor musunuz? O halde zapta geçsin.

BAŞKAN — Vereceğim, vereceğim, yalnız sıranız geldiği zaman vereceğim.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Efendim, Makamı Riyasetten ricada bulunurum, İctüzük tahrir sahibinin ve onun arkadaşının konuşmasını âmiridir. Bu itibarla tüzüğü tatbika müsaadelerini rica ederim.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Ben sual sordum.

BAŞKAN — Efendim, Avni Doğan arkadaşımızdan rica ederim, Makamı Riyaset, kendisinin de bildiği gibi, gensoruyu veren Osman Bölükbaşı'ya nizamnamenin sarıh hükmü gereğince söz verilmiştir.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — İki kişidir.

BAŞKAN — İki kişi değil, 20 kişi de olsa evvelâ yalnız birisi söyler. İctüzüğün o maddesini okuyorum müsaadenizle :

160 ncı maddenin, birinci fıkrasının hükmü yerine gelmiştir, Başbakan cevabını vermiştir. Ondan sonra teklif sahibi, birkaç kişi iseler önce ilk imzanın sahibi ve onun ardınca ötekiler, yana ve karşı söz söyleyebilirler. İşte nizamnamenin okuduğum maddesine göre, Osman Bölükbaşı'nın imzası başta olduğu için, ilk sözü söylemiş bulunuyor. Avni Doğan arkadaşımızın anladığı gibi bu tahrirde 50 kişinin imzası bulunsaydı, bunların söylemesi halinde, diğer Milletvekili arkadaşlarımıza konuşmak imkânı kalır mıydı?

SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Müsaade buyurunuz, usul hakkında arzedeceğim.

BAŞKAN — Buyurun.

SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Arkadaşlar; biliyorsunuz ki; Anayasamız 1945 yılında Türkçeleştirilmiştir. Onun son maddesinde şöyle diyor :

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

"Eski metin de aynı kanun gibi muteberdir" Fakat redaksiyon hatası olmuş ve bu madde de "Diğer milletvekillerine söz verilecek" kelimesi yerine ötekiler"e tabiri kullanmak suretiyle iltibasa yer bırakmıştır. Bu bakımdan müsaadenizle eski metni okuyayım.

BAŞKAN — Avni Doğan arkadaşımızın bu izahı bugünkü metne dayanıyor ama evvelki metni okursanız siz de kani olacaksınız.

SITKI YIRCALI (Devamla) — Şimdi 160 ncı maddeyi okuyorum :

Madde 160 — Davet olunan vekil muayyen günde bizzat, yahut maiyetindeki devair rüesasından biri vasıtasıyla heyeti umumiyede izahat verir. Ondan sonra teklifin sahibi, veyahut sahipleri müteaddit ise ilk imzası olan mebus önce ve sair mebuslar onu mütaakıp leh ve aleyhte söz söyleyebilirler.

Bu vaziyet karşısında Başkanlık Divanının hareket ve kararının yerinde olduğu kanaatindeyim.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Ben de sair bir milletvekili olarak söz istiyorum. *(Siz ikiniz beraber imza etmişsiniz sesleri)*

BAŞKAN — Sıtkı Yırcalı, esas hakkında söylemek üzere kürsüye buyurun.

Başka söz istiyen var mı?

NÂZİM ÖNEN (Diyarbakır) — Söz istiyorum.

ŞEMSETTİN GÜNALTAI (Sivas) — İçtüzüğün ahkâmı ihlal edilmiştir, kaydediniz.

BAŞKAN — Sözüünüz kaydedilmiştir.

Buyurun Sıtkı Bey, esas hakkında.

SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Sayın arkadaşlarım, esas hakkında konuşmadan evvel, buraya her çıkan arkadaşın ileriye sürdüğü gibi müsaade buyurursanız bendeniz de bir girizgâh yapacağım.

Osman Bölükbaşı arkadaşımız dediler ki, efendim, Büyük Millet Meclisinde ve bu memlekette milletvekillerinin münakaşa etmiyeceği bir mesele yoktur. Top sesleri Sakarya'dan gelirken burada yine münakaşa edilmiştir.

Arkadaşlar, bana öyle geliyor ki, istizah takririnin Yüksek Heyetinizde konuşulması hakikaten pek geç kalmıştır. Aşağı yukarı Hazirandan beri yalnız Büyük Millet Meclisinin içinde, dışında değil, bütün bir memlekette muhalefet köy köy, kasaba kasaba, şehir şehir, kapı kapı dolaşarak bütün millet önünde istizah mevzuu yapmış bunun belediye seçim-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

leriyle, meclisi umumi seçimleriyle cevabını almıştır. *(Soldan bravo sesleri, sürekli alkışlar)*

Arkadaşlar, müsaade ederseniz ondan sonra bendeniz de hukuk çerçevesi içinde kalacağım. Ve benim kanaatimce bugün hukuk çerçevesi içinde kalmakta iskolastik bir izah yapmak ve mütizm içinde kalmak, kendi içine kapanmak demek değildir. Bugün elimize aldığımız her hukuk kaidesi Anayasamızda olduğu kadar, usul kaide bu devrin anlayışı ile bu devrin maddi manevi icaplarıyla mütalâa etmek mecburiyetindeyiz.

Ben evvela Anayasadan başlayacağım. Anayasa 1340 tarihinde yapılmıştır. Aradan bu kadar zaman geçmiştir. Anayasada değil bugün bize Kore'ye böyle bir yardım yapmamız hususunda bir hüküm istihsal etmek o günkü vaznı kanun böyle bir polis ve milletlerarası zabita kuvvetinin bulunması düşüncesinden bile o günkü şartlar içinde mutlak surette uzaktı arkadaşlarım.

Şu halde biz bu Anayasa hükümlerini mütalâa ederken ancak bugün, atom devrini, radyosuyla, münakalesiyle, her türlü vasıtalarıyla dünyanın bir olduğu ve onun içinde milletler kuvvetleriyle birbirine bağlı olarak korunmak mecburiyetinde olduğu bir devrin zihniyetiyle mütalâa etmek mecburiyetindeyiz.

Arkadaşlarım; elimizde bir Birleşmiş Milletler Andlaşması vardır. Bunun iki türlü hükmü vardır. Gayet güzel izah etti Başbakan. Sayın Menderes dediler ki, 39 uncu madde ve onu takip eden 43 üncü maddeye kadar olan hükümler ve 43 üncü maddeyi takip eden hükümler.

Arkadaşlar; o halde 39 uncu maddenin ve onu takip eden 43 üncü maddeye kadar hükümler onu takibeden maddenin yürürlükte olduğu müddetçe işler anlamak isteyen zihniyeti tesis etmek ondan sonra onu tatbik için vasıtalar kuran maddelere bağlanmaya imkân yoktur.

Asıl 39 uncu madde; Güvenlik Konseyinin karar almasını doğrudan doğruya 41 ve 42 nci maddelerin hükümlerine bağlanmaktadır. Son fıkraya açıkça söylüyor ve diyor ki : "41 - 42 nci maddeler mucibince hangi tedbirlerin alınacağını kararlaştırır" diye ifade etmektedir. Şu halde orada 43 üncü maddeye dair bir hüküm yoktur. Bu anlayışla neticeye varmamız icabediyor.

Birisi 43 üncü maddeye kadar olan ve doğrudan doğruya prensibi tesis eden hükümler,

İkincisi ise bu prensiplerin tatbiki bakımından tesis edilecek; kurulacak Milletlerarası zabıtaya ait bulunan ve 43 üncü maddeyi takibeden hükümlerdir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Onun için bu zabita kurulmamış bulunduğuna göre, bu zabitanın kurulmamış bulunması elbetteki Güvenlik Konseyinin Andlaşmanın diğer maddelere dayanarak vermiş olduğu kararların havada kalmasını icabettirmez. Elbetteki onların tatbiki bakımından, Birleşmiş Milletler Antlaşmasına iştirak eden milletlere müracaat hakkı olduğu gibi, o müracaatın da tatbik edilmesi için yeni bir talepte bulunduğu zaman bu talebin yerine getirilmesi iktiza eder.

Arkadaşlar kabul edelim ki, böyle bir talepte bulunulmuştur. Bunun karşısında iki türlü hattı hareket vardır. Başbakan gayet güzel izah etti. Bu hareketlerden biri tıpkı borcundan kurtulmak isteyen bir insanın âdeta bir nevi mazeret araması zihniyetidir. Halbuki öte yanda böyle bir zihniyetle değil, Türkiye'nin coğrafi, tarihi yani jeopolitik durumunun icapları olan ve bizim yarınki hareketlerimizde yürürken güvenimizi, sağlayacak olan bir zihniyetle bunun tefriki icabeder.

İşte arkadaşlar, Hükümetimiz de daima bu yolda gitmiştir. Ve bu yolda giderken böyle bir anlayışla bütün dünyada hürriyeti, bütün dünyanın milletlerin istiklâlini, milletlerin iç emniyetini ve dış emniyetini daima birinci planda göz önünde tutan Demokrat milletler camiası ile aynı anlayışı göstermiştir.

Arkadaşlarım, işte biz ancak bu anlayışladır ki; gerek Birleşmiş Milletler Anayasasını, gerekse bizim Anayasamızı göz önünde tutmak ve mütalaalarımızı buna göre yürütmek mecburiyetindeyiz.

Kaldı ki arkadaşlarım, biz Haziran toplantımızda yine Dışişleri Bakanımızın ağzından, gerek biraz evvel Başbakanımızın okumuş olduğu karar suretini ve onu takiben yine bu kararın tatbik suretine ait olan Trigve Lie'nin Hükümetimize göndermiş olduğu telgrafları ve karar suretlerini burada okudu. Bu telgraf ve karar suretlerini okuduktan sonra Dışişleri Bakanı bu kararların ruhu içinde tatbikına, Devletin bugünden başlamış bulunduğu ve bunu da yüksek heyetinizin tasvibine arzettiğini bildirdi.

Arkadaşlar, yine görüyoruz ki zabıtlar içinde, yani bu telgrafların yüksek huzurunuzda okunduğu zabıtlar içinde görüyoruz ki yüksek heyetiniz bu tarzı tasvip etmiş alkışlarla ve ittifakla tasvip etmiş bulunmaktadır.

Şu halde, bir tarafta Birleşmiş Milletler Anayasası vardır, bu Anayasa eğer bugün meriyete girmemişse ne Birleşmiş Milletlerin, ne de Türkiye'nin kusuru bulunmayan ve bilâkis menfaati Birleşmiş Milletlerin Anayasasının bütün hükümlerinin yürürlükte olmamasından olan karar

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

milletlerin, müteceviz milletlerin vetosu suretiyle harekete geçmemiş hükümlerine dayanarak biz kendi vecibelerimizden, milletlerarası vecibelerimizden kendimizi kurtarmak çarelerini arıyacak bir zihniyet takip edemediğimizden o günkü burada Dışişleri Bakanının ağızıyla okunmuş, kararları tasvip etmek suretiyle göstermiş bulunmaktayız. Görüyoruz ki muhalefet daima ileri sürüyor, siz Birleşmiş Milletler davetine itaate mecbur değilsiniz, bunun manası nedir? Yani, göndermemeniz mi lazımdı? Bunu açıkça söylemek lazımdır arkadaşlar. Hatta o kadar ileriye gidiyorlar ki, Sanfransisko Konferansındaki bir seksiyon toplantısında ileriye sürüyorlar diyorlar ki : Kanada'nın bir teklifi üzerine o zaman İngiltere Delegesi izahat verdi ve 42 nci maddeyi 43 üncü maddeye bağladı. İnsaf etsinler, kendi gazetelerinde de aynen neşrettiler. Belki bizim Fransızcamız kıt olabilir. Amma onun Türkçesini yine kendileri koymuşlar. Görüyoruz ki, orada Kanada Delegesi tarafından yapılan observasyon, itiraz, 43 üncü madde tatbik edildikten sonra oradaki taahhüt edilen kuvvetlerin kemiyetine taallük etmektedir. O kemiyet de orada taahhüt edilen miktarın daha üstünde bir kuvvet talep edilemeyeceğini âmiridir. Yoksa hiçbir zaman 42 nci maddeyi 43 üncü maddeye bağlayan tek bir kelime, tek bir ima veya mâna iltibası mevcut değildir. Kaldı ki, arkadaşlarımız, diyorlar ki, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 43 üncü maddesinin son fıkrasına göre bizim Meclisimizden geçmiş olsaydı o zaman Kore'ye istediğinizi gönderebilirdiniz. Halbuki diğer taraftan da öyle bile olsa orada harb var nasıl olur da siz Meclise müracaat etmeden asker gönderebilirsiniz? Diye itiraz ediyorlar. Arada açık bir tezat var.

Arkadaşlar, farzedelim ki, Birleşmiş Milletler Anayasasının 43 üncü maddesi hakikaten tatbik edilmesi imkânına sahip olsaydı yani sulh zamanı anlaşmaları yapmak suretiyle böyle bir kuvvet tahsis imkânı hâsıl olsaydı o zaman böyle bir hal, bir harb mevcut değildir. Dünyanın hiçbir yerinde henüz kuvvet kullanılmasını icabettirecek bir siyasi ve askeri durum yoktur. O halde ne olacaktı, biz neyi tasdik etmiş olacaktık? Askeri anlaşmaları tasdik edecektik. Harbe girmeyi tasdik edecek değildik. Eğer muhaliflerimizin mantığı ile hareket etmiş olsaydık bu anlaşmalara nazaran her harb başladığı veya başka bir yerde saldırgan harekete geçip de bizim askerlerimiz orada dövüşmeye başladığı zaman yeniden Meclisten 26 nci madde hükümlerine göre harb vardır diye müsaade istemek mi lâzım gelecekti? Arkadaşlarımız tezat halindedir. Çünkü, biz Birleşmiş Milletler Anayasasına her millet gibi iltihak ederken, geçen celsede sayın Salamon Adato arkadaşımızın işaret ettiği gibi Birleşmiş Milletlerin hükmi şahsiyetine yardımda bulunmayı taahhüt ediyoruz. Bizim için falan

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

yerde, falan yerde harb, falan yerde saldırgana derhal mâni olmak meselesi bahis mevzuu edilmiş, ortaya atılmış değildir. Arkadaşlar o zaman bizim taahhütlerimizin şumulü ile tıpkı para verir gibi, gemi verir gibi; sırası geldiği zaman bütün insanlığın hürriyet dâvasında ve emniyet dâvasında, istiklâl dâvasında insan vermek ve bizim de orada kendi imanımızla, istiklâl ve millî duygularımızla insanlığı ve binnetice o insanlığın içinde kendi emniyetimiz ve güvenimizi korumak kasdıyledir ki, taahhütlere girmiş bulunmaktayız arkadaşlar. Bu şartlar içinde görüyoruz ki, muhalefetin ileriye sürdüğü hukuki tezlerin hiç birinde, ama hiç birinde Birleşmiş Milletler Anayasası ve bizim Anayasamıza göre hukuki bir delil göstermiş değildir. Bütün delilleri sadece Kore harbinin, bu davada önyak olup insiyatifi milletin başında bulunan insanların en ileri bir görüşle, en ileri bir memleket, en ileri bir vatanseverlik, en ileri insanlık duygusu ile başarmış olmasının büyük celâdeti karşısında sadece, bir politika oyununa sarmışlardır arkadaşlar. *(Soldan alkışlar.)*

Arkadaşlar, arkadaşımız Osman Bölükbaşı ve hatta birçok yerlerde gazetelerde soruyorlar, diyorlar ki; ya bizim emniyetimiz ne olacaktır?

Arkadaşlar, bizim emniyetimiz bir defa eğer 4 500 askerinin başka topraklara gitmiş olması değil, Birleşmiş Milletler emrine gitmiş olması ile Türk'ün savaş kudretinin azalacağını, bu memleketin her hangi bir şekilde Allah muhafaza etsin, bir saldırganlık karşısında bulunursa bugün bile çocuk çocuk kendilerini müdafaa edeceklerine göre bu askerlerin gönderilmesi ile Türk'ün savaş kudretinin azalacağına kanı bulunmadıklarına eminim.

Şu halde bunun dışında ne bekliyorlar?

Arkadaşlar, dünya birçoklarının dediği gibi ikiye ayrılmış değildir. Dünya bir tek cephe'dir arkadaşlar. O cephe de doğrudan doğruya Milletlerarası insanlık, hürriyet, her milletin kendi istiklâli, kendi millî duyguları ve ananelerinin emniyetini sağlamak isteyen ve bu dünyada bir hukuk muvazenesini kurmak isteyen bir milletler camiası. Bir de arkadaşlar, onun karşısında, böyle bir muvazenenin tesisine mâni olmak için cebir, zor, tahakküm isteyen saldırganlardır.

Arkadaşlarım, buna cephe bile denemez. Onu, böyle bir muvazenenin kurulmasına mâni olan bir kütle olarak kabul etmek icabeder. Şu halde arkadaşlarım; biz bilâkis Başbakanımızın gayet güzel işaret ettiği gibi Birleşmiş Milletler Anayasasının bütün hüviyetiyle Birleşmiş Milletler Anayasasının bütün hükümleriyle ve milletlerin emrinde her zaman, her yerde hâkim kılmanın işler bir vaziyete onu her yerde hür milletlerin em-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

rinde, hür milletlerin istiklal ve hürriyetleri yolunda koşar bir halde, yürür bir hale getirmekle evvelâ ve evvelâ kendi emniyetimizi sağlamış bulunmaktayız.

Arkadaşlar; eğer böyle bir emniyet sağlanmazsa biz artık şu veya bu şekildeki mülâhazalarla başka bir yerden emniyeti değil, elbetteki kendi kuvvetimizi, çoluğumuzla, çocuğumuzla müştereken kendi istiklalimizi ve hürriyetimizi koruyacak, her saldırıya karşı kendi milli misakımızı müdafaada elbette ki, yine cesaretimizi göstereceğiz.

Fakat arkadaşlar, Demokrat Parti ne istiyor?. Demokrat Parti iktidarından köyündeki ocağına kadar yalnız bizim emniyetimiz değil; dünyanın hürriyet ve emniyetini insanlık hak ve hürriyetlerinin muhafazasını lüzumlu görmekte, bunları kendi emniyetine bağlı görmektedir.

Demokrat Parti ve bütün arkadaşlarımız iktidarımızla beraber artık bir daha İspanya'daki, bir daha Yunanistan'daki, Habeşistan'daki günlerin geri dönmemesini istiyoruz. *(Soldan bravo sesleri)* Şu halde dünya emniyetinin sağlanabilmesi, ve bunun içinde bizim emniyetimizin sağlanabilmesi de Birleşmiş Milletlerin böyle bir anlaşmasının böyle bir zihniyetle ele alınmasına bağlıdır.

Görüyoruz ki, gerek hukuk bakımından gerekse umumi politik ve emniyet bakımından, tuttuğumuz yol doğruyu gösteren bir yoldur. Tuttuğumuz yol bugünkü zihniyette bugünkü insanlık, bugünkü dünya emniyet ve güveni, bütün milletler için şart olan Birleşmiş Milletler Andlaşmasının anlayışıyla kabildir. Ve Demokrat Parti bu hareketiyle bir defa daha göstermiştir ki, sözüne güvenilir ve ahdimize riayetkâriz. İnandığımız dâvaların peşinde gözümüzü kırpmadan, sakınmadan yürüyoruz.

Kim ne derse desin arkadaşlarım, şunu dalma ileriye sürmek mecburiyetindeyiz ki, hakikaten Türkiye'nin Orta-Şark'ta olduğu kadar dünyada da, daima tarihte olduğu gibi aktif bir politika ile bir köşebaşı, bir dişi başı rolü oynayacak durumu mevcuttur...

Demokrat Partinin zamanında, bunu gerçekleştirmek demokrat Partiye nasip olduğu için bu bakımdan hakikaten bahtiyarız.

Arkadaşlarım, onun için biz hukuku, gerek Milletlerarası Hukukunu, gerekse Anayasa Hukukunu böyle bir anlayışla, böyle bir düşünce ile sadece metinler ve maddeler üzerinde değil, onu ruhu ile de tam mânasıyla memlekette geliştirmeyi ve milli iradenin böyle bir tezahür içinde tam gelişmesini sağlayacağımız gibi, yarın dünya üstünde de Türkiye'nin, Türk Devletinin lâyık olduğu en ileri en geniş insanlığı, milli ananeleri daha iyi gelişmesi hüviyetlerinin yalnız kendi memleketinde değil, dünya

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

tarihine de kendi damgasını basabilmesi için elimizden geldiği kadar gayret sarfedeceğiz. O bakımdandır ki, arkadaşlar verilen karar yerindedir. Bu bakımdan Hükümetimize hepimizin güvenimiz vardır. Mânevi müzaharetimize mazhar olmaktadır. *(Soldan alkışlar)*.

BAŞKAN — Avni Doğan. Halk Partisi Grup namına mı, yoksa şahsınız adına mı konuşacaksınız?.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Arkadaşımızın bir sözü vardır da...

BAŞKAN — O başka, parti namına mı söylüyeceksiniz?.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — İmza sahibinin sözüne karşı konuşacağım ve ona cevap vereceğim.

BAŞKAN — Onu ayrıca cevaplamak üzere sonra söz veririm. Şimdi söz Kemal Türkoğlu'nundur.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Başbakandan, buradan birkaç sual soracağım. *(Kürsüye kürsüye sesleri)*

BAŞKAN — Kürsüden ve mikrofondan sorunuz.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Efendim; Sayın Başbakandan sualin birincisi, Kore'ye asker gönderilmesi için Bakanlar Kurulunca alınmış bir karar var mıdır?. Varsa bu karar neden Resmî Gazete'de neşretilmedi?.. Karar alınmışsa ittifakla mı alınmıştır?...

İkinci sual : Birliğin mevcudu standart mıdır, yoksa katî olarak tespit edilmiş midir? Bunu rica ediyorum.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Bu sorunuz gensoru ile alakalı değildir.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Efendim, zatiâliniz takdir edemezsiniz.

BAŞKAN — Devam ediniz.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Suali ben soruyorum, Başbakan sizden daha iyi cevap verir.

Sayın Dışişleri Bakanı buyurdular ki 53 Devlet, demirperde dışındaki 53 Devlet aynı bizim gibi düşünmüşlerdir... Birleşmiş Milletler üyesi olan bu devletler fiilen Kore'ye savaş birliği göndermişler midir? Ve her birinin gönderdiği kuvvetin miktarı ne kadardır? *(Bizi alâkadar etmez sesleri)* Bu soruların cevabını aldıktan sonra konuşacağım.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, Kemal Türkoğlu arkadaşımızın sualini hakikaten garipsemiş olmanız iktiza ediyor. Diyor ki : Kore kararını alırken siz bir Heyeti Vekile kararı

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

verdiniz mi? Kore kararı hakkında Heyeti Vekile kararının mevcut olması kadar tabii bir şey tasavvur olunamaz. Fakat sualinin şu kısmı daha acayıptir; diyor ki : Bu kararı, ittifakla mı ekseriyetle mi aldınız? Sana ne? (*Soldan bravo sesleri, alkışlar*) Arkadaşlar derhal arz edeyim ki Kore kararı, Heyeti Vekilenin mevcut azasının ittifakiyle alınmıştır. (*Soldan bravo sesleri alkışlar*).

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Neden Resmî Gazete'de neşretmediniz?..

Başbakan ADNAN MENDERES (Devamla) — Arkadaşlar kararı aldıktan sonra bu kararların Resmî Gazetede neşredilip edilmediğini Başbakan takip etmez. Bunu bürolar yapar. Şimdi vehleten bir سوال karşısında kaldığım için cevap vermek için tabii bir mühlet isteyeceğim. Bir سوال sorulduğu ve buna cevap verilmesi icabettiği zaman bunun için mühlet istemek tabiidir. Bir Başbakan şahsan bununla meşgul olmadığına göre neticeyi sorup ayrıca arzedeceğim tabiidir.

Standart birlik midir diye sordular. Bu سوال karşısında size birçok şeyleri hatırlatmak icabeder. Bu Kore kararı verildiği günden beri Kore bir Yemen olmuştur, Kore çocuklarımızın mezarı haline geldi, gönderilen birlik standart birliktir, bütün bu propağandaların nasıl zehirli ve zehirleyici bir tesirle memlekette bir baştan bir başa yayılmak istendiği elbette işitmişsinizdir. Ben şimdi bunun ne olduğunu izah edeyim : Standart birlik midir, değil midir? Bunu belki bilmezsiniz, bazılarınız bilmez. Bunu bu işlerle çok yakından meşgul olanlar bilir. Standart birlik mi istiyorlar. Yani zayıf olduğu takdirde yerine takviyeler gönderilecek midir, gönderilmeyecek midir? Eğer anlıyorsam sorunun manasını böyle anlamak icabeder. Şimdi arkadaşlar dikkat etmenizi rica ediyorum : Takviye gönderecek mi, göndermeyecek misiniz? İki ihtimalde de Hükümetin zor bir durum karşısında bırakılmak istenmekte olduğuna dikkatinizi çekeirim. Yani oraya takviye gönderilecek, diyecek olursam millete dönüp diyecekler ki Kore'yi Yemen haline getirdiler. Göndermeyeceğiz diyecek olursam bu sefer beraber hareket ettiğimiz milletlere dönüp diyecekler ki işte bunların ahdü vefası bundan ibarettir. (*Bravo Adnan, bravo sesleri, şiddetli alkışlar*)

Arkadaşlar; memleket menfaatlerinin şu anda bu suale cevap vermekte olduğunu arz ederim. (*Bravo sesleri, şiddetli alkışlar, soldan*)

Arkadaşlar, Meclis toplantı halindedir. Kore'ye takviye gönderip göndermemek meselesi önümüze gelirse ve icraya geçildiği zaman tekrar burada bizi soruya, gensoruya çekebilirler. Hattâ bunlar neticesi bizi şüp-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

heye götürebilmek iktidarına sahip insanlar olarak konuşurlar burada. (Bravo sesleri)

Arkadaşlar, bu standart birlik meselesine de bu cevabı arzettikten sonra sayın Dışişleri Bakanımıza suallerin mabadını cevaplamasına meydan bırakmak üzere kürsüden ayrılacağım. (Soldan sürekli alkışlar)

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Müsaade ediniz de sözüme devam edeyim.

BAŞKAN — Dışişleri Bakanı konuşacak ondan sonra konuşursunuz.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) — Arkadaşımız gayet ince sualler soruyor...

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Estağfurullah.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Kendilerinin bu ince suallerine cevap vermeye çalışacağım. Bunu geçen sefer de arzetmiştim. Bu 53 devletten 13 devlet askerî kuvvetler göndermiştir. Tabî kendileri de bunu bilirler. Bundan başka bir maksatları varsa, söyledikleri zaman tekrar söz alır cevabını veririm.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Efendim, Sayın Başbakan sorularına cevap verdiler. Kendilerine teşekkür ederim. Buyurdular ki, Bakanlar kurulunun ittifakla mı, yoksa ekseriyetle mi karar almış kendilerini neden alakadar ediyor.

Benim duyduğuma göre üç bakan muhalif kalmış...

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Yalandır. Üç bakan muhalif kalsa bile testiri ne olabilir.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Öyle birşey duydum. Aksini duymakla memnun oldum, o mesele değildir.

Birliğin standart olup olmadığı işinde her hangi bir maksat gütmüş değilim, artık bu gibi dedikodulara son verilmesi için sordum, bunu da bence açıkladılar teşekkür ederim. Onlar her şeyde bir kötü maksat ararlar. Öyle, alışmışlardır.

Sonuncu hususa Dışişleri Bakanı cevap verdiler. Hangi devletlerin ne kadar kuvvetle iştirak ettiklerini ve kaç devletin de iştirak etmediğini biraz sonra yüksek huzurunuzda okuyacağım. (Soldan, o halde niçin sordum sesleri).

Dışişleri Bakanının ağzından duymuş olmak için sordum. (Soldan gülüşmeler).

Başbakan ilk olarak cevap verirken Birleşmiş Milletler teşkilâtının dibacesinden, yani ilk sözlerinden birtakım güzel cümleler okudular. Bun-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

da kendisiyle tamamen hemfikirim. Hakikaten gayet insani maksatlar takip eden fikirlerdir ve Birleşmiş Milletler teşkilâtı bu maksatla kurulmuştur. Dibaceler taahhüt yükliyen hükümler ihtiva etmezler. Ancak teşkilâtın ne maksatla kurulduğunu izah ederler.

Sayın Başbakanla birlikte aynı fakülte okumuşuzdur. Profesörlerinin eserlerinden dibacenin ne mâna ifade ettiğini kendileri bizim kadar öğrenmişlerdir.

Sayın Başbakan cevaplarında; politik cümlelerle devamlarını kazancaklarını zannediyorlarsa aldaniyorlar.

Keza 39 uncu madde, 41 ve 42 nci maddeler devletlere taahhüt yükliyen hükümler ihtiva etmemektedir. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı Güvenlik Konseyinin salâhiyetlerini tespit etmektir. Onun bizimle alâkası yoktur. Politik birtakım icaplarla gensorunun dışına kaçmasınlar. Hukuki mesnetleri üzerinde dursunlar. Biz gensorumuzda kendilerinden şunu soruyoruz :

Birleşmiş Milletler andlaşmasında Türkiye'ye taahhüt yükliyen bir hüküm var mıdır? Yani daha doğrusu Hükümeti otomatikman harekete getirecek bir hüküm var mıdır, yok mudur, onu söylesinler... (*Çok sesleri*). Bu bir.

Böyle bir taahhüt yoksa Türkiye Birleşmiş Milletlere yardımdan kaçınmalı mıdır? Hayır efendiler, bunu iddia eden yok.

İkincisi, eğer böyle bir taahhüt yoksa, Hükümet kendiliğinden dışarıya, savaşmak maksadiyle asker göndermek salâhiyetine malik midir, değil midir? Eğer malik olduğunu iddia ediyorlarsa, hukuki mesnetleri nelerdir? (*Gürültüler*).

İşte bu iki soruya cevap vermelerini rica ediyorduk. Daima bunun dışına kaçmışlar ve bizim de kendilerine iştirak ettiğimiz insani gayelerden bahsettiler, dünya barışını bozan insanlara karşı hakikaten kabul edeceğimiz birtakım esbabı mucibe serdettiler. Biz buna itiraz etmiyoruz ki. (*Soldan ne var öyle ise sesleri*).

Binaenaleyh şimdi bendeniz politik tarafları bir yana atarak yalnız hukuki kısmı üzerinde mütalâa serdedeceğim.

Muhterem arkadaşlarım; Kore'de patlıyan harb dolayısıyla ve Birleşmiş Milletler teşkilâtı Güvenlik Meclisinin talebi üzerine Hükümetimiz. Birleşmiş Milletlere dahil devletler ordularıyla birlikte harbe katılmak üzere 4 500 kişilik silahlı bir savaş birliğinin Kore'ye gönderilmesine karar vermiş ve bu kararını Büyük Millet Meclisine tasdik ettirmeden fiilen icra etmiştir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Hükümetin sadece muhalefete danışmadan böyle bir kararı almasının doğru olmadığı meselesi münakaşa edildiği bir sırada iki hukukçu milletvekili işi politik cepheden değil; fakat sadece hukukî zaviyeden tetkik ettik ve Hükümetin Millî hâkimiyet haklarının kullanılması demek olan böyle bir harekette bulunamayacağı kanaatine vararak, acele alınmış ve hemen tatbikına geçilmek üzere bulunulan kararın müzakeresini temin maksadıyla Yüksek Meclisi toplamak teşebbüsünde bulunduk.

10 gün içinde gerekli beşte bir nısap dolmadığından efkârı âmmeyi daha fazla bu nazik mesele ile işgal etmiş olmamak için muvaffak olamadığımızı kabul ederek faaliyetimize nihayet verdik ve Meclisin normal toplantısını bekledik.

Meclis bir Kasımda 9 uncu devre çalışmalarına başladı. Tatil içinde Hükümet, kanunlarımız gereğince Meclise arzı zarurî olan iki faaliyette bulundu.

Önce Kore'ye gidecek Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarına kanunlarımızda yazılı "Harb halı" hükümlerinin uygulanmasına dair 20.IX.1950 tarih ve 3/11940 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çıkarıldı.

Diğer taraftan da Kore'ye gönderilen birliğe emrivakiin zarurî bir neticesi olarak kanunsuz masraflar yapıldı. Bu iki icrai tasarruftan dolayı Hükümetin nasıl olsa Meclise geleceğini düşünerek, mütalâalarını o zaman arz ederim, diye düşündüm. Fakat her nedense Hükümet bir türlü Meclise gelemedi. Ancak geçen Çarşamba günü bu kararla kanunu Meclise sundu ve gecikme sebeplerini izah edemedi. Bu itibarla Hükümetin salâhiyetsiz olarak tatbik mevkiine koyduğu karar için bir gensoru açmak zorunda kaldım. İmzaya iltihak eden bir milletvekili arkadaşım ile önergeyi hazırlayarak Başkanlığa sunduk. Gensoruyu açmak benim için artık millî ve teşriî bir vazife halini almıştı. Hükümetin kanunlara aykırı hareketini gören bir milletvekili kanaatince susamaz. Hiç olmazsa meşru olmayan kararı meşruileştirmeye çalışmaya mecburdur. Muvaffak olursa sadece vazifesini yapmıştır. Fakat muvaffak olmazsa tarih ve millet önünde mesuliyetten kurtulur ve vicdanen müsterih olur. Yüksek Meclisin bugünkü kararı ne şekilde tecelli ederse etsin, her halde bu akşamdan itibaren ben aylardan beri çekmekte olduğum azaptan kurtulacağım.

Bir kısım vatandaşlar bugün sorunun mevsimsiz olduğunu ve bugün Meclis önünde böyle bir meselenin konuşulmaması gerektiğini düşünebilirler. Ben Millî hâkimiyete taallük eden işlerin mevsim ve zamanı bulunmadığını ve şahıs ve aile mahremiyetine girmeyen her işin bilhassa

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

bu Meclis önünde konuşulması lâzımgeldiğine kaniim. Bu, demokratik rejimimizin bir icabı ve en kuvvetli tarafıdır.

Aziz arkadaşlarım, Hükümetin harb etmek maksadiyle yabancı memleketlere askerî birlikler göndermeye yetkili olmadığını hukukî delillerle izaha başlamadan önce şunu belirtmek isterim ki; Türkiye'nin mevcut her hangi bir taahhüdüne aykırı hareket etmesini hiçbir zaman müdafaa edecek değilim. Hem bir hukukçu, hem de müstakil bir Türk Milletvekili olarak ancak her milletin vecibelerine riayet etmesi ve müşterek savunma ile dünya barışına erişilebileceğine kaniim. Devletler Hukukunun temeli olan "Paeda sund servanda" yani "Ahde vefa" düsturu Türk Milletinin de öteden beri şiarıdır.

Fakat gensorumuzun konusunu teşkil eden mesele, bugünkü taahhütlerimiz arasında Türkiye'yi askerî birlik göndermeye icbar edecek bir mükellefiyetin mevcut olup olmadığı ve böyle bir vecibe yoksa; sadece politik mülâhazalarla gönderilmesi lüzumlu ise dahi teşriî ve icra organlardan buna karar verecek kuvvetin hangisi olduğudur. Hükümet yabancı memleketlere savaşmak maksadiyle askerî birlikler göndermeye kendini yetkili gördüğüne göre acaba hukukî mesnetleri nelerdir?

Başbakan 6 Aralık Çarşamba günü beyanatında Meclis önünde aynen şunları söylemiştir. "Hükümetiniz Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 42 nci maddesi hükümlerine dayanarak harekete geçmiştir" Bunu bugün de tekrarlamıştır.

Bu ifade, hükümetin zafını kabul ederek bir tabye değiştirmek ihtiyacında olduğunun açık delilidir. Çünkü Yüksek Meclisi fevkalade toplantıya davet teşebbüsünde bulunduktan bir gün sonra yani 2 Ağustos'ta Başbakanlığa davet olundum. O zaman Hükümet 43 üncü maddeye dayanıyordu. Ve münakaşalarımız bu madde ve Anayasa üzerinde cereyan etti. Şimdi ileri sürdüğü 42 nci madde dahi Hükümetin her hangi bir hukukî mesnede dayanmadan salâhiyetsiz karar aldığını göstermektedir. Çünkü bu maddede devletleri alâkadar eden bir husus yoktur. Sadece Güvenlik Meclisinin salâhiyetlerine taallük eylemektedir.

42 nci madde, 41 inci maddede sayılı ekonomik münasebetlerin, demiryolu, deniz, hava posta telgraf, radyo ve diğer ulaştırma vasıtalarıyla icabında siyasi münasebetlerin kısmen veya tamamen kesilmesi gibi tedbirlerin kâfi gelmemesi halinde kara, hava veya deniz kuvvetleri vasıtasıyla gerekli görülen her türlü teşebbüslerde bulunmayan Güvenlik Meclisinin salâhiyetli olduğunu ifade eylemektedir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Maddenin ikinci fıkrası ise bu teşebbüslerin şümulünü göstermektedir. Bunlar da nümayişler, abluka tedbirleri ve Birleşmiş Milletler üyelerinin -43 üncü madde gereğince verdikleri takdirde- hava, deniz veya kara kuvvetleri tarafından yapılacak hareketlerdir. Eğer Birleşmiş Milletler Teşkilâtının elinde kuvvetler bulunsaydı bu 42 nci madde gereğince Konsey bunları kullanabilecekti. Değil, Türk Hükümeti, Güvenlik Konseyi dahi bugün bu maddeden istifade edememiştir ki, Genel Sekreter 43 üncü maddeye istinaden devletlere sadece tavsiyelerde bulunmak zorunda kalmıştır. 42 nci madde başlıbaşına üye devletlere hiçbir mükellefiyet tahmil etmemektedir. Bunu Sanfransisko Konferansında Andlaşma projesini hazırlayan komisyon raportörü Paul Boncaur'un Ulus'ta açıklanan raporundan da anlamaktayız. Orada devletlere 43 üncü maddedeki hükümler haricinde herhangi bir mükellefiyet yüklenemeyeceği tasrih edilmiş bulunmaktadır.

Hakikaten 42 nci madde mütecavize karşı savaş hareketlerinde bulunulabileceğini, 43 üncü madde ise bu savaşa devletlerin "Mahsus anlaşmalarda tespit edilecek miktar ve mahiyette kuvvetlerle" katılacaklarını göstermektedir. Bu iki madde birbirlerini ikmal eylemektedirler.

42 nci madde olmazsa devletlerin vereceği kuvveti kimin kullanacağı belli olmaz, 43 üncü maddesiz de Güvenlik Konseyi sadece asker kullanmak salâhiyeti almış olur, fakat asıl muhtaç olduğu askeri kuvvetten mahrum kalır.

Binaenaleyh andlaşmanın devletlere mükellefiyet tahmili maksadiyle vaz'edilmiş hükmü bütün iddialara rağmen yalnız 43 üncü maddedir. Fakat Vetolar yüzünden veya her hangi bir sebepten dolayı şarta mualâk olan taahhüt, şart hükümlerinin yerine getirilmemiş olmasından dolayı teessüs edememiştir. Eğer orada bahsi geçen "Mahsus anlaşmalar" yapılmış, bunlar da her devletin, bir taarruz halinde vereceği askeri kuvvetin miktar ve mahiyeti tespit olunmuş ve bu anlaşmalar her devletin Anayasası gereğince tasdik ettirilmiş olsaydı şüphesiz ki, her Hükümet, devletin tekabbül ettiği mükellefiyetleri re'sen ifa edecek ve bu arada Türk Hükümeti de ayrıca Meclisin kararını almadan Kore'ye asker gönderebilecekti. Fakat bu yapılmadığına göre, 26 Temmuz tarihinde gazetelele ilan edilen Hükümet kararı salâhiyetsizdir ve mutlak butlan ile bâtıldır. Pekî, 43 üncü madde işlemediği, fakat buna rağmen dünya barışı bozulup Güvenlik Konseyi devletlere yardım tavsiyesinde veya onlardan böyle bir talepte bulunduğu takdirde Hükümet ne yapabılırdı. Ret cevabı mı vermeliydi? Hayır.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

43 üncü maddedeki anlaşmalar yapılmış fakat henüz tasdik edilmiş olması halinde ne yapmak lâzımsa onu yapmalı idi. Yani dünya düzeni hakikaten bozulmuş, Genel Sekreter de Cenubi Kore'ye acele ve fiili yardım tavsiyesinde bulunmuştur. Türk Hükümeti de meseleyi tetkik eder. Türkiye'nin emniyeti sağlanmış ve milletin yüksek menfaatleri yardımını gerektirmiş ise, bir mecburiyet bulunmamasına rağmen, yine aynı mevcutta bir birliğin Kore'ye gönderilmesini karar altına alır; ve Meclisin tasdikına arzedeceği kaydı ihtirazı ile hemen Genel Sekretere bildirir, yahut da evvelâ kararını Meclisin tasvibine arzeder, sonra cevabını verir. Yapılacak iş bu idi. Nitekim Siyam, 4 bin subay göndereceğini hemen yazmış, fakat kararın hüküm ifade etmesi için Kralın tasdikına ihtiyaç olduğunu ilave eylemiştir.

İBRAHİM KİRAZOĞLU (Kayseri) — Kaybedecek zaman var mıydı?

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Zaman kaybetmezdik.

BAŞKAN — Devam ediniz, dakikalarınız azalıyor.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Gensoruda dakika olmaz zannederim, gensoru sahibiyim.

Meclisin içtima halinde olmayışı, salâhiyetin aşılmasını meşru göstermez. Meclis 14 Temmuzda tatil kararını vermiştir. Trygve Lie'nin teli bir gün sonra 15 Temmuzda gelmiştir. Karar 26 Temmuzda alınmıştır. Hükümetin basiretli hareket ederek Meclisten tatil kararı vermemesini istemesi icabederken bunu yapmamıştır. Kaldı ki, bu mühim karar için Meclis bu arada içtimaa davet de edilebilirdi. Bütün ikazlara rağmen Hükümet bundan kaçınmakta inat eylemiştir.

Başbakan, 26 Temmuz kararı alındıktan sonra bir ecnebi gazeteciye verdiği beyanatta Türkiye'nin taahhütlerinden bahseylemiştir. Dışişleri Bakanı da keza 26 tarihli kararı Trygve Lie'ye bildiren telgrafında yine Türk Devletinin taahhüdünü yerine getirmekte olduğu yollu bir ifade kullanılmıştır. Resmî makam işgal eden zevatın ortada bir taahhüt yokken kendiliklerinden bir taahhüt çıkarıp devleti bununla ilzam etmelerini hatalı ve hatta tehlikeli bir hareket addederim. Bununla müstakbel hükümetleri de bağlamış oluyorlar ki buna asla hakları yoktur. Halbuki bizzat Güvenlik Meclisi ve Teşkilâtın Genel Sekreteri Trygve Lie, dahi mevcut bir taahhülden bahseylememektedirler.

T. Lie Türk Hükümetine gönderdiği 28 Haziran tarihli telgrafında (Soldan, okuduk, ezberledik sesleri).

"Konsey Birleşmiş Milletler Teşkilâtı âzası olan devletlerin Kore Cumhuriyetine gereken yardımı sağlamalarını tavsiye eder" denilmektedir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Görüldüğü gibi bunda hem tavsiye tabiri vardır, hem de kuvvetlerin Birleşmiş Milletler emrine verilmesi değil, fakat her devletin müstakil olarak Kore harbine asker göndermeleri teklifi... Trygve Lie, Birleşmiş Milletler çalışmaları hakkında Asambleye verdiği beşinci raporun mukaddemesinde diyor ki:

"Müşterek emniyet sisteminin esaslı unsurları henüz mevcut değildir. Atom bombası ve diğer tahrip vasıtaları da dahil olduğu halde silahların men'i, tahdidi, tanzimi veya kontrolü için bir plan yapılamamıştır. Barışı tehdide, barışın ihlaline ve tecavüz fiillerine karşı Güvenlik Meclisinin alacağı kararlara ittibaen âza devletleri askeri kuvvetler göndermeye icbar ve andlaşmanın 43 üncü maddesine istinat edecek olan (Andlaşma) henüz yapılmamıştır.

Biraz aşağıda da Trygve Lie Kore meselesine temas ederek diyor ki : Güvenlik Meclisi kararlarını icra için 43 üncü maddede bahsi geçen kuvvetlere malik değildir. Bunun yerine Konsey "Birleşmiş Milletler Teşkilâtı üyelerine bu bölgede silahlı tecavüzü defetmek için zaruri her türlü yardımı yapmalarını tavsiye etmiştir."

Bu satırları okuduğum bülten 15 Ağustos 1950 tarihinde Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından yayınlanmıştır. Meclis Kütüphanesinde mevcuttur.

Görülüyor ki, Birleşmiş Milletler teşkilâtı da bizim düşündüğümüz gibi ortada devletleri taahhüt altına sokan bir hüküm olmadığını kabul etmektedir. Keza İngiltere Dışişleri Bakanı da bugün için devletlerin Kore'ye asker göndermeye mecbur olmadıklarını, bu münasebetle sorulan bir suale cevap olarak İngiliz Parlamentosunda açıklamıştır. Zaten keyfiyet böyle olmasa idi bugün 53 devletin de fiilen asker göndermek suretiyle Kore'ye yardım etmeleri ve göndermeyen devletlerin Anlaşmaya aykırı hareket ettiklerinin ilanı icabederdi. Esasen bizim Hükümet de Lie'nin 28 Haziran tarihli telgrafına verdiği cevapta, önce taahhüt olmadığını gösterir bir eda kullanmıştır. Dışişleri Bakanının 29 Haziran tarihli cevap telgrafında : Türkiye Cumhuriyetinin Birleşmiş Milletler Kurulunda bir üye olmak sıfatıyla deruhde eylemiş bulunduğu taahhütleri şart hükümleri dahilinde yerine getirmeye âmade olduğunu" bildirmiş ve bu telgraf bu mâna ile 30 Haziran birleşiminde Yüksek Meclisin alkış ve tasvibine iktiran etmişti. Yoksa zaman zaman iddia edildiği gibi Meclis, Hükümetin Kore'ye asker gönderme kararını bugüne kadar tasvip etmiş değildir. Bu hususu tarih muvacehesinde belirtmeyi bir vazife addederim.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Maalesef Hükümet sonradan ne sebeple olduğunu bilmiyorum ifadesini değiştirmiş ve doğrudan doğruya Türk Devletinin bir taahhüdünü yerine getirmekte olduğunu bildirmiştir. Dışişleri Bakanı 26 tarihli gazetelerde yayınlanan telgrafında ise "Birleşmiş Milletler Paktından doğan taahhütlerine ve Güvenlik Konseyinin kararlarına uymayı vecibe bilen Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Kore hakkında yardım talebini mutazammın 15 Temmuz 1950 tarihli telgrafınızı bu zihniyet içinde ve itina ile tetkik etmiştir" demek suretiyle diplomasi meslekinde adet olmayan katı bir lisan kullanmaktadır.

Dışişleri Bakanı, demirperde dışında kalan 53 Devletin de kendileri gibi düşündüklerini iddia etmektedir. Esefle arz ederim ki, hiç de vakıa öyle değildir. Hakikatte 53 Devletten fiilen yardım eden devletlerden, Türkiye hariç, diğer bütün devletler Kore hâdiseleriyle az çok siyasî bakımdan alâkası olan Devletlerdir. Aynı zamanda bunlardan Amerika, İngiltere, Fransa ve Hollanda Atlantik Paktı ile birbirlerinin emniyetini garanti etmiş bulunmaktadırlar.

Şunu kuvvetle iddia edebilirim ki, hakikaten insanî ve medenî bir maksatla dünya barışı için samimi olarak ve bugünkü şartlar altında elindeki imkânın üstüne çıkarak Kore'ye asker göndermiş biricik Devlet Türkiye'dir.

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) — Doğru olarak söylediğiniz yegâne söz budur.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Hepsî doğrudur.

BAŞKAN — Kemal Bey, vaktiniz bitiyor devam edin!

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Efendim, ben gensoru sahibiyim. İsterseniz bırakayım. Zorla konuşacak değilim.

Tespit ettiğimize göre müşterek emniyeti samimî olarak arzu eden, yani Demirperde dışında kalan 53 Devletten tahminen 40'ı, Dışişleri Bakanının iddia ettiği gibi değil, fakat aksine olarak andlaşma hükümlerine bağlayıcı, taahhüt ve mükellefiyet altına sokucu bir karakter görmedikleri için fiilî bir yardımda bulunmamışlardır. Birleşmiş Milletler bülteninin 5 Ağustos 1950 tarih ve 4 sayılı nüshasından hangi devletlerin Güvenlik Konseyine ne şekilde cevap verdiklerini öğrenmek mümkündür. Müsaadenizle birkaçını okuyayım :

Evvela dediler ki, fiilen asker gönderenlerden yalnız Kanada Anayasasındaki hükme istinaden Meclisten karar almıştır. Böyle birşey yoktur arkadaşlar. Kanada'nın Anayasasında böyle bir hüküm mevcut değildir. Yalnız geleneklerine dayanarak Meclisten karar almıştır.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Askerî yardım yapamayacağını bildiren devletler şunlardır : Afganistan : 8 Temmuz tarihli telgrafında bir yardımda bulunamayacağı için özür dilemiştir.

Suudi Arabistan : 3 Ağustosta kuvvetlerinin ancak iç emniyete yeteceğini ileri sürerek Kore'ye kuvvet gönderemeyeceğini bildirmiştir.

Arjantin, 14 Temmuz tarihli cevabında, müşterek komutanlığın kendi Hükümetiyle temasa geçmesini bekliyecektir diyor.

Belçika : 22 Temmuzda, Amerika ile harb sahasındaki hava münakaşesine yardım etmeye hazırdır diyor.

Bolivya : 15 Temmuzda, Birleşmiş Milletler emrine 30 subay vereceğini bildirmiştir.

Brezilya 20 Temmuzda elindeki imkânların müsaadesi nispetinde yardıma hazırım diyor.

Kolombiya 27 Temmuzda diğer Amerikan devletlerinin iştirak edeceği nispette ve müşterek komutanlığın tâyin edeceği ekonomik ve siyasi tedbirleri alacaktır. Ne gibi bir yardımda bulunabileceği hususunda müşterek komutanlıkla müzakereye hazırız cevabını veriyor.

Danimarka 15 Temmuzda askerî yardımda bulunamayacağını tıbbî ve sıhhi ekipler verebileceğini bildirmiştir.

Ekvator; iktisadi yardım ve eczayı tıbbiye verebilirim diyor.

Yunanistan 6 nakliye uçağı vereceğini bildirmiştir.

Guatemala 18 Temmuz tarihli telgrafında Genel Sekreterlik telgrafının not edildiğini bildirmiştir. Yani not edilmiştir, sempatilerini bildiriyor.

Hindistan, 29 tarihli cevabında; askerî kuvvet gönderemeyeceğini bildirmiştir.

İran; 24 Temmuz tarihli cevabında mevcut kuvvetleri mahdud olduğundan ancak iç ihtiyaçlarına kafi gelmekte olduğunu ileri sürmüş ve her hangi bir yardımda bulunamayacağını bildirmiştir.

Irak; 30 Temmuz tarihli cevabında Hükümet, fiili yardımda bulunamayacağından dolayı teessürlerini bildirir, diyor.

İsrail; 3 Ağustos tarihli cevabında : Düşmanlık münasebetlerinin nihayete ermesini temenni eylediğini bildirmiştir.

Liberya; 17 Temmuz tarihli cevabında 10 bin dolar kıymetinde kaçuk vereceğini bildirmiştir.

(Bir ses) Moskova ne cevap vermiş?

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Onu siz benden daha iyi bilirsiniz, çünkü benim Moskova ile alâkam ve temasım yoktur. Bunu, söyleyen zâtı göremedim ona cevap olarak söylüyorum.

Meksika; 29 Temmuz tarihli cevabında : Genel Sekreterlikle temasa geçmeye hazırız, diyor.

Lübnan; 26 Temmuz tarihli cevabında 50 bin dolar yardımda bulunacağını söylüyor.

Norveç; 18 Temmuz tarihli cevabında : Fiili yardımda bulunamayacağından nakliye gemisi vermeye hazır olduğunu bildiriyor.

Nigaragua; 17 Temmuz tarihli cevabında : Yardım imkânlarını tetkik etmekte olduğunu söylüyor.

Paraguay; imkân dahilinde yardım etmeyi düşünüyorum, diyor.

Peru; Şimali Kore ile iktisadi ve ulaştırma münasebetlerini kesmeye hazır olduğunu bildiriyor.

İsveç; Kore'de İsveçli'lerden mürekkep bir sahra hastanesi açacağını söylüyor.

Suriye; 3 Ağustosta : maddi yardımda bulunamayacağı için müteessir olduğunu söylüyor.

BAŞKAN — 20 dakikanız bitmiştir, Kemal Bey...

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Müsaade buyurunuz, Meclisten karar almak suretiyle asıl iç durumumuza ve mevzuatımıza taallük eden mühim kısmın ifadesine müsaadenizi rica ederim.

BAŞKAN — 20 dakika tamam olmuştur. 20 dakikadan sonra söz vermiyeceğim. Hazırlayıp geri kalan kısmı verirsiniz zapta geçirirler.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Meclisten karar almanızı rica ediyorum. Şimdiye kadar yalnız Birleşmiş Milletler Andlaşması hükümlerine ait maruzatımı bitirmiş oluyorum. Asıl mühim olan iç durumumuz ve mevzuatımıza mütaallik kısımdır. Bilmem Meclis gensoru sahibinin bu konuda konuşmamasını tecviz eder mi?

ABDULLAH GEDİKOĞLU — Başkan usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Efendim yazılı olarak okumakta devam ederseniz sözünüzü keseceğim.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Bu hususta hazırladığım konuşmayı tamamen arz etmek isterim. Ben okumadan da konuşurum; fakat bu kadar mühim bir mevzuda yazılı olarak hazırladığım sözlerimi Meclis huzurunda tarihe vermek istiyorum. *(Tarihten bahsediyor sesleri, gürültüler)*

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

BAŞKAN — Sözle istedikleri kadar konuşabilirler. Ancak yazılı beyanlarını okumaya devam edeceklerse 20 dakika sona ermiştir.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Yazılı mütalâamı okuyacağım. Ben okumadan da konuşmayı bilirim. Fakat böyle mühim bir mevzuda Yüksek Meclisin huzuruna yazılı olarak çıkmayı ve delillerimi tarihe yazılı olarak vermek isterim. Yoksa bu benim zâfımdan değildir. (Devam etsin, istediği kadar konuşsun sesleri)

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Devam edeceğim, Yüksek Meclisin müsaadesini rica ederim. Bu hususta Meclisin kararını istiyorum.

BAŞKAN — Yazılı mütalâasına devam etmek istiyor. Bu hususu...

YUNUS MUAMMER ALAKANT (Manisa) — Nizamname sarıhtır, reye koyamazsınız.

BAŞKAN — Evet reye koyamam.

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Niçin konmasın, niçin olmasın? Reye konamaz olur mu? Meclis her zaman bu gibi hallerde müsamaha göstermiştir. Emsal vardır.

BAŞKAN — Anlıyorum arkadaşlar; muhterem heyetiniz bu hayati mevzuun bütün şümuliyle efkârı umumiye önünde konuşulmasına aydınlatılmasına taraftardır. Riyaset, hatibe diyor ki, yazılı mütalâanızı bırakınız, zapta geçer, şifahi mütalâanızı istediğiniz kadar hattâ icabederse, heyeti muhtereme tahammül gösterdiği takdirde sabaha kadar söylersiniz...

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — Yazılı olarak okuduğumun içinde şifahi sözlerimde bulunuyor. Kitaptan vesikalar da okuyorum, notlarıma bakmaya mecburum yoksa bu kadar misal veremezdim. (*Soldan gürültüler, devam sesleri*)

BAŞKAN — Notlarınıza bakabilirsiniz. Fakat okumaya devam ederseniz nizamnameyi tatbik ederim. (*İdare et sesleri*)

İçtüzüğün 88 inci maddesini okuyacağım.

"Madde 88. — Kürsüden yazılı söylev okumak veya kâtime okutmak olur. Fakat okutma süresi 20 dakikayı geçemez."

KEMAL TÜRKOĞLU (Devamla) — İdare ediyorum. Mamafih bizim gensorumuzun mevzuunu teşkil eden konunun esası şu ve bu devletin Kore'ye asker göndermiş olması veya göndermemesi değil. Hükümetin kendiliğinden böyle bir karar alıp alamayacağı hususundaki hukuki davadır. Mesele Hükümetin salâhiyetini aşıp aşmadığıdır. Salâhiyetli organ tespit edildikten sonra ortada bir taahhüt olmasa dahi Güvenlik Konse-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

yinin talebi tetkik edilerek Türkiye'nin emniyeti sağlanmış ve yüksek menfaatleri talebin kabulünü icap ettirmiş ise salâhiyetli uzvun mecbur olmamasına rağmen fiili kuvvet gönderebileceği kanaatindeyim.

BAŞKAN — Şimdi Riyaset Tüzük hükmünü yüksek heyetinize arzemiş bulunuyor. Biraz evvel kendisine rica edilmişti. Şifahi konuşmasına istediği kadar devam etsin. Fakat kendisi bir kanun hükmünü müdafaa ederken ve mütalâasını da buna istinat ettirirken Tüzük hükmüne göre Riyaset Divanının bu hakkını tanımasını hatipten rica ederim. Yazılı olarak devam edemez. Yazılarını zabıt kâtiplerine verir. O kısmı zapta geçirirler.

(Bundan sonraki kısım kürsüden okunmadan tutanağa geçirilmiştir).

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Taahhüt ve mükellefiyet bulunmadığı halde her hangi bir talepte bulunmadığı takdirde, talep zaman ve şartlara göre tetkik edilerek ancak memleketin yüksek menfaatleri gerektiği takdirde isaf, aksi halde reddolunur. Şüphesiz ki, 26 Temmuz kararı Meclisin tasvibine arzolunsaydı, alınmasını gerektiren mucip sebepler Mecliste etraflıca konuşulduktan sonra Kamutay ekseriyetinin temayülüne göre halledilecek ve Hükümet ona göre hareket edilecekti.

Ben, tetkikatımı hakikaten yardımın lüzumlu olduğu cihetine sevkederek mevzuatımızda Hükümete böyle bir karar almaya yetki veren her hangi bir hükmü aradım, fakat itiraf edeyim ki, bulamadım. Zaten Hükümet de bunu iddia edecek mevkide gözükmemekte ve dış siyâsî icapların izahına çalışmaktadır.

Hukuk prensipleri şunu icabettirir ki, teşri organının salâhiyetleri ile icra uzvunun yetkileri konusu üzerinde bir ihtilâf çıkarsa; Hükümetin salâhiyetleri ancak kanunlarda sarahaten zikredilmiş hususlara hasrolunur. Bunların dışında kalan mühim işler Meclis salâhiyetleri içinde kabul edilir.

Anayasamızın 47 nci maddesi aynen : “Bakanların görev ve sorumluları özel kanunla gösterilir” demektedir. Maalesef bugüne kadar henüz böyle bir kanun tedvin olunmamıştır. Bu münasebetle bahsi geçen kanunun bu toplantı yılı içinde çıkarılması lüzumunu belirtmeyi bir vazife bilirim. Bakanlıklar için bugüne kadar çıkarılmış teşkilât ve vazifeler hakkındaki kanunların hiç birinde Hükümetin müştereken veya bir bakanlığın münferiden ecnebi memleketlerde harbetmek üzere, silahlı Türk birliğini gönderebileceğine dair bir hükme tesadüf etmedim. Tekrar etmek isterim ki, 15.XII.1945 tarih ve 4801 sayılı Kanunla iç mevzuatımız arasına giren Birleşmiş Milletler Andlaşmasının ne iddia edildiği gibi

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

42 nci maddesi ve ne de diğer bir hükmü Hükümete böyle bir salâhiyet vermemekte veya ona bir mükellefiyet tahmil eylememektedir.

Mevzuatımızda aksine olarak Hükümeti bu gibi hallerde, Meclisten karar almak zorunda bırakır şekilde mâna ve ruh taşıyan hükümler vardır. Bunlardan bir kaçını zayıfından kuvvetlisine gitmek suretiyle zikretmek isteriz :

1211 sayılı Seferberlik Kanununun üçüncü maddesi muhasematın fiilen başladığı hallerde seferberliğe ait hükümlerden hangilerinin uygulanacağını Bakanlar Kurulunca belirtilerek ilân ve B. M. Meclisine arz olunacağını tasrih eylemiştir ki, Bakanlar Kurulu da Kore'ye gönderilen birlik mensupları hakkında uygulanacak hükümleri 20.IX.1950 tarihinde karar altına almış ve ancak altı Aralık günü Meclise arzylemiştir. Neticeye taallük eden bir hususun Meclise arzını mecburî kılan bir Kanun vâzının, asıl kararın Meclise tasdik ettirilmemesini tecviz edileceği düşünülebilir mi?

1111 sayılı Askerlik Kanunu birinci maddesinde "Türkiye Cumhuriyeti tebaası olan her erkek işbu Kanun mucibince askerlik yapmaya mecburdur" der. 2771 sayılı Ordu Dahilî Hizmet Kanunu da birinci maddesinde askerliği "Türk vatanını, istiklâl ve Cumhuriyeti korumak için harb sanatını öğretmek ve yapmak mükellefiyetidir" diye tarif eder.

Şu iki hükme istinadendir ki, Hükümet Türk vatandaşını askerliğe alır ve onu ancak kendi vatanını, istiklâlini ve Cumhuriyetini korumak için kullanabilir. Binaenaleyh dünya barışını iade etmek maksadıyla Türk askerinin savaşa sokulması ancak yeni bir kanun çıkarılmasıyla mümkündür. Görülüyor ki, Meclisin kararı dahi kâfi değildir.

86 ncı maddesinde sıkıyönetim ilân edilmesi halinde bunun derhal Meclisin tasdikına sunulmasını ve Meclis toplanık değilse hemen toplantıya çağrılmasını mecburî kılan Anayasamızın, harb etmek üzere ecnebi memleketlere asker gönderilmesi kararını doğrudan doğruya Hükümete bırakmasına imkân tasavvur olunabilir mi?

Nihayet Anayasamızın 26 ncı maddesine geliyoruz. Burada harb ilânı sarahaten Büyük Millet Meclisinin sahâhiyetleri arasında sayılmıştır. Madde, Meclisin salâhiyetlerini tahdit etmiş de değildir. Hüküm "gibi" kelimesiyle bitmektedir. Maddede ilân kelimesinin kullanılmasına sebep -vukubulan bir tecavüze karşı memleketin müdafaası hariç olmak üzere Hükümete ilansız olarak her hangi bir harbe girmeyi bilhassa tecavüz harpleri yapmayı katiyetle menetmektir. 1907 tarihli ikinci Lahey Konferansında devletler, ilansız harb yapmayı kabul etmişlerdir. Bugün de

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

devletler hukukunda nazari olarak ilan etmeden harbe girmek yasaktır. Bu konferans kararlarına ittibaen hemen bütün medeni ve hukuki devletler Anayasalarına harbin ancak ilanla başlayacağına dair hükümler korlar. Sırf bu sebeple, Hükümete ilansız harbe girmeyi menetmek ve bunu da ancak Meclisin kararına bağlamak maksadiyle bizim anayasamızda da "Harb ilanı" tabiri kullanılmıştır. Binaenaleyh 26 ncı maddedeki hüküm ister ilanlı, ister ilansız olsun harbe girilmeden önce behemehal Meclis kararının alınması gerektiği mânasını taşımaktadır. Hükmün ruhu bu manayı taşımasaydı o zaman bu hükme lüzum yoktu. Çünkü Hükümetler bu takdirde istedikleri zaman tecavüz harbi yapabilirler ve Meclise müracaat etmek arzu ettikleri için bunu ilan etmeden her zaman yaparlar. Harb ilanı demek muhasamata girişilmesine karar ve tabiatıyla bunun icaplarına izin vermek demektir. Bu kadar mühim bir yetkinin milletin hakikî mümessillerine ait olması şüphe götürmez bir zarurettir. Vâkıa harb ilanı harbin başlangıcını tayin için hukukan zaruridir. Fakat harbin mevcudiyeti ilana bağlı değildir. Nitekim Paris Hukuk Fakültesi Devletler Hukuku Profesörü Le Fur *Precis de Droit international Public* adlı eserinin 549 uncu sayfasında harb ilanı zarureti ikinci Lahey Konferansından beri müspet devletler hukukunun bir kaidesini teşkil eder. Maalesef 1919'dan beri tekerrür eden birçok hâdiseler de harb ilan edilmeden başlamış veya geç ilan edilmiştir" der. Biz buna İkinci Cihan Harbinde ilan edilmeden başlamış sayısız harblerin mevcut olduğunu da ilave edebilir. Refik İnce'nin Başkanlığında yayınlanan Türk Hukuk Lûgatının 117 nci sayfasında da "Devletler Hukukuna göre hiçbir harbe önceden harb ilan edilmeden başlanamaz. Fiiliyatta devletler bazan bu kaideye riayet etmemektedir" diyor. Bundan şu neticeler çıkar ki, Anayasalar zaruri olarak harbin ancak ilanla başlayacağını kabul ederler ve ilan yetkisi kime verilmişse ancak o -ilansız dahi olsa- harbe girme kararı verebilir.

26 ncı maddenin bu ruhu taşıdığına Başbakan Yardımcısının babası ve hocası rahmetli Ahmet Ağaoğlu'nu da işhat etmek isterim. Ağaoğlu 1926 yılında Ankara Hukuk Fakültesi tarafından bastırılmış Hukuku Esasiye adlı notlarında (Harb ilanı salâhiyeti)ni incelerken "Maruz tecavüz olmadan dahi kuvvei icraiye harbi ika için bütün vesaite maliktir. Binaenaleyh kanunu esasilerindeki bu maddenin -yani 26 ncı maddenin- fiilen tatbiki gayrikabildir. Bu hususta yegâne müessir olan amil yine efkârı umumiyenin hassasiyeti, mesuliyet telakkisi ve murakabe esasıdır" diyor ki, işte bizde de maalesef böyle bir emrivâki olmuştur, ve murakabe vazifesinin bir neticesi olaraktır ki, Hükümete bu gensoru açılmıştır.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Hükümet ancak tecavüze maruz kalma halinde derhal askerî harekâta başlar ve tabiatıyla sarahat bulunmamasına rağmen derhal Meclise müracaat eder. Anayasamızın, harblere iştirak hususunda Hükümeti serbest bıraktığı, ancak şekilden ibaret bulunan ilanı ise Meclisin salâhiyetine terkettiği hangi mantıkla izah olunabilir. Harb ilanı başlıbaşına hiçbir şey ifade etmez. Ona ehemmiyet veren neticelerdir. Tarihte ilansız harbler olduğu gibi ilana rağmen vukubulmamış harbler de vardır. İkinci Cihan Harbi sonlarında, sembolik harbler ilan edildi. Fakat tek bir erimizin burnu kanamadı. Bugün Kore’de ilansız vuku bulan harbde şehitler vermekteyiz. Bu mübarek vatan uğruna veya Türk Milletinin verdiği söz için hiçbir vatandaş ölmekten kaçmaz. Fakat hükümet Meclis kararı veya bir kanun olmadıkça kendiliğinden hiçbir vatandaşın hayatı üzerinde tasarruf hakkına malik değildir.

Hükümetin ecnebi memlekete savaş maksadiyle asker gönderemiyeceği hakkındaki son hukuki delilim şudur;

Anayasanın 3 üncü maddesi “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir” 4 üncü maddesi de : “Millet adına egemenlik hakkını yalnız Büyük Millet Meclisi kullanır” der. Ecnebi memlekete harb etmek üzere askerî birlikler göndermek hâkimiyet haklarına taallûk eden bir iştir; o halde buna karar vermek yetkisi yalnız Büyük Millet Meclisine aittir. Hükümet ancak savaş dışı maksatlarla; mesela taç giyme, düğün ve cenaze merasiminde bulunma gibi dostane sebeplerle ecnebi memleketlere birlik gönderilebilir. Esasen bizde Anayasanın 5 inci maddesine göre; hem teşriî salâhiyeti, hem de icra kuvveti B. M. M. de toplanır. Onun namına icra vazifesini gören Hükümet ancak Mecliste çıkardığı kanun ve kararları tatbik edebilir. Demokrasi ile idare edilen memleketler içinde Hükümete en az salâhiyet veren Devlet Türkiye’dir.

Cumhuriyetin ilanından sonraki teşriî tarihimiz bu gibi hallerde hatta mecbur olmadıkları zamanlarda dahi hükümetlerin Meclise geldiklerini göstermekteyiz. Misal olarak İtalya’ya karşı sanksiyonların tatbiki ve Almanya ve Japonya ile siyasî ve iktisadî münasebetlerin kesilmesi kararlarını zikredebilirim.

Eski Cemiyeti Akvam Misakının 16 ncı maddesi âza devletlerden birinin taahhüdat hilâfına muharebeye müracaat etmesi halinde diğer devletlerin onunla malî ve ticari münasabetlerini kesmelerini amirdi. İtalya Habeşistan’a tecavüz edince Cemiyeti Akvam Meclisi âza devletlere müracaat etti. Ortada sarîh bir taahhüt bulunmasına rağmen o zamanki Hükümet Meclisten 2844 sayılı Kanunla salâhiyet aldıktan sonra 15.XI.1935 tarih ve 2/3503 sayılı Kararname ile İtalya’ya karşı sanksiy-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

yonları tatbik etti. Keza İkinci Cihan Harbi sonlarında Cumhuriyet Hükümeti harb ilanından evvel Almanya ve Japonya ile siyasi münasebetleri kesmek için Meclisten karar almıştır. Halbuki herkesin malumu olduğu üzere devletler arasında siyasi münasebetlere girişmek veya bunları kesmek tamamen Hükümet yetkisine dahil olan bir keyfiyettir. Demek ki, emsal hükümetlerin, değil mecbur oldukları zaman, hatta mecbur olmadıkları hallarde dahi mühim kararlar alırken Meclise başvurdıkları merkezindedir. Demokrat hükümetlere de bu yaraşır. Cumhuriyet devrinin diplomatik muvaffakiyetlerinin sırrı hükümetlerin Meclise danışmalarında ve Meclis her zaman Hükümete müzahir olmasındadır. Devlet işleri mütehakkim ve emrivakiler yaratma zihniyet ve maceraperest bir ruhla yürütülemez. Bu mübarek ülkenin bütünlüğünden ve bu aziz milletin selametinden mesul olan yegâne teşekkül T. B. M. M.'dir. Meclis bu vazife ve salâhiyetini Hükümete devredemez.

Muhterem arkadaşlar: Hükümet mensupları Türk Birliğinin harb için değil barışı korumak için Kore'ye gönderildiğini iddia ediyor. Bu kadar çürük bir mantıkla Meclisin önüne çıktıkları için cidden müteessirim. Devletler hukukunda harb, devletlerin orduları arasında en az bir tarafın iradesiyle vuku bulan silahlı çarpışmadır, diye tarif edilir.

Hükümet de, sebep ne olursa olsun, Türk Birliğini savaşaacağını bileerek Kore'ye göndermiştir. Vukubulan operasyon fiilen de hukukan da tam manasiyle bir harbdır. Hükümet kararının neticesi mevcut bir harbe iştiraki tazammun etmektedir. Harbin mevcudiyetini T. Lie de ilan etmiş ve Birleşmiş Milletler ordularından alınan esirlere harb esiri muamelesi yapmadığından dolayı Şimali Kore'yi protesto etmiştir.

Arkadaşlar Hükümet, mademki, hükümetin Anayasaya aykırı hareket ettiği iddia ediliyor, o halde neden Divanı Âliye sevki teklif olunmuyor, diyor. Onun da cevabını vereyim :

Bizim kanunlarımızda Hükümetin mesuliyeti henüz tespit edilmemiştir. Fakat hukuku esasiye ve hukuku âmmeye Hükümet için kabul edilmiş üç türlü mesuliyet vardır : Malî, cezaî, siyasi...

Malî mesuliyet bir Bakanın veya Hükümetin aldığı bir sakat kararla Devlete zarar vermesi halinde mevzuu bahis olur ki, bu meselede bunun yeri yoktur.

Cezaî mesuliyet, Hükümetin kasten kanunlara aykırı hareket ettiği hallere munhasırdır. Ben şahsan Hükümetin bir kastı olduğuna kani değilim. Aksi takdirde, sizi temin ederim ki, evvelâ kendim Hükümeti suçla itham eder ve Yüce Divana sevkını talep ederdim. Belki kararı alırken

esaslı şekilde tetkik ettirmediği hukuk müşavirlerinden mütalâa almadığı için Hükümet vazifesinde ihmal ve terahî göstermiştir. Fakat, yine kanaatime istinaden söylüyorum ki, bunu hüsnüniyetle ve dünyada ilk müspet cevabın Türkiye'den verilmiş olması gibi, belki biraz acele ve yersiz, fakat her halde iyi maksatla yapmıştır.

O halde bahis mevzuu olabilecek tek mesuliyet siyasidir ki, bunun icabı Hükümetin meclis önünde sorguya çekilmesi, hata işlememişse haklı hareketinin teslim olunması veya kusurlu ise düşürülmesidir. Bunu da ancak kıymetli reyleriniz belirtecektir.

Son olarak Başbakanın orada burada ve Diyarbakır'a çağırdığı Mardinli demoratlara önünde ve nihayet geçenler de D. P. Grubunda hakkımda sarfettiği yakışıksız kelimelere cevap vermek mecburiyetindeyim. Bunları burada söylemek istemezdim ama, Meclisteki mütecavizane konuşmaları beni buna sevkeylemektedir. Evvela burada tekrarını doğru görmediğim kelimeleri hakkımda kullanmış olmasından dolayı teessüflerimi bildiririm. Saniyen geçen gün Gupta kullandığını gazetelerden öğrendiğim "sözde bitaraf" kelimesinin de yerinde kullanılmamış olduğunu arz ederim. Ben sözde değil, hakiki bitaraf, hakikaten müstakıl ve tam demokrat bir millet vekiliyim. Ortada bir sahtelik, sözdelik vasfına lâıyk bir şey varsa o da Adnan Menderes'in demokratiğidir. Bunu efkârı âmmeye çok iyi takdir eder. Demokrasi prensiplerine aykırı hareket eden bizzat kendisidir. Hatta gensoruya mevzu olan kararın alınış şekli ve bütün hareketleri ve sözleri bunu göstermektedir. Adnan Menderes Demokrat Partinin anti-demokrat Başbakanıdır. Hükümet mensuplarını sıkıştıkları ve müdafaadan aciz kaldıkları her hâdisede muhalefeti demirperde arkasındakiler gibi konuşur diye tavsif ve itham etmelerini ahlâk kaidelerine uygun ve devlet adamlığı vasfı ile kabili telif görmemekteyim. İktidarın vaktiyle kendisine haksız olarak reva görülen bu gibi iftiralardan bundan böyle olsun sakınmasını temenni ederim.

Muhterem arkadaşlarım, bu maruzatımla Hükümetin kanunlara aykırı hareket etmiş olduğunu hukukî delilleriyle isbat etmiş olduğumu zanelemektedirim. Bundan sonraki karar sizindir. Ben vazifemi yaptım. Sizin de particilik gayretine kapılmadan, vazifenizi yapmanızı istiyorum. Dâva hâkimiyet meselesine taallûk eden bir meselenin hallidir. Hiç olmazsa istikbalde bu gibi emrivakilerin önlenmesi lâzımdır. Bu memleketin mukadderatı on yedi kişinin eline bırakılırsa keyfi kararlarla felâketlere sürüklenmemiz daima mümkündür. Fakat Türkiye B. M. Meclisinden hiçbir zaman memleket menfaatlerine aykırı kararlar çıkamaz.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Demokrat Parti Milletvekilleri arkadaşlarım; Hükümet sizlerin, yani kendi Meclis Grubunun dahi fikrini sormaya lüzum görmeden kararı almıştır. Şunu söyleyeyim ki, milletin bütün ümidi bu Meclistedir. Omuzlarımıza aldığımız vazifeleri milletin ümit ettiği şekilde yapmazsak tarih bizi lanetle yâdedecektir. Eminim ki, hepimiz milli vatanî hislerle meşbu ve vazife aşkıyle mahmulüz. Murakabe vazifemizi o şekilde yapmalıyız ki, millet ümitsizliğe düşmesin. Hükümetin bu milletin ümitlerini kırmasına müsaade etmiyelim.

SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Usul hakkında söz istiyorum.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Ben de söz istiyorum.

BAŞKAN — Şimdi Faik Ahmed Barutçu söz istedi. Bölükbaşı müsaade buyurun.

Halk Partisi Grubu namına mı söz istiyorsunuz? Eğer öyle ise buyurunuz.

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Grup namına söz istiyorum.

Fakat Bölükbaşı istiyorsa...

BAŞKAN — Bölükbaşı'ya takrir sahibi olarak söz verilecektir. Tekrar söz vereceğim. Fakat şimdi söz hakkı sizin Grubunuzundur.

SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

SITKI YIRCALI (Balıkesir) — Usul hakkında bir noktayı arzedeceğim.

İçtüzük hükümlerine ait bir az evvel Başkanlığın okuduğu madde hakikaten yerindedir. Doğrudur, ve tatbiki de geleneklerimize uygundur. Yalnız bundan evvel bilhassa Hükümet programının tenkidî münasebeyle yine yüksek heyetiniz birkaç defa burada bu şekilde yazılı beyanların 20 dakikayı geçmesine de müsaade ve müsamaha etmiştir. Bu bakımdan eğer yüksek heyetiniz tasvip ederse Gensorunun mevzuunun da ehemmiyetini gözönünde tutarak bu arkadaşımıza da bu müddetin dışında söz verilirse bu şekilde tesis edilmiş olan geleneklerimize uygun hareket edilmiş olacağı kanaatındayım.

BAŞKAN — Şimdi iki takrir var.

Okunsun.

MUAMMER ALAKANT (Zonguldak) — Müsaade buyurun ben de usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

YUNUS MUAMMER ALAKANT (Devamla) — Arkadaşlar, bundan evvel

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Halk Partisi bir gensoru verdiği zaman, Meclisiniz, "Bu devlet bir hukuk Devleti bu Meclis bir hukuk Meclisidir, binaenaleyh Tüzük sarahatine karşı hareket edemez" diye karar verdi.

Şimdi bir Meclis, sarıh ve yazılı metinlere karşı bir gün bu şekilde bir gün başka şekilde hareket ederse, kendi temayüllerine göre hareket ediyor demektir. Biz Kemal Türkoğlu'nun konuşmasından, deliller ileri sürmesinden ıhtiraz eden insanlar değiliz. Ondan daha kuvvetlileri bu Mecliste mevcuttur. İstedikleri kadar konuşmuşlardır. Ancak herkesin hakkı kelâmına ve hukukuna hürmet edilmiştir, ancak dün, biz, hukuk devletiyiz diye ve en küçük "souplesse" göstermeksizin kanun ve nizamları muhafaza etmek kararında bulunan bir Meclis, içtüzüğün bu sarahati hilâfına harekette bulunursa tearuza düşer. Makamı Riyaset içtüzük hükümlerini tatbik etmekle mükelleftir. Bu meselelerde her hangi bir hissiyat karşısında, işin Meclisin reyine arzedilmesinde sayın Başkandan metanet göstermesini ve reye koymasını rica ediyorum. *(Alkışlar)*

BAŞKAN — Riyaset Divanı vazifesini yapmıştır.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Tüzük böyle emrediyor.

BAŞKAN — Bir hakikati zapta geçsin ve umumi efkâra karşı açıklansın diye arzetmeye mecburum.

Nizamnamenin 85 inci maddesi : "Görüşülen meseleler için yana, veya karşı yahut üzerine, nöbetleşe söz söylenilmek kararlaştır." diyor. Başkanlık, söz alanların adlarını sırasıyle Kamutaya sundu. Komisyon veya bir parti grubu adına söz istenilirse o komisyon veya grupların başkan veya sözcüleri sıraya bağlı değildir. Şimdi Osman Bölükbaşı arkadaşımız gensoru sahibi olarak Nizamnamenin sarıh hükmüne uygun bir şekilde söz hakkını kullandı. Tabii Osman Bölükbaşı'nın Millet Partisinin bir mensubu olduğunu heyeti umumiyeniz bilmektedir. Fakat Osman Bölükbaşı'nın bu metnini okuduğum maddeye göre, sıraya tâbi olmaksızın söz alabilmesi hakkı ancak bir grubun mümessili olmasına bağlıdır. *(O da "Bölükbaşı" sesleri) (Gülüşmeler).* Şimdi müsaade buyurun kendisi yalnız başına Millet Partisi olarak aramızda bulunmaktadır. Onun grubu var mıdır yok mudur? Bunu elbette sizler takdir buyurursunuz.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi adına söz istiyen Grup Başkanvekilllerinden Faik Ahmed Barutçu arkadaşımız söz haklarını kendilerine verdiler. *(Sağdan söz sırasını sesleri)* Evet söz sırasını kendilerine terkettileri için şimdi Bölükbaşı konuşacaklardır. Buyurun!

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar, mademki, Sayın Başkanımız böyle bir tavzihte bulunmak lüzumunu hissetmişler-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

dir, kendilerinin Başkan bulunduğu bir Mecliste Millet Partisinin bir mümessili, bir sözcüsü olarak Hükümet programını tenkid ettim. O zaman benden evvel söz almış birçok arkadaşlar olduğu halde, Halk Partisinden evvel söz bana verilmiştir. Binaenaleyh vaktiyle yapmış oldukları hareketi tashih etmeye kalkışıyorlarsa bunu da tashih etmeleri lâzımdır. Bir.

İkincisi; ben Millet Partisinin fikirlerini temsil eden adamım. Grup de-yince bunun beş kişi veya daha fazla kişi anlaşılır diye bir hüküm mevcut değildir. Binaenaleyh bu şekildeki... *(Esasa girin sesleri, soldan)* Ama Başkanınızın sözünü kuzu gibi dinliyorsunuz. *(Gürültüler, kuzu gibi diyemezsin, esas hakkında konuş sesleri)* Benim mukabil cevabımı da böyle karşılıyorsunuz ve esasa diyorsunuz. *(Kuzu gibi diyemezsin, sözünü geri al sesleri, soldan)*

BAŞKAN — Devam ediniz.

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) — Kuzu ne demek?

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Benim hürriyetimi ne Abdullah Gedikoğlu ne de bu Reis tahdit edemez, kanunlar tahdit edebilir.

(Soldan, kuzu gibi diyemezsin, sesleri)

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Kuzu gibi dinliyorsunuz, ben vâkıayı söylüyorum. *(Soldan, kuzu sensin sesleri)* Sizler kuzu gibi dinliyorsunuz o partinin mensubu olarak. *(Soldan, seni de dinliyoruz sesleri)* Ama dinlemiyorsunuz, duymuyorsunuz söylenen sözleri. Ben hakikati söylediğime kanım siz ne hüküm verirsiniz veriniz. *(Soldan, sözlerini geri alsın, kimse kuzu değildir, sesleri)* Sükûnetle dinlediğinizi söylemek istiyorum kuzu gibi demekle. İsterseniz kurt olunuz. Ben hakikati söylediğime kanım.

BİR MİLLETVEKİLİ — Biz zamanında kurt, zamanında kuzu olmasını biliriz. *(Sözünüzü geri alın sesleri, gürültüler)*

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Müsaade buyurun, kuzu demek, kurdun aksi demek değildir. Reisinizin sözünü sükûnetle dinliyorsunuz, fakat benim sözümü dinlemiyorsunuz. *(Ha böyle söyle, buna âmenna sesleri)* *(Gürültüler)*

Müsaade buyurun Beyler, sükûnetle dinliyorsunuz, kuzu gibi dinliyorsunuz. *(Kuzu diyemezsiniz sesleri gürültüler)* Demir perde ile beni mukayese eden adamın sözü size niçin dokunmuyor. *(Gürültüler)* Haysiyet yalnız sizde değil, hepimizde var...

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) — Nezaketen adam denmez... *(Gürültüler)* *(Yalan söylüyorsun sesleri)* Siz yalan söylüyorsunuz, bizi komünistlerle mukayese edene ben adam derim. Beni burada konuşturmak istemiyorsunuz. *(Şiddetli gürültüler...)*

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Yalan, yalan söylüyorsun.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Senin ne olduğunu âlem bilir. Mükerrerem Bey.

BAŞKAN — Rica ederim... (Gürültüler) Müsaade buyurun.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Seviyesiz bir konuşma.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Ah sende seviye olsa idi söylesen keşki...

BAŞKAN — Müsaade buyurun. Eğer gürültü devam ederse birkaç ricadan sonra Meclisi kapamaya mecbur olacağım. Müsaade buyurun devam etsin. (Soldan gürültüler)

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Muhterem efendiler, biraz evvel burada yaptığımız konuşmada Hükümete sarıh bir sual sorduk. Fakat Başbakan sualimize cevap vermediler. Kore'ye asker gönderme kararı alınırken bizim emniyetimiz temin edilmeden alınmıştır dedik. Birleşmiş Milletler Anayasasına iltihak etmekle Birleşmiş Milletler Teşkilâtından elbette birtakım faydalar umduk, onu herkes biliyor. Fakat Birleşmiş Milletler Anayasası, iltihak ettikleri halde bunun yanında emniyet tedbirleri düşünmüş ve bunu elde etmiş milletler de vardır.

Hükümet bu kararı alırken bunun için ne düşünmüş diye bir sual sormuştum, buna cevap vermediler. (Soldan, verdiler sesleri, iyi dinlememişsin sesleri)

Vermediler. Yalnız Birleşmiş Milletler andlaşmasına iltihak etmek bir milletin emniyetini temin etmiş olsaydı Kore'de bugün bu duruma düşülmezdi. (Soldan, bu durum dediğin nedir sesleri, gürültüler) Müsaade buyurun da dinleyiniz.

Arkadaşlar, Kore'deki hâdiseleri tahrik eden kuvvet nedir? Bunu hepiniz takdir edersiniz. Bir Amerika kuvvet göndermiştir? Onun dışında gönderilen kuvvetlerin mecmuu on dört bin kişiden ibarettir. Dünya sulhü ve güvenliği bu 14 000 kişi ile milletlerin korunamayacağı bir hakikattir. Binaenaleyh kuvvetimizin kâfi gelmediğinden bahsedip durmaktadır. Demek ki hakikaten dünya güvenliğini Birleşmiş Milletler Andlaşması fiilen teminat altına almak imkânına bugün sahip değildir. (Affedersin sesleri nereden çıkardın sesleri) Dinlerseniz sabırla, anlarsınız. (Devam devam sesleri)

Bu mevzudaki endişelerimiz belki vehleten yersiz görülebilir. Biz bu mevzudaki endişemizi Başbakanın beyanatına intikal ettireceğiz.

Arkadaşlar; Başbakan Adnan Menderes 7 Ağustos 1950 tarihinde Zafer Gazetesinde intişar eden bir beyanatta bulunmuştur.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Aynen okuyorum o beyanattan bir kısmını.

Kendisine sorulan suallerin ikincisine, Atlantik Paktına alınmamız hususunda vaktiyle yapılmış olan müracaatların neticelenmemiş olmasını nasıl mütalâa edersiniz.

Adnan Menderes şu cevabı veriyor, cevap :

— Şayet böyle bir müracaat yapılmamış olsaydı, vaziyet şimdiki kadar ciddi olmazdı.

Demek ki, vaktiyle Halk Partisinin bu mevzuda ıstımzaç yolu ile yapmış olduğu bir müracaatın müspet bir netice vermemiş olması bu günkü Başbakanın görüşüne göre vaziyeti ciddileştirmiştir. Binaenaleyh Türkiye 26 Temmuz tarihinde bu kararı veren Türkiye'nin Başbakanı 7 Ağustos tarihinde müracaatımızda müspet bir netice elde edilmemesinin vaziyeti ciddileştirdiğini söylemektedir. Madem ki ortada bir ciddi vaziyet vardır, o halde bu ciddi vaziyetlerin icabettirdiği emniyet tedbirleri, hangi teminat alınmıştır diye sormak bir milletvekilinin hakkı değil midir?

Bu sözleri söyleyen Başbakan, Türkiye'nin Atlantik Misakına alınmasını da temenni ediyor. Zafer Gazetesine dikkat edilirse; Atlantik Paktına iştirak için müracaat ediliyor, 3 Ağustos; 26 Temmuzda karar veren bir Hükümet 3 Ağustos belki de daha evvel bu yolda bir teşebbüse geçmek lüzumunu hissediyor. Demek ki Kore'ye asker gönderme kararını verirken mücerret Birleşmiş Milletler idealine bağlı kalmak gibi bir saikle hareket ediyor ve aynı zamanda milleti için de birtakım siyasî menfaatler düşünüyor, *(Soldan tabii sesleri)*, *(Gürültüler)*.

Müsaade buyurun.

Arkadaşlar; müracaatta bulunmak birşey değildir. Bunu neticelendirmek asıl ehemmiyetli olan cihettir. Halk Partisinin vaktiyle netice alamadığı bu müracaatı yapmış olmasının vaziyeti ciddileştirdiğini ifade eden bir Başbakan açıktan açığa bir müracaatın menfi bir cevapla karşılaşması halinde vaziyetin ne kadar ciddileşeceğini derpiş ederek ona göre Kore'ye birlik göndermeden evvel alâkadarlarla görüşmek mecburiyetinde idi. Yalnız Kore'de Cenubi Kore Devleti mi komünist tecavüzüne mâruz bulunuyor? Bugün dünya sulhünü hangi kuvvetin tehdit ettiğini herkes biliyor. Dünya bu tehlikeye mâruzdur. Musluk açılmış, oda su ile dolmuş elimizde bir sünger kurutmaya çalışıyoruz. Niçin membaa karşı bir tedbir düşünülüyor? Gayet tabii tehlikeye yalnız Kore mâruz değildir, Türkiye de maruzdur. Kars'tan Trakya'ya kadar bütün Türkiye de aynı tehlikeye mâruzdur. Biz bu kuvveti gönderirken herhangi bir tecavüze mâruz kaldığımız takdirde karşımızda bulunanlardan nasıl bir yardım

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

göreceğimizi elbette düşünmek mecburiyetinde idik. Nitekim hükümetin yapmış olduğu şu teşebbüs böyle bir düşünce ile hareket ettiğinin bir delilidir. Ama, Hükümet müspet bir netice hâsıl edeceğine kani olmadan açıktan açığa bir müracaatta bulunulup da reddedilmek gibi bir vaziyetle karşılaşılmaktan uzak kalmalı idi, böyle icabederdi. İşte asıl bizim tebarüz ettirmek istediğimiz nokta budur. Emniyetimizin temin edilmeyişinden bahsetmenizin sebep ve hikmeti budur. *(Buğday mı gönderelim sesleri)* Milletvekillerine sual tevcih edilmediğini, nizamname hâkimiyetinden biraz evvel bu kürsüden bahsedildiğine göre, arkadaşların hatırlamaları lâzımdır. *(Devam sesleri)* Hayır, cevap vermek mecburiyetinin olmadığından bahsediyorum.

15 Temmuz tarihinde bir telgraf geliyor. Bunun bir de geçmişi vardır. bu telgraf da Haziranın 30 unda Mecliste okunmuştur. 26 Temmuz tarihine kadar bizim Hükümet bekliyor. Acaba bu 11 günlük müddet zarfında ne gibi şeyleri emniyetimiz bakımından teemmül etmiştir?. Bunu öğrenmek istiyorum.

BİR SES — Gensoru mevzuunda bulunduğu için.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Aynı mevzu ile alâkalıdır. Sizde de dinlememek hastalığı var beyler... Halk Partisi zamanında yapılan bir talep reddedildiği için şimdi vaziyetin ciddileştiğini söylüyor Adnan Menderes. Nasıl açık bir talebe gitmiştir, hangi teminatı alarak bu talebe gitmiştir, gitmiştir de netice mi almıştır? Hayır arkadaşlar. Halk Partisinin talebi reddedildiği için hem mütecavizin cesareti artmış hem de Devletin haysiyetine zarar gelmiş olduğu kanaatindeyim *(Soldan, "asla, halt etmişsin, sözünü geri al" sesleri)* Ben bu kanaatleyim.

BİR MİLLETVEKİLİ — Sözünü geri al...

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Sen geri almazsan ben hiç almam. Ben millete hitap ediyorum, kanaatimi söylüyorum, iştirak etmeyen varsa gelip burada söylesin.

KEMAL ÖZÇOBAN (Afyon Karahisar) — Kanaatini söylemek başka, tecavüz etmek başka.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Tecavüz etmedim, bundan bu netice çıkmıştır dedim.

Eğer biz Atlantik Paktına alınmış olsaydık, değil beş bin, on bin, 50 bin kişi göndermeye taraftar olurduk. *(Soldan, allah allah sesleri)* Müsaadenizle, müsaadenizle..

MURAT ALİ ÜLGİN (Konya) — Anlaşıldı mesele...

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Paşa hazretlerinin sözlerini anlamadım, birşey söylediler işitilmedi...

ALİ FUAD CEBESÖY (Eskişehir) — Atlantik'e girilse de 50 bini göndermiyelim, bize kalsın dedim...

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Kore'ye asker gönderen milletlerin kimler olduğuna dikkat edelim, bir çoğu Atlantik Paketi ile teminat altına alınmış devletlerdir. Onun dışında kahraman yok... Türkiye'nin emniyeti temin edilmedikçe asker gönderilmesine prensip olarak taraftar değilim arkadaşlar... (*Bravo sesleri, "işte mesele anlaşıldı, demek bu imiş" sesleri*) ("Baklayı ağzından çıkardı" sesleri) Gayet tabii dilimizin altında bakla saklamak için gelmedik, kanaatimiz ne ise onu söyleyeceğiz.

NECDET YILMAZ (Bursa) — Siz mi bu kanaattesiniz?. Partin mi bu kanaatte, bunu izah edin...

BAŞKAN — Arkadaşlar hatip konuşurken bu şekilde devam edersek maksat tamamıyla anlaşılmaz. (*Tahrîk ediyor sesleri*) Konuşsun dinliyen arkadaşlar kendi kanaatlerine uymadığı takdirde elbet cevaplamasını bilirler... Müsaade buyurun devam etsin...

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Başbakanın burada okuduğu bir telgraftan da bahsedeceğim. ben daha evvelki konuşmamda bir tavsiyeden bahsetmiştim. Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri çektiği telgraf bir tavsiyede bulunmaktadır. (*Soldan. "tavsiye değil" sesleri*) Sabrediniz; Sayın Başbakanın şimdi bizzat (lâtakrebüssalâte) vaziyetine düştüğünü görecektir. Başbakan bir telgraf okudu, fakat ikinci telgraftan bahsetmedi. Şimdi ikinci telgrafı da ben okuyayım.

"Açık tel. Dışişleri Bakanlığı - Ankara Güvenlik Konseyinin 474 üncü toplantısında ittihaz ettiği kararı bildirmekle şeref duyarım. Emniyet Konseyi Şimali Kore kuvvetlerinin Cenubi Kore Cumhuriyetine silahlı tarruzlarının sulhe karşı bir tecavüz teşkil ettiğine ve muhasamatın derhal durdurulmasına karar verdikten, silahlı kuvvetlerini 38 inci arz dairelerinin şimaline çekilmesi Şimal Kore makamlarından istendikten Birleşmiş Milletler Kore Komisyonunun raporundan ve Şimal Korelilerin muhasamata nihayet vermedikleri ve kuvvetlerini 38 inci arz dairesinin şimaline çekilmedikleri anlaşıldıktan ve sulh ve emniyetin tesisi zımnında gereken yardımın ve icabeden yardımlarını talebeden Kore Cumhuriyetinin talebini nazara alındıktan sonra silahlı tecavüzün püskürtülmesi ve bu bölgede devletlerarası sulh ve emniyeti tekrar tesis etmek için Birleşmiş Milletler teşkilâtına âza olan devletlerin Kore Cumhuriyetine gereken yardımı sağlamalarını tavsiye eder." (*Gürültüler*)

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Müsaade buyurun, silahlı kuvvetler göndermek gibi bir mecburiyet olsaydı elbette bu tavsiye sözü ile iktifa etmezler, "taahhütlerinizi yerine getiriniz" derlerdi.

Biz Hükümete dedik ki, 42 nci madde hiçbir devlete silahlı kuvvetler göndermek gibi herhangi bir vacibe yüklememektedir. Sadece Güvenlik Konseyinin gayriaskeri tedbirlerle sulhün tesis edilmesine imkân olmadığına kanaat getirdikten sonra vereceği bir karar olduğunu söyledik, kullanılacak kuvvetin membainin bu madde olmadığını söyledim. Bunun 43 üncü madde olduğunu, 43 üncü madde dışında silahlı kuvvetler istemek hakkına sahip olmadığını, 44 üncü ve 106 ncı madde ile izah ettik, onların ifadelerine istinat ettik. Hükümet bunların hiçbirine cevap vermemiştir.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Hepsini cevaplandırdı.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Devamla) — Kehanette bulunmayınız. Ben anlaşılabilecek şeyleri anlarım. Binaenaleyh Hükümetten bu sorduğumuz sarıh suallere cevap vermesini istiyoruz. Bu kürsüden her hakikat ortaya konacak, mesuliyetler tebarüz ettirilecekse Hükümet cevap vermeden kaçınamaz ve mukabil cevaplarımızı da Hükümet dinlemeden Yüksek Heyetiniz içtinap edemez arkadaşlar. (Soldan gürültüler.)

Arkadaşlar, görüyorum ki, târizkâr sözler söyleniyor. Bunu söyleyenlere şunu söyleyeceğiz. En az kendileri kadar vatanperverim, verilmiş bir kararın tazyığı altında da konuşmuyorum. (Soldan gürültüler.)

BAŞKAN — Söz Hükümet namına Dışişleri Bakanı Profesör Fuad Köprülü'nündür.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (İstanbul) — (Soldan, alkışlar).

Muhterem arkadaşlar;görüyorsunuz ki bu sual ve tenkit yağmuru demiyeyim, dolusu altında şaşırılmamak oldukça müşkül.

Takrir sahibi olan iki arkadaş arka arkaya en şiddetli hücumlarda bulundular, İlk arkadaş, mütemadiyen tarih muvacehesinde konuştuğundan bahsetti ve bu suretle kendisinin tarihe mal olmuş bir şahsiyet olduğunu da söyledi. Böyle bir şahsiyete cevap verebilmekle bahtiyar olacağım.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Hâdise tarihidir.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Herkes kendi zanınınca tarihî şahsiyet olabilir. (Gülüşmeler). Bu, anlayış ve telâkkiye bağlı bir meseledir. Yalnız arkadaşımız, dikkat ettiniz, burada uzun bir şeyler yazmış, okudu; noktaî nazarlarını, fikirlerini anlattı. Bunların bir kısmı-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

nı benden evvel Başbakan cevaplandırmıştı. Arkadaşımız evvelden hazırlamayıp da burada söylenen mütalâalar üzerine söz söylemiş olsa idi, hazırladığı şeyin cevapları verilmiş olanlarını çizer, iş daha kolay olurdu. Bu, bir nevi hâsılı tahsil oldu. Ne tarafta muhalif, ne tarafta muvafık olduğu anlaşılamadı. (*Gülüşmeler*).

42 nci maddeden uzun uzun bahsetti, bundan sonra tekrar takrire imza koymuş olan ikinci arkadaş da aşağı yukarı 42 nci madde hakkında aynı şeyleri tekrarladi. Halbuki her iki arkadaş da evvelden hazırlayıp, yazıp veya kafalarına yerleştirdikleri bu hazır cevapları burada Başbakanın beyanatını dinledikten sonra vermeye kalksalar bunları tekrar etmeye hiç lüzum kalmıyacaktı.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — O sizin kehanetiniz...

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Onun nasıl olduğu, paktı okuyanlar için malûm. Kendi de aynı şeyi söyledi. Başbakan da aynı şeyi söyledi. Paktın 7 nci bölümünün 39 uncu maddesinde bahsedilen hükümlerin, ki 41 ve 42 nci maddelere de şâmil, prosedürü, yani tatbik usulü 43 üncü maddede mevcuttur. Bunu Başbakan gibi siz de söylediniz.

O halde bunu itiraz olarak söylemeye ve bunun cevabını vermeye kalkışmaya hiç lüzum yoktur.

43 üncü maddeye gelince, Çarşamba günü başka bir konunun müzakeresi esnasında C. H. Partisinin himmetiyle mevzu birden bire teca-vüz edildi ve bu Gensoru mevzuuna geçilmişti. O gün bu maddeden uzun uzadıya bahsettik. Bendeniz de Başbakan da söyledik; 43 üncü maddenin izahını yaptık.

Öyle görünüyor ki arkadaşlar, insan herhangi birşeyi mutlak tenkit etmek, mutlak ileri sürdüğü bir fikri değiştirmemek ve herçibadabat müdafaa etmek isterse, onu ikna etmeye imkân yoktur.

Hukuki meseleler, rüyet zaviyesine, anlayışa göre değişir, türlü tefsirlere tâbi olur. Bu itibarla her ne sebeple olursa olsun bir meseleyi filan şekilde anlamakta ısrar eden bir insanı başka bir noktai nazara inandırmak, ve fikrinin mantıki olmadığına ikna etmek imkânsızdır. Biliyorsunuz böyle skolâstik meseleler asırlarca bir ihtilaf olarak devam etmiş ve bir taraf diğer tarafa bunu anlatamamıştır. Onun için meseleyi açık olarak, geniş olarak umumi anlayışımıza göre, hukuki anlayışımıza göre ortaya koyarsak ona göre muayyen bir neticeye varmak imkânı hâsıl olabilir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Türkoğlu arkadaşımız nazariyat itibariyle, insani düşüncelerden, pakdan, esaslarından ve yardıma tamamıyla taraftar olduklarından bahsettiler. Yalnız mütemadiyen harb, harb kelimesini tekrar ettiler, Kendileri hukukçu oldukları için, demin Başbakanın da izah ettikleri gibi, bu kelimenin mâna ve mahiyetini, netayicini çok iyi bilirler. onun için ben kendilerine daha fazla cevap vermek lüzumunu duymuyorum.

Sonra 43 üncü madde dışında bir mükellefiyet mevzuubahis olamaz dediler. 42 nci maddede bir mükellefiyet mevzuubahis değildir. bu madde Güvenlik Konseyinin takip edeceği hattı hareketi, salâhiyetini ve yapacağı işleri ifade etmektedir. 43 üncü madde ise tatbik usulünün izahını yapmaktadır. 47 nci madde komutanlık ve genel kurmayların teşekülünü ve 43 üncü madde de "Şart"ı imzalayan devletlerin Güvenlik Konseyi ile yapacakları askerî anlaşmalar hakkındaki ahkâmı havidir. Bu andlaşmalar Millet Meclislerinden geçtikten sonra muteber olacak. Doğru, bunlar Güvenlik Konseyinin yani Birleşmiş Milletlerin eski Cemiyeti Akvam mevkiine düşmemesi, kararlarını fiilî olarak tatbik ettirebilmesi için muhtaç olduğu zabıta kuvvetini temin edecek maddelerdir. Halbuki bu olamamış. Bu olamadığına göre hiçbir vecibemiz, hiçbir mükellefiyetimiz yoktur diyorlar. Halbuki böyle değildir. Bunun niçin olmadığı malûm. Veto münasebetiyle mümkün olmadı. Bu olmadığına göre ne olacak? Demin Başbakanın da izah ettiği gibi Birleşmiş Milletler Teşkilâtı, eski Cemiyeti Akvam'dan daha âciz bir heyet halinde mi kalsın? İşte bu vaziyette kalmaması için, pakt yapılırken 106 nci maddeyi bir ihtiyat tedbir olarak koymuşlar. Ama yine aynı obstruction meselesi ortaya çıkıyor. Kore'ye yardım kararı alındığı zaman vetosunu koyacak Devlet Güvenlik Konseyinden çekilmiş bulunduğu için, bu karar alınabilmiştir, yoksa alınmasına imkân olmayacaktı.

Yıllardan beri, ta Atatürk zamanından beri müşterek emniyet tedbirlerini terviç ettiğimiz için, daha Cemiyeti Akvam zamanından beri müşterek emniyet tedbirlerini dış siyasetimizde başlıca esas tutmuşuzdur. (Soldan alkışlar) Ondan ayrılamayız. İşte Kore meselesinde şartı anlamamız ve şartı tatbik edişimiz doğrudan doğruya bu prensipten doğmaktadır. Yani demin bize sordukları, memleketin emniyetini nasıl temin edeceğiz, sualine karşı cevabımız : Memleketin emniyetini, müşterek teminatı ve kuvvetleri artırmak suretiyle sağlayacağız. Yoksa onu yani müşterek emniyet sistemini yıkmak suretiyle değil, arkadaşlar. (Soldan, alkışlar).

Diyorlar ki, evet biz bu prensiplere taraftarız. Bereket versin sonunda kendisi taktirini imza etmiş olan arkadaşının fikrine muhalif olarak Kore'ye asker gönderilmesinin aleyhinde bulunduğunu söyledi. Haklı

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

olabilir. Biz kimsenin içtihadına karışanlardan değiliz. Her fikir bizce muhteremdir. Yeter ki, hüsnüniyetle ve bir maksadı mahsus takip edilmeden ileri sürülmüş olsun.

Kendisine Bolşeviklik isnat etmişiz. Nereden çıkarıyorlar bunu, dünyada hiç kimsenin başkasına böyle bir isnatta bulunmaya, elinde % 100 delil olmadıkça, hakkı yoktur. Ben dedim ki, Birleşmiş Milletler Paktının 43 üncü maddesini anlayışımız 53 devletle beraberdir. Biz bunu şart hükümlerine uygun görüyoruz. Ama Rusya bunu şart hükümlerine uygun görmemektedir.

ATIF TOPALOĞLU (Ordu) — Önce öyle konuşmadınız.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Siz de çıkıp burada konuşabilirsiniz. Lütfen sabır buyurunuz, sözümü karıştırmayınız. Bir hakikati söylüyorum. Bundan dolayı, kendi içtihatları, mesela Rusya'nın bu meselede takip ettiği içtihat ile mutabık olursa Bolşevik mi olması icabeder neden üstüne alıyor?

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Münasebetsiz mukayeseye ne lüzum var?

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Tarihi şahıslarla kürsüde umumi konuşulabilir; fakat hususi konuşma biraz müşküldür.

Sonra Kemal Türkoğlu, yine bir şey söyledi. Trigvy Lie, Birleşmiş Milletler emrine kuvvet veriniz dememiş, doğruca "yardım" demiş. Evet ilk teşebbüsler yapıldıktan sonra, Güvenlik Konseyi 39 uncu maddede temmül edilen hareketin idaresini Amerika'ya verdi. Yardım etmek isteyenlerin Birleşik Amerika ile müzakereye girişmelerini istedi.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Türkiye girişti mi?

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Türkiye tabii girişti. Arkadaşlar, biz emniyetimizi şunda gördük :

Türk Milletinin karakterinde, ahlâka riayet ve itaat eden vasfında gördük. O gün burada Meclisinizde, huzurunuzda söylediğim sözler buradadır. Kendilerine hatırlatacağım. O zaman muhterem Meclisin temayülü meydana çıkacaktır.

Biz müşterek emniyetin kuvvetlenmesiyle kendi emniyetimizi temin etmiş oluyoruz. Bu zayıfladığı takdirde coğrafi ve stratejik durumumuz tehlikeli bir hal alabilir. Biz Uruguvay, Paraguvay mevkiinde değiliz.

Biz imza ettiğimiz, Birleşmiş Milletler Paktının vecibelerine sadık kalacağız diye daima, yıllardan beri söylüyoruz, herkes, her millet bunu söylediği halde, inanmak ve tatbik etmek yine başkadır. Fakat arkasın-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

dan hukukî birtakım şu ve bu şeylerle kaçamak aramak doğru değildir. Biz buna samimiyetle inanmış olduğumuz ve müşterek emniyetin ve memleketimizin emniyetinin korunmasını Birleşmiş Milletlerin kuvvetinin muhafazasında gördüğümüz için fiilî yardım kararını aldık.

Ben bugün yardım etmezsem; yarın yardıma muhtaç olduğum zaman Birleşmiş Milletlerden ne şekilde yardım istemeye yüzüm olur? (*Bravo sesleri*)

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Bunu temin ettiniz mi?

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Arkadaşlar, ben, geçen sefer de söyledim, muhalefet partisine mensup bazı arkadaşların sözlerine karşı açık olarak dedim ki, fikirlerinizi sarîh söyleyiniz. Kore'ye asker göndermenin bir defa esas itibarıyla mı aleyhindeyiz? (Soldan aleyhinde sesleri)

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Asla.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Kendilerine onun için sordum. Nitekim bakınız, Bölükbaşı arkadaşımız, taktirinden başka türlü söyleyerek, şimdi bir hiddet buhranı neticesinde doğrudan doğruya açıkladı, çok teşekkür ederim. (*Soldan gülüşmeler*).

Kemal Bey arkadaşım bir takım devletlerin kimisi kahve göndermiş, kimisi dua göndermiş dediler. Malûm, Yani bunu okumakla bizim aldığımız kararı tezlil etmek mi istiyorlar?

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Hayır. Asla.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — 13 Devletin kuvvet gönderdiğini söyledim. Ona cevap verdim. Ben 53 Devletin gönderdiğini söylemedim. Geçen sefer 13 Devletin iştirakini söyledim. 53 Devletin Birleşmiş Milletlerin mevcut şartını nasıl anladıklarını, 43 üncü maddeyi Rusya ve peyklerinin zıddına olarak nasıl anladıklarını izah ettim. Lütfen çok rica ederim sözlerimi yanlış zabtetmek suretiyle tenkid etmeyiniz. Çünkü bu sözlerim tarihi mevcudiyet kazanıyor, onun için mahfuz kalayım tarihinde. (*Gülüşmeler*).

Sonra yine demin söylerken, "Charte" kelimesi - Birleşmiş Milletler Charte'ı - bizim daima kullandığımız şart kelimesi gibidir, o şekilde belki yanlış yazıldığı için oraya gider.

Sonra "recommandation" kelimesine de dikkatlerini çekerim. Ondan sonra diplomasi ananelerine aykırı hareket ettiğimizden bahsettiler. Eğer böyle bir yanlışlık olsaydı, derhal irşatlarından istifade eder, tashih ederdik. Amma, böyle bir yanlışlık yoktur.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Şimdi gelelim Bölükbaşı arkadaşımızın mütalâalarına. Kendilerinin bahsettikleri hukuki mütalâaların cevabı esasen çok evvelden verilmiştir. Onun için hukuki bakımdan tenkide değmez.

Şimdi sordukları diğer şeyler : Devletin emniyeti, Atlantik Pakti.

Efendiler, Devletin emniyeti meselesi gayet tabii olarak her Hükümetin düşüneceği bir meseledir. Ve biz bu emniyeti iptida kendi kuvvetimizin yerinde olmasında ve memleketin, milletin daimi hürriyet ve istiklâl ruhunu muhafaza ederek bozguncu propagandaları ve bozguncu telkinleri nefretle karşılaşmasında bulanlardanız. (*Bravo sesleri*) Bir milletin emniyeti, hatta iç bünyesinde ve iç kuvvetle temin edilir. Dışardan ne kadar desteklenirse desteklensin, içini kurt yiyen, hastalıklı bünyeler vardır. O kurtlar bozgunculuk propagandalarıdır. Bu millet o bozgunculuk propagandalarına gelmiyecektir. Bunu herkesin bilmesi lâzımdır. Hiçbir zaman bu memleketi bu bozguncu, bu kemirici kurtlara yedirmeyeceğiz. (*Bravo sesleri ve alkışlar*) Yoksa Dünyanın en nazık bir devrinde herkesin gözü, hatta dostun kadar düşmanların da gözü bu memleket üzerinde toplanmışken bu memleketin kararlarını ve bu memleketin iradesini, azmini, Kore'ye asker gönderme azmi dolayısıyla bu milletin gösterdiği şahamet, oraya giden fedakâr askerlerimizin kahramanlıklarını bütün Dünya takdirle karşılar, bunu bir tenkid ve bozgunculuk vesilesi yapanlar...

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Bozguncu kim, bozguncu kim? (*Gürültüler*)

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Ne demek istiyorsunuz?

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — (*Ayağa kalkarak*) Bozguncu kim, kime söylüyorsunuz... (*Otur, otur, sesleri, gürültüler*)

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Çıkar burada söylersiniz, yahut dışarıya çıkarsınız. Devletin haysiyeti, bir milletin haysiyetiyle kaimdir. Türk Milletinin bu son hâdisede gösterdiği kahramanlık, şahamet, yalnız gidenleri değil, memleket içinde kalan bütün vatandaşların bu işte gösterdikleri tasvip, Bölükbaşı ve Türkoğlu arkadaşlarımın takrirlerinde yazdıkları gibi şüphe, tereddüt ifade etmiyor, bilâkis bütün millet bunu alkışlamış, bozguncu propagandalara rağmen asla bunlara kapılmamıştır. (*Soldan bravo sesleri*) Türk Milleti hakkında dünyanın gösterdiği takdir, mânevi bir kuvvettir. Şimdiye kadar yıllarca yapılan bu nevi sinsi propaganda "Sulh, ne olursa olsun sulh"... Hayır arkadaşlar, Türk Milleti dünyanın en sulhsever milletidir; fakat bu sulhseverliği, şerefini, haysiyetini, istiklâlini vermek pahasına kabul etmez... (*Alkışlar*)

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Atlantik Paktına gelince - Hükümet son zamanlarda, bundan evvelki hükümetlerin Akdeniz, müdafaasına iştirak için yaptığı teşebbüsler muvaffakiyetsizlikle neticelenmesine rağmen - ki, siyasî teşebbüsler her zaman yüzde 100 netice vermez, biliyorsunuz mesut bir neticeye varmıştır. Bundan dolayı övünmek değil, herkesin memnun olması icabeder. Bu meseleler milletin memleketin muvaffakiyetidir. Şunun bunun muvaffakiyeti diye dar mânada alıp bunu bozmaya baltalamaya kalkmamalıdır. Güvenlik Konseyine intihap edilebilmek için o kadar çalıştık, muvaffak olamamıştık. Bu sefer Türkiye Güvenlik Konseyine çok büyük bir ekseriyetle girdi.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Atatürk zamanında davet edilerek girdik.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Ondan sonra, biliyorsunuz, muhacirler meselesi vardır. Bulgaristan 250 bin muhaciri gönderecekti, şöyle olacaktı, böyle olacaktı. Bu hususta maalesef gazetelerde ve ajanslarda memleketin menfaatine aykırı neşriyat ve tenkidler yapıldı. Bundan dolayı efendim yanlış hareket ettiler, memleketin başına belâ çıkardılar denildi. Bunun ilerisinde de neler yapıldığını bizzat Halk Partisi erkânı çok iyi bilirler. Meselenin ne şekilde muvaffakiyetle halledildiği hepinizin malûmudur.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Hangi muvaffakiyet? Sızı bu yolda mağlup addediyoruz. *(Soldan gürültüler)*

NAŞİT FIRAT (Ordu) — Hangi muvaffakiyet. *(Soldan gürültüler)*

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Naşit bey arkadaşımız bunu bilmez ama kendi şeflerine sordukları zaman bunun mahiyetini kendilerine izah ederler. *(Bravo sesleri, alkışlar, soldan)*

NAŞİT FIRAT (Samsun) — Hükûmetsiniz, izah edeceksiniz.

DIŞİŞLERİ BAKANI FUAD KÖPRÜLÜ (Devamla) — Arkadaşlar, bizim hattı hareketimiz açıktır. Biz iki yüzlü, yalancı, kavli fiiline uymayan bir siyaset takip edemeyiz. Biz bu milletin emniyetini, imzalarımıza sadık, dürüst, namuskâr ve yer yüzünde sulh siyasetinin müşterek emniyeti sağlayacak müşterek emniyet teşkilâtını kuvvetlendirecek bir siyasetin takibinde buluyoruz. Bunda devam ediyoruz ve devam edeceğiz. *(Soldan, bravo sesleri, alkışlar)* Mâruzatım şimdilik bundan ibarettir. *(Soldan alkışlar)*

BAŞKAN — Oturum açılmıştır. Söz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu namına konuşacak olan Faik Ahmed Barutçu'nundur.

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar Başbakanın konuşmasından sonra söz almıştım. Ve Başbakanın bir arkadaşı-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

mızın sualine verdiği bence bugünkü müzakerenin en semereli tarafını teşkil eden bir cevap üzerinde durarak söze başlayacaktım. Dışişleri Bakanı benden evvel kürsüye geldi. Ve nedense müzakerelerin seviyeli bir hava içinde cereyan etmesine sayın profesörün siyasi vicdanları razı olmadı. Fikirlerin altında kaldığı hissini veren cevaplarıyla sözü tecavüz yoluna döktü. Ben kendisini düştüğü noktada yalnız bırakacağım ve müzakerelerin seviyesini düşürmemeye çalışacağım.

Şimdi Başbakanın bir arkadaşın sualine verdiği cevaba geleyim.

Başbakan Menderes arkadaşımız Kore'ye yeniden takviye gönderilecek midir sualine cevaben, şimdilik memleket menfaatleri zaviyesinden bu nokta üzerinde bir açıklamada bulunamayacağını söyledikten sonra Hükümet bu hususta şayet bir karar alırsa Meclis toplu halde bulunduğu için kararı Meclise getireceğini söylemiştir.

Bence bu müzakerelerin en semereli tarafı budur.

Aziz arkadaşlar, gerek geçen Çarşamba günü bir salâhiyet kanununun ve gerek bugünkü gensorunun tahrik ettiği konuşmalarda billhasa beliren iki esaslı nokta üzerinde hakikaten durmak lâzımdır. Meclisin hukuku ile rejimin teessüs edecek anlayış ve ananeleriyle, hatta memleketin her zamandan ziyade muhtaç bulunduğu Millî birliğin teessüsünde lüzumlu şartlarla ilgili karakter arzeden bir mevzuda ileri sürülen görüşler etrafında muhalefet ve murakabe partisi olarak düşüncelerimizi etrafiyle anlatmayı doğru buluruz. Bâzı meseleler vardır ki; her türlü mülâhazaların üstünde olarak hakikatler zaviyesinden mütalâa edilmesi lâzımgelir ve hatalı görüş varsa, behemehal düzeltilmek için vuzuha ve aydınlığa götürülmek lazımgelir. Mevzuu sabit fikirlerin gölgesi altında değil, bir hata varsa hatanın tesliminin bir fazilet ve meziyet olduğunu kabul eden zihniyetin ziyası içinde incelenmek doğru olur. Ve bir hata varsa tekerrür etmeyeceği kanaati hasıl olarak huzursuzluklar zail olur.

Müzakerelerde beliren, üzerinde durulması yerinde olacak iki nokta şudur :

1. Hükümetin Birleşmiş Milletler Anayasasının devletimize tahmil ettiği mecburi veya takdirî vecibeler hakkında görüş ve anlayış tarzı.

2. Yine Hükümetin İcra ve Teşri kuvvetlerinin münasebeti hakkındaki hukuki ve siyasî görüş ve anlayış tarzı.

Birinci nokta gerek Başbakan ve gerek Dışişleri Bakanının beyanlarından ve izahlarından anlaşılan şudur ki, Birleşmiş milletler Anayasasının tahmil ettiği vecibeler hakkında kendilerine mahsus bir anlayış tarzları vardır.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Başbakan şöyle diyorlar : Muhalefetin iddiasına nazaran - Başbakanın ifadesi - askerî yardım kararı Birleşmiş Milletler Anayasasının hükümlerine ve bizim Anayasamızın hükümlerine muhaliftir. Ve muhalefet 43 üncü maddeyi ileriye sürmektedir. Halbuki, 43 üncü maddeye gitmeden evvel 42 nci maddeyi okumaları lâzımdır. Ve biz 42 nci maddeye tevfikân harekete geçmişizdir diyor. Başbakanı sarahatle hulâsa ettiğime kanlım.

Şimdi gerek Başbakanın ve gerekse Dışişleri bakanının izahlarına nazaran, anlayışlarında isabet taşımadığına kani olduğumuz noktaları arz edeyim :

Muhalefet diye eğer bunu bize mal ediyorlarsa, biz askerî yardım kararının Birleşmiş Milletler Anayasasına muhalefetini söylemiyoruz. Birleşmiş Milletler Anayasasında askerî yardım için bugünkü hükümleri itibarıyla mecburiyet tahmil eden bir hüküm yoktur, diyoruz.

Mecburiyet tahmil ettiklerine kani oldukları 42 nci madde âzalara ayrı bir mükellefiyet tahmil eden bir madde değildir, diyoruz. Eğer 43 üncü madde mucibince mahsus anlaşmalar yapılmış olsaydı bu mahsus anlaşmalar tabiatıyla Büyük Millet Meclisinin tasdikından geçeceği için o mahsus anlaşmalar dolayısıyla Hükümetin herhangi bir askerî yardım için Meclise gelmesine sebep kalmayacaktı. O mahsus anlaşmalar yapılmadan, yapılıp Meclisin tasdikından geçmeden evvel bir askerî yardım kararı alınmak lâzım geldiği takdirde bu kararın Büyük Millet Meclisinin tasvibinden geçmesi lâzımdır diyoruz, Anayasamız hükümleri mucibince.

Şimdi müsaadenizle izahımı yapayım :

1. 43 üncü madde mucibince üye Devletlerle Güvenlik Meclisi arasında, devletin kendi arasında değil, Birleşmiş Milletlere üye olan devletlerle veya devletler grubu ile Güvenlik Meclisi arasında mahsus mukavele yapılır ve 43 üncü maddenin üçüncü fıkrası mucibince her devletin anayasası gereğince onandıktan, bu meyanda Büyük Millet Meclisince tasvip edildikten sonra, artık askerî yardım mecburiyeti bütün üyelerce mevcuttur. Davet vâkı oldu mu herkes yardımı yerine getirmekle mükelleftir. Kimi para, kimi uçak, kimi zahire filân tarzında kendi takdirleriyle hareket edemez artık. Bu bir.

İkincisi; bu 43 üncü madde mucibince mahsus anlaşmalar yapılmadığına göre Birleşmiş Milletler Anayasasını kabul eden devletler için Birleşmiş Milletlerin daveti karşısında yardımın şekli ve derecesi âza devletlerin takdirine muallâk ve muhavveldir. Takdir eder, bâzısı asker gönder-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

rilmesi doğrudur der, kendi vaziyetinin icabını, ve işin icabını mülâhaza eder, mütalâa eder, asker göndermek lâzımdır der, asker gönderir. Diğer bir devlet gene mülâhaza eder, mütalâa eder, başka suretle yardım düşünebilir. Yani takdiridir. Nitekim Kore meselesinde birleşmiş milletler yardım hususunda muhtelif kategorilere ayrılmıştır. Bir kısmı askeri yardım yapmış, bir kısmı askeri yardım dışında yardımlar yapmış, bir kısmı da henüz iştirak etmemiştir.

Seoul'den geçen ayın 12'sinde Reuter Ajansının verdiği bir haberi okudum. Şöyle söylüyor : "Pusan Limanına her gün Birleşmiş Milletler askerleri çıkmaktadır. Mac Arthur Kumandasındaki ordu, Milletlerarası bir ordu haline gelmektedir" o tarihte, Amerika'nın yanında savaşan altı millet vardır. Yerlerini gösteriyor; İngilizlerin, Avusturalya taburlarının, Filipin livasının, yerlerini ve Kanada'nın gönderdiği iaşe naklinde kullanılan hava nakliyat uçaklarını zikrediyor. İsveç'in dikkatle vazife gören sağlık ekiplerini ve Siyam'ın bir livasını zikrediyor ve bizim kahraman birliğimizden bahsediyor.

Halen 43 üncü madde mekanizması işlemeye başlamadığı için Birleşmiş Milletler Güvenlik Meclisi umumî mükellefiyet tahmil edemiyor. Takdire kalmış. Her âza devlet takdirine göre yardım yapmaktadır. 42 nci madde, 43, 41 inci ve 39 uncu madde; çok güzel izah ettiler, diğer arkadaşlar : Barış bozulduğu zaman güvenlik tesisi için müracaat edilecek tedbirleri mantikî bir teselsül halinde gösteren hükümlerdir, bunlar... Diğer arkadaşlarımız daha evvel okudukları barışın tehdidi, bozulması ve saldırma fiili halinde yapılacak hareket... 7 nci bölümün 39 uncu maddesi, böyle bir fiil karşısında yapılacak tavsiyelerden bahseder ve 41 ve 42 nci maddeler mucibince hangi tedbirlerin alınacağını Güvenlik Meclisinin tespit edeceğini gösterir.

41 inci madde pasif tedbirlerden bahseder. Askerî mahiyette olmayan tedbirlerden bahseder. 42 nci madde bu pasif tedbirlerin uygun düşmediği sabit olduğu takdirde güvenliğin muhafaza veya tesisi için deniz, hava ve kara kuvvetleri vasıtasıyla gereken teşebbüse geçileceğini tespit eder".

Güvenliğin muhafazası için deniz, hava ve kara kuvvetleri vasıtasıyla gerekli teşebbüsü alacak olan kimdir? Güvenlik Meclisidir. Bu kuvvetleri nereden alacaktır? (Soldan üye milletlerden sesleri). Üye milletlerin 4 üncü madde mucibince mahsus anlaşmalarla Güvenlik Meclisi emrine tahsis ettikleri kuvvetlerden 42 nci madde 43 üncü maddenin dışında ayrıca bir mükellefiyet tahmil etmiyor. Bu, ayrı bir mükellefiyet mekanizması değildir. 43 üncü maddenin kurduğu mükellefiyet mekanizması mucibince Birleşmiş Milletler emrine verilecek olan kuvvetlerin ne zaman ne suretle

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ve kimin takdiri ile kullanılacağı 42 nci maddede bulunmaktadır. Bu, su-
veri tatbikiyeye ait bir maddedir. Metinler bunu göstermekte olduğu gibi.
Yırcalı arkadaşımız da burada temas ettiler. Bu maddenin Sanfransis-
ko'daki müzakereleri esnasında Üçüncü Komisyonun Raportörü olan Pa-
un Boncour raporu da bunu bu mânada olduğunu göstermektedir.

Bu raporun 9 uncu sayfasının 20 nci satırından itibaren bu 42 nci
maddenin bu şekildeki anlamı ifade edilmektedir.

Kanada Delegasyonunun bir suali üzerine bu maddedeki mükellefi-
yetin 43 üncü maddesi hususî anlaşmalarla taahhüt edilen kuvvetlerden
daha mühim olamayacağı İngiltere Delegatesi tarafından davet eden dev-
letler namına ifade edildiği beyan edilmiştir. (*Dünkü Ulus bunları yazıyordu
sesleri*). Bundan başka Amerika'da Dünya Sulh Fondasyonu adına çık-
arılmış bulunan "Commentaire de la charte des Nations unis" adlı eserin
249 uncu sayfasında gene aynı anlayış içinde Paul Boncour'a atfedilerek
tavzih edilmektedir.

Bütün bunlar böyledir ama, biz yine o anlayıştayız ki, 42 nci madde.

42 nci madde bir mükellefiyet mekanizması, ayrı bir mükellefiyet me-
kanizması kurmaktadır. Hayır arkadaşlar.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Bunlar hep söylendi Barutçu...

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Zararı yok, bir kere de benden
dinleyin... (*Ulus'ta okuduk sesleri*)

BAŞKAN — Müsaade buyurun, sözünü takyit etmeyin.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Arkadaşlarımın bir kısmı oku-
muş olabilir, okumamış olanlar da bulunabilir. Ulus'ta mevcut olmayan-
lar da bulunabilir.

21 Ağustos 1950 tarihli Amerika Hariciye Nezaretinin bülteninde Bir-
leşmiş Milletler Genel Sekreteri Li'nin neşrolunan senelik raporunda Ge-
nel Sekreter şunu söylüyor :

"Güvenlik Konseyi 43 üncü madde hükmüne nazaran emrinde bu-
lunması lâzımgelen kuvvetlere malik değil idi. Bu sebeple Kore'ye yardım
ve saire meselesinde tavsiyede bulundu."

Eğer 42 nci madde ayrı bir mükellefiyet tahmil eden bir mekanizma
olsaydı Güvenlik Meclisi o maddenin yetkisine dayanarak mükellefiyet
tahmil eden kararlar alırdı.

MÜKERREM SAROL (İstanbul) — Karar aldı.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Mecburiyet tahmil eden karar
yok. Takdire bırakıyor. Yardım edin diyor. Metin okuyorum ve yerinde

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

söylüyorum. (Gülüşmeler.) Yanlış ise Dışişleri Bakanı çıkar, tekzip eder. Edemez. (Gülüşmeler) Yanlışsa Dışişleri Bakanı çıkar tekzip eder. (Gülüşmeler)

SOLDAN BİR MİLLETVEKİLİ — Biraz çabuk.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Yoruldunuzsa istirahat mümkündür. Konuşan ben, yorulan ben. (Devam sesleri gülüşmeler.) Huzurunuzda okunan telgraf dahi tavsiyeyi mutazammındır. Mecburiyet tahmil eden asıl 43 üncü maddedeki mahsus anlaşmalar henüz yapılmış olmadığı için.

Başbakan dediler ki; Amerika'da da harb ilanı kongreye aittir. Fakat bu meselede kongreden karar almaksızın Amerika asker göndermiştir dediler doğrudur, mühim olan nokta şu :

31 Temmuz 1950 tarihli gene Amerika Dışişleri Bakanlığının bülteninde Kore'deki taarruzu karşılamak için Cumhurbaşkanı'nın salâhiyetine dair 3 Temmuz 1950 tarihli Amerika Dışişleri Bakanlığının bir muhtırası neşredilmiştir. Bunda muhtelif devirlerde, muhtelif hukukşinasların mütalâaları belirtiliyor. Amerika Hükümeti kongreden karar almaksızın asker gönderebilir mi, gönderemez mi? Mesele etraflı bir şekilde Dışişleri Bakanlığınca tetkikiyle bir muhtıra hazırlanıyor ve Cumhurbaşkanı'na takdim ediliyor.

Bu muhtırada netice olarak şöyle deniyor : Birleşik Milletlere fiili bir enternasyonal teşekkül olarak devam, Birleşik Amerika'nın temel menfaatidir. Birleşik Milletlere meydan okunması, Birleşik Milletler Anayasasının ihlâlidir. Barış ve emniyeti tehditir. Birleşik Amerika'nın emniyetini ve sulhü tehditir. Pasifikte bulunan Birleşik Amerika kuvvetlerinin emniyetine bir tehditir. Birleşik Amerika'nın bu menfaatleri o şeylerdir ki, Cumhurbaşkanı bu menfaatleri himaye için bir harb ilanına lüzum olmadan Birleşik Amerika'nın silahlı kuvvetlerini kullanabilir, bu emri vermek Başkumandan sıfatıyla salâhiyeti dâhilindedir. Bu hareket bununla 86 ncı defadır ki vukua gelmekte imiş. Öyle iken gene etraflı tetkiklere tâbi tutuluyor, gene etraflı incelemeler yapılıyor, hukuki mütalâalar toplanıyor ve Cumhurbaşkanı'na takdim ediliyor. Cumhurbaşkanı da, Başkumandan sıfatıyla bu salâhiyetini kullanabileceğini görüyor ve kullanıyor. Şimdi Başbakanın ve Dışişleri Bakanının demeçlerinden anlaşılan şu oluyor ki, Birleşmiş Milletler Anayasasının âza Devletlere ve bu meyanda Devletimize mecburi olarak veya takdirî olarak ne gibi vazifeler tahmil ettiğine dair etraflı, esaslı bir hukukî tetkik hazırlandıktan sonra ve o tetkiki Bakanlar Kurulundan geçirdikten sonra karara varmış vaziyette de-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ğildirler ki, 42 nci madde 42 nci madde diye üzerinde durup dünyaya karşı bu maddeye aslında mevcut olmayan mânayı vermekte ısrar ediyorlar. (*Sağdan bravo sesleri*) Aslında bu mâna yoktur, aslında bu mâna olmadığı gösterdiğim delillerle meydandadır. Aslında bu mâna olmadığı, madde etrafında bu işin tavihini yapan raportörün raporu ile meydandadır ve nihayet aslında bu mâna olmadığı asıl Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Lie'nin vermiş olduğu raporla meydandadır. Denilebilir ki, meselenin böyle olduğu meydanda da olsa, Hükümet Esasen Birleşmiş Milletlerin aldığı karara tevfi kan askerî yardım yapmaya kani olduğuna göre ne yapılacaktı? Yapılacak iş basit.. İmza ettiğimiz Birleşmiş Milletler Anayasasının şu maddesinin mahsus anlaşmalar yapılmadan işlemesi imkânı olmadığına, fakat Hükümet Kore tecavüzü karşısında askerî yardım yapma fıkrinde olduğuna göre işi Büyük Millet Meclisine getirip sizin kararınızı alacaktı. Mesele basittir, ısrar ettiğimiz nokta budur ve ısrar edilmesi lazımdır. Neden? Şimdi Hükümet o kanaattedir ki; Bu bir "ilanı harb" olmadığı için Meclise getirilmesi lazımgelmez. Yani arkadaşlar, bu izahlarımı yapmaktan maksadım; hatayı iyice tebarüz ettirerek tekerrür etmiyeceği hakkında mümkünse huzura kavuşmak içindir. (*Soldan, uğultular*) Başbakanın bir söz söylediğine işaret ettim. Diyor ki; yeniden asker gönderme lâzımgelirse Meclis hali içtimada olduğuna göre bu raya getireceğim. (*Uğultular*) Bu noktada hassas olmaklığımız lâzımdır. Sizler de dahil olduğunuz halde hassas olmaklığımız lazımdır. Mühim noktadır bu.

Şimdi bu bir ilanı harb değildir ki, ben sana getireyim, diyor Hükümet. Müsaadenizle tahlilini yapalım. Vaka nedir?.. Vakayı Dışişleri Bakanını huzurunuzda okuduğu telgraf bildiriyor. Mevcudiyeti tanınmış olan bir Hükümete karşı tecavüz vâkı olmuştur. Şimaldeki Kore Cumhuriyeti Cenubi Kore Cumhuriyetine tecavüz etmiştir. Güvenlik Meclisi bu askerî tecavüzü defetmek kararını alıyor. Bunun için de Birleşmiş Milletleri yardıma davet ediyor, takdirlerine muallâk olarak yardıma davet ediyor. Askerî bir tecavüzü defetmek için gönderilen bir kuvvet savaşa gönderiliyor. Bu, savaş, bu. (*Muharebe sesleri*) Şimdi bu bir formaliteli ilanı harb kararı olmadığı ve Anayasasının 26 ncı maddesi mucibince sade harb ilanını görevini verdiği mütalâasıyla demek ister ki, Hükümet, Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz edilecek bir karar değildir. İlanı harb bir formalite olarak ikinci derecede haizi ehemmiyettir.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Aman Beyim bütün dünya değişir.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Arzediyorum, formalite olarak ikinci derecede haizi ehemmiyettir. İlanı harb kararına gelmeden bir harb haline angaje olabilirsiniz. İcra kuvveti olarak, Hükümet olarak bir harb haline angaje olabilirsiniz. Ve ilanı harpsiz harbler patlak verebilir, veriyor nitekim. Bazı arkadaşların kendileri de söylüyorlar; geçti o devir diyorlar, şimdi ilanı harb yok. İlansız harb var.

Demek oluyor ki, ilansız harbler vakıdır. Şimdi biz, ilanlı olursa harb kararı B. M. Meclisine aittir. Ama ilansız harb onun, salâhiyeti dahilinde değildir, desek icra kuvveti Meclisin müdahale ve salâhiyetini evite edecek harb vaziyetleri ihdas edebilir. Demek ki, Meclisin karar ve tasvibine ihtiyaç his ettirmeyecek bir vaziyette harb hali ihdas edilebilecek... Edilemez...

Edilmez, çünkü bu, Anayasanın şekli üzerinde durarak ruhunu bertaraf etmek olur. Ruhuna nüfuz etmemek için gayret sarfetmek olur. (*Soldan gürültüler*;) Müsaade buyurun, niçin sabırsızlanıyorsunuz?

Şimdi arkadaşımız. (*Soldan bir ses, vaktiniz geliyor*).

Ben yazılı nutuk okumuyorum, sabaha kadar konuşabilirim, yorulmadıkça konuşurum ve kolay da yorulmam. Merak etmeyin. (*Soldan, bravo sesleri, gülüşmeler*).

SAFFET GÜROL (Konya) — Siz olsaydınız Kore'ye asker göndermez miydiniz? Onu söyleyin.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Acele etmeyin söyleyeceğim.

Şimdi arkadaşımız temas etti, Anayasanın 26 ncı maddesi sadece ilanı harb Büyük Millet Meclisinin görevidir, demekle kalmamıştır. Bir "gibi" tabiriyle işe vüzu ve şümül vermiştir. (*Soldan bir ses, "gibi" vüzu vermez*.)

Anlatayım da bakın, verir mi, vermez mi? Yani sadece ilanı harb keyfiyeti değil, harb kategorisine girebilecek haller Büyük Millet Meclisinin kararına bağlanmak zaruridir. Bu gayet tabii. Bu memleketin kaderi hakkında tek söz söyleyecek Büyük Millet Meclisidir. Ve buranın sözü olmadan ne harb ilan edilebilir, ne teşebbüs edilebilir.

ÖMER BİLEN (Ankara) — Burası kürsü Millettir, nasihat ve ders yeri değildir, uzun konuşuyorsunuz, hulâsa ediniz.

BAŞKAN — Buyurun, devam edin.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Buraya gelir konuşursun. Fikirle mukabele edilir, gürültü ile değil.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Binaenaleyh, savaşa mütaallik olarak meselâ harice bir savaş için asker gönderirsin savaşa girmek üzere gönderirsin. Bir yerde başlayan fiili muhasamaya girmek için asker gönderirsin, fiili muhasamaya girersin. Bütün bunlar harb kategorisine dahildir.

Arkadaşlar; Büyük Millet Meclisinin salahiyeti, vazifesi yalnız harb ilanı haline aittir, onun dışında kalan fiili muhasamaya karışmak üzere asker göndermek işi icranın vazifesidir, diyebilmek için bir hukuki mesnede dayanmak iktiza eder. Hükümet, Anayasa bakımından bu iş Büyük Millet Meclisini ilgilendirmez, beni ilgilendirir diyebilmek için mesnedini göstermek lâzımdır. Büyük Millet Meclisine ait değil, sana ait. Neden? Göster bakayım yerini? İcra nedir? İcra ilmi tarifi ile kanunların verdiği ve Anayasanın tahmil ettiği işleri yapar. Anayasada bu vazife kendisine verilmemiş olduğuna göre hususi bir kanunla da kabul edilmedikçe icra, "bu yetki bendedir" diyemez. Böyle bir iddia mesnedsiz kalır. Hükümet böyle bir yetkisi olduğunu iddia ederken mesnetten mahrumdur, Büyük Millet Meclisine diyor ki, senin salâhiyetin yalnız harb ilanına mahsus-tur, burada salahiyetin yoktur. Bu mantık çok sakattır, Kendinin salâhiyeti nereden geliyor?

Kaldı ki, Anayasanın tatbikatı ve taamül de malûmdur. 1935 te, İtalyanlara karşı iktisadi müeyyideler tatbik edilirken bir kanunla Vekiller Heyetine yetki verilmiştir. Halbuki Cemiyeti Akvamin misakı esasen Büyük Millet Meclisince kabul edilmişti. *(Hata etmedi sebebi var sesleri)*

Sonra, Almanlarla münasebetin kat'î meselesinde gene aynı surette Büyük Millet Meclisinin kararı alınmıştır. *(O zaman harb ilan edildi sesleri).*

Arkadaşlar; işin hukuki durumu budur. Hükümet, Birleşmiş Milletler Anayasasının mükellefiyet tahmil eden maddesi mahsus anlaşmalar yapılarak yürürlüğe girmemiş olduğuna göre, askeri yardıma karar vermek lüzumuna varınca bunu Büyük Millet Meclisine getirip şu sebeple, şu sebeple, bu yerindedir, yerinde görülmüştür, demek suretiyle Yüksek Meclisin tasvibini alması Anayasamızın, Anayasa hukukunun, Anayasa taamülünün ve Anayasa tatbikatının açık icabı olduğu meydandadır. Bu, işin hukuki tarafı müsaadenizle bir de politik cephesi üzerinde bir nebze duralım :

Arkadaşlar; icra ile teşriin yekdiğerine yardım halinde, ahenk halinde bulunmasını istemek en akıllıca bir harekettir. Bizim Anayasamızın hukuki bünyesi itibarıyla, Anayasa sistemimiz itibarıyla Büyük Millet Meclisinin icra ve teşri salâhiyeti nefsinde mündemiç bir varlık olması ve milletin yegâne mümessili bir varlık bulunması itibarıyla icra üzerindeki

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

nüfuz ve murakabesi diğer Anayasa sistemleriyle kabili mukayase olmak noktasından sarfınazar esasen icranın teşri kuvvetiyle bu iki politik kuvvetin ahenk halinde bulunması kadar yerinde birşey kabili tasavvur olamaz. İkna edeceksin vatandaşı. Güdülen politikanın ve gidilen yolun isabetine inandıracaksın. O, buradaki müzakerelerle olur. Bakınız günlerden beri burada izah ediliyor, meselenin hiç aydınlanmamış tarafı kalmıyor ve memleket vüzuha, aydınlığa kavuşuyor, mevzuun her tarafı didikleniyor, iktidarın noktai nazarı, muhalefetin noktai nazarı, müstakilin noktai nazarı anlaşılıyor. Bu rejim, aleniyet rejimidir, ıkna rejimidir, efkârı umumiyeyi hakem kılma rejimidir. Konuşacaksan burada (*Soldan, siz öyle mi yapıyorsunuz? Sesleri*).

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) — Köylerde, kasabalarda değil ama, gelip burada konuşacaksın, köy, köy dolaşarak menfi propaganda yapmayacaksın.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Şimdi Başbakan dediler ki : Biz Meclissiz iş görme zihniyetinde değiliz ama kanunen Meclise ait olanları Meclise getirip konuşmak, kanunen icraya ait olanları İcranın elinde bulundurmak zihniyetindeyiz.

UMRAN NAZİF YİĞİTER (Konya) — Elhak doğru...

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Arkadaşlar; kanunda dış politikaya ait meselelerin Mecliste müzakere edilmesi lazımdır diye bir hüküm mevcut olup olmadığını araştırıp, mademki kanunlarda böyle birşey yoktur, bunu Büyük Millet Meclisinde konuşamayız neticesine varabilecek mülâhazalar, sakat mülâhazalar olur. Bu rejimde, çok partili rejimde muhalefeti sistemin mütemim bir cüzü olarak kabul etmek zihniyeti içinde olmaya ihtiyaç vardır.

Murakabe vazifesinin icabını yerine getirebilmek için bütün meselelerin Mecliste müzakeresi zihniyeti içinde bulunmak bir zarurettir. Muhalefet anlamak ister, işlerin cereyan şeklini bilmek ister, tabii olarak. 4 aylık bir tatil devresi geçirdik. Bu tatil devresinde bir yığın mühim hadiseler cereyan etmiştir. Dışişleri Bakanı burada kendi muvaffakiyetlerinden bahsetti. Şu muvaffakiyeti, bu muvaffakiyeti temin ettim, diye konuştu. Bunların hakikatı konuşma ile anlaşılır. Cereyan eden hâdiseler hakkında Büyük Millet Meclisine henüz izahat verilmek ihtiyacı hissedilmiş değildir, bu ihtiyaç duyulmamıştır. Ben tatil esnasında bir örneğini gördüm. Avam Kamarasının tatilinin kısaltılmasını isteyen muhalefetin mucip sebeplerini gördüm. Enternasyonal durum üzerinde Hükümetler arasında müzakereler cereyan ediyor. Kore ihtilafına müdahale, İngiliz -

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Amerikan noktai nazarlarının Formoza, Komünist Çin ve umumiyetle Avrupanın müdafaasında uzlaştırmak için müzakereler cereyan ediyor. Bugün Attlee ile Bevin'in bir sır halinde aralarında varacakları kararı yarın bir günde tasdik etmek mecburiyetinde kalmamak için işlerin cereyanından muhafelet haberdar olmak ister, millet haberdar olmak ister, bunun parlamentoda görüşülmesi icabeder, diyorlardı. Parlamentoda iş görüşülmez olmaz. İşler burada görüşülürse, burada konuşulursa, Gedikoğlu arkadaşımızın bahsettiği şuradaki, buradaki propagandalar, sağlanacak aydınlık sayesinde ayakta tutunmaya imkân bulamaz. Bunların Büyük Millet Meclisinde konuşulmaması yüzündendir ki, görüşülmemesi yüzündendir ki, kendini bilen ve bilmeyen ve maksadı mahsusa bağlı kimselerin havanın propagandaları meydan alabilir. Bin türlü maksat taşıyanlar var, neler var, neler. Hepsini benim kadar Gedikoğlu da bilir.

Arkadaşlar, millî birliğin teessüs etmesinin şartları arasında işlerin Büyük Millet Meclisinde konuşulmasının birinci derecede mevkiî vardır.

BAHADIR DÜLGER (Erzurum) — Eskiden de var mı idi?

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — A iki gözüm, mütemadiyen eskiden bahsediyorsunuz. Eskiye nümune alacaksak yeni rejimin manası nerede kalır? *(İkt taraftan sürekli alkışlar)* Yeni rejimde eski rejimlerin anasının yeri olmaz. Yeni rejimin yeni ananeye ihtiyacı vardır. *(Bravo sesleri)* Ben size güzel anane kuralım, her işi B. M. Meclisinden geçirelim, burada müzakere edelim, diyorum. Bu millî birliğin teessüsü için şarttır. Konuşmak lâzımdır, görüşmek lâzımdır. Bu konuşmalar, bu görüşmeler, hatta istediği kadar Dışişleri Bakanı bizim hukuki görüşümüz budur, diye ısrar etsin, onun balığ olduğunu söylediği hukuki anlayışı bile yumuşatmaya imkân verir. Olamaz. Dünya huzurunda münevver âlem huzurunda konuşuyoruz. Bunları münevverler okuyor, dünya okuyor. Ben istediğim mânâyı veririm diye ısrar edemezsin, geleceksin anlayışa, başka çaresi yoktur. İcra şunu bilecek, her yaptığı işin Büyük Millet Meclisinde hesabını vermek zarureti bu rejimin icabıdır. Bu zaruretin daima göz önünde bulundurulması bu rejimin memleket hesabına fayda, feyiz sağlayacak en kuvvetli tarafı olarak zihniyetlerimizde yerleşecektir.

Şimdi aziz arkadaşlar, netice olarak, gerek hukuk zaviyesinden, gerek politik cepheden asker gönderme kararının Büyük Millet Meclisinde görüşülerek böyle bir karar Büyük Millet meclisinin tasvibinden geçmesi zarureti aşikârdır. Biz bu hukuki anlayışa ve Meclisle bu işleri konuşmak anlayışına bir an evvel gelmek mecburiyetinde olduğumuzu kabul etmemiz icabeder.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Başbakanın sözünü yanlış anlamamışsam kendisinin burada yapacağı teyit faideli olacaktır. Her halde Büyük Millet Meclisi ile birlikte iş görmek zihniyetine Hükümetin bir an evvel gelmesine büyük ihtiyaç vardır. *(Sağdan alkışlar)*

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) — Azız arkadaşlar, huzurunuzu tekrar işgal etmek mevkiinde kaldığımdan dolayı affınızı rica ederim.

Evvelâ itiraf ve kabul edeyim ki, Sayın Faik Ahmed Barutçu'yu dinlemek kadar, kendisiyle münakaşa etmek de haz verici bir mahiyet aldı. *(Bravo sesleri)*

Bunu tebarüz ettirmekten maksadım, kendisinden evvel, bir iki saat Meclisi kaplıyan kargaşalık havasının ruhunda yarattığı tesirdir; teessürdür. Hakikaten bu kürsünün fikir münakaşalarının yeri olmasını temin etmek Dokuzuncu B. M. Meclisinin en esaslı gayelerinden biri olmak lâzımgelir. *(Sağdan bravo sesleri, alkışlar)*

Muhterem arkadaşlar, sanki hürriyetsizlik içindeymişiz gibi, sanki söz hürriyeti ortada mevcut değilmiş gibi, sanki insanı konuşmaktan menetmek için gırtlığına sarılınıyormuş gibi edalar takınmak suretiyle ariyet olarak bir hürriyet kahramanlığı süsünü iktisap etmeye çalışmak artık şu içinde bulunduğumuz zamanda modası çoktan geçmiş bir usul olarak mütalaa edilmek icabeder. *(Soldan alkışlar)*

Gerek sözle, gerek yazı ile, mitinglerle, meydanlarda, parti toplantılarında, Meclis kürsüsünde her vatandaş aklının, fikrinin erdiği şekilde, seviyesinin müsait olduğu mertebede konuşmak hakkına sahiptir. Beni konuşturmuyorlar, konuşamıyorum gibi tazallum etmek bugünün şartlarına uygun bir hal değildir. Tahmin ediyorum ki, bu yolu tutmuş olan arkadaşlar tez zamanda bunun iyi bir yol olmadığını anlamak suretiyle sarfı nazar ederler. Hele konuşmalarımızın mevzuunu teşkil eden meseledeki ciddiyet bizi büsbütün dikkatli olmaya sevk etmek icabeder. Bu tarz konuşmaların Kore'de verdiğimiz şehitlerin ruhunu olduğu kadar, oradaki kahraman askerlerimizin kalblerini de rencide edeceğine şüphe etmemek icabeder. *(Bravo sesleri)* Kore'de birliğimiz ne kadar büyük bir şehamet eseri göstermişse, vatanın o büyük hâdiseyi kabul ve telakki ediş tarzı da aynı derecede büyük bir şehamet manzarası halindedir. Hiç değilse memleketin bugün içinde bulunduğu bu ruh haletine hürmet etmek bakımından daha ziyade dikkatli olmamız icabederdi, kanaatindeyim.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Şimdi muhterem Barutçu arkadaşımın benim sözlerimde yanlış anlamış olduğu bir noktayı tashih edeyim :

Barutçu arkadaşım Kore'ye ikmal göndermek bahis mevzuu olursa, meseleyi Meclis huzuruna getireceğimizi söylemiş olduğumuzu ifade etti. Bunda küçük bir yanlışlık olduğu kanaatindeyim.

Benim sözlerim şöyle olmuştur : Böyle bir mesele karşısında değiliz. İlerde önümüze gelecek her hangi bir meselede alacağımız karar ne olacaktır? Bu alacağımız kararda usulümüz ve metodumuz ne olacaktır? Bunu bugünden ifade etmek yersizdir, demek istedim, kendilerine mebus olarak, mebus olmak sıfatını taşımakta olduklarına göre icranın her türlü hareket ve kararlarını Meclis huzuruna getirebilmek ve onu esaslı murakabeye tabi tutmak hakkına malik olduktan sonra endişeye mahal olmadığını ifade etmek istemiştım. Arkadaşlar, meselenin aslına gelince kanaatlar muhteremdir. Bize diyorlar ki, mahsus düşünceleri ve anlayışları vardır bize diyorlar ki; kendilerinin kendilerine mahsus düşünce ve anlayışları vardır. Bizim de kendimize mahsus bir anlayış ve düşüncemiz olduğu muhakkaktır. Öyle olmasaydı saflarımız ayrı olmazdı.

Şimdi asıl Halk Partisi muhalefетinin görüşünü tezkiye eden esaslara geliyorum. Halk Partisi muhalefetine göre yardım yapmak Birleşmiş Milletler Anayasasına aykırı değildir, bir.

Halk Partisi Kore'ye asker gönderilmemesi fikrindedir; silahlı kuvvetler göndermek lâzım geldiği kanaatinde değildir, iki. O halde Halk Partisi muhalefeti şunu ispat etmeye çalışıyor. Birleşmiş Milletler Anayasası mucibince mecburiyet olmadığı için, yani Kore'ye silahlı kuvvet gönderme mecburiyeti olmadığı için meselenin mutlaka Meclise getirilmesi lâzımgelirdi. Buradan varmak istedikleri netice ise, Hükümetin Anayasa hükümlerine aykırı olarak hareket ettiğini ve Meclise getirilecek bir meseleyi kanunsuz olarak doğrudan icraya koyduğunu ispat etmekten ibarettir.

Muhterem arkadaşlar, Sayın Faik Ahmed Barutçu, evvelâ Kore'ye silahlı kuvvetler göndermenin mecburi olmadığını ispat etmek için deliller getirdi. Sonra Kore'ye silahlı asker göndermek icabetse de bunun Büyük Millet Meclisine arzı lazımgeldiğini ispat etmek için deliller getirdi.

Bu iki meseleyi kendilerinin eline aldığı gibi tekrar gözden geçirelim. Fakat her şeyden evvel arzedeyim ki, bu mevzuda huzurunuzu rahatsız edecek kadar sözler söylenmiş bulunuyor. Hattâ hattâ şimdi söyleyeceğim sözlerin daha evvel söylenmiş sözlerin belki de bir nevi tekrarından ibaret kalacağını ifade etmek mecburiyetindeyim. Sayın Faik Ahmed Ba-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

rutçu evvelâ Trygvi Ley'nin bir bültende intişar eden ifadesini delil olarak zikretti. Bu bültende Trygvi Ley demiş ki, 42 nci madde tatbik edilmemiş olduğu için Güvenlik Konseyi tavsiyede bulundu.

Muhterem arkadaşlar, bundan evvel söz aldığım zaman Trygvi Lie'nin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin kararını tebliğ eden telgrafını okumuştum. Orada her türlü yardım yapılmasının talebedilmekte olduğunu dinlediniz. Ben kendilerinden o telgrafın doğru olup olmadığını ifade etmelerini rica ederim. Okuduğum telgraf tamamen doğrudur. 42 nci madde 43 üncü maddeye bağlı mıdır, değil midir, şu mudur, bu mudur, bunların tekrar münakaşasında da bendeniz bir fayda ummuyorum. Yalnız 43 üncü madde tatbika konulmadığı için Birleşmiş Milletler Konseyi'nin talebine icabet edip etmemekte üye milletler muhtardır dediler. Eğer 43 üncü madde tatbik edilmiş olsaydı üye milletlerin taahhüt ettikleri miktar kadar asker vermek mecburiyetleri vardı. Fakat 43 üncü madde tatbik edilmemiş olduğu için miktarda muhayyeriyet vardır; yardımın tatbıkında değil. Bizim anlayışımız budur. Leküm dini küm veliyeddin. Siz anlayışınızda devam edebilirsiniz, biz de anlayışımızda devam edebiliriz. Fakat arkadaşlar elde bulundurulmuş iktidar, kanunları ve nizamları nasıl anlamış ve anlıyor olduğunun ehemmiyeti vardır. Çünkü onları anlayışlarına göre icra ve tefsir eder. Muhalefetin de tenkid etmek, ikaz etmek hakkı elbette mahfuzdur. Bir hâdiseyi mutlaka bizim gördüğümüz gibi diye iddia etmek ne onlar için, ne de bizim için doğru değildir. *(Bravo sesleri)* Bunlar muhtelif tandanslara, temayüllere, fikri formasyonlara göre şekil alan seyyal bir sahanın içinde alınmış kararlardır.

Şimdi müsaade ederseniz, Kore'ye asker göndermek mecburi değildir, mecburiyet yoktur iddiasını ele alarak, mecburiyet olmadığına göre, alınan kararın mutlaka Meclisten geçirilmesi lâzımgeldiği iddiasına gelelim : Mecburiyet olsaydı, bu mecburiyet elbette Birleşmiş Milletlere karşı olurdu. Fakat bu mecburiyet memleketi, kendi tabirlerine göre, harbe götüren bir mecburiyet olduğuna göre harbe de sulhde de son söz Büyük Millet Meclisine ait olduğuna göre o mecburiyet mevcut olsa idi kendi fetvalarınca meseleleri Meclise getirmek icabederdi. Binaenaleyh mecburiyet olmadığını iddia etmek mutlaka Meclise getirilmesini zaruri kılar gibi bir kaziye ortaya atılamaz. Şimdi arkadaşlar harp hali midir, sulh hali midir, biz harbe mi girdik, harp olur mu olmaz mı, harp kararı mı değil mi?.. Sayın Faik Ahmet Barutçu diyor ki mademki orada bir muharebe cereyan ediyor, mademki orada silahlı kuvvetler çarpışıyor, bir şekil meselesini esasa takaddüm mü ediyorsunuz? Orada harp cereyan etmektedir. Binaenaleyh harp ilan olunmuştur. Öyle farzedilmesi lazımdır. Niçin

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

şekil üzerinde duruyorsunuz, niçin işin özüne itibar etmiyorsunuz? Diyor.

Arkadaşlar Faik Ahmet Barutçu'nun ve C. H. Partisinin muhalefeti- nin telakkisine göre hadiseler cereyan etse idi bugün dünyanın manza- rası büsbütün başka olurdu. Bugün dünyamızda müesses olan siyasi vaziyet harbin hiçbir Devlet tarafından hiçbir Devlete ilan edilmemiş ol- duğu esasına dayanmaktadır. *(Soldan bravo sesleri)*

Eğer harb ilan edilmiş olsa bugün dünyanın manzarası, tekrar arze- diyorum ki, büsbütün başka olurdu. Hiçbir Devlet hiçbir millet bugün birbiriyle harpte olduğunu, harb ilan edilmiş olduğunu kabul edecek va- ziyette değildir.

Bir de bizim Meclise gelip gelmemek meselesinde hatalı olup olmadı- ğımızı tebarüz ettirmek için Amerika reisicumhurundan misal getirdiler ve dediler ki; benim misal olarak zikretmemi vesile ittihaz ederek dediler ki : Filhakika harb ilanı, Amerika'da harb ilanı Senatonun vazifesidir. Bi- naenaleyh Reisicumhurun oraya silahlı kuvvetler göndermesinden harb ilan etmiş olduğu gibi bir netice çıkarılamaz. Niçin?Çünkü Reisicumhur hukukçuları çağırmış, veyahut hukukçular bir arada toplanmışlar, harb hali, harb ilanı vaziyeti olmadığı hallerde silahlı kuvvetler gönderebilme- nin mümkün olacağına hukukçular karar vermişler. Bu sebepten dolayı Amerika'da senatoya gidilmekten sarfınazar edilmiş ve silahlı kuvvetler Kore'ye gönderilebilmiş. Bunun ispat ettiği hakikat şudur ki : Amerika'da da Kore'de cereyan eden, muharebeleri bir harb ilanı mahiyetinde telak- ki edilmiyerek, Senatonun, kongresinin kararına arzedilmekten vareste addedilmiş ve Cumhurbaşkanı'nın salâhiyetleri dahilinde görülmüştür. Bunun ispat ettiği hakikat tamamen bizim tezimize tetabuk etmektedir. *(Soldan bravo sesleri, alkışlar)*

Muhterem arkadaşlar, bize diyorlar ki, dikkat edecek olursanız -bu- nu bir tariz maksadiyle arzetmiyorum- muhalefetin ifadelerinde müşte- rek olan taraflar vardır. Daha evvel diğer bir muhalefet adına veyahut da müstakil olarak konuşan arkadaşta Heyeti Vekile kararını nasıl aldınız, bunda bir ittifakınız var mıdır, ekseriyetiniz var mıdır, kararı niçin ilan ettiniz, etmediniz gibi birtakım kurcalamalar yaptılar. Şimdi Halk Parti- sinin muhalefeti de diyor ki, siz bu kararı alırken hukukçulara tetkik ve tahkik ettirdiniz mi, dört bir tarafını gösterdiniz mi? Kararı nasıl aldığı- mızı zannediyorlar? Malumatları nedir? Acaba komitecilik halinde çalış- makta ve Heyeti Vekile olarak dört duvar arasında nasıl çalışmakta oldu- ğumuzu gözetlemek haline mi geldiler? *(Soldan gürültüler)*

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Hangi hukukçuları çağıracaktık? (*Soldan Nihat Erim'i sesleri*)

Muhterem arkadaşlar, mutlaka bizsiz, mutlaka bensiz Türkiye olmaz, mutlaka bensiz Türkiye idare edilmez zihniyetine her şeyden evvel bir son vermek lazımgelir. (*Soldan şiddetli alkışlar*) Hukukçulardan sorulmalı idi, ötekinden berikinden danışmalı idi, iddiaları bir nokta ve esasa irca edilmek icabederse ortaya çıkacak çıplak hakikat, bundan ibarettir.

Muhterem arkadaşlar, muhalefet gazetesinde de bu fikir ortaya atılmıştır. Hariciye Vekaletinin noktai nazarının alınmadığı ileriye sürülmüştür. Nereden biliyorlar, içinde mi idiler Hariciye Vekâletinin, Heyeti Vekilenin içinde mi idiler? Soruyorum, nereden biliyorlar?

Arkadaşlar, bu o kadar hakikatten âri bir iddiadır ki; iki cümle ile maruzatta bulununca bunun mahiyetini anlamakta gecikmiyeceksiniz.

Güvenlik Konseyinin kararı bize tebliğ edildiği zaman bu kararın Hariciyenin bürolarında kayda tabi tutulduğunu, bu kararın Hariciyede müzakere edildiğini, bu kararın cevabının Hariciyeden çıkmış olduğunu tasavvur etmek gayet tabiidir. Bunun aksini iddia etmek için bir bildikleri olmak lazımgelir.

İkinci olarak arkadaşlar, tekrar oradan bize birçok müracaatlar vâkı oldu. Elbette tabii olarak bunları bürolar işledi, tekrar büro cevabını yazdı, Heyeti Vekilenin tasvibine arzetti. Arzettiğim gibi bunun aksini iddia edebilmek için bildikleri bir şey olmak lazımgelir.

Görüyorsunuz ki, muhalefet diye sabahtan akşama kadar birtakım uydurmalar ve dedikodular icat edilmektedir. Ve muhalefetin gıdası böylece dedikodu ve uydurma haber olduğu manzarası görülmektedir. (*Bravo sesleri ve alkışlar*) Burada, B. M. Meclisinin bu kutsal kürsüsünde bunları ifade etmekten maksadım, yarınki gidişimize daha salim bir istikamet verebilmek endişesinden doğmaktadır. Muhalefet sabah akşam yalan üğüten, dedikodu üğüten bir değirmen halinde işliyemez. Dikkat edecek olursanız mütemadiyen sabahtan akşama, akşamdan sabaha gazetelerinin bütün nüshaları meydandadır. Her gün sabah akşam tekzip edilmeye yetişilmeyecek yazıları, uydurma havadisleri icat etmektedirler.

Muhterem arkadaşlar, yine yarının gidişine, memleket menfaatine uygun bir istikamet verebilmek için bir iki noktaya daha işaret etmeme müsaade buyurmanızı rica ederim. Benden daha evvel konuşan Millet Partisinin tek mümessili arkadaşım...

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Sağ ol.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (Devamla) — Bir feveran halinde : Adam, bu adam tâbirlerini kullandı ben incinmedim. İncinmeye ne hacet

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

var; yalnız bir noktaya işaret etmek lazımgelir ben de kendisine : Bu adam diyebilirim, bu herif diyebilirim, daha ilerisini söyleyebilirim. Bundan ne çıkar, seviyemi göstermiş olurum.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Söylersen cevabını da alırsın.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (Devamla) — Cevaba, cevapla mukabele etmek mümkündür. Ben bunu söylemiyorum. Dikkat ediniz arkadaşlar, bunlar söylenebilir, diyorum. Herkes, karınca kararınca seviyesine göre bunları söyleyebilir.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Hepimiz birbirimizi biliriz, sizin seviyeniz de malum. *(Soldan, sus küfretme, sesleri).*

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, bağırarak, çağırarak memleketin bu ulvi çatısını bir kargaşalık makarri haline getirmeye çalışmak, memleketin menfaatine sayılmaz. *(Soldan bravo sesleri, alkışlar)* Dikkat edecek olursanız sözleri tükendikçe tahrike gittiler. Söyliyecekleri kalmadığı için sizleri tahrik ettiler. Tahrike kulak asmamak lazımgelir... Hatta konuşmaları takyit eden içtüzükte ne kadar hüküm varsa bunu elbirliğiyle tadil edelim, 20 dakika mı okuyacaklar, 40 - 80 dakika okusunlar, ne söyliyecekleri varsa ortaya döksünler. Bu gibi takyidatı ortadan kaldıralım da bizi konuşturmadılar diye artık bir şey mümkün olmasın *(Soldan, alkışlar)*. Muhterem arkadaşlar, birbirimize tariz etmek lazımgelirse hakikaten söyliyecek çok söz vardır. Bunları bir tarafa bırakalım. Ben kendilerine diyor muyum ki; arkadaşlarıyla beraber milletin huzuruna çıkıp iki sene bir muvazaa efsanesiyle koskoca bir partiyi millet nazarında yok olmak vaziyetine getirdiniz. 14 Mayıs bunun ne kadar kötü bir efsane olduğunu bütün açıklığı ile ortaya koyduktan sonra artık Türk Milletinin huzuruna siyasi bir parti olarak çıkmaması icabederdi. Diye bir tarizde bulunuyor muyum? *(Soldan, şiddetli alkışlar).*

Aziz arkadaşlarım; muhterem arkadaşlarım, bunların hepsini maziye intikal ettirmek çok yerinde olur. Faik Ahmet Barutçu arkadaşımın dediği gibi mâzının ananeleriyle yeni bir devir kurulmasına sayetmekten ziyade yeni kuracağımız devri asil ve isabetli ananelere istinat ettirmeye çalışmak çok daha yerinde olur. *(Soldan ve sağdan alkışlar)* Hassaten gayet yerinde olarak bahsetmekte oldukları millî birliğin icaplarının böyle tecessül etmesi lâzımgelceğine kaniim. Yoksa burada, bu kürsüde konuşturmuyorlar, yapmıyorlar, etmiyorlar suretinde haykırmak, arkadaşları tahrik etmeye çalışmak, arkadaşları veya teşekkülleri şu ve bu şekilde rencide etmeye uğraşmak bizi hayırlı yola götürür teşebbüslerden değildir arkadaşlar. *(Soldan sürekli alkışlar)*

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

BAŞKAN — Hamdullah Suphi Tanrıöver,

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Reis Bey, şahsıma taarruz edildi, söz istiyorum.

BAŞKAN — Söz vereceğim.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Partim namına cevap vereceğim, tercih edilirim. (*Gürültüler*) Tüzük var. tüzüğü çığnıyorsunuz Reis Bey. (*Gürültüler*).

HAMDULLAH SUPHİ TANRIÖVER (Manisa) — Aziz arkadaşlarım, saat dokuza gelmiş. Siz üçte içtima ettiniz. Yarım saat kadar bir tadil yaptınız. Demek ki, 6 saattan beri içtima halindesiniz.

Sizinle geniş konuşmak isterdim, asıl mevzuuma temas etmek isterdim. İtiraf edeyim ki, arkadaşlar yorgunluğunuzu unutarak konuşmak elimden gelmiyecek. Uzun uzun hatiplerimizi dinlediniz, çok şayanı dikkat fikirlere rasgeldiniz. Haklı, haksız birçok şeyler teşhir edildi. Bana sırra geldiği vakit yorgun bir saatınızda karşınıza çıktım. ("*Hayır, dinleyeceğiz, çok zindeyiz*" sesleri)

Aziz arkadaşlarım, 1948'de Lüksemburg'a gittim. Dünyanın birçok köşelerinden murahhaslar gelmiş... Günlerce toplandık... Benimle beraber memleketin güzide birkaç gazetecisi de orada hazırды. Nihayet son nutuklarımızı söyledik ayrıldık...

Gece başımı yastığa koydum ve kendi kendime dedim ki, asıl mevzuu konuştuk mu? Cevap verdim : Konuşmadık! Dünyanın her tarafından gelen murahhaslar birçok meselelere temas ettiler, fakat bir tek mesele, bütün dünyayı tehdit eden, yürüyen bir karanlık var, orman ve mağara devirlerini yeniden dünya üzerinde teksif etmek istiyor. Milletlerin can vererek, kan akıtarak asırlar boyunca elde ettikleri nimetleri berhava etmek istiyor... Kimse cesaret edip buna temas etmedi. Döndük, dolaştık, ayrıldık... (*Gürültüler*)

Müsaade buyurunuz, beni dinledikten sonra anlıyacaksınız. Kastım, sizin hayır dediğiniz vakit düşündüğünüz şey değildir.

Başka bir seyahatte daha bulunmuştum, Okyanus'u aşmış, Amerika sahillerine gitmişim. Dinler arasında bir tesanüt mevzuubahisti. Her taraftan mürahaslar geldiler, konuştular. Aynı sualı sordum : O mesele-ye temas ettiler mi? Hayır, etmediler...

Şimdi aziz arkadaşlarım; hatipler birbirini takip ediyor, her birini hususi bir hürmetle muhabbetle dinledim. C. H. P.'ne mensup eski arkadaşlarım var. Yanlış düşüncelerle karşınıza gelebilirler. Fakat bu, 30 se-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

nelik müşterek hatıralar dolayısıyla beni onlara yabancı etmeye kâfi gelmiyor. Tuttukları yol yanlışdır vazgeçsinler, istiyorum ki, doğru düşünsünler. (*Soldan alkışlar*).

Millet Partisinin Meclisteki tek hatibi karşımıza çıktı : Osman Bölükbaşı. Dikkat ettim, ilk defa dinliyorum, ne güzel konuşuyor, ne kadar kolaylığı var, ne çok menabii var. Haz ile dinledim. Fakat kendime sordum, haklı mıdır davasında? Yanlıştır, haksızdır. (*Soldan bravo sesleri*) Evet haksızdır.

Ben Galatasaray sıralarında bir talebe olarak okurken, coğrafya hocamız bize bir Rusya'dan bahsetti, 80 milyon nüfusu varmış.

Körnische Zeitung'da Vanberi'nin bir makalesini okudum, Büyük Petro'nun zamanında yalnız 15 milyonmuş. Birinci Cihan Harbine, girdiği zaman ne kadardı diye dikkat ettim, 200 milyonmuş. Şimdi zavallı Avrupa'nın Şarkında ele geçirdiği memleketleri düşünüyorum ve soruyorum kendime : Varşova'nın sesi nerede, Lehistan'ı işitiyor muyuz? Hayır, boğulmuştur. Lehistan'ın sesi yoktur. O Lehistan ki, bugün vatanım dediği topraklara ne vakit geldiğini tarih dahi kaydetmiyor!..

Yedinci asırdan beri prenslerin etrafında toplanmış bir Çekoslovakya vardır. Büyük faziletlerin vatanı olan bir memlekettir. Acaba Prag'dan bir ses duyuyor musunuz?.. Gazetelerimizde. Prag'dan gelen bir telgraf var mıdır?. Hayır onun sesi de boğulmuştur.

13 sene Bükreş'te vazife gördüm. Size tarif edemem, o halka, o topraklara ne kadar bağlanmışım. Türkü ne kadar severler. Ne zaman seyahat istesem valilerini yanıma verirlerdi, maiyetinle beraber gezdireceksin derlerdi. Romenler Türk dedikleri vakit can atarlar. Soruyorum, Bükreş'in sesi var mı?. Bükreş'in de sesi boğulmuştur.

Peşte'nin sesini duyuyor musunuz?. Onun da sesi boğulmuştur. Bereket versin Belgrat, ben komünistim diyor, "Slav olmam, ortodoks olmam, Moskova'nın uşağı olmama kafi değildir" diyor, ayrı bir memleket olarak duruyor. Bu bizim için bir teselli oldu.

Arkadaşlar ben size Avrupa'nın Şarkındaki Rusya'dan bahsettim. Avrupa'nın dışında terk edilmiş Türk devletlerinden bahsetmedim.

Şimalde bir Kazan Hanlığı vardı. Kanuni Sultan Süleyman zamanında heyet yolladılar, biat teklif ettiler. O zaman muamele tamamlanamadı ve bu olmadı. Acaba bu Kazan'dan şimdi ne kalmıştır diye sorsaydınız cevap verecektim; Kazan'ın içinde bir avuç Türk, köylerin içinde bir avuç adam kalmıştır. Öbürleri mahvolup gitmiştir.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Daha aşağıda bir Astrahan var. Kababanın içinde beş, on Türk, kasabanın etrafında birkaç kişi!.. Ötekilerin hepsi kaybolup gitmiştir.

Bir Sibir Hanlığı vardı, bunların bir kısmı Ural dağlarına kadar, bir kısmı ise Şarka doğru yayılmıştı. Bugün Sibir Hanlığından bir şey okuyor musunuz?. Hayır, çoktan mahvolup gitmiştir.

Ya Kıpçak?. Kıpçak nerede?. Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde anlattığı, Rus prenslerinin 150 sene birbirine rekabet ederek dalkavukluk ettiği Kıpçak silinip gitmiştir.

Bundan 3-4 sene evvel Tass Ajansında bir haber çıktı. Almanya mağlup olduktan sonra bu haber neşredilmişti. Kırım'da bir tek Kırım'lı kalmamıştır. Hepsini yok olup gitmiştir.

Öbür tarafa geçiniz.

16 ncı asırda Korkunç İvan devrinde Barbak isminde bir avuç Rus Şark tarafına geçti; ondan sonra Semerkand'ın yanında bir Rus Semerkand'ı Hokand'ın yanında bir Hokand'ı peyda oldu. Ahali yığın yığın muhaceret etti ve Muazzam eski Türk vatani bütün ülkeleri yaratmış olan Türk vatani ruslaşıyor. Orası kendi faciasına terkedilmiş gidiyor.

Şimdi Kore'den bahsediliyor, hatipleri birbirini takip ediyor, onları azami hürmet ve muhabbetle dinliyoruz. Şimdi aziz arkadaşlarım size bir sual sorayım : Delikanlılarınızı Kore'ye gönderdiniz? Vallahi asla Kore'ye göndermediniz, Kafkas sınırlarına gönderdiniz. (*Soldan alkışlar*). 250 bin zavallı Türk muhacirinin elinde toprağı, evi eşyası nesi varsa alarak hudutlarımıza yığıyorlar. Fikir kimindir? Cesaret nereden geliyor? Aynı yerden geliyor. İşte delikanlılarımızı oraya gönderdiniz. Ya Hükümet tereddüt etseydi, bekleseydi teşrifat, merasim şu şekil, bu şekil diyerek askerlerimizi oraya göndermeseydi...

Ben birşey anlamak istiyorum, acaba İkinci Cihan Harbinde birbirine dayanmadan muharebe eden muazzam devletler karşı duramazken ben kendi başıma durabilir miyim? Ben kendi başıma müdafaamı yapabilir miyim? Yapamam. İki kutup ayrılmıştır.

Burada, 1945 senesinde idi; Sanfransisko'ya yolladığınız heyet, Sanfransisko Charte'i ile buraya avdet etti. 18-19 milletvekili arkadaş söz aldılar, ben de aldım ve dedim ki : Bir tarafta bir millet var, iki Cihan Harbinin harap ve perişan ettiği, yaktığı dünyaya bir yardım eli uzanması mevzuubahis ise bunu yalnız o millet uzatabilir, Dünya ordusu içinden Amerika'nın sesini çekersen geriye kalan kimin sesi olacaktır, kimin tahakküm ve tecebbür sesi olacaktır? O işaret ettiğim memleketin, Moskova'nın sesi olacaktır. O halde oradan gelen Chart'ı tasdik ediniz. Heyetler

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

toplanmış maddelerde şu var mı, bu var mı, müzakere etmişler. Biran beraber düşünelim. Yeni bir Cemiyeti Akvam mı düşünüyoruz? Konuşacaklar, siyasî edebiyat yapılacak, sofralar kurulacak, birbirleriyle el sıkıp ayrılacaklar, yeni bir Cemiyeti Akvam olacak... Böyle bir Birleşik Milletler mi düşünüyorsunuz?

Milletler kendi topraklarında, ufağı büyüğü hür olarak insanlık haklarıyla birlikte yaşayacaktır. Bu nereden çıkar? Kanını vermeye hazır milletlerin içtima ettikleri yerden çıkar.

Bugün Hükümet, Meclisin kararını almalıdır deniyor. Önceki müzakerelerde hazır bulunanlardan biri de benim. San Fransisko Chart'ı buraya geldiği vakit yardım esası harbi tazammun ediyordu. Yardım lütuf la mı, beş, on para ile mi olacak? O yardımın ne faydası var? İmparatorluk kurmuş olan muazzam İngiltere, Amerika'dan yardım ararsa ben Amerika'nın yardımını aramayacak mıyım? Zavallı Türk Milleti, bin beladan artakalan, kahramanlar yetiştiren Türk milleti Türk Vatanından uzakta muharebeler ediyor. Kendisine has olan müstesna sezişiyle -ki onun kadar sezişi olan ancak İngiliz milletidir- oradaki muharebe benim muharebemdir dedi. bütün Asya toprakları eski Türkün vatanıdır, evinin avlusudur. Yarın gençlerimiz zaferler içinde, ikilliler içinde oradan dönecekler. Onlara "Kore'de yabancı mı idiniz" diye sorsanız ne diyecekler; "Hayır diyecekler, burası bizim topraklarımız, bizim bildiğimiz yerler, bütün Asya topraklarını kendi topraklarımız olarak biliriz" diyecekler. Onlar bunun için oraya gittiler.

Biz burada asker gitmeli miydi gitmemeli mi idi. Meclise gelmeli mi idi, gitmemeli mi idi diye münakaşa yaparken oradakilerden 4-5 tanesi gelipde "Efendiler siz burada ne yapıyorsunuz, ben milletimin saadet ve bekası için seve seve kanımı veriyorum" dese ne cevap vereceksiniz? (Soldan bravo sesleri, alkışlar).

Arkadaşlarım, unutulmaması lazım gelen bazı şeyler vardır : Ben New York'ta geçirdiğim günlerden birinde bir hevese kapıldım. Selim Sarper'e bir haber gönderdim, "Eisenhower'i ziyaret etmek istiyorum" dedim ve ziyaret ettim. Onun bana söylediklerinden bir tek kelime söylemeyeceğim. Bundan nefsimi menederim. Benim ona söylediklerimden bazılarını söyleyeceğim.

Beni Kolombiya Darülfünununda kabul etti. Yunani üslupta muazzam bir saray. Karşı karşıya oturduk. O hariciyeden, benim yaşında bir ihtiyarı davet etmiş, Fransızca konuşuyor. Ben de benim dinlediklerimi o da dinlesin diye Vatan Gazetesi muhabiri Feridun'u Demokan'ı aldım.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

sordum, ne diye hitap ediyorlar, rektör mü? Üniversitenin başındadır, rektör demiyorlar, bir Cihan Harbinin başkumandanıdır, general ve marşal de demiyorlar. "M. Le President" diyorlar. "Mousicur le President dedim, bir Rus meselesi var, bunu bugünün meselesi diye mütalaa edersek yanlış, yirmi senenin meselesi diye mütalaa edersek yine yanlış, on bir asırdan beri mevcut olan bir Rus meselesi var, 11 asırdan beri inkişaf halindedir."

Arkadaşlar bunun müessisi Ruriklerdir. Hangi millettendir bilir misiniz? Bir çoklarınız bilirsiniz. İskandinavdılar, Cermen ırkindandılar.

İkinci birşey, hanedanlar birbirini takip ediyor. Gogenrod. Holştayn hanedanı Alman ırkından gelir. Arka arkaya yıkılan taçların, tahtların sonuncusu olan Romanoflar yalnız kadın tarafından Büyük Petro ile alakadardır. Kırım'ı bizden alan Katerina Alman'dır. 960 küsur senesinde bir hataya düşmemek için adedi tam olarak söyleyemeyeceğim. Bizans İmparatoru Kiyef Büyük Prensine müracaat ediyor. Silyatoslav bana yardım gönderin diyor. Silyatoslav Cenu'ba iniyor, Bulgarları yeniyor, fakat Balkan'ı çok beğeniyor ve geri çekilmek istemiyor. Onun yerine Silyatoslav'ın davetini yapmış olan Semtilis yerine tahta gelen Sezar Mişel ordusunun başına geçiyor ve Rusları geri kovuyor. Ricat esnasında Balkanlarda Türkler var, çok eski... Osmanlı Türkleri en son gelenler.

Son zamanlarda muhtelif istikametlerde mütemadi mücadele etmiş ve o topraklara gelmişiz.

Eisenhover'e diyorum : "960 küsur ilâ 1950, Ruslar Balkanlarda, Reis Efendi meseleyi bu cepheden mütalaa ediniz, ufak tedbirler alırsanız, şuradan buradan biraz toprak verirsiniz meseleyi halledemezsiniz. On bir asırlık mesele ile siz de karşılaşacaksınız!"

Şimdi arkadaşlarım; yangınlar başladı. Birinci yangını yüreğim parçalanarak Yunanistan'da seyrettim. Niçin? Benim en tabii müttefikimdir. Kaderi ile bana bağlı olan millettir. Balkan'ı baştan başa tutan İslavlık bir gün Selanik'e ve Akdeniz'e inerse onu da beni de yutacaktır. Demek ki, tehlike solumda Balkan'da duruyor.

İkinci bir mücadele seyrettiniz; İran içlerinde kavga oldu, yerliler birbirleriyle mücadele ettiler. Demek ki, sağ yanımızda da yangın vardır.

Nereyi uzak görüyorsanız orada Rus hududu vardır. Kore'de de Rus hududu var mı? Var... Tayyare iki günde askeri oradan buraya nakledebilir mi? Edebilir. O halde harb benim hududumdur. O halde mücadeleyi Millî hudutlarımızı korumak için yapıyoruz, başka bir maksatla yapmıyoruz. *(Soldan bravo sesleri, alkışlar)*

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bir kelimenin manasında ufak bir yanlışlık olduğu zehabındayım. "Recommandation" kelimesini "Tavsiye" diye tercüme ettiler, tavsiye değildir. Hür millet hür millete emir vermez. (*Soldan bravo sesleri, şiddetli alkışlar*) Birleşik Milletler, emir veriyorum demez. Charte'lara göre bu bir tavsiye değildir. (*Soldan bravo sesleri, alkışlar*)

Aziz arkadaşlarım, bahsimin sonundayım. Bir iki dakikanızı daha rica edeceğim. (*Soldan devam sesleri*) Teşekkür ederim.

Dünya parçalanmıştır. Bir tarafı karanlıklara boğulmuştur. Her tarafta cereyanlar yapıyorlar. Bizim içimizde de var, bazı mekteplerimize sızmış, gençlerimiz arasında yer tutmuş. Meyyusuz, bedbahtız! Biz muazzam tarihi olan bir milletiz. Türk Milleti fakirdir, Anadolu'su virandır. Demin Uruguvay'dan Guatemala'dan Amerika'nın herhangi başka zavalı bir memleketinden bahsettiler. O muazzam tarih arkamda durdukça dünyanın en zengin milleti benim milletimdir! (*Soldan alkışlar*)

Şimdi arkadaşlar, Amerika, İngiltere ve bu camia etrafında toplananlar kimlerse biz onlarla beraberiz. Müşterek bir cephedeyiz. Türk vatani-nin müdafaası için onlarla sonuna kadar beraber gitmek lazımdır. Hükümetimiz gayret ediyor, hergün biraz daha onlara yaklaşmak için lazım gelen tedbirleri almakta kusur etmiyor.

Bizi Atlantik Paktına almamışlar, büyük kusur. Hayır büyük kusur değil. Atlantik Paktına alan devlet kimdir sualini sormama müsaade eder misiniz? Amerika dese ki, ben kendi başıma alıyorum, diyebilir mi? İngiltere diyebilir mi? Diyemez. Onlar bir grup halinde birbirini ikna ederek bunu yapabilirler, cebrü kahrile değil. Bir Belçika çıkıp da, Şark'taki Türkiye'yi uzak görüyorum, ben oraya gitmem diyorsa Amerika ne yapsın istiyorsunuz? Öbürü kahr mı kullansın istiyorsunuz? Mümkün mü, mümkün mü bu?

Şimdi son cümlemi arz ediyorum.

Dünyanın muhtelif köşelerine seyahatlarımı oldu. Bazan vadilerden geçtim başımı kaldırdım. Adana'dan sonra bir yalçın kayayı seyrediyordum. Kendi başıma muazzam bir duvar halinde. Aynı güneş binlerce, yüz binlerce, milyonlarca seneden beri onu ısıtmış. Aynı yağmurlar onu ıslatmış... Günün birinde bir çatlak peyda olmuş. C. H. Partisi ve Demokrat Parti bütün ana meselelerde beraber, o yalçın kayalar gibi selleri geri çeviren bir vatan tehlikesi karşısında tek sesle konuşan, aynı mayaya malik tek heyet halinde ancak mevcut olunabilir. Biz memleketin musibet günlerinde, tehlikenin etrafı sardığı günlerde birbirimizden ayrı olabilir miyiz? Şu noktada bir itiraz, bu noktada bir itiraz... Bunların hepsi küçük küçük meselelerdir. Büyük mesele, vatan meselesi karşıda....

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Ulus Gazetesini aldım, orada yazı yazan benden yaşlı bir adam var, hepiniz tanırırsınız. Hüseyin Cahit Yalçın, o gazetede, "ben iç kavgayı bıraktım" diyor. İç kavgaları bırakacağız, konuşulup halledilmesi lazım gelen meseleleri dostça halledeceğiz. Fakat vaktiyle Anadolu istilaya uğrayıp da ölümün çukuru kazıldığı zamanda Millet nasıl bir araya toplandı, kadın, çocuk, erkek, genç ve ihtiyarı ile mücadelesini yaptı. ve muzaffer oldu ise bugünkü büyük, alemşümül tehlike karşısında da iki partinin vazifesi aynıdır. Yekpareyiz, aynı hamurdan ve aynı mayadanız. (*Bravo sesleri, sürekli alkışlar*)

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Grubumuz adına üç defa söz istedim tekrar istiyorum.

BAŞKAN — Müsaade buyurunuz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Barutçu konuştular. Şimdi Demokrat Parti Grubu adına Muhittin Erener söz istemektedir, ona söz vereceğim.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Ondan sonra bana söz lütfedecek misiniz?

BAŞKAN — Osman Bölükbaşı da kendi şahsının mevzuubahis olduğunu ileri sürerek söz istemiştir. Müsaade ederseniz bu hususu tenvir eden 95 inci maddeyi okuyayım; 95 inci madde: Kendisine sataşılana yahut ileriye sürdüğü düşüncenin tersine bir fıkır isnatlanan Milletvekilinin her zaman söz istemek hakkıdır. Bu halde o milletvekili niçin söz söylemek zorunda kaldığını bildirir ve başkan meseleyi ölçümler.

Başkan buna yer olmadığını bildirip de Milletvekili direnirse kamutay, görüşmesiz ve gösterme oyu ile mesele hakkında bir karar verir.

Şimdi arkadaşımız, başkanın ölçümünden dışarı çıkarak, ona razı olmayarak direndiğine göre, nizamnamenin 95 inci maddesinin son fıkrasına nazaran, görüşmesiz bu arkadaşla söz verip vermemeyi reyinize arzedeceğim. Söz verilmesini isteyenler lütfen el kaldırsın... Verilmemesini isteyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi, Demokrat Parti adına sözcü Muhittin Erener konuşacaktır.

MUHİTTİN ERENER (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, müzakerelerin başından beri gerek gensoruyu sormuş olan arkadaşlarım ve gerekse C.H.P. adına konuşan arkadaşım bazı metinler üzerinde durarak inceden inceye yaptıkları tetkikata istinat edip Hükümetin evvela Kore'ye asker gönderme vecibesi karşısında bulunmadığını saniyen her halıkarda Hükümetin böyle bir kararı, Meclisten geçirdikten sonra, ancak alabileceği noktasını ileriye sürdüler.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Arkadaşlar, hukuk, bazı kitapların arasına sıkışmış rijit, cansız kelimelerin ifadelerinden ibaret değildir. Burada arkadaşlarım, hukuki hayatın ilca ve zaruretleriyle bilhassa böyle mühim bir davada millî menfaatlerimizle yakinen alakalı olarak mütalaa edilmek gerekir. Bu kadar büyük hassasiyetle, naslara bağlı kalıp behemehal Hükümeti mesul etmek gibi neticeleri istintaç etmekten ibaret olan tefekkür sistemi, bana müsamaha tanımayan nassa bağlı skolastik devirleri hatırlattı; ürperdim arkadaşlar.

Muhterem arkadaşlar; realiteleri bir tarafa bırakıp da sadece cansız hükümlere dayanarak hareket etmeye çalışmak semereli olmayan bir tarzdır. Orta yerde tehdit edilen dünya sulhü var, orta yerde fiilî bir tecavüz var. Bu fiilî tecavüze acaba mahallinde herhangi bir istila gayesiyle mi yoksa Birleşmiş Milletler Teşkilatının böyle bir tecavüz takdirinde göstereceği reaksiyonu anlamak bakımından mı yapıldığı bilinemez. Bir devlet var, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti. Bütün mukadderatını ve emniyetini Birleşmiş Milletler idealinin tahakkukuna bağlamış, dünya barışı kadar kendi varlığının da kendi bekasının da teminatını Birleşmiş Milletler Teşkilatının ve Birleşmiş milletler Müessesesinin işleminde görmüştür.

Arkadaşlar, Birleşmiş Milletlerin bu müessesesini sulhü devam ettirmek yolundaki gayretleri maalesef bu teşkilât üyelerinden birisinin devamlı baltalamaları dolayısıyla, yürürlüğe girememekte, faydalı olamamaktadır. Böyle bir zamanda talihin bir cilvesi bu baltalayıcı üyenin Güvenlik Konseyi ne iştirak etmediği bir anda Güvenlik Konseyi bu şartı muayyen bir hukuk anlayışına bağlayıp bir karara vardı.

Arkadaşlar, beynelmilel hukukta mesnet ve kaynaklar nelerdir? Arkadaşlar, tarafların bir muahedenin akdi sırasında ileri sürdükleri hususlar tespit edilir. Ama bir muahedenin tatbıkında taraf teşkil eden devletlerin müşterek görüşleri yeni bir fiilî hukukî vaziyet husule getirmiş. Bunda şüphe mi var? Bize şartın 43 üncü maddesi baltalandığı için bizi emniyete götürecektir sistemin kurulmamasında müşteki bulunduğumuz zamanda kendiliğinden 43 üncü maddenin böyle bir yardım sulhü yeniden tesis etmek için Birleşmiş Milletler fiilî yardım temin etmek hususunda esaslı bir şart bulunmadığını kabul etmiş oldu. Kaldı ki, her şeyden evvel bizim menfaatimiz ona ait idi. Hükümetiniz dakika fevt etmeden, derhal bu hususta kararını aldı ve Güvenlik Konseyi tarafından emrivâkı halinde alınan karara ilk icabet eden devlet oldu. Ondan sonra 12 devlet daha icabet etti. Şuraya dikkat etmek lâzımdır ki, yardım gördermeyen devletler itiraz ettiler, fakat itiraz eden tek bir devlet yoktur.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Yani Güvenlik Konseyinin böyle bir karar almaya yetkisi yoktur diye itiraz eden bir tek devlet yoktur. Bu ne demektir? Bu şu demektir ki, bundan sonra dahi bu 43 üncü maddeyi baltalamak için bir tecavüz hadisesi olursa bu tecavüz hadisesinin bastırılmasında bu hukuki ve fiili vaziyet tekrerrür edecektir, demektir.

Bizim bundan daha büyük emniyetimiz olur mu arkadaşlar. Şimdi dikkat ettim, iç politika gayretleriyle, izah edeceğim arkadaşlarım, geçmişteki bütün hakikatleri açıklayacağım, iç politika gayretleriyle Hükümetin karşısına çıkılıyor. Hükümet diyor ki : Emniyetin Birleşmiş Milletlerin 42 ve 43 üncü maddelerinde yazılı şekilde Birleşmiş Yardımlar taarruz yerine gönderilmesiyle kaimdir. Fakat 43 üncü madde tatbik edilmediği için şimdi fiili bir vaziyet hâdis oldu. Ben de icabet ettim, fiilen tekerrür etti ki, bundan böyle bir yerde taarruz vâkı olursa diğer devletlerde Güvenlik Konseyinin kararına uyacak. Askeri anlaşmalar olmazsa dahi bu, kazanılmıştır diyor. Buradaki arkadaşlarımız böyle bir şeyi biz kabul etmeyiz, bizim tarafımız açık kalsın yine mütecavizlere karşı emniyet konseyi açılmasın ama buradaki iç politika kavgalarımızı halledelim.

Müsaade buyurursanız arkadaşlar, neresinden baksanız bu hususta ileri sürülmüş olan itirazlar milli menfaatlerimize pek uygun düşmemektedir. Şimdi arkadaşlar, dikkat buyurmuşsunuzdur ki, Hükümetin Kore kararını almasından bugüne kadar, muhalefet işi sadece iç politika cephesinden tetkik etmekte ve bütün gürültüyü bunun etrafında teksif etmektedir.

Ama işin bir de dış politika cephesi vardır. Türkiye Cumhuriyeti harice bir kıtayı askeriye göndermiştir, fiilen harb etmektedir.

Bugüne kadar bu gibi dış politika meselelerinde iktidar kadar mesuliyet altında bulunması lazım gelen muhalefetin sözcülerinden bir tanesi sürçü lisan şeklinde de olsa, bu Kore'ye asker göndermeye mutabıkım veya değilim şeklinde tek bir laf söylememiştir. İşin esası örtülü kaldı arkadaşlar. İşin esasına muhalefet yanaşmıyor ve yanaşmamakta ısrar ediyor. Buna verilecek demagojik cevabı ben şimdiden biliyorum.

"Bu kararı verirken bizi çağırdılar mı?"

Muhterem arkadaşlar, böyle bir şey varidi hatır dahi olsa Demokrat Parti muhalefet sırasında iken o zaman ekseriyet partisinden dünyanın en büyük istiskal ve hakaretini gördü, fakat hiçbir zaman memleket meselelerinde küskünlük gösterip kendisinin zahirini ketmetmedi. Dümdüz, halkın karşısında samimiyetle içini döktü. (Soldan alkışlar)

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bugün bu memleketin bekası için ve gayelerin en mukaddesi için bir tarafta vatanımızın en muazez evlatları canlarını feda ederken diğer taraftan muhalefet oradaki çarpışmanın menfaatlerimize uygun olup olmadığını söylememiştir. Hâlâ buradan geçmeli mi geçmemeli mi münakaşasını yapmaktadır. Bunu millet istiyor : Acaba orada bu kardeşlerimizin yaptıkları savaşı kendileri mukaddes bir savaş olarak millî menfaatlerimizin icabı olarak saymakta mıdırlar saymamakta mıdırlar? (Sağdan gü-rültüler) Müsaade buyurun, bunları bekliyoruz.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Söz vermiyorlar ki söylüylim.

MUHİDDİN ERENER (Devamla) — Müsaade buyurun.

Muhterem arkadaşlarım, acaba muhalefet bu itirazlarında haklı mıdır?. Haklıyı bıraktım, samimi midir?. Bir defa da onu şöylece bir olaylar üzerinde tetkik edelim :

Meclisi behemehal toplamak ve bu kararı Meclisten geçirmek lazımdı, diyorlar.

Arkadaşlar. Gensoru taktirini hazırlayan Kemal Türkoğlu arkadaşımızdan başka muhalefete mensup hiç kimsenin Meclisi toplama teşebbüs ettiğini işitmedik. Bilakis Cumhuriyet Halk Partisini ilzam edecek şekilde konuşmaya yetkili bir zat, Meclisin toplanması sözleri dolaştığı zamanlarda kendi gruplarının bu fikirde olmadığını ve ilerde toplanacak imza adedine göre böyle birşey düşünebileceklerini ifade buyurmuşlardı.

Arkadaşlar; bir teşekkül, bir muhalefet teşekkülü birşeye ya inanır veya inanmaz. Takdir buyururlar ki, ekseriyeti teşkil eden zevat kendileri kadar milletvekilidirler, Anayasaya göre elbette Meclisi içtimaya çağır-mak için kiminle olursa olsun teşriki mesai edebilirler. Onların imzalarını beklemek nasıl olur. Nihayet diyebilirlerdi ki, efendiler, bizim ekseri-yetimiz nihayet 60 kişiden ibarettir. biz davet ettik, ne yapalım bize bir tek kişi iltihak etmedi, biz vazifemizi yaptığımız halde hiç kimsenin gel-memesi ile içtimaa davet nısabını bulamadık. Bu yapılmamıştır.

Şimdi arkadaşlar, müsaade buyurursanız, Kore meselesinin aslı hakkında beyanlarını huzurunuza getireceğim.

Kore kararı intişar eder etmez, C.H.P. Genel Sekreteri bir beyanda bulunuyor. "Bizim takdirimize bırakılan yardımı birçok devletler gibi vaziyetimiz ve maddî imkanlarımız nispetinde tayin edebilirdik." Gerçi biz taahhütlerimize sadık kalma arzularını, vatanımızın bugün karşısında bulunduğu durumu bilmiyorum. Bu yardım kararı aynı zamanda muhalefet ve Meclise danışılmadan verildiği için biz bunu uygun görmüyoruz diyor, maalen. Ertesi gün Başbakan kendilerinden soruyor, sarih olunuz

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

diyor. Neye muarızsınız; çünkü muhalefete danışmadan, Meclise danışmadan bunlar güzel, sarîh. Yukarda kararın aslına taalluk eden hususta bir sarahat, vuzuh yoktur. Onun için Başbakan soruyor, sarîh olunuz. Şimdi arkadaşlar 29 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanının gazeteye vermiş olduğu beyanatı huzurunuzda okuyacağım. "Sarîh olma daveti üzerine halen bir Kore meselesi yoktur..

Bugün Atlantik'ten Pasifik'e kadar uzanan bir cephe vardır. Bu sebeple Birleşmiş Milletlerin bir cephe üzerinde tecavüze uğrayabilecek kısımların mesuliyetini üzerine alacak müşterek bir kurmay heyeti teşkilinden sonra âza devletlerin yapabilecekleri yardımları tespit etmeleri gerekirdi. Müşterek cephe mesuliyeti bu suretle temin olunabilir. Ve ancak bu usul Türkiye gibi diğer âza devletlere de emniyet verirdi. Aksi halde muhtemel bir tecavüz karşısında Türkiye'ye nasıl yardım edileceği şimdiden düşünülebilir. Acaba Birleşmiş Milletler Teşkilatı "Türkiye tecavüze uğramıştır, kendisine ne şekilde yardım edeceksiniz" diye âza milletlerin Kore misalinde olduğu gibi sadece takdirine mi müracaat edilecektir?. İşte memleket hesabına içimi titreten budur" buyurdular.

Arkadaşlar, günlerden beri müzakere edile edile bu paktı hepimiz ezberledik söylenen bu müşterek Genelkurmay teşkilâtının, Güvenlik Konseyinin kararına bağlı bulunduğunu ve bu kararın da Rusya'nın vetosu dolayısıyla alınmasının imkân ve ihtimali olmadığını bilmektedir, elbette bilmektedir. Bilmemesi muhaldır. Demek ki, böyle bir talep vâkı olunca Birleşmiş Milletler tarafından, Meclis kurulacak, buna kim Kurmaybaşkanı olacak?. Hangi milletler müşterek cepheyi teşkil edecek, cephe tespit edilsin bana kim yardım edecek bunlar bilinsin denecektir. Bu mesele ortaya atıldıktan ve Meclis açıldıktan sonra C. H. Partisinin Başkanı bir daha bu Kore meselesine asla temas etmedi.

Arkadaşlar, uzun müddet bu kadar mühim telakki ettikleri bu mesele üzerinde Meclis açılınca kadar ses çıkarmadılar. Nihayet Meclis açıldı, aradan uzun zaman geçtikten sonra bu zat bir Gensoru ile işi ele aldı fakat hepinizin bildiği malum sebep dolayısıyla vuzuhtan mahrum olduğu için reddedildi. Gensoru tavrı veren bu işten dolayı içi sızlayan arkadaşımız şimdi Mecliste bile yoktur. (Soldan bravo sesleri, alkışlar).

İşte arkadaşlar C. H. Partisinin bu davadaki samimiyeti bundan ibarettir.

İşte, muhterem arkadaşlar bu vuzuhsuzluk memleketin içerisinde birtek kötü propagandanın sebebiyet verdiğini hepiniz bilirsiniz. Yalnız şunu şimdiden ifade edeyim ki, hiç kimseyi hiçbir teşekküle tân etmek

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

itiyadında değilim. Sureti mutlakada hiç kimse sözlerimden şahsi veya teşekkülü adına mana çıkarmasın. Bundan şiddetle hazer ederim. Tamamen bir hakikatı açıklayacağım : Bu Kore kararından sonra köy köy dolaşarak şöyle söylendi : Yeni bir Yemen açıldı. Türk evlatlarının yabancı illerde telef edileceği, bugüne kadar İnönü'nün harbdan bu memleketi kurtardığı fakat Demokrat Parti iktidara geçer geçmez işte harb ilan olunduğu, Kore'de ölecek askerler şehit olur mu olmaz mı gibi.. Bütün bu söylentilerin köylerde küçük politikacıların eline vardığı zaman ne olduğunu hepiniz bilirsiniz. Muhelif parti mensuplarının da yer yer bunları körüklediklerini görmüşüzdür. Bir yandan biz parti teşkilâtımızla birlikte bu propagandaya mukabil hakikatları anlatmak suretiyle göğüs gerdik. Bir yandan da Türk Milletinin feraseti bu hadiseleri olgun bir görüş içerisinde mütalaa etmeye alışmış olması bunu zararlı olmaktan çıkardı.

Daha başka bir şey söyleyeceğim arkadaşlar. Bu zararlı propagandalar muhalefet partisinin de gözünden kaçmamıştır. Grubumuzu ziyaret eden Sayın Halk Partisi başkanları bu işe kominformun parmağının bile karıştığını ifade ettiler Bunu kendilerinden işittim. Müspet politika odur ki, politikayı vaz'ederken hiçbir yabancı ve muzir unsura, kuvvete imkan bahşetmez. Ben buna muvaffak politika derim. *(Bravo sesleri, alkışlar)* Ne olmuş olmuş. Faik Ahmed Barutçu arkadaşımız burada işaret buyurdular; geçmişteki hataları ikrar ve telafi de bir fazilettir. Ne olmuş olmuş. Ancak orada mukaddes ve ulvi gayeler uğrunda canlarını her gün vermeye amade bulunan ve bir kısmı da canlarını feda etmiş bulunan vatanın kıymetli evlatlarının hatırası bizi bu mevzuda çok sarıh ve açık olmaya mecbur kılmaktadır. Oradaki kardeşlerimizi basit bir hatanın kurbanları şeklinde göremeyiz, gösteremeyiz. Ulvi bir gaye uğrunda öldükleri ve cihanın, bütün vatanın ve kendilerinin bildiği maneviyatı tevhit edecek havanın başka türlü olacağını Muhalefet Partisi bizden daha iyi idrak eder. Şimdi kürsiye gelip bu Kore mevzuu hakkındaki hakiki düşüncelerinin açıklanmasını hassaten rica ederim, grubumuz adına rica ediyorum.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, vaziyeti arz edeyim. Şimdi söz alan arkadaşları birer birer okuyacağım.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Grup adına konuşacağım.

BAŞKAN — Salamon Adato, Ali Fuad Cebesoy, Behzat, Bilgin, Şevki Yazman, Celâl Yardımcı, Rıfki, Salim Burçak, Mustafa Zeren, Kemal Zeytinoglu, Osman Şevki Çiçekdağ, İsmail Berkok, Sinan Tekelioğlu, Muharrem Tunçay, Ömer Rıza Doğrul, Remzi Oğuz, Rifat Özen, Saim Önhon,

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Ömer Bilen, Muammer Alakant, Emrullah Nutku, Sedat Zeki Örs, Hakkı Gedik, Mustafa Ekinci, Akif Sarıoğlu, Memiş Yazıcı, Ali İhsan Sâbis, Lutfi Tokoğlu, Doğan Köymen, Abdürrahman Boyacıgiller, Kemal Özçoban, Avni Doğan, Osman Bölükbaşı.

Söz alanları okudum, şimdi geliyorum arkadaşlarımın sözlerine.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Ben tezkere ile söz istemiştim.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Uslu hakkında.

BAŞKAN — Müsaade buyurun Reis sözünü söyleyin.

Şimdi İçtüzüğü'nün 85 inci maddesini okuyorum. "Söz, isteme ve yazılma sırasına göre verilir.

Kamutay isterse, görüşülen meseleler için yana veya karşı yahut üzerine, nöbetleşe söz söylenilmek kararlaştır.

Başkan söz alanların adlarını sırasıyle Kamutaya bildirir."

"Komisyon veya bir parti grubu adına söz istediklerinde, başkan veya sözcüler sıraya bağlı değildir."

Şimdi arkadaşlar; okuduğum bu 85 inci maddeye göre burada söz alan daha 35 arkadaşımız var. Partiler grupları adına ilk evvel Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Faik Ahmed Barutçu söz aldı ve uzun uzadıya konuştular. Ondan evvel gensoru taktirini veren Osman Bölükbaşı, taktir sahibi olarak konuştu. Sonra Avni Doğan arkadaşımız, Faik Ahmed Barutçu'dan evvel, partileri namına sözcü olarak söz istedi. Kaydettim. Arkadaş yerini terketti. Onun üzerine Bölükbaşı ve Kemal Türkoğlu arkadaşlarımız konuştular. Şimdi bir defa daha komisyon veya bir parti grubu namına grup başkanı veya sözcüsü söz istediği zaman, filan parti namına söz söylemek salahiyetini haizdir. Demokrat Parti adına sözcü olarak İzmir Milletvekili Muhittin Erener konuştular. Şimdi bu maruzattan sonra Sıtkı Yırcalı birinci söz sahibi olarak konuştu. Şimdi Avni Doğan arkadaşımız tekrar...

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Sözcü olarak..

BAŞKAN — Sözcü olarak söz istiyorlar. Arkadaşlar; yalnız bir noktayı arzetmeme müsaade buyurunuz. Şimdi sözcüden maksat, parti adına bir sözcüdür veya başkandır. Eğer sözcü her mevzuda veya bir hatip konuştuktan sonra müteakiben aynı partiden bir zat, ben bu parti namına sözcü olarak söyleyeceğim derse, diğer milletvekillerinin mütalâalarını huzurunuzda ve millet muvacehesinde söylemeleri imkânı kalmaz. Bu itibarla Cumhuriyet Halk Partisi adına Sayın Faik Ahmed Barutçu geniş ölçüde konuştular. Şimdi diğer bir Halk Partili milletvekili parti namına

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

diye söz alacak, söz isteyecek ve mütaakiben söyleyecek ve diğer millet-vekilleri bu suretle söz hakkından bilfil mahrum edilmiş olacaktır. Onun için şimdi nizamnamenin diğer bir maddesini tatbik edeceğim.

CELÂL SAİT SİREN (Hatay) — Başkanın tefsir yapmaya salâhiyeti var mı?

BAŞKAN — (Devamla) — Şimdi isimleri okuyacağım. Karşıya, yana ve üzerine. Arkadaşlar lütfen dikkat buyursunlar. Karşıya, yani istizah takririnin aleyhinde konuşmak isteyenler, istizah takririnin yerinde olmadığını veya ileri sürülen fikirlerin yersiz bulunduğunu söylemek isteyenler.

Bir de lehinde konuşmak isteyenler, yani buna yeni Türkçede yana diyorlar, yandan konuşmak isteyenler, (*Gülüşmeler*) bir de ortadan konuşmak isteyenler, üzerinde konuşacaklar.

Şu halde müsaade buyurun da isimleri okuyayım arkadaşlar da lütfen işaret etsinler.

Salamon Adato (*Yok sesleri, vazgeçti sesleri*).

Gl. Ali Fuad Cebesoy.

ALİ FUAD CEBESoy (Eskişehir) — Ortadan konuşacağım.

BAŞKAN — Behzat Bilgin.

BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Karşıya.

BAŞKAN — Şevki Yazman.

ŞEVKİ YAZMAN (Elâzığ) — Aleyhte.

BAŞKAN — Celâl Yardımcı.

CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Aleyhte.

BAŞKAN — Rıfki Salim Burçak.

RIFKI SALİM BURÇAK (Erzurum) — Aleyhte.

BAŞKAN — Mustafa Zeren.

MUSTAFA ZEREN (Erzurum) — Aleyhte.

BAŞKAN — Kemal Zeytinoğlu. (*Yok sesleri*)

BAŞKAN — Osman Şevki Çiçekdağ.

OSMAN ŞEVKİ ÇİÇEKDAĞ (Ankara) — Aleyhte.

BAŞKAN — İsmail Berkok. (*Vazgeçti sesleri*).

BAŞKAN — Sinan Tekelioğlu.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) — Aleyhte.

BAŞKAN — Ömer Rıza Doğrul.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

ÖMER RIZA DOĞRUL (Konya) — Vazgeçiyorum.

BAŞKAN — Muharrem Tunçay.

MUHARREM TUNÇAY (Balıkesir) — Aleyhte.

BAŞKAN — Remzi Oğuz Arık (Yok sesleri).

BAŞKAN — Rifat Öçten. (Yok sesleri).

BAŞKAN — Gl. Saim Önhon (Vaz geçti sesleri).

BAŞKAN — Ömer Bilen.

ÖMER BİLEN (Ankara) — Aleyhte.

BAŞKAN — Muammer Alakant (Vaz geçti sesleri).

BAŞKAN — Emrullah Nutku.

EMRULLAH NUTKU (Erzurum) — Aleyhte.

BAŞKAN — Sedat Zeki Örs.

SEDAT ZEKİ ÖRS (Sivas) — Aleyhte.

BAŞKAN — Hakkı Gedik.

HAKKI GEDİK (Kütahya) — Aleyhte.

BAŞKAN — Mustafa Ekinci (Vaz geçti sesleri).

BAŞKAN — Akıf Sarioğlu (Vaz geçti sesleri).

Memiş Yazıcı; (Vaz geçti sesleri).

Ali İhsan Sâbîs; (Vaz geçti sesleri).

Abdürrahman Boyacıgiller; (Vaz geçti sesleri).

Lütfi Tokoğlu; (Vaz geçti sesleri).

Doğan Köymen; (Vaz geçti sesleri).

Kemal Özçoban; (Vaz geçti sesleri).

Avni Doğan; (Vaz geçmedi sesleri).

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Takdirinize kalmıştır.

Bekir oynaganlı; (Vaz geçti sesleri).

Osman Bölükbaşı; (Vaz geçti sesleri, gülüşmeler).

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) — Vaz geçmedim.

Kemal Türkoğlu; (Vaz geçti sesleri).

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Vaz geçmedim, konuşacağım.

BAŞKAN — Şimdi usul hakkında Avni Doğan'a söz veriyorum.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, bugün talihsizliğim oldu. Makamı Riyasetin teveccühüne mazhar oldum. Birkaç defa sözcü

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

olarak söz istedim, nasılsa muvaffak olamadım. Başbakan, Sayın Dışişleri Bakanı ve Demokrat Partinin sözcüsü olan arkadaşımız, Halk Partisinin Kore meselesinde fikrini sarahatle ifade etmeye davet edildiği halde bana söz verilmemesini sizin de tasvip etmeyeceğiniz kanaatindeyim. Bu itibarla parti sözcüsü olarak takdimen bana söz verilmesi usule uygun olacaktır kanaatindeyim. *(Soldan doğru sesleri).*

BAŞKAN — Evvelce arzettim, maddeyi de açık olarak huzurunuzda okudum. Cumhuriyet Halk Partisinin sözcüsü olarak Başkanvekili Faik Ahmet Barutçu konuşular. *(Sağdan, oda Başkanvekili, sözleri).* Demek ki, Avni Doğan arkadaşımız konuşmak istiyorlar reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir. Buyurun. Lâkin yana konuşacaksınız.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Arkadaşlar bilhassa teşekkür ederim lütfunuza. Bugün Sayın Adnan Menderes'i dinlerken seyyal zekâsına hakikaten hayran oldum, cidden hayran oldum. *(Bravo sesleri)* Ve son konuşması bende sonsuz bir zevk uyandırmıştı, eğer son cümleleriyle bu hissi bozmasaydılar...

Ben hemen Muhterem Başbakandan sonra söz istemiştim. Araya çok kuvvetli bir şahsiyet girdi hepimizin sevdiğimiz, hürmet ettiğimiz biri. Hamdullah Suphi Bey bize peri masallarını andıran muhterem simasıyla bir tarih konferansı verdi, kendisini heyecanla, zevkle dinledikten sonra artık söz söylemeye imkân yoktur.

Daha sonra Mühiddin Bey Demokrat Parti Grubu adına bize ait konuşmalar yaptı. Bu suretle hayal aleminden hakikate, yani Meclis çatısı altına dönebiliyoruz.

Bu vesile ile ben de şimdi konuşmaya imkân buluyorum. arkadaşlarım; mesele gayet sade ve basittir. Birbirine karıştırmamak icabeden iki unsuru dikkate almak mecburiyetindeyiz :

Hükümetimiz Kore'ye 4 500 mevcutlu bir birlik gönderdi. Bu tugay erkekçe savaşıyla kendisine verilen vazifeyi milletimize has olan efendilikle yaptı ve yapmaktadır. Yurdun her tarafında bu kahramanların yüksek adları hürmetle yadedilmektedir. Yurt dışında da milletimizin iftihar edeceği güzel sesler yer yer duyulmaktadır. Bizim gibi bir mazisi olan bir milletin temiz kaynaklarından süzüle süzüle gelen bir hasletin ve bu büyük ulvî levha karşısında hürmetle eğilmekten başka yapacak hiçbir şey yoktur. Bu, ayrı bir davadır.

Memlekette yapılan tezahüratın, dışardaki takdirlerin manası ve tek muhatabı Kore'de çarpışan Kahraman Ordumuzun subay ve erleridir.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

(Bütün Türk Milletinin, sesleri). Gayet tabii. O, onun bir cüz'üdür. (Bu kararı alan Demokrat Partinin sesleri, muhtelif söylentiler).

BAŞKAN — Müsaade buyurun, hatibin sözünü kesmeyin. Devam ediniz.

AVNİ DOĞAN (Yozgad) — Biz bu âli hisleri günlük politikaya alet edip kendimize bir pay çıkaramayız.

Arkadaşlarım, biz burada milletvekilleri olarak vazife görürken memleketin bu ulvî ve mukaddes, önünde hürmetle eğilinen hâdisesini daha sâde olarak ele almamız lazımdır. Bu hadise o kadar uzun ve müdellel olarak karşılıklı izah edildiki benim yeniden 42 nci, 43 üncü maddelerden bahsetmeme lüzum yok. Çünkü söylenen sözleri, neşredilen vesikaları bu milletin münevverleri okuyup bir hükme varacaktır.

Kürsüde üç beş edebî söz söylemekle şu veya bu emri vakti başka bir şekilde göstermeye çalışmak hatadır. Bu millet reşittir ve bu milletin güzîdeleri her tarafı dinledikten sonra kararını verir ve bu karar hakikaten isabetlidir. Bunun partinizin lehinde olmasını çok temenni ederim. Çünkü asgarî dört sene iktidarda kalacağına göre, millet hesabına muvaffak olması bizi de memnun eder. (Ama sesleri). Aması yok. Lütfen söyleyin cevaplayayım. (Devam, devam sesleri). Kolay değil 600 gözün karşısında konuşmak kolay değil. Bilhassa üstünde memleketin hassas olduğu ve pek güzel politik manevralar yapmak mümkün olan sahalarda konuşmak için ölçülü ve ayrıca huzurunuzda bulunmak suretiyle vakar içinde olmak işi daha güçleştirmektedir.

Arkadaşlar, Hükümetin muhtelif beyanlarından çıkan mana şudur : Hükümet, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin ahden yardım etmeye mecbur telâkki etmektedir. Biz, telâkkinin yüzde yüz zıddını kabul etmekteyiz. Ahdî bir mecburiyet yoktur. Bu vecibenin Birleşmiş Milletler Cemiyetinin Genel Sekreterinin de hatta İngiltere Hükümetinin delege-sinden fazla bir gayretle benimseyip kendimizi zorla bir ahdî mecburiyete bağlamaya muhalifim. İtiraz ettiğimiz nokta budur. Arkadaşlar, böyle bir ahdî mecburiyet mevcut olmazsa bir daha ayrıca ahdî mecburiyet var; diye ilan etmenin ikinci bir zararı var. Millet bir samahat göstermişse, millet bu fedakârlığı ulvî maksatlarla yapmışsa, ahdî mecburiyete bağlayarak ucuzlatmayalım.

C. H. Partisi ne yapardı, diyorlar. İktidarda olsa idik. (Soldan gürültüler.)

Böyle bir teklif karşısında kalınca Hükümet olarak mütalâa ederdik. Milletın menfaati burada ise karar verir, Meclise getirirdik. Eğer Meclis

toplantı halinde değilse toplardık. Nitekim Sayın Adnan Menderes'in başkanlık yaptığı kıymetli kabinemiz de, bir, birbuçuk ay geçti, belki birbuçuk ay içinde pekâlâ yapabilirdi, bir taraftan da hazırlığını yapabilirdi. Yani sizin buyurduğunuz gibi süratle yürümemiştir, kaplumbağa adımıyla yürümüştür, pekâlâ Meclise, getirir ve karar alabilirdi.

Aziz arkadaşlarım; bir memleketi netice itibariyle savaşmaya ve büyük fedakârlık sarfına mecbur eden her amil ve her hareket; bugünkü Hükümet için de, bundan sonra gelecek hükümetler için de ancak Büyük Millet Meclisinin kararıyla olmalıdır. Ben Sayın Adnan Menderes'in Faik Ahmed Bey tarafından övülen cümlesini bu itibarla iftiharla dinlemiştim. Yani Meclise sormadan yapmayacağı manasını almıştım. Yoksa tahsisat kanununda Kore'ye giden askerlerin tahsisatını vermek değildir. (*Gürültüler*). Müsaade buyurun zabıtlar meydandadır, ittifakla Makamı Riyasetten tebliğ edilmiştir.

HÜSEYİN ORTAKÇIOĞLU (Çorum) — Onu sırf demagoji yapmak için söylediniz.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Bizim endişemiz, salâhiyetli Bakanla şahsan konuştuğuktan, beyanlarını dinledikten sonra her istedikleri zaman Büyük Millet Meclisine danışmadan Birleşmiş Milletler emrine asker göndermek salâhiyetini icrai bir salâhiyet telakki etmelerinde bulduk ve bundan dolayı bu kanuna çekinsek rey verdik. Bu bize, memleketimizin âtiyen, bugünkü Hükümet muhterem olabilir, muhteremdir, kabul ediyorum. Bugünkü parti değişir, başka partiler gelir. Hiçbir parti, hiçbir hükümet kendisinde Meclisin kararı olmaksızın memleketi büyük avakıba sürükleyecek imkânı bulmamalıdır. İddiamız budur. Bunun kuyruğuna Kore'ye giden askerî istemediniz. Ulus'ta şöyle yazılıdır denemez. Ulus'la biz ilzâm edilemeyiz. (*Soldan oh sesleri*)

HASAN ÜÇÖZ (Yozgad) — Köy köy çıkacağım, propaganda yapacağım dediniz. Buna şahidim, bunu bizzat kendiniz söylediniz. Kore hakkında çıkıp böyle propaganda yapacağım. Demin Muhiddin Erener arkadaşımızın buyurdukları gibi, bütün parti teşkilâtında... (*Kürsiye sesleri*)

BAŞKAN — Kürsiye gelin söyleyin.

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Aziz arkadaşlarım, hemşehrîmin söylediği bu şeye cevap vereceğim bilâhara. Esas silsilei kelâmımı kaybetmemek mecburiyetindeyim.

KÂMİL GÜNDEŞ (Kayseri) — Bekliyoruz, bekliyoruz...

AVNİ DOĞAN (Devamla) — Konuşma imkânını bu derece selbettiğiniz halde, mümkün olduğu kadar sakin olmaya çalışacağım.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Arkadaşlar, Halk Partisi Kurultayı Ulus hakkında bir karar ittihaz etmiştir. Bu karar Ulus'un her gün ilk sayfasında dercedilmektedir. Ancak resmî beyanlarıyla bizi muhatap tutabilirsiniz. Bunun dışında bir gazete olmaktan başka bir şey değildir.

Mukabele için ben arkadaşları söyleyeceğim. İstemezdim bir gazetenin kürsiye getirilmesini.

"İstipdat istiyorlar" vasıtayı neşrü eskârınız olan gazete yazıyor. "bu muhalefete haddini bildir" diye teklifte bulunuyor. Her kendini bilmezın sözü mevzuubahis olacaksın o zaman Meclis olmanın, parti olmanın yeri kalmaz.

Şunu da ilâve edeyim arkadaşlar, doğru olmayan havadisler ertesi günü tekzip edilmeksizin Devlet Radyosiyle mütemadiyen partiler aleyhine neşredilmektedir ve bunun parasını da bütün millet vermektedir. *(Vaktiyle de öyle idi sesleri)*

Şimdi arkadaşlar, eğer partiler hâdiseleri partizanlığın üstüne çıkarak mütalâa ediyorlarsa biz Hükûmete huzurunuzda ricada bulunuruz. Her türlü neşriyatı yapabilir iktidar partisi. Yalnız bize de haftada bir saat müsaade buyursun, cevap vermek hakkını versin.

Şimdi arkadaşlar, hemşehrîmin sözüne kısa bir cevap vermek istiyorum.

Ben Kore meselesi hakkındaki fikrimi köylerde değil, radyoda alenen ifade ettim ve dediğim şudur : Fakat eski iktidarı, sabık idareyi anti demokratik kanunlar çıkarmakla itham eden Demokrat Parti Hükûmeti, kanun değil, Heyeti Vekile kararları çıkarmaya başladı, dedim. Gizli yapmış değilim. Alenen radyoda söyledim. *(Yok yok radyoda söylenmedi sesleri).*

Alenen radyoda söyledim. Bu itibarla sözümün bir karşılığını münakaşa mevzuu olmaktan muhavere vaziyetinden çıkararak tekrar şu noktaya avdet etmek istiyorum. Bütün bu münakaşaların neticesi, İnşallah memleketimiz için bizi hayırlı bir neticeye sevkemiş olsun *(Amin sesleri).* Ancak şu noktaya da behemehal temas etmek isterim ki; Demokrat Parti Hükûmetinin, müsamaha etsinler, af buyursunlar, memleket kuvvetlerinin harice gönderilmesi imkân ve kudretine malik olduğunu tanımıyoruz.

BAŞKAN — Gl. Ali Fuad Cebesoy.

ALİ FUAD CEBESoy (Eskişehir) — Aziz arkadaşlarım, evvela, gensoruyu dikkatle okudum. Ondan sonra bugün saat 3'den itibaren gerek arkadaşlarımı ve gerekse gensoru sahiplerini dinledim, Hükûmetin cevaplarını dinledim. İki partinin karşılıklı mücadelesi diyeceğim, münakaşası

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

diyeceğim, onların hepsini dinledim. Neticede şuraya vardım : Hemen yedi saate yakın yapılan tenkidler geliyor, geliyor bir nokta üzerinde ve orada düğüm oluyor, çözülüyor, tekrar düğüm oluyor.

Bir müstakil arkadaşınız olmak sıfatıyla mümkün olduğu kadar hepsini topladıktan sonra toplu olarak size fikirlerimi arz etmeyi münasip gördüm. Müsaadenizle onları size çabucak okuyayım.

Aziz arkadaşlarım, Birinci Büyük Millet Meclisi istisna edilecek olursa diğer Meclislerin hemen hiç birisinde memleketin dış siyaseti ve emniyetine ait meseleler Cumhuriyet Hükümetleri tarafından Meclise getirilerek millet müvacehesinde etraflı bir surette ne müzakerelerinin yapıldığını ve ne de bu meseleler üzerindeki Hükümet kararlarının tenkit edildiğini hatırlamıyorum. (*Soldan bravo sesleri, alkışlar*) Yalnız şunu ilave edeyim ki, Yüksek Meclisimizin salahiyeti dahilinde olan işleri bir formalite dahilinde Hükümet, Meclise getirmiştir ve burada yine birçok hatip evvelden söz alarak nezaret altında burada söz söylerlerdi ve nihayet ekseriyetle kabul edilirdi (*Soldan, bravo sesleri, alkışlar*). Arkadaşlar, onu da söylemek isterim ki, sözlerim tam manasiyle tarafsızdır. Her devrin vaziyetini arz ediyorum.

Memleketin emniyetini temin ve varlığının müdafaası gibi en önemli meselelerin Millet Meclislerinde zaman, zaman görüşülüp tasvip edilmesinin bütün milletin bu önemli meseleler etrafında birleşmesine ve anlaşmasına yardım edeceği şüphesizdir. İstiklâlimizin, bu zihniyetin samimi bir surette tatbiki sayesinde kurtarılmış olduğunu içimizde o devirlerde yaşamış olanlar hatırlayacaklardır.

Bu fırsatı bize vermiş olan gensoru müteşebbislerine bir taraftan teşekkür ederken diğer taraftan bu gensoruyu kabul eden İktidar Partisine ve Cumhuriyet Hükümetine de teşekkürlerimi sunmayı bir vecibe addededim.

Anladığıma göre sulhü korumak maksadiyle Birleşmiş Milletler safinda kahramanca çarpışan ve büyük muvaffakiyetler elde eden Şanlı Tugayınızın Kore'ye gönderilmesinde her taraf birleşmekte ve yalnız gönderilme karar ve salâhiyetinde taraflar ayrılmaktadır.

Gensoruyu yapan arkadaşlarımız sorunun aşağı kısmında diyorlar ki, bir emri vakı ile tatbik halinde bulunan kararın geri alınmasını asla düşünmüyoruz.

Gensoruda imzası olan Türkoğlu arkadaşımız geçen Çarşamba günü Kore'deki Tugayımızın subay ve erleri için kabul edilen tahsisat kanunu münasebetiyle yapılan müzakerede Kore'ye asker gönderilmesine muarız

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

olmadığını sarahaten söylemiş idi. Cumhuriyet Halk Partisinin salâhiyetli sözcüleri de bu müzakerelerde, Kore'ye asker gönderilmesine muarız olmadıklarını, yalnız asker gönderilmesi kararının Millet Meclisi tarafından kabul ve tasvip edilmesi lâzımgelirdi, demişlerdi. Şu halde Kore'ye asker gönderilmesinde hepimiz birleşiyoruz, yalnız salâhiyet meselesinde partiler birbirinden ayrılmaktadır.

Salâhiyet meselesini Cumhuriyet Hükümeti ile Demokrat Parti hukukçuları şöyle içtihat ediyor : Birleşmiş Milletler Anayasasının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından aynen kabul ve Kore'de sulhün ihlal edilmesi üzerine Güvenlik konseyinin tavsiye telgrafı ve bu telgrafa Türkiye Cumhuriyet Hükümetinin vermiş olduğu cevap muhtevasının Melis-ce tasvip edilmiş olmasına nazaran Kore'ye bir askerî birliğin gönderilmesi kararında Hükümet resen salâhiyetlidir.

Cumhuriyet Halk ve Millet Partileri Birleşik Milletler Anayasasının Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmesi her hangi yeni bir salâhiyetin Meclisten alınıp Hükümete verilmesi manasına gelmez ve Türk anayasasının bu gibi ahvalde yani bir Türk askerî birliğinin her hangi bir maksatla olursa olsun hariçte bir harbe katılmak salâhiyetinin ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinde olduğunu ileri sürmüşler ve bu yönden Meclisin karar ve tasvibini almadan dışarıya bir asker birliği göndermiş olan Hükümeti, salâhiyetsiz görmüşlerdir.

Ben bu görüş farklarının hallini şimdiye kadar bekledim ve hakikaten iki taraf da hüsnüniyetle hareket ederek yekdiğerine yaklaşıyorlar ve evvelce de söylediğim gibi, yine yekdiğerlerinden ayrılıyorlar.

Yalnız, gensoruda Hükümet kararının meşru olmadığı ve bu yüzden Devletin bir hukuk devleti kurmadığı iddiasını, tarafların fikir ve içtihatları dinlemeden evvel acele yapılmış bir iddia olarak telakki ediyorum. Hatta bu hususta Meclisi Âlinin varacağı kararı dinledikten sonra bir hükme varmanın daha doğru olacağı kanaatindeyim.

Gensoru sahiplerinin milletimizin İkinci Dünya harbinin ortaya koyduğu hakikatler müvacehesinde milletler ideale ve anlaşmasına bağlılığı, varlığı için bir zaruret telakki ettikleri hakkındaki fikirlerine tamamiyle iştirak ederim. Yalnız, Hükümetin Büyük Millet Meclisinin kanun ve prensipleri dışına çıkmaması istikbalin teminatı mahiyetinde görmelelerini, eğer Büyük Millet Meclisi kanun ve prensipleri hilâfına hareket etmiş olan bir Hükümetin iş başında kaldığını görmüş olsaydı bu endişeleri yerinde olurdu. Fakat Meclisi alınızın bu tarzda hareket edecek olan hükümetleri bir dakika iş başında tutmayacağına göre, endişelerini lüzumsuz görürüm.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Gensorunun bir kısmında Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 43 üncü maddesinin hükümleri yerine getirilmemiş bulunduğundan Hükümet kararının hem Anayasamıza ve hem de Birleşmiş Milletler Andlaşmasına muhalif bulunduğu beyan edilmiş ve aynı zamanda kendi emniyetimiz sağlanılmadan verilmiş bir karar olarak telakki olunmuştur.

43 üncü maddenin niçin yürürlüğe girmediği sebepleri malumdur. Ben, bu konunun yalnız son kısmını ele alacağım. 43 üncü madde hükümlerinin tamamıyla yerine getirilebilmiş ve fakat kendi emniyetimizin arzularımız derecesinde sağlanmamış olduğunu biran için farzedelim. Gönderilmesini kabul ettiğimiz bir asker birliğini yine göndermeyecek mi idik? Soru sahiplerinin fikirleri benim anladığım manaya geliyorsa, emniyetimizi sağlamak keyfiyeti ile Birleşmiş Milletlere karşı alacağımız taahhütlerin icrasını birbirine karıştırmamak lâzımgelir. Esasen Birleşmiş Milletlere girdiğimiz günden itibaren kendi emniyetimizi sağlamak vazifesi Cumhuriyet Hükümetinin durmadan, dinlenmeden temin etmesi iktiza eden en mühim siyasi bir vazifesi idi.

Eğer, bu hususta Hükümetimiz yeter derecede muvaffak olamamış ise Hükümetin bu muvaffakiyetsizliğini başka mevzularda aramak lazım gelir. Ben, öyle tahmin ediyorum ki, Hükümetimizin Kore'de sulhu korumak için bilfiil harekete iştirakte istical göstermesi bir gün memleketimizde de sulhun ihlal edilmesi halinde Birleşmiş Milletler üyelerinin de aynı samimiyet ve arzu ile bize yardımlarını esirgememelerini temin etmek ve emniyet konusunda daha ileri bir adım atmak içindi. *(Soldan alkışlar)*

Kore hareketine iştirakımızdan sonra emniyetimizin daha iyi sağlanacağı hakkında bazı mühim emareler hissetmekteyim. Eğer Hükümetimiz bu hususta bizi tenvir etmeyi muvafık görürse memnun olurum.

Meclis açıldığı günden bugüne kadar Hükümetin Mecliste umumî efkara karşı bu konu üzerinde herhangi bir açıklamada bulunmamasını hem bizler için ve hem de Hükümet için bir ihmâl olarak telakki etmekteyim.

Bir gensoru ile bu ihmâlin önlenmesine teşebbüs eden arkadaşlarımızın çok yerinde bir hareket yapmış olduklarını tasdik ederim.

Gensoru hakkındaki fikirlerimi sırasıyla arzettikten sonra şu neticeye varıyorum.

Gensoruyu yapan arkadaşlarımız ile Hükümet arasındaki esaslı ihtilafın Kore'ye asker göndermek hususunda Hükümetçe verilen kararın Büyük Millet Meclisinin tasvibinden geçirilmemiş olmasındadır. Yoksa

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Hükümetin takip ettiği siyasetin umumî hatlarında esaslı bir ihtilaf görmemekteyim. Eğer Anayasa mütehassısı ve hukukçu arkadaşlarımız bu içtihat farkını ortadan kaldıracak olurlarsa Cumhuriyet Hükümetinin takip etmiş olduğu siyasette itimat edilemeyecek bir taraf kalmayacaktır.

Gensoru hakkında noktaî nazarımı bu suretle hülâsa ettikten sonra bugünkü siyasî durumumuz üzerinde bazı noktaî nazarlarımı arz etmek isterim.

Arkadaşlar, Uzak Doğuda bozulmuş olan sulhün çok yakında Orta Doğu ve Batıda da bozulacağı tehlikesinin mevcut olduğunda arkadaşlarım benimle hemfikirdir zannederim. Bugünün harblerinin bir baskın tarzında başladığını hep biliriz. Bütün milletin Anavatan müdafaasına koşabilmek için bir zamana ihtiyaç olduğu gibi hür ve Birleşmiş Milletlerin yardımımıza gelebilmeleri için keza bir zamana ihtiyaç vardır.

Bu zamanı kazandıracak olan tümenlerimizin eski tâbirle fırkalarımızın, daha şimdiden tam manasiyle savaşa hazır bulunmaları lazımdır. Bu hazırlık uğrunda hiçbir şey esirgenmemelidir. Hürriyet ve istiklâlimizin muhafaza ve müdafaasının konu mevzuu olduğu şu devirde tümenlerimizin tam olarak hazırlanması keyfiyeti her nevi malî mülahazaların üstünde tutulmalıdır. En küçük bir tereddüt, sonraları emniyetimiz üzerinde telâfisi mümkün olamayacak kadar fenalıklara yol açabilir. Hükümetimizin bu hususta çok dikkatli olduğunu öğrendiğim zaman ferahlık duyacağım.

Aziz arkadaşlarım, içinde bulunduğumuz dünyanın siyasî konjoktürü ve geopolittique durumu bize gösteriyor ki, sulhün bozulacağı mıntakalardan en önemlisi bizim memleketimizdir. Yine geçmiş harblerin tecrübesi de bizlere iyice anlatmıştır ki; dünya sulhünün muhafazası amillerinden en önemlisi Türkiye Devletinin kuvvetli olmasındadır. Bu da kuvvetlerimizi dağıtmamakla ve bizi yeter derecede takviye etmekle mümkündür.

Bir tecavüzi harb karşısında rolümüz, yalnız memleketimizi müdafa etmekle kalmayacak, etrafımızdan dolaşıp gidecek olan düşmanın yan ve gerilerini vurmak ile de mükellef olacağız. Dostlarımız ve müttefiklerimiz bizi bu bakımdan da teslih ve takviye mecburdurlar.

Hürriyet ve sulh düşmanları mağlup oluncaya kadar memleketimizin askerî rolü, yalnız kendimizi sonuna kadar müdafa etmekle kalmayacak, dünyanın en mühim geçit ve yolları üzerinde bulunduğumuzdan buralarını düşmana kaptırmamak lazım gelecektir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Dostlarımız ve müttefiklerimiz Birleşmiş hür milletlere yapacağımız askerî ve stratejik yardımın kıymetini ve detaylarını bilmekte ve takdir etmektedirler. Üzerimize alacağımız bu ağır vazifelere rağmen mahaza sulhü koruma davasına olan bağlılığımızı bir daha göstermek için Kore hareketine iştirak ettik. Yoksa bizim bu davada en mühim rolümüz Orta-Doğu'da kendi memleketimizde kalarak tuttuğumuz dünya geçit ve yolları üzerinde kuvvetli kalmaktır. Ordularımızın bu çok önemli olan vazifelerini tamamiyle başaracağına bugün Kore'de kahramanca savaşan tuğayımızın hareketleri şahadet etmektedir.

Son söz olarak Millet Meclisinde her şeyi bütün detaylarıyla günlerce konuşalım ve hatır ve gönüle bakmaksızın Hükümeti amansız bir surette tenkid edelim ve icabederse daha iyi yolu gösterelim ve fakat Meclisten çıkarken vatanın korunması dâvasında daima birlik olalım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Şimdi karşı karşıya, Behzat Bilgin' (İzmir) e söz veriyorum.

BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, bu müzakereden sonra, daha doğrusu bu müzakerenin içinde Kore meselesinde ve Türkiye'nin emniyeti meselesinde Hükümetin noktai nazarı ne kadar vazih ve sarih ise muhalefetin noktai nazarını da aynı derecede vuzuhla öğrenmek fırsatına nail olacağımızı ümit etmiştim.

HÜSAMETTİN TUGAÇ (Kars) — Daha öğrenmediniz mi?

BEHZAT BİLGİN (Devamla) — Maalesef gerek gensoru sahipleri, gerek muhalefet parti namına konuşan sözcü arkadaşlarımızın ifadelerinden bu vuzuhun hâsıl olmadığını ve gerçekten Kore Dâvasında Hükümet yerinde olmuş bulunsalardı nasıl hareket edeceklerinin anlaşılmamış olduğunu görmüş bulunuyoruz. Muhterem arkadaşlar, emniyet meselesinde Türkiye'nin durumunu nasıl telâkki ettiğini Hükümet, çok açık ve haklı olarak izah etmiştir. Bu anlayış, Birleşmiş Milletler Andlaşmasına bağlıdır. Birleşmiş Milletler Andlaşmasının tam manasıyla yürüyebilmesi, tatbik edilebilmesi Türkiye'nin emniyetinin bellibaşlı teminatından biridir. Bir an için dâvadaki mevkiimizin değiştiğini ve Türkiye'nin bugünkü durumda olduğu gibi kendisinden yardım istenilen ve yardım eden taraf değil, bizzat yardım isteyen taraf olduğunu farzedecek olursak muhalefet partilerinin müdafaa etmekte oldukları tezin memleketimizin ne kadar aleyhinde olduğunu sezmekte müşkülâta uğramayız.

Muhalefet sözcüleri arkadaşlarımız ezcümle Barutçu arkadaşımız (Kaçtı, kaçtı sesleri) Birleşmiş Milletler Andlaşması mevzuunda askerî yardım için hiçbir mecburiyetimiz olmadığını iddia ettiler. Avni Doğan arka-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

daşımız da ahdi mecburiyetlere partisinin muhalif olduğunu beyan ettiler, keza Osman Bölükbaşı arkadaşımız munzam teminat elde edilmeden Türkiye'nin Kore Harbine, yani Birleşmiş Milletler emrine askerî birlik göndermesine muhalif olduğunu açıkça beyan etti. Şu halde Türkiye yardım isteyen bir Devlet durumunda bulunsa, muhalefetin ileri sürdüğü tarzda, bize yardım edin diye müracaat edeceğimiz devletler aynen Barutçu arkadaşımızın söyledikleri gibi yardım vecibemiz yoktur mu diyeceklerdir? Halbuki muhterem arkadaşlarım, bu mütalâa andlaşmanın metninden çıkan bir mütalâa değildir. Günlük politika icaplarından olarak andlaşmanın aleyhimize tefsir edilmesinden çıkan bir mütalâadır. Andlaşmanın neyi iltizam edeceğini birer birer incelersek derhal görürüz. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin hangi madde mucibince harekete geçebileceği 39 uncu maddede tasrih edilmıştır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi ancak 41 ve 42 nci maddeler içerisinde müşterek harekete geçebilir ve bunu yapmıştır.

Bir de muhalefetin istinat ettiği yahut ileriye sürdüğü şu nokta nazardır. 42 nci maddedeki hüküm Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin bizzatıhi alacağı tedbire aittir. Yoksa Birleşmiş Milletler üyelerini iltizam eder bir hüküm değildir. Bu hükmü de, bizim müstakbel durumumuzda, kendi aleyhimizde tefsir etmiş oluyorlar. Bu tefsirlerinin yanlış olduğunu görmüş olmak için zahmet edip de bir de 48 inci maddeyi okumuş olsalar daha iyi olurdu. Bu 48 inci maddeye şimdiye kadar temas edilmediğinden müsaadenizle okuyayım. 1. "Güvenlik Meclisinin milletlerarası barış ve güvenliği muhafaza hususundaki kararlarının yürütülmesi için gerekli tedbirler Meclisin takdirine göre, Birleşmiş Milletlerin bütün üyeleri veya bunlardan bazıları tarafından alınır.

2. İşbu kararlar Birleşmiş Milletler üyeleri tarafından doğrudan doğruya veya iştirak ettikleri Milletlerarası teşkillerindeki hareketleriyle yürütülür."

Bu madde sarıh olarak gösteriyor ki, arkadaşlar; Birleşmiş Milletler Konseyinin ittihaz ettiği karar kendi emrindeki kuvvetler değildir. 42 nci madde mucibince ittihaz ettiği karar Birleşmiş Milletler üyeleri tarafından teker teker veya müştereken yürüteceği karardır. İşte muhalefet Birleşmiş Milletler Anayasasını iç politika icaplarıyla, yahut mülâhazalarıyla kendi lehimizde dahi tefsir etmekten kaçındığı zaman, 48 inci maddenin bu açık hükümlerini dahi okumaktan müstağni kalmış ve Birleşmiş Milletler kararının doğrudan doğruya üye memleketler tarafından yürütülecek bir karar olduğunu gözden kaçırmıştır.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Şimdi arkadaşlar, bu andlaşmanın zayıf bazı tarafları olduğu muhakkaktır. Kurulmuş olan veto sistemi bu zayıflığın şimdiye kadar çok güzel, mükerrer izah edildiği gibi esasını teşkil etmektedir. Bendeniz şunu hatırlatmak isterim, veto sistemi üzerinde San Fransisko Konferansında orta ve küçük devletler tarafından bir muhalefet çağrısı açıldığı zaman maalesef C. H. Partisi Hükümetinden talimat alan Türk delegelerine muhalif oy veren iki devlet arasında, ne veto sistemi üzerinde çekinse rey kullanan 15 devlet arasında bulunmamışlar, bilâkis veto sisteminin lehinde oy veren devletler arasında vaziyet almışlardır. Bu da Halk Partisinin iktidar mevkiinde iken Birleşmiş Milletlerin istikbali hakkında uzak görüşlülüğünün ne derecede olduğunu sarahatle göstermektedir.

AZİZ URAS (Mardin) – Amerika da böyle.

BEHZAT BİLGİN (Devamla) – Amerika büyük devlet olmak itibariyle böyle idi. Çünkü düveli muazzamaya dahil olan Rusya, Çin, Fransa ve İngiltere'nin ve Amerika'nın veto meselesinde hemen hemen mutabık oldukları hepimizin malûmudur. Fakat küçük devletler veto hakkını kendi güvenlikleri ve eşitliklerine muhalif telâkki etmişler ve ikisi doğrudan doğruya muhalif rey vermek cesaretini gösterdikleri gibi 15'i de çekinse oy vermişlerdir. İran ve Mısır hükümetleri de bu arada dahildir. Ancak Türkiye o sırada vetonun lehinde rey vermişti.

Arkadaşlar; şimdi burada cereyan etmiş olan müzakerelerde muhalefetin görüşlerinden anladığımıza göre bir de Anayasa bakımından Kore'ye asker göndermemiz doğrudan doğruya Büyük Millet Meclisinin salâhiyeti dahilinde olduğunu iddia etmişlerdir. Ve bunun için anayasanın 26 ncı maddesini ileriye sürmüşlerdir. 26 ncı madde doğrudan doğruya ilânı harbe taallük eden bir maddedir. Malûmu âlinizdir ki, ilânı harb muhakkak surette harb hareketine girişmek demek değildir. Hiç bir harb hareketine askerî çarpışmayı tazammun etmeden harb ilânı vâkı olduğu ve ezcümle bizim Almanya ile Japonya'ya karşı son ilânı harbi bu durumda olduğunu hatırlarsınız. Demek oluyor ki, 26 ncı maddenin ilânı harb yetkisini B. M. M. ne inhisar ettirmiş olması yalnız askerî kuvvetlerin kullanılması bakımından veya askerî kuvvetlerin dışar olabileceği zayıflık bakımından değil, sadece ilânı harb keyfiyetinin memleketin mukadderatı üzerinde haiz olacağı tesir itibariyledir. Bir ilânı harb karşı tarafın galibiyeti halinde memleketin istiklâlini de tehlikeye düşürebilecek bir ehemmiyet arzedeceği tabiidir. Halk Partisi geçen Meclisler zamanında Milletler Cemiyetinin tatbik etmek istediği zecrî tedbirlerin bile Meclisin tasdikından geçirildiğini ileri sürdüğü zaman bunu bir emsal olarak ele almaya imkân yoktur. Çünkü zecrî tedbirlerin B. M. M. nin tasdikından geç-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

mesi 26 ncı maddenin hükmü icabı değildir. O tedbirlerin İtalya ile ticari, iktisadi münasebetlerin kesilmesini kastetmesi dolayısıyla vatandaşların serbest hukukuna, serbest ticaret haklarına taaruz teşkil etmesi itibarıyla, Yani orada 26 ncı madde mevzu bahis değildir. Keza Almanya'ya karşı harb ilânının B. M. M. nden geçmesini Anayasanın pek sarîh bir icabıdır. Halbuki Kore meselesinde vaziyet böyle değildir. Bu hususta vâzih, beynelmilel vesikaları da okuyarak keyfiyeti tasrih etmek icabeder.

1921 yılında Milletler Meclisi Konseyinin tâyin ettiği abluka komitesi, bir raporunda, şu kanaati ibraz etti : Aynı komitenin fikrine göre Milletler Cemiyeti Anayasasını ihlâl eden bir devletin tek taraflı hareketi hali harb ilânı ihdas etmez. Bahusus bu ilânı harb ekser âzası için bir hayal den ibaret kalır.

Yine eski Milletler Cemiyetinin ikinci asamblesi şu prensibi şöylece ifade etmektedir. Anayasaya muhalif harekette bulunan bir devletin tek taraflı bir hareketi ilânı harbi ihdas etmez. Sadece Milletler Cemiyetinin, kovnantını ihlâl eden tarafa karşı diğer milletlerin muharıplik hakkını tanımamak veya harb ilân etmek hakkını verir. Şu halde tek taraflı harbe tevassül, Milletler Cemiyeti münasebetlerinde harb hali ihdas etmez. Daha Milletler Cemiyeti zamanında yapılmış olan bu tefsirler sarîh olarak gösteriyor ki, Kore'deki Birleşmiş Milletler hareketinin avakibi hiçbir suretle bir hali harb ihdas etmek vaziyeti değildir. Esasen Kore'de karşılaşan taraflar Türkiye, Amerika, İngiltere'ye mukabil Kore ve Çin değildir. Kore'de karşılaşan taraflar Birleşmiş Milletler mukavelesini ihlâl etmiş olan milletlere karşı Birleşmiş Milletler Teşkilâtının kendisidir. Bu itibarla da ortada ne bir hali harb, ne de bundan doğabilecek vahim avakıp vardır ki, 26 ncı madde doğrudan doğruya bahis mevzuu edilebilsin.

Fakat muhterem arkadaşlar, bu demek değildir ki : 26 ncı maddenin bahis mevzuu olmadığı mevkide Hükümetiniz kaptıkaçtı şeklinde bâzı kararlar ihdas edecek ve emrivakiler yaratacak. Böyle birşey zaten olmamıştır. Meclisin 30 Haziran toplantısında Sayın Dışişleri Bakanı Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinden gelen iki telgrafı okuyarak bizden ne istenildiğini ve bizim bunları kabul etmekle ne gibi taahhütler altına girmekte bulunduğumuzu açıkça ifade etmiştir. Arkadaşlar, Trygve Lie'in bize göndermiş olduğu iki telgraf dikkat buyurulursa aynen Birleşmiş Milletler Anayasasının 39, 40, 41, 42 nci maddelerine muvazî bir seyir takip etmektedir. Birinci teklifte... (*Kâfi, kâfi sesleri*) Müsaade buyurunuz yalnız şu noktayı arzedeceğim. Son telgrafta şöyle demiştir :

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Silâhlı tecavüzü püskürtmek ve bu bölgede Devletlerarası sulhü ve emniyeti tekrar tesis etmek için Birleşmiş Milletler Teşkilâtı âzası olan devletlerin Kore Cumhuriyetine gereken yardımı sağlamalarını tavsiye eder.

Yani açıkça bizden istenen keyfiyet, Kore'de silâhlı tecavüzü püskürtmek için yardım etmemizdir. Bizde cevabımızda talep edilmekte olan silâhlı tecavüzü püskürtme işine, tabii Birleşmiş Milletler şartı dâhilinde, iştirak edeceğimizi bildirdik. Pek tabiidir ki, ne istenmişse, verilen cevap da ona göredir. Ve Meclisi Âliniz, bu cevabı bilmiyerek tasvip etmiş değildir. Pek tabii olarak Meclisi Âliniz, cevabın tazammun ettiği bütün netayici tam bir vukuf halinde bizden istemiş olan silâhlı yardımı tasvip etmiş bulunmuştur. Şimdi keyfiyet bu suretle tavazzuh edince Birleşmiş Milletler emrine kuvvet vermekle ne hali harb ihdas etmiş oluyoruz ne de Meclisin malûmatı dışında asker sevkine tevessül etmiş bulunuyoruz. (*Kâfi kâfi sesleri, gürültüler*).

Muhalefetin bu meseleyi sadece iç politika oyunlarına alet ettiğini ve ya müstakbel millî menfaatleri feda etmiş olduğunu maalesef bu izahatla anlamış bulunacağız. Zaten bundan evvel de tezat içinde bulunduklarını tebarüz ettirmek vazifemizdir.

“Birleşmiş Milletlere karşı vecibelerimizi tanıyoruz ve Birleşmiş Milletlere vuku bulacak taarruzu hepsine karşı tevcih edilmiş telâkki etmemiz lâzımdır” dedikleri halde bunun tazammun ettiği manayı reddetmiş bulundular.

Bendeniz Hükümetin bu meselede tamamen kanuni salâhiyetini kullandığını ve milletin menfaatlerine en uygun şekilde hareket etmiş bulunduğunu bir hakikat olarak kabul ediyorum.

Yüksek Meclisin kararı da bunu isbat etmiş olacaktır. (*Soldan alkışlar*).

BAŞKAN – Şimdi biraz evvel arzettiğim gibi yana, karşıya ve üzerinde konuşmak üzere daha bir hayli arkadaşlar söz almış bulunuyorlar ve müzakerenin yeterliği hakkında da birçok takrirler verilmiştir. Eğer tenzip ederseniz yeterlik hakkındaki takrirleri reyinize arzedeceğim.

KEMAL TÜRKÖĞLU (Mardin) – Gensoru sahibi sıfatiyle benim hakkım mahfuz kalmak üzere.

İstanbul Milletvekili Mükerrerem Sarol ve yedi arkadaşının Birleşmiş Milletler emrine Kore'ye silâhlı kuvvetler gönderilmesi hususunda Hükümet tarafından verilen hukukî ve siyasi izahatın tasvip edilmesine dair önergesi. (*)

(*) Tutanak D. C S. 195-197 1705 nolu karar olmuş. Bu karar 1705 numaralı karar.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

(4/85)

Yüksek Başkanlığa

Müzakerenin kıfayetiyle.

Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun,

4 500 kişilik silâhlı bir savaş birliğinin Dünya sulhunun muhafazası gayesine hizmet etmek üzere Birleşmiş Milletler emrine verilmesi hakkındaki Hükümet kararının meşru olmadığı; Hükümetin bu meselede kanun ve prensipler dışına çıktığı, Kore'ye silâhlı kuvvetler göndermek kararının Birleşmiş Milletler Andlaşmasına ve Anayasamıza muhalif olduğu iddialarının cereyan eden müzakereler sonunda katiyen vârit olmadığı gibi Birleşmiş Milletler gayesinin ve yüksek millî menfaatlerimizin icaplarından olan bu kararın alınmasında Anayasa prensiplerine ve kanunlarımıza aykırı bir cihet görülmemiş olduğundan Hükümetin verdiği hukuki ve siyasi izahatın tasvibiyle gündeme geçilmesini teklif ederiz.

İstanbul	Ankara	Denizli
Dr. Mükerrerem Sarol	Hâmit Ş. İnce	E. Şahin
Konya	Kocaeli	İstanbul
Z. Barlas	M. Kavalcıoğlu	A. Topcu
Antalya	Samsun	
A. Tokuş	F. Kesim	

Meclis Yüce Başkanlığına

Kore meselesi hakkında kâfi derecede müzakereler cereyan ve mesele vuzuh peyda etmiş olduğundan müzakerenin yeterliğinin oya konulmasını saygılarımla rica ederim.

11 . XII . 1950

Kayseri

Mehmet Özdemir

B. M. M. Başkanlığına

Müzakereler kâfi derece meselenin tebellür etmesine yeter mahiyettedir.

Kıfayeti müzakerenin oya konulmasını teklif ederim.

Tokad

Ahmet Gürkan

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Yüksek Başkanlığa

Gensoru üzerinde vâkı müzakerelerin yeterliğinin reye konulmasını ve kabulü halinde gündeme geçilmesini arz ve teklif ederim.

Bursa Milletvekili

İstanbul Milletvekili

Hulûsi Köymen

Füruzan Tekil

Yüksek Başkanlığa

Vaktin gecikmesi hasebiyle mevzuun müzakeresinin başka bir güne tehirini teklif ederiz.

Bursa

Antalya

Halûk Şaman

Akif Sarıoğlu

T. B. M. M. Başkanlığına

Gensoru hakkındaki müzakere kâfidir. Hükümetin aldığı kararın doğru olduğunun tasdikını ve Hükümete itimat edilmesini teklif ederim.

Afyon Milletvekili

Emekli General

Ali İhsan Sâbis

BAŞKAN – Takrirleri okuduk. Birinci takrirden başlıyoruz. Onda müzakerenin yeterliği ve bir de Hükümetin verdiği izahatın tasvibi teklif edilmektedir.

Nizamnameye göre, müzakerenin yeterliği hakkındaki takrir önceden reye arz olunur, kabul edilmediği takdirde diğer esbabı mucibeli takrir açık oya arzedilir.

Şimdi takriri bir daha okutacağım ve Hükümetin noktai nazarını soracağım.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) – Kıfayet takriri aleyhinde söyleyeceğim.

BAŞKAN – Takriri okutuyorum.

(Mükerrem Sarol ve arkadaşlarının takriri tekrar okundu)

BAŞKAN – Kıfayet takririnin aleyhinde söz istiyorlar. Müzakere kâfi değildir diyorlar.

AZİZ URAS (Mardin) – Aykırı bir teklif var, evvelâ onun okunması lâzım gelir.

OSMAN BÖLÜKBAŞI (Kırşehir) – Muhterem arkadaşlar, müzakerenin kâfi olduğu hakkında bir takrir okunmuş bulunuyor. Benim kanaatimce müzakere kâfi değildir. Takrir sahibi sıfatıyla iki defa konuşmak imkânı-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

nı buldum, fakat bu kadar arkadaş fikirlerim aleyhinde bulunduktan sonra tahrir sahibi olmak sıfatıyla cevap vermek benim hakkım olmalıdır. Bu itibarla müzakere kâfi değildir, mesele tenevvür etmemiştir.

BAŞKAN – Müzakerenin yetersizliği hakkında konuştular, şimdi Hükümetten soruyorum; bir tahrir vardır, müzakerenin kifayetiyle beraber tahririn reye konması teklif ediliyor. Eğer Hükümet tercih ediyorsa bu tahriri açık reye koyalım.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) – Sorulan, tahririn açık reye konulması keyfiyeti midir?

BAŞKAN – Nizamnameye göre, kifayeti müzakere tahriri ile beraber esbabı mucibeli tahrir öncelikle oya konur.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (Devamla) – Nizamname icabı ne ise lütfen onun tatbikını rica ederim.

BAŞKAN – 163 üncü madde, "... sadece gündeme geçilmesi kabul olunmazsa ..." diyor. Bu kadar konuşulduktan sonra tabii bu konuşmaların bir neticeyi hukukiyesi olmak lâzımdır. Eğer bu şekilde bir tahrir olmazsa Başkan gündeme geçeceğini tebliğ eder.

MUAMMER ALAKANT (Zonguldak) – Usul hakkında ve tahrir hakkından söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun!

MUAMMER ALAKANT (Zonguldak) – Şimdi aziz arkadaşlar kifayeti müzakere var ve bir itimat meselesi ortaya atılmış da değildir. Şimdi esbabı mucibeli tahrir; Hükümete itimat beyan edilsin mealini ihtiva ediyor.

Arkadaşlar, Hükümete itimat beyan edilmesi meselesi; ya Hükümet itimat ister, yahut da milletvekili ademi itimat tahriri verir. Ya Meclis müzakere neticesinde Hükümete ademi itimat beyan eder, yahut Hükümetin Meclis ekseriyeti tarafından tutulmadığı hakkında bir şüphe hasıl ise o zaman Hükümet Meclisten itimat ister. Bu husus da yine Hükümete ait bir keyfiyettir. Onun için arkadaşların itimada ait tahrirlerini geri almalarını rica ederim, çünkü buna mahal yoktur. *(Mesele kifayeti müzakere redir sesleri).*

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) – Muhterem arkadaşlar, Hükümetten itimat reyini istenip istenmediği bir usul meselesi olarak sorulmaktadır. Saatlerden beri cereyan eden müzakeratın seyri Hükümeti Yüksek Heyetinizden bir itimat reyini istemeye sevkedecek bir mahiyet ve manzara arzetmemektedir. Böyle bir manzara, açık reyle itimat istenmesi Hükümetiniz için bir özentiden ibaret kalır. *(Alkışlar).*

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

BAŞKAN – Hükümete itimat meselesi bahis mevzuu olmamıştır. İtimat reyî alması icabeden bir hal kalmamıştır. Yalnız bu takriri okudum. Münderecatını açık reye arzedeceğim.

MUAMMER ALAKANT (Zonguldak) – Arkadaşlar; arzettim ya, Hükümet itimat ister yahut da milletvekili ademi itimat takriri verir. Her hangi bir müzakerede bir milletvekili kalkıp da kendiliğinden “Hükümete itimat beyan edilsin” derse o zaman her müzakerede, böyle birşey mevzuubahis olmadığı halde, bir milletvekili takrir verir. Başkan da bu önergeyi reye arz etmek vaziyetinde olursa, Hükümete itimat veya ademi itimat hususunda açık reye müracaat mecburiyeti hâsıl olur. Bunun içindir ki, Riyaset, bu takriri reye koymasın. Müzakere olunmuş müzakere kâfi görülmüş, gündemin diğer maddelerine geçilmiştir. Dünyanın bütün parlâmentolarında böyledir. Takrirle açılan meseleler görüşülür. Müzakere kâfi görülerek gündemin diğer maddelerine geçildi demek Hükümetin verdiği izahat tatmin edici olduğu mânasına gelir. Yoksa her müzakere sonunda bir milletvekili kalkar böyle bir takrir verir ve Başkan da bu takriri reye koyarsa o zaman Hükümet itimadı mevzuubahis etmediği halde açık reye müracaatı gibi bir yol açılır. Biz buna meydan vermiyelim ve böyle bir yol ihdas etmiyelim. Makamı Riyasetçe Tüzük icabı olarak bu reye arzedilmesin.

ABİDİN POTUOĞLU (Eskişehir) – Arkadaşlar; verilen takriri Muammer Alakant arkadaşım yanlış telâkki ediyorlar. Verilen takrirden itimat meselesi mevzuubahis değildir. Verilen takrir, Hükümetin Kore hakkındaki aldığı kararın tasvibinden ibarettir. Onun için burada bir itimat meselesi mevzuubahis değildir. Bir önerge verildiğine göre, bu önergenin reye konulması mecburidir. Bu önerge tasvipten başka bir mahiyet arz etmemektedir.

KEMAL TÜRKÖĞLU (Mardin) – Muhterem arkadaşlar; Hükümete itimat veya ademi itimat bahis mevzuu olması için ya bunun Hükümet tarafından istenmesi veya bu hususta bir takrir verilmiş olması lâzımdır. Bu, doğrudur. Fakat bizim gensorumuzun içinde bu vardır. Çünkü orada Anayasaya aykırı hareket eden bir Hükümet yerinde duramaz şeklinde ademi itimat beyan edilmiştir. Bu itibarla gensorumuz esasen bir ademi itimadı tazammun etmektedir. Buna istinaden ademi itimat meselesinin mevzuubahis edilmesi ve bunun da gizli oyla olmasını teklif ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sıtkı Yırcalı.

SITKI YIRCALI (Balıkesir) – Arkadaşlar; 162 nci madde, gensoru görüşmelerinin yeterliği ile gündeme geçilmesi hakkındaki önergeler öncelikle oya konur, diyor. Öncelik tâbiri sarihtir. Buradaki sadece yeterlik

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

hakkındaki takrirdir. Binaenaleyh "öncelik" kelimesi bulunduğuna göre evvelâ yeterlik takririnin oya konması icabeder, bu, kabul edilmediği takdirde ki, altındaki madde tasrih ediyor, o zaman mucip sebepli takrirler oya konur.

Yalnız arkadaşlar; bir de 168 inci madde var : Milletvekilleri gensorunun sonucu ile ilişkin önergeler verebilirler, bu önergeler açık oya konur; deniyor. Bu takdirde verilen önergelerin açık oya konması icabeder. Bu takrirlerin hepsi yeterliğe ait takrirler olduğuna göre, bu takrirler oya konduğu takdirde, açık oya müracaat etmeden gösteri oyu ile bu iş neticelenebilir. İlk defa yeterlik takririni oya koyarsa biz de kabul edersek ayrıca açık oya gitmeye lüzum yoktur.

BAŞKAN – Şu önerge bir daha okunsun :

"Müzakerenin kifayeti ile...."

BAŞKAN – Kâfi bitti. Bu gensoru hakkında şimdiye kadar devam eden konuşmaların yeterliğini reynize arz ediyorum. Kâfi olduğunu kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kahir ekseriyetle kabul edilmiştir. Şimdi bu takririn gündeme geçilmesine dair olan kısmını reynize arz ediyorum. (Gürültüler, olmaz sesleri).

Kütahya Milletvekili Ahmet Kavuncu ve iki arkadaşının Kore'de Birleşmiş Milletler emrinde ve hürriyet ideali uğrunda canlarını vermekten çekinmiyen Şehitlerimiz için ihtiram sükûtu yapılması hakkında

BAŞKAN – Müsaade buyurun, başka bir takrir var, onu okutacağım.

ABDULLAH GEDİKOĞLU (Ankara) – Usul bakımından, müsaade buyurun.

BAŞKAN – Takriri okutuyorum.

B. M. Meclisi Yüksek Başkanlığına

Kore'de Birleşmiş Milletler ideali uğruna kahramanca çarpışan, Türk güç ve takatini bütün dünyaya bir defa daha ispat eden ve bu uğurda canlarını feda etmiş bulunan Aziz Şehitlerimizin ruhlarına hürmeten celse sonunda üç dakikalık bir ihtiram sükûtunun yapılmasını arz ve teklif ederiz.

Mardin Milletvekili
Kemal Türkoğlu

Kırşehir Milletvekili
Osman Bölükbaşı

(Ret sesleri).

BAŞKAN – Takrir iki olduğuna göre Hükümet noktai nazarını açıkladı, okunan gerekçeli takrirlerden hangisini tercih ettiğini bildirdi. Şimdi bu takriri ona göre reynize arz edeceğim.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ABİDİN POTUOĞLU (Eskişehir) – Efendim, verilen önerenin yalnız kıfayeti müzakere kısmı, birinci fıkrası reye konmuş, ikinci fıkrası reyi âlinize arzedilmemiştir. Tüzük mucibince eğer önerge olmazsa o vakit gündeme geçilir. Önergeler verilirse bu önergeler reye konur. Tüzük mucibince bu önergelerden hangisini Hükümet isterse Başkan onu oya kor.

BAŞKAN – Abidin Potuoğlu arkadaşımızın ifadeleri biraz evvel Yüksek Heyetinize arzedilmiş bulunuyor. Hükümet evvelce gerekçeli olarak okunan taktirin tercihan açık oya arzedilmesini kabul etmiş bulunuyor.

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) – Hükümetin lehinde olan taktir reye konulduğu takdirde kabulü, Yüksek Heyetinizin Hükümet için bir itimat reyi istemediği mânasını tazammun eder. Binaenaleyh, bu taktir tasvibinize ıktiran ettiği takdirde, itimat reyi bahismevzuu olmaması lâzımgeldiğine göre, açık reyin bahis mevzuu olmaması lâzımgelir. Binaenaleyh bendeniz, taktirin reye vazedilmesi, kabul edilmediği takdirde, ademi itimat reyi istiyen taktirin reye konmasını ve kabul edildiği takdirde itimadin açık tecelli etmesini arz ve talebederim.

BAŞKAN – Şimdi Hükümet, tercih hakkı ve salâhiyetini kullanmıştır. Taktiri tekrar okutarak reyinize arzedeceğim.

(İstanbul Milletvekili Mükerrerem Sarol ve arkadaşlarının taktiri tekrar okundu)

BAŞKAN – Şimdi bu taktiri açık oya arz ediyorum, oy için Bursa'dan başlıyoruz.

(Bursa seçim çevresinden başlanarak oylar toplandı)

BAŞKAN – Oyunu kullanmayan arkadaşlar varsa lûtfen kullansınlar. Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Efendim; oya katılanlar 351, Kore'ye gönderilen savaş birliği hakkında Hükümetçe alınan kararda, Anayasa prensiplerine ve kanunlarımıza aykırı bir cihet görülmemiş olduğundan Hükümetin verdiği hukuki ve siyasi izahatın tasvibine mütaallik taktiri kabul edenler 311 dir, kırmızı rey verenler 39 dur ve 1 de çekinse vardır. Şu halde taktir, arzettiğim esaslar dâhilinde, 311 reyle kabul buyurulmuştur. *(Soldan bravo sesleri şiddetli ve sürekli alkışlar... Başbakan bravo sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar arasında kürsüye geldi.)*

BAŞBAKAN ADNAN MENDERES (İstanbul) – Muhterem arkadaşlar; Kore meselesi hakkında Hükümetin vermiş olduğu karar ilân edildiği andan itibaren; memleketçe bilindiği andan itibaren bu kararın meşru olmadığı hakkında söylentiler, memleketin yüksek menfaatini haleldar edecek derecede zararlı olmakta devam edegeldi. Şimdi Hükümete vermiş

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

olduğunuz itimat reyî ile Hükümetin almış olduğu kararın gayrimeşru olmadığını en salâhiyetli makam olarak tespit etmiş bulunuyorsunuz.

Gönül ister ki bundan sonra da, bu kararınızı belirtmiş olduktan sonra artık memleket zararına olan bu çeşit zehirli propagandalar olduğu yerde dursun, *(İnşallah sesleri)* Durmadığı takdirde bunu yaymakta devam edenlerin iyi niyetinden bihakkın şüphe etmek icabeder.

Muhterem arkadaşlarım, bir kere daha ifade etmek yerinde olur ki, Hükümetiniz hiçbir zaman ne Anayasa ve ne de mevcut kanunlar dışında hareket etmeyi aklından geçirmemiştir. Şimdiye kadar olan vaziyette de bunun böyle olduğunu, şükranla arz edeyim ki, şimdi tespit etmiş bulunuyorsunuz. Bundan sonrası için de Hükümetiniz hiçbir zaman ne Anayasa ve nede mevcut kanunlar dışında harekette bulunayım diye bir şeyi asla ve kata zihninden geçirecek değildir.

Verdiğiniz, itimadınızı ifade eden yüksek reynizden dolayı Hükümet adına minnet ve şükranlarımı yüksek huzurunuzda arz ederim. *(Soldan sürekli alkışlar)*

BAŞKAN – Gündemde başka konuşulacak bir şey kalmadı 13.XII.1950 Çarşamba günü saat 15'te toplanmak üzere Birleşime son veriyorum.

VII. – Kore'ye Gönderilen Savaş Birliği Hakkında (9) (*)

(Resmî Gazete ile ilânı : 28.XII.1950 - Sayı : 7694)

No.

1705

Koreye gönderilen Savaş Birliği hakkında Başbakan'dan açılan Gensoru sonucunda, İstanbul Milletvekili Mükerrer Sarol ve yedi arkadaş tarafından verilen aşağıda yazılı önerge Kamutayın 11.XII.1950 tarihli 17 nci Birleşiminde (39) ret ve (1) çekinsere karşı (311) oyla kabul edilmiştir. *(Cilt : 3 - Sayfa : 195:197, 198:199, 201:204).*

11 Aralık 1950

Yüksek Başkanlığa

Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı ve Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu'nun, 4 500 kişilik silâhlı bir Savaş Birliğinin dünya sulhünün muhafazası gayesine hizmet etmek üzere Birleşmiş Milletler emrine verilmesi hakkındaki Hükümet kararının meşru olmadığı, Hükümetin bu me-

(9) Tutanak Dergisi : C. 3, S. 195-197 Ta 11.12.1950 Resmi Gazete : 26.12.1950-7694

Kavanin Mecmuası : C. 33, S. 991

() Resmi Gazete : 28.12.1950-769*

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

selede kanun ve prensipler dışına çıktığı, Kore'ye silâhlı kuvvetler göndermek kararının Birleşmiş Milletler Andlaşmasına ve Anayasamıza muhalif olduğu, iddialarının cereyan eden müzakereler sonunda katıyen vârit olmadığı gibi Birleşmiş Milletler gayesinin ve yüksek milli menfaatlerimizin icaplarından olan bu kararın alınmasında Anayasa prensiplerine ve kanunlarımıza aykırı bir cihet görülmemiş olduğundan Hükümetin verdiği hukuki ve siyasi izahatın tasvibiyle gündeme geçilmesini teklif ederiz.

İstanbul Milletvekili	Ankara Milletvekili	Denizli Milletvekili
Mükerrem Sarol	Hâmit Şevket İnce	Eyüp Şahin
Konya Milletvekili	Kocaeli Milletvekili	İstanbul Milletvekili
Ziya Barlas	Mümtaz Kavalcıoğlu	Ahmet Topcu
Antalya Milletvekili	Samsun Milletvekili	
Ahmet Tokuş	Firuz Kesim	

VIII. – Afyon Karahisar Milletvekili Ali İhsan Sâbis'in, Kore'ye gönderilen Savaş Birliğinden boşalan yeri doldurmak üzere tam teşekküllü bir tümen vücuda getirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Millî Savunma Bakanı Refik Şevket İnce'nin sözlü cevabı. (10)

9.1.1951

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kore'ye gönderdiğimiz 4500 kişilik takviyeli bir tugaydan boşalan yeri doldurmak üzere memleketimizde yeniden tam teşekküllü bir tümen vücuda getirerek eksilmiş zannettikleri askerî kudretimizi artırmak ve bozguncuların canlarına ot tıkmak lâzımdır. Böyle bir tümenin 1951 Martında Ankara veya İstanbul'da teşkiline başlanarak talim ve terbiye ettirilmesinin ve memleketimizi müdafaaya memur kuvvetlerimize ilhakının ve şimdiden bu teşkilin hazırlıklarına başlanmasının münasip olacağını zannediyorum.

Millî Savunma Bakanlığının bu hususta ne düşündüğünü Mecliste izah etmesini bu sözlü soru takririmle rica ediyorum.

Afyon Karahisar Milletvekili

Emekli Gl. Ali İhsan Sâbis

BAŞKAN – Söz Millî Savunma Bakanınındır.

(10) Tutanak Dergisi : C. 4, S. 337-341, Ta. 24.1.1951

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) – Arkadaşlar; Kore'ye 241 nci Piyade Alayı ile, bir topçu taburu ve bir de bölük kuvvetinde olmak üzere, istihkâm, muhabere, nakliye birlikleri gönderilmiştir. Bunlardan açılan 241 inci alay yerine derhal 61 inci piyade alayı ve topçu taburu da yeniden teşkil edilmiş ve diğer birlikler de akabinde kurulmuşlardır. Şu takdirde görülüyor ki, bir tugay kazanmış bulunuyoruz.

Ali İhsan Paşa arkadaşımız bu birliğin bir tümen haline getirilmesini temenni ediyor. Bu temenniye tamamen iştirak eder ve imkân husulünde yapılacağından emin olmalarını kendilerinden rica ederim. *(Alkışlar)*

BAŞKAN – Ali İhsan Sâbis.

ALİ İHSAN SÂBİS (Afyon Karahisar) – Efendim, muhterem Millî Savunma Bakanımızın vermiş olduğu izahata teşekkür ederim. Evvelâ şuna mutmain olduk ki, buradan Kore'ye gönderilmiş olan alay, tabur ve bölüklerin yerine derhal aynı birlikler teşkil edilmiş ve boş bulunduğunu zannettiğim yerleri doldurulmuştur. Bu, çok şayanı teşekkürdür. Ancak ben bu vesileden istifade ederek bunun yeniden bir tümen vücuda getirilmesini arzu ediyordum. Millî Savunma Bakanımız bu arzuyu muvafık buluyor, ilk fırsatta yapılacağını söylüyor. Bendeniz şu mütalâaya ilâve olarak şunları da arz etmek isterim :

Demokrat Partinin Hükümet iktidarını 22 Mayısta ele aldığı zaman dünyanın siyasi durumunun ve memleketimizin idari ve iktisadi şartlarının arzettiği manzara ile bugünkü siyasi durum ve iktisadi manzara ve şartlar arasında büyük bir değişiklik olduğu malûmdur. Demokrat Hükümet, 27 yıllık tek parti rejiminin müsamahasıyla meydana gelen yolsuzlukları, Anayasaya aykırı hareketleri ve kanunları, 2,5 milyarlık bir devlet borcuyla tebarüz eden iktisadi buhranı izale ve islâh etmek için kollarını ve paçalarını sıvıyarak çalışmaya başlamış ve bu işler için kâfi derecede zaman bulabileceğini ümit etmiştir. Fakat gerek memleketimiz için ve gerek bizzat, Hükümet için büyük bir talihsizlik eseri olarak 25 Haziranda Kore'de patlak veren tecavüz hareketi, istikbalin ne olacağı hakkında herkesi düşündürmeye başladı. Birleşmiş Milletler Kurulu derhal harekete geçerek üye devletlere bu tecavüz hareketini önlemek için ne gibi yardımlar yapabileceklerini sordu. Ve nihayet talebini bildirdi. Hükümetimiz, büyük bir basiret ve istikbali uzaktan isabetle görüş kudreti göstererek takatimiz dâhilinde Kore'ye hemen 4 500 kişilik bir tugay göndermeye karar vermekle Birleşmiş Milletler Anayasasına bağlılığını fiilen ispat etti. Bu tecavüz bugün Kore'de olmuş ise, yarın Kars ve Edirne hudutlarımızda da olabilir. Böyle bir halde biz de Birleşmiş Milletlere yardım talebinde bulunmak mecburiyetine düşeceğiz.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Kore'ye gönderdiğimiz tugayımızın orada elde ettiği başarılar bütün dünyanın başta Amerika ve İngiltere'nin büyük takdirlerini ve sempati-lerini celbetti. Bu, öyle bir muvaffakiyet idi ki milyonlarca lira sarfetse idik, böyle bir takdir ve sempati temin edemezdik. Bu muvaffakiyetten her hususta hakkiyle istifadeye çalışmalıyız.

Kore'de silâhlı tecavüzün ve harbin şiddetle devam etmesi ve ileri geri bazı gelişmeler göstermesi, Üçüncü Dünya Harbinin zuhuru endişelerinin artması, her milletin böyle bir harb için hazırlık yapmaya lüzum görmesi, stoklar vücuda getirilmeye başlanması, karaborsacıları harekete geçirmiş ve istifçilik faaliyeti de belirmiştir. Bu sebeplerle kumaş, yün, pamuk, kalay ve saire fiyatları yükselmeye başlamıştır. Bu hal memleketimiz piyasasını ve iktisadi şartlarını da bozmaya ve altüst etmeye sebep olmaktadır. Hattâ Hükümetin bu yüzden 1951 bütçesinde muvazene tesisi için hayli güçlükler çektiği görülmektedir. Bu meyanda yiyecek fiyatları da kontrolsüz yükselmektedir.

Bu sebeplerden dolayı bütçemizde yeni büyük masraflar kapısı açmak ve buna sebep olacak talep ve iddialarda bulunmak, şüphe yok ki, doğru değildir. Fakat buna mukabil Moskofların ve koministlerin mütecaviz vaziyetleri, bu yoldaki tahrikleri Pasifikten Şimalî Atlantike kadar imtidat eden demirperde arkasında sıralanmış olan bir takım kukla devletlerin Moskova'dan her hangi bir zamanda alacakları işaret üzerine harekete ve tecavüze geçecek kabiliyette olmaları, Kore Harbine Çinlilerin ansızın müdahaleleri ve buna benzer diğer ahval bizim gibi birinci derecede tecavüze mâruz devletleri çok düşündürmektedir. Tecavüze uğrıyan bir devletin Birleşmiş Milletler Kurulundan fiilen yardım görmesinin ne kadar zaman sonra ve ne kadar kuvvetle olabileceği Kore'de tecrübe edilmiştir. Bu sebeple Amerikan Genelkurmay Başkanının bir makalesinde belirtildiği gibi tecavüze mâruz görünen devletlerin kendilerini müdafaa edecek surette kuvvetlerini artırmaları zaruridir.

Bizim Kore'ye bir tugay göndermekliğimiz üzerine partimize muhalif olanlar, derekap patırdıya başladılar. (Memleketimizin müdafaa kuvvetini eksilterek Kore'ye bir Tugay göndermek emniyetimizi ihlâl eden Hükümet bu hususta hata etmiştir. Hususile muvazzaf hizmet müddetini dolduran askerlerimizi, Bulgar'ların Türk'leri tehcir vesileleriyle çıkardıkları harici tehlike dikkate alınmaksızın terhis edilmeleri iktidar Hükümeti için pek fena bir hareket olmuştur.) gibi iddialarda bulundular. Hattâ Halk Partisi Şefi, bir Çörçil edasiyle büyük bir marifet yapıyormuş gibi Çankaya'ya giderek Devlet Şefine yazılı bir nota bile verdi. Daha evvel Üçüncü Dünya Harbinin 25 Haziranda başlamış olduğunu da iddia et-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

mişti. Gerek bu iddiası ve gerek Bulgarların yaptıkları tehcir ve kanuni hizmet müddetini dolduran askerlerimizi terhis etmek yüzünden içine düştüğümüzü zannettikleri tehlike vehmini hâdiseler çürüttü. Şimdi hududumuzun dışına sevkettiğimiz bir tugayın memleketimizdeki müdafaa kuvvetlerimizi ve binaenaleyh emniyetimizi azalttığı iddiasını da çürütmek lâzımdır. İşte sözlü sorumu bu maksatla yaptım. Yeniden bir tümen teşkili suretiyle memleketimizdeki müdafaa kuvvetlerimizi ve emniyetimizi artıralım fikrini ileri sürdüm. Bir tümen az ve ehemmiyetsiz görülebilir, fakat bugünkü yeni teknik ve motorlu vasıtalarla teşkil edilmiş bir tümenin masrafı pek çoktur. Bazıları memlekette 30 tümen teşkilini ve bunun en aşağı on tanesinin zırhlı olmasını ileri sürüyorlar. Bir zırhlı tümenin bir günlük hareket ve muharebe esnasında akaryakıt sarfiyatı o kadar fazladır ki, memleketimizin takatı böyle on zırhlı tümenin ihtiyaçlarını muntazaman temin etmeye kâfi değildir.

Esasen şunu da dikkate almak lâzımdır ki, malzeme yağmakla gaye elde edilemez. Bu malzemeye güzel bakmak; tamirini becermek, iyi kullanmak ve bu kabiliyeti haiz personel yetiştirilmek lâzımdır. Bugünkü motör kuvvetinden ve motörlü birliklerden hakkiyle istifade ancak bu suretle kabildir. Bir yandan kuvvetimizi artırmak, diğer yandan ayağımızı yorganımıza göre uzatmak mecburiyetindeyiz. Biz henüz sekiz, on zırhlı tümeni idare edecek iktisadi kudrette değiliz. Memleketimizin ârıcaları ve yolları da bu kadar büyük zırhlı kuvvetleri kullanmaya müsait değildir. Eğer ordumuzu modernize ve motörize etmek işlerine hiç olmazsa 20 sene evvel başlanmış olsaydı, bugün motörlü kuvvetleri kullanmakta daha büyük kudretimiz olabilirdi. Sade zırhlı ve motörlü birliklerle de iş bitmez. Bunlarla işbirliği yapacak büyük hava kuvvetleri de lâzımdır.

Bir asker olmakla beraber, memleket selâmeti namına hakikatı söylemiş olmak için şurasını da belirtmek isterim ki, son 27 senelik devrede askerden başvekil, askerden Milli Savunma Bakanı ve hattâ askerden Devlet Başkanı bulunduğu zamanlarda ordumuz en çok ihmal ve suistimale uğramıştır. (*Soldan bravo sesleri; alkışlar*) Ordumuzu asrileştirmek hususunda çok geç kaldık. Şimdi Kore'ye bir tugay göndermekle memleketimizde hâsıl olan kuvvet azalmasını telâfi için yeni bir zırhlı tümen vücuda getirmeye karar verirsek Kore'deki tugayımızın başarılarıyla kazandığımız sempati bize böyle bir tümen için en yeni silâhları ve motörlü malzemeyi vermek hususunda Amerika'yı kolaylıkla cömertliğe ve yardıma sevkedecektir. Bundan hemen istifade etmek lâzımdır. Böyle bir talep tarafımızdan şimdi yapılırsa, Amerikan Bütçesinin tatbik zamanı sebebiyle neticeyi ancak sonbaharda alabiliriz. Şu halde hemen 1951 Mar-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

tından itibaren yeni bir tümenin tam masrafını karşılamak zaruretine düşmeyeceğiz demektir. Bu münasebetle şunu da arzetmek isterim ki, yaralı erlerimiz ve subaylarımız vatanımıza geldikçe Kore'deki zayılatımızı gözlerinde büyütenlerin ve bunu kasten izam edenlerin zararlı propaganda yaptıkları görülüyor. Bunlara karşı bu kürsüden bağırarak söyleyim ki, İkinci Dünya Harbi esnasında seferber edilmiş olan birliklerimizde bakımsızlık ve idaresizlik yüzünden hastanelere sevk edilerek ölen askerlerimizin sayısı, muharebe etmediğimiz halde yüz bine yakındır.

HÜSAMETTİN TUGAÇ (Kars) – Yalan!

ALİ İHSAN SÂBİS (Devamla) – Askerî Sıhhiye dairesinin istatistikleri, yalan diyenler ve inanmıyanlar tarafından tetkik olunabilir.

Bazı politikacılar benim bu teklifimi tahrif ederek Kore'deki tugayımızı yeniden oraya asker göndermek suretiyle bir tümene iblâğ ettirmek istediğimi yaymaya ve safdilleri inandırmaya çalışmışlardır. Bu şayiaları tektiz etmişim. Burada sadece teessüf etmek ve bu Mecliste söylenen şeyleri, yapılan teklifleri iyi dinliyerek utanmaya davet eylemek yerinde bir hareket olur. Bugün biz memleketimizi iyi müdafaa için kuvvetlerimizi artırmaya ve ıslaha mecburuz. Diğer taraftan malî vaziyetimiz bu arzumuzun önüne sed çekiyor. Şimdilik hem Kore'deki başarılarımızdan kısmen istifade etmiş olmak ve hem ordumuzu takatimiz dâhilinde kuvvetlendirmiş olmak için yeni bir zırhlı tümen teşkiline başlanmasını Hükûmete teklif ediyorum. Mâruzatım bundan ibarettir. *(Soldan alkışlar).*

IX. – Afyon Karahisar Milletvekili Ali İhsan Sâbis'in, Kore Birliğimizin durumu hakkındaki sorusuna Millî Savunma Bakanı Hulûsi Köymen'in yazılı cevabı. (11)

T. B. Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Gazetesinde Kore'deki Birliğimiz hakkında neşredilmekte olan yazıların birdenbire kesildiği herkesin dikkatini celbetmiştir. Bu yazıların halk efkârında fena tesir etmesi ve askerî sırların ifşası bakımından kestirilmesi muvafık ise de şikâyet mevzularının tetkiki ve işin örtbas edilmemesi de millî menfaat ıktizasıdır. Bu sebeple aşağıdaki sorularıma Millî Savunma Bakanı tarafından yazılı cevap verilmesini dilerim.

Afyon Milletvekili
Emekli General
Ali İhsan Sâbis

(11) Tutanak Dergisi : C. 9, S. 51-53, Ta. 2.7.1951

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

1. Cumhuriyet Gazetesinde intişar eden yazıların muharriri Faruk Fenik, Kore'den yeni gelmiş olduğuna göre şahsi müşahedesine dayanarak millî savunma kuvvetlerimiz için elbette faydalı olacak mütalâaları vardır. Bu yazıcıdan millî savunma kuvvetlerimizin menfaati için resmen mütalâasını ve şikâyet mevzularını bildiren bir rapor istenilmesi lâzım değil midir?

2. Bu yazılarda dikkati celbeden mühim noktalar görülmüştür. Kore'den şimdiye kadar vatana dönmüş birçok subaylarımız vardır. Bunlardan ve hususiyle gazetelerde ve radyoda beyanatta bulunan Yarbay Nattık Poyrazoğlu'ndan Kore'deki Birliğimizin faaliyeti ve ıslahı lâzım bozukluklar hakkında resmî malûmat ve mütalâa istenilmiş midir? İstenilmemiş ise hiç olmazsa şimdi Ankara'da bulunan bu yarbayı resmen celbederek gerek Milli Savunma Bakanı ve gerek Genelkurmay Başkanı tarafından isticvap edilmesi ve Kore'deki işlerimiz hakkında kendisinden resmî rapor istenilmesi lâzım değil midir?

3. Kore'ye General Şahap Gürler gönderilmişti. Bu generalin Kore ve Japonya'da ne yaptığını, hususiyle Kore'deki Birliğimizin yanında kaç gün kaldığı, subaylarla görüşüp bunların dertleri ve şikâyet konuları hakkında malûmat alınıp alınmadığı ve neden Birliğimizin yanında çok az kalıp vaktinin büyük bir kısmını Japonya'da Tokyo'da geçirdiği sorulmuş mudur? Bugün etrafa sızan şikâyetler hakkında General Şahap Gürler Milli Savunma Bakanlığına yazılı resmî rapor vermiş midir? Vermemiş ise hiç olmazsa şimdi kendisinden resmî rapor istenilmesi ve ıslahı lâzım noktaların bildirilmesi faydalı değil midir? Büyük masraflar ihtiyariyle teftiş için gönderilmiş olan bu generalin Kore'de vazifesini hüsnü ifa edip etmediği tetkik edilmiş midir?

4. Kore'deki subay ve erlerimizin hepsi değiştirileceğine göre, etrafa sızan şikâyetler hakkında kendisinden süratle malûmat almak ve ıslahı çarelerini temin eylemek için General Tahsin Yazıcının değişmenin sonunu beklemiyerek hemen şimdi vatana celbi lâzım değil midir? Bu generali değiştirmek üzere yeni gönderilecek generalin ve kurmay heyetinin daha dikkatli seçilmesi icap etmiyor mu?

5. Kore'de hizmet etmiş olanların taltifleri ve kendilerine madalya verilmesi meselesi ne oldu? Oradan gelenlere müstehik oldukları mükâfâtın ve madalyanın derakap verilmesi temin edildi mi? Bu hususta vâkı olacak gecikmelerin zararlı olacağı dikkate alınıyor mu?

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

T.C.

3.VII.1951

Millî Savunma Bakanlığı

Hususi Kalem

Sayı : 169

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

27.VI.1951 gün ve 2147/4628 sayılı yazıları cevabıdır.

Kore Birliğimizin durumu hakkında Afyon Karahisar Milletvekili Ali İhsan Sâbis tarafından verilen yazılı soru cevabının ilişik olarak sunulduğunu arzederim.

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

1. Kore'deki savaşlar hakkında Bakanlığımızın mesul elemanları olan Savaş Birliğimiz ve Tokyo'daki İrtibat heyetimiz tarafından sık sık Bakanlığımıza raporlar gelmekte ve icap ettiği takdirde de her husus hakkında bu makamlardan bilgi istenmektedir. Bakanlığım, bu işlerde yetişmiş, yetkili ve mütahassis makamlardan ve her askerî şahıstan bu hususta faydalanmaktadır. Bu maksatla Kore'ye Korgl, Şahap Gürler'in dahi gönderilmiş olduğu malûmlarıdır. Mesul yetkili ve mütahassis makam ve askerî şahıslar dururken; Bakanlığımıza karşı hiçbir mesuliyeti ve mecburiyeti olmıyan ve bu sebeple kendisine daha evvelden bir vazife tevdi edilmemiş bulunan ve askerlik konusunda ihtisası bulunmıyan bir serbest meslek sahibi harb muhabirinden rapor istemek uygun mütalâa edilmemiştir. Bununla beraber gazete muhabirlerimizin yazdıkları ve askerî sırlarımıza taallük etmiyen yazılardan Bakanlığımız da her zaman faydalanmaktadır.

2. a) Kore'den hava tebdili almak suretiyle dönmüş bulunan Yb. Nattık Poyrazoğlu M. S. B. Genelkurmay Başkanı ve II. Başkanı tarafından kabul edilerek askerî disipline hâlel gelmiyecek hususlarda kendisinden gerekli bilgiler alınmıştır. Fakat soruda bahis konusu edilen (Birliğimizin faaliyeti ve ıslahı lâzım gelen bozukluklar hakkında) sual sorulması veya rapor istenmesi askerlik disiplini ile kabili telif görülmemektedir. Bu nevama üstlerinin jurnal edilmesini istemek gibi komutanlık otoritesini temelinden sarsacak bir mahiyet arzeder.

b) M. S. Bakanlığı Kore Birliğimizin icraat ve faaliyeti hakkında resmî bilgi edinmek imkânından mahrum değildir. Bu işin üzerinde hassasiyetle durulmaktadır. Şimdiye kadar cereyan eden hususlar ve muharebeler hakkında Silâhlı Kuvvetlerimiz Komutanlığından birçok bilgiler alındığı gibi Birleşmiş Milletler Genel Karargâhında bulundurulmuş ve bilhassa bu

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

vazife ile de tavgif edilen Türk Temsil Heyeti tarafından da Bakanlığa lüzumlu olan malûmat verilmiş ve verilmektedir.

c) Komutanlık tecezzi kabul etmez bir vazife ve mesuliyet olduğundan, on binlerce kilometre uzakta memleketin namını ilâ için feragatle çalışan Birliğimizin selâmeti aleyhine vâkı olacak her türlü icraattan kaçınmak Bakanlığımızın göz önünde tuttuğu önemli bir meseledir.

3. Korgl. Şahap Gürler Kore'ye, Birliğimizi teftiş etmek, oradaki duruma göre alınacak tedbirler varsa yerinde yapmak, Birliğin normalini takviye etmek ve memlekettten temini mümkün olan ihtiyaçlarını tespit ve durumu görüp yurda haber getirmek görevi ile gönderildi.

Bütün seyahati 32 gün sürmüştür. Bunun 10 günü yolculukta, 15 günü Japonya'da yaralılarımızın bulunduğu muhtelif şehirlerde muhtelif hastaneleri ziyarette ve 7 günü de Kore'de geçmiştir.

Kore'de kaldığı müddet zarfında birliği teftiş etmiş ve görmüştür. Tagu'daki ordu karargâhı ile temas etmiştir.

Tokyo'da bulunduğu müddet zarfında da Birleşmiş Milletler Başkomutanı ile görüşmüş ve Genel Karargâh ile temas etmiştir. Tokyo'da bulunan İrtibat Heyetinin çalışmasını görmüş ve Japonya'da bulunan yaralılarımızı ziyaret etmiştir.

Korg. Tokyo'da bulunduğu müddet içerisinde Genelkurmay ile telsiz muhaberesinde bulunmuş ve istekleri tetkik edilmiştir.

Türkiye'ye gelişinde 17 sayfalık (23 sayfa da eki olan) bir rapor vermiştir. Bu raporda tugayın durumu, teşkilâtı, Kunuri savaşları ve Kore'de alınan derslerle General Mc. Arthur'la yapılan görüşmeler mevcuttur. General kendisine verilen direktife göre tetkiklerini yapmıştır.

4. Kore Birliğimizin Komuta Heyeti ve bilhassa General Tahsin Yazıcı hakkında takdirden başka hiçbir resmî şikâyet alınmamıştır.

Bu gibi söylentiler fena niyetle uydurulmuş rivayetlerden ibarettir. Gerek tugay ve gerekse Kore'deki İrtibat Heyetimizden tugayın durumu hakkında muntazam ve devamlı raporlar alınmakta olduğundan ayrıca General Yazıcı'nın vakitsiz olarak yurda çağırılmasına bakanlık lüzum hissetmemiştir.

Komuta heyeti zamanında değiştirilecektir ve aynı başarıyı gösterecek bir generalle karargâhının seçilmesine dikkat edileceği tabiidir.

5. Kore'de hizmet etmiş olup sağlık durumları dolayısıyla vatana dönmüş olanlarla, halen Kore'de hizmete devam etmekte olanların taltifleri iki şekilde olmaktadır :

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

I - Birleşmiş Milletlerce yapılmış taltifler;

II - Milli Savunma Bakanlığınca düşünülen taltifler.

Halen Kore'de hizmette bulunanlara Birleşmiş Milletlerce madalyaları verilmiş, yurda dönenlerin madalyalarının da Bakanlığımız kanalı ile kendilerine verilmek üzere yola çıkarıldığı öğrenilmiş bulunmaktadır. İşbu madalyalar gelince gerekli merasimle sahiplerine verilecektir. Milli Savunma Bakanlığınca yapılması düşünülen taltifler için de; harb kıdemi, harb takdirnamesi, fevkalâdeden terfi, madalya ve nişanlar bölümlerini ihtiva eden bir "Taltif kanunu tasarısı" Yüksek Meclise sunulmuştur. Bu tasarı kanuniyet kesbedinceye kadar geçecek zamandan faydalanmak ve sayın milletvekillerinin de işaret buyurdıkları gibi muhtemel gecikmeleri önlemek üzere, hazırlıklara girilmiş nişan ve madalyaların şekil ve modelleri için bir müsabaka açılmıştır. Yüksek Meclisten süratle kabulünü dileyeceğimiz işbu kanunun kabulüyle birlikte terfi ve taltif şekilleri tavazzuh ve madalyaların imali de en kısa bir zamanda sağlanmış olacaktır.

Bu suretle milletimizin tarihini, şerefle temsil etmiş bulunan kahramanlarımız lâıyk ve müstahak oldukları şekilde taltif edilmiş olacaklardır.

X. – Afyon Karahisar Milletvekili Ali İhsan Sâbis'in, Kore'de bulunan ve oradan gelen askerlerimizin sıhhi halleri hakkındaki sorusuna Milli Savunma Bakanı Hulûsi Köymen'in yazılı cevabı. (12)

7.11.1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Kore'de bulunan ve oradan gelen askerlerimizin sıhhi ahvalleri hakkında aşağıda yazılı sorularına Milli Savunma Bakanı tarafından yazılı cevap verilmesini dilerim.

Afyon Karahisar Milletvekili

General Ali İhsan Sâbis

1. Kore'deki askerlerimizin oralı kadınlardan frengi kaptıkları haber alınmıştır; bu hususta Kore'den gelen subaylarımızdan ve askerî doktorlarımızdan aldığım malûmata göre bu zaruri münasebetlerde korunma tedbirleri dikkatle tatbik olunmamış ve ilgili mütehassıs doktorların tavsiyelerine ve tekliflerine ehemmiyet verilmemiş; bu hususta Bakanlığa yazılı raporlar da gönderilmiş imiş; bu haberler doğru mudur? Ve kaç kişi frengiye tutulmuştur? Verilen yazılı raporların hulâsası nedir?

(12) Tutanak D. C. 10, S. 336-337, Ta. 30.11.1951

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

2. Frengiye tutulmuş olarak Türkiye'ye avdet eden askerlerimizin temaslarını menetmek ve sıkı kontrol altında tedavilerini yaptırmak için ne gibi tedbirler alınmıştır? Kaç kişi bu suretle tedavi altına alınarak hangi hastanelere sevkolunmuştur? Bu tedbirlerden kaçıp kurtularak köylerine giden ve oralarda bu menhus hastalığı yayanlar var mıdır? Ve kaç kişidir

3. Kore'ye yeni gidenlerin aynı âkibete uğramamaları için ne gibi tedbirler ittihaz olunmuştur?

T.C.

M. S. B.

25.XI.1951

Genelkurmay Başkanlığı

Sağlık Dairesi

H. Ş. 1 Ks.

Sayı : 167179-21

Kore'ye giden birliğimizin frengiden korunması hakkında.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

10.XI.1951 gün ve 2583/5774 sayılı yazı karşılığıdır.

Kore'de bulunan ve oradan gelen askerlerimizin frengi bakımından sıhhi durumları hakkında sayın Afyon Karahisar Milletvekili General Ali İhsan Sâbis tarafından verilen yazılı soru önergesinin cevapları aşağıya çıkarılmıştır. Bilgilerine arz ederim.

Millî Savunma Bakanı

H. Köymen

Cevap 1. Kore daha evvel Japon işgali altına girdiğinden ve halen de harb felâketinin doğurduğu bütün mahrumiyet ve sefaletin acı ıstıraplarını çektiğinden, açlık ve yokluğun hüküm sürdüğü her yere kolaylıkla girebilen bulaşıcı hastalıklar buraya da girerek halkı kemirmeye başlamıştır. Bu hastalıklarda bahse konu teşkil eden frengi vakaları Kore hal-kında Amerikan istatistiklerine göre % 33, bizim hekimlerimizin müşterek raporlarına göre % 10 ve bir mütehassıs tabibimizin kanaatine göre de % 90 dır. Bu rakamlar arasında Amerikan istatistiklerinin verdiği miktar hakikata en yakın olanıdır. Koreli doktorların izahlarına göre, şimdiye kadar zührevi hastalıklar bakımından esaslı bir istatistik yapılmadığından frenginin yüzde ne miktarda olduğu katî olarak bilinmemektedir. Böyle olmasına rağmen muhakkak olan şudur ki, az veya çok

da olsa Kore halkı arasında frengi musabı olanlar mevcuttur. Bu hal karşısında korunulması ve koruyucu tedbirlerin alınması tabîi ve zaruridir. İşte bu hakikat karşısında Kore'deki birliğimizin doktorları derhal faaliyete geçmişler, oradaki subay, astsubay ve erlerimizi bu menhus hastalıktan korumak için icabeden her türlü tedbiri alarak aynı zamanda alınacak gerekli tedbirleri rapor halinde komutanlarına bildirmişlerdir. Bu tavsiyelerden o günkü harb halinin icaplarına uygun olanları derhal kabul edilerek tatbik edilmiştir. Bu korunmalara rağmen diğer Birleşmiş Milletler personeline olduğu gibi bizim subay, astsubay ve erlerimizden de frengi hastalığına yakalananlar olmuştur. Alınan raporlara göre : 4 subay, 14 astsubay ve 79 er olmak üzere ceman 97 kişi frengi musabıdırlar. Bunlardan 65 kişinin tedavilerine Kore'de başlanarak ellerine tedavi cüzdanları verilmiştir. Geriye kalan 32 personelimizin frengili oldukları yurda dönerken vapurda yaptırılan triyaj neticesi meydana çıkmıştır. Bunlardan bir kısmına penisilin tatbik edilmek suretiyle sarî durumları önlenmiştir.

Cevap 2. Kore'den dönen kafilelerden yurda döner dönmez askerlik müddetini dolduranlar terhis edildiğinden bu meyanda frengili olan 79 erimiz de arkadaşlarıyla beraber otomatikman terhis edilmişlerdir. Terhis edilen frengili erlerden durumları şüpheli olan 15 erin ki bunların da hakiki frengi musabı olup olmadıkları katî değildir. Bu erlerin muhitlerine hastalık bulaştırmaları mümkün olduğundan gerekli tedavi ve muayenelerinin yapılması için Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümleri dâhilinde olmak üzere mufassal künye ve adresleriyle bağlı bulundukları Hükümet tabipliklerine ihbar edilmişlerdir.

Cevap 3. Kore'ye yeniden gönderilen subay, astsubay ve erlerimizin zührevi hastalıklardan korunmaları için aynı safta döğüşen diğer Birleşmiş Milletler ordularında olduğu gibi her türlü gerekli tedbirin alınmış olduğuna bilgilerini rica ederim.

Not : Kore'den dönen ve frengili oldukları zannedilen bu erlerden bir kısmının memleketimiz dâhilinde yaptırılan muayeneleri neticesinde frengi musabı olmadıkları peyderpey gelen bilgilerden öğrenilmektedir.

XI. – Seyhan Milletvekili Cezmi Türk'ün, Kore'deki kuvvemiz ve zayıyatımız hakkındaki sorusuna Milli Savunma Bakanı Hulûsi Köymen'in yazılı cevabı. (13)

(13) Tutanak D. C. 12, S. 109-111, Ta. 11.1.1952

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

6.1.1952

Kore'deki kuvvemiz ve zayıyatımız hakkında Millî Savunma Bakanlığından yazılı soru.

Yüksek Başkanlığa

Aşağıdaki sorularıma ilgili bakanlıkça yazılı olarak cevap verilmesine yüksek delâletinizi dilerim.

1. Bu defa Kore'den avdet eden Tümgeneral Sayın Tahsîn Yazıcı'nın Türkiye'den hareketi gününden avdeti tarihine kadar Kore'ye gönderilen kuvvetlerimize dâhil subay, assubay ve er sayıları ayrı ayrı ne kadardır?

2. Aynı müddet içinde sağlam olarak avdet eden aynı askerî şahısların sayıları ayrı ayrı ne kadardır?...

3. Aynı müddet içinde şehit düşen gaip, esir veya firar sayılan umumî zayıat miktarı (Subay, assubay, er olarak) ayrı ayrı ne kadardır?...

4. Aynı müddet içinde yaralanan, hastalanan, yaradan veya hastalıktan harekât sahasında veya sonradan Anayurtta askerî müesseselerde ölen aynı askerî şahısların miktarları ayrı ayrı olarak ne kadardır?...

5. Aynı müddet içinde aynı askerî şahıslardan mâlûl gaziler miktarı ayrı ayrı ne kadardır?... Ve ne kadarının maaş tahsis muameleleri ikmal edilmiş ve topyekûn mâlûliyet derecelerine göre sayıları ne kadardır?...

6. Şehitlerin ve ölümlerin ne miktarı Kore'de ne miktarı Japonya'da, ne miktarı Türkiye'de toprağa tevdi edilmiştir ve mezar yerlerinin tesbit ve muhafazası için ne muamele yapılmıştır?... Varsa şehitlik ve mezarlık topografik krokilerinden birer suretinin rapten irsalini?...

7. Kore'ye gönderilen birliklerin orada karşılaştıkları sarî, intanî ve içtimai hastalıklar hangileridir?... Beherinden musap sayıları ne kadardır. Bunlardan korunma ve tedavi için ne gibi tedbirler alınmıştır ve alınmaktadır?...

Seyhan Milletvekili

Cezmî Türk

T.C.

M. S. B.

9 Ocak 1952

Gnkur. İkmal Başkanlığı

II. Şube 3. Ks.

Sayı : 114093/7

T.B.M.M. Yüksek Başkanlığına

T.B.M.M. Başkanlığı Kanunlar Müdürlüğünün 8.1.1952 gün ve 2899/6380-6/521 sayılı yazı karşılığıdır :

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Seyhan Milletvekili Cezmi Türk tarafından Kore'deki kuvvetimiz ve zaiyatımız hakkında verilen yazılı soru önergesinin cevapları aşağıdadır :

1. Yurttan ilk defa hareket eden Kore Türk Silâhlı Kuvvetleri Tugayına ve sonradan değiştirme maksadı ile gönderilen kafilelere hepsi (615) subay ve askerî memur, (599) assubay ve (9 961) er dâhildir.

2. Değiştirme suretiyle 26 Aralık 1951 tarihine kadar (252) subay ve askerî memur, (274) assubay, (3 993) er sağlam olarak avdet etmiştir. Bundan başka olarak uçak ve gemilerle yurda getirilen bütün yaralı ve hasta sayısı (461) kişidir.

3. 31 Aralık 1951 gününe kadar şehit, kayıp ve esir olarak birliğimizin umumi zaiyatı (38) subay, (21) assubay ve (800) erdir.

4. Aynı süre içerisinde yaralananlar (54) subay, (46) assubay ve (1 252) erdir.

Üçüncü maddedeki zaiyata dâhil olmak üzere Kore'de hastalıktan (1) subay, (9) er; yaralarının tesiri ile de Kore ve Japonya'da (18) er ölmüştür. Yurdumuza dönen yaralılardan (2) er ölmüştür.

5. Bu müddet içerisinde yaralılarımızdan (12) subay ve (67) erimizin mâlûliyeti tesbit edilmiştir. Bunlardan;

1. Dereceden 1 Er

2. " 2 " (Birine protez yapılmıştır)

3. " 7 " (Beşine " ")

4. " 7 "

5. " 7 "

6. " 18 "

Toplam 42

Ere mâlûliyet maaşı bağlanmıştır. Ayrıca (17) erin ve (12) subayın muamelesi ikmal edilmek üzeredir. Diğer (12) erin durumları mâlûliyet derecesine girmediğinden müracaatları Emekli Sandığı Sıhhi Kurulunca reddedilmiştir.

6. Şehit ve ölümlerden (2) erimiz Türkiye'de (1) subay ve (8) erimiz Japonya'ya Tokyo'daki Tatar mezarlığında, diğer şehitlerimizden nâşları bulunabilenler de Pusan'daki Birleşmiş Milletler şehitliğinde, Türk şehitlerine ayrılan bölmeye defnedilmişlerdir. Pusan'daki mezar yeri Birleşmiş Milletlerce tesbit edilmiş olup, her millet için ayrı ayrı bölümleri ihtiva etmektedir. İmar ve muhafazası şimdilik Amerikalılarca deruhde edilmektedir. Şehitlerimizin bu mezarlıktaki yerleri muntazam plâtalara ayrılarak numaralanmış ve adları numaralanan bu plâtalara yazılmıştır. Japonya'daki şehitlerimiz de harb sonunda Pusan'daki şehitliğe nakledilecektir.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Harb sonunda Pusan'daki Türk Şehitliği için, Bakanlığımca Aralık 1951 de hazırlanan Yeni Şehitlik Esaslarına ve elde mevcut beş projeden kabul edilecek olanına göre, bir şehitlik inşa edilecektir.

7. Kore'ye gönderilen birliğimiz orada bugüne kadar belsoğukluğu, frengi, çiçek, tifo, paratifo ve basilli dizanteri, sâri, intani ve içtimai hastalıkları ile karşılaşmışlardır. Alınan istatistiklere göre; belsoğukluğu musabı 260, frengili şahıs 97, çiçeğe yakalanan 4, tifo 5, paratifo 2, basilli dizanteri 9 dur.

Çiçek, tifo, dizanteri hastalıklarına karşı bütün birlik erleri daha ana-yurttan ayrılmadan evvel istisnasız olarak aşılanmışlardır. Kore'de de vaka zuhurunda aşıları tekrar edilmiştir. Birliğimizin içtiği sular klorlama cihazlarından geçirilmek suretiyle kullanılmaktadır. Bu hastalıklara karşı alınan koruyucu tedbirler diğer Birleşmiş Milletler ordularına mensup birliklerin aldıkları tedbirlerin aynıdır. Zührevi hastalıklara karşı da gerekli tedbirler sıkı bir surette uygulanmaktadır.

Yurda döndükten sonra bulaşık hastalığa musap olan personel birlik tabipleri tarafından yolculukları esnasında muayeneden geçirilerek ve eski kayıtları da tetkik edilmek suretiyle tesbit olunmakta ve yurdumuzda gelir gelmez hemen gemide karşılanarak askerî hastanelere sevk edilmektedirler. Bunlardan terhisinde mahzur olmıyanlar memleketlerine bırakılmakla beraber, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı teşkilâtına da ihbarları yapılmaktadır. Nitekim Sağlık Bakanlığı teşkilâtına ihbar edilen (97) frengi şüphesinden bir kısmının frengili olmadıkları peyderpey gelen yazılardan anlaşılmaktadır.

Arzederim.

M.S.B.

H. Köymen

XII. – Muğla Milletvekili Nâtik Poyrazoğlu'nun, Kore'deki esir ve kayıp miktarımızın resmî rakamlara göre ne kadar olduğuna dair sorusuna Milli Savunma Bakanı Hulûsi Köymen'in sözlü cevabı. (14)

T.B.M.M. Yüksek Başkanlığına

Gazetelerde çıkan ajans haberlerine göre, Kore'de Kızılar elinde 234 esirimiz bulunduğu anlaşılıyor. Buna nazaran :

1. Resmî rakamlara göre kayıp miktarımız ne kadardır?
2. Arada aleyhimize fark var mıdır?

(14) Tutanak D. C. 12, S. 272-273, Ta. 23.1.1952

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

3. Varsa bu fark neye atfedilmektedir?

Sayın Millî Savunma Bakanı tarafından Yüksek Mecliste sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ve teklif ederim.

Muğla Milletvekili
Nâtık Poyrazoğlu

BAŞKAN – Millî Savunma Bakanı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI HULÛSİ KÖYMEN (Bursa) – Efendim; Kore’de mütareke müzakereleri devam ederken Birleşmiş Milletler Komutanlığına verilen her millet birliğine dair esirler listesini tetkikten sonra muttali olduğumuz bize ait kayıp vaziyeti şöyledir : Esirler listesi verilmeye kadar bütün kayıplarımızın yekûnu 404 dür. Verilen esir listesinde ise 234 er ve subayımızın yani müfredatı bakımından 6 subay, 3 assubay, 225 erin Şimalî Kore’de esir olduğu gösterilmiş bulunduğu göre, halen kayıp olan miktarı müfredat itibariyle arz etmek lâzımgelirse 234 çıktıktan sonra bir assubay ve mütebakisi er olmak üzere 170 kayıbımız var demektir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN – Nâtık Poyrazoğlu, buyurun.

NÂTIK POYRAZOĞLU (Muğla) – Muhterem arkadaşlar, bir muharebe bittikten sonra kıtasına dönmiyen veya kıtası ile beraber bulunmıyan personelden kimler esirdir, kimler esir değildir de kayıptır; bunları ayırt etmek çok müşkül bir şeydir. Fakat kıtaların verdikleri rakamlar toplandıktan sonra bilhassa Kızılay ve Kızılhaç vasıtasıyla yapılan tetkikler neticesinde varılan ve en çok varılan netice de şudur. Kayıp gösterilenlerin hemen yüzde doksan dokuzu esirdir. Bu kayıpların çoğunun, hattâ ezici çoğunluğunun esir olması veya azının sonradan esir olduğunun anlaşılması karşındaki düşmanın medeni seviyesi ile mütenasiptir.

Binaenaleyh resmî rakamlarımıza göre onların verdiği esirlerle bizim resmî rakamlar neticesi olan kayıp miktarı arasındaki aşağı yukarı yarı yarıya farkı karşımızdakilerinin medeni seviyesi ile ölçmek ve mukayese etmek lâzımdır.

Sayın Millî Savunma Bakanının söyledikleri ve Birleşmiş Milletler Kuvvetleri Başkomutanlığına düşmanın verdiği listedeki isimleri ben baştan aşağı tetkik ettim. Burada bu listede dikkatimi çeken ikinci bir nokta şudur : Türk kuvvetlerinin ilk muharebesi olan Kunuri’deki kayıplarımız miktarın azıdır. Yani bu 234 kişiyi yarıya bölerseniz onun azını Kunuri’de kaybetmişiz gibi göstermektedir düşman, halbuki arkadaşlar bizim kaybımızın en çoğu Kunuri’de verilmiştir. Fakat o zaman onlar, ya-

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

ni gönüllü namı altında karşımızda bulunan Çin ordusunun; daha harbe girmedikleri için elimizde esiri ve sairesi yok idi. Sonradan, diğer muharebelerde onlardan da elimize birçok esirler geçtiğini görünce, sonradan aldıklarını sakladıkları ve ilk aldıklarını da medeni seviyeleri ile mütenasip olarak yok ettikleri anlaşılmaktadır.

Arkadaşlar; beynelmilel komünizm Kore'ye taarruz etmekle hür milletlere büyük bir hizmette bulunmuşlardır. Yani hür memleketleri uyandırmışlardır. Bunun cezasını sonradan çekeceklerdir. Esirlere yaptıkları bu namertçe muameleler dolayısıyla de hür milletlerin bu uyancını artırmışlardır.

Ben bütün dünyaya şu kürsüden, büyük Türk Milletinin Büyük Millet Meclisinin şu kürsüsünden ilân ediyorum ki; bu namert insanlar kahrâman Mehmetlerimizi, asil subaylarımızı boğazlamışlardır. (*Kahrolsun sesleri*). Bunlar esir olmuşlar ve fakat namert ellerde bu aslan çocuklar boğazlanmışlardır. Bundan dolayı hincımız son derece artmıştır. Allah biliyor kalbimizde yaşıyanı. Ben bu hususta daha fazla bir şey söylemek istemiyorum.

Yalnız şu kadarla iktifa edeceğim; efendiler, sizinle tekrar görüşeceğiz ve o görüşmemiz çok yakın olacaktır. (*Bravo sesleri ve alkışlar*).

XIII. – Mardin Milletvekili Mehmet Kâmil Boran'ın Kore'deki Türk silâhlı kuvvetlerinin zayıatı hakkındaki sorusuna Millî Savunma Bakanı Seyfi Kurtbek'in sözlü cevabı. (15)

T.B.M.M. Yüksek Başkanlığına

4.X.1952

Kore harekâtına iştirakimizden 15 Ekim 1952 tarihine kadar şehit, yaralı, esir ve kayıp olarak Türk silâhlı kuvvetlerinin uğradığı zayıat miktarı nedir?

Bu sorunun Millî Savunma Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını saygı ile rica ederim.

Mardin Milletvekili

Mehmet Kâmil Boran

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI SEYFİ KURTBEK (Ankara) – Sayın arkadaşlar, bir sözlü soru bir milletvekili tarafından...

SADRİ MAKSUDİ ARSAL (Ankara) – Usul hakkında söz istiyorum.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

BAŞKAN – Hatip konuşurken usul hakkında söz verilmez.

SADRİ MAKSUDİ ARSAL (Ankara) – Bu, çok mühim askerî esrar olduğu için ifşa edilmemesini rica ederim.

BAŞKAN – Savunma Bakanı, devam edin.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI SEYFİ KURTBEK (Devamla) – Sayın arkadaşlar, bir sözlü soru bir milletvekili tarafından, bilinmiyen mevzular üzerinde sorulur. Sayın arkadaşım, Kore'deki zayıyatımızı soruyor. Eğer bu, milletçe bilinmiyen, saklanan bir mevzu olsaydı huzurunuzda rakamları tekrar açıklardım. Fakat şimdiye kadar bu hususta 64 tebliğ yaydık ve zayıyatımızı bu tebliğlerle bildirdik. Hakikaten maksatları bu rakamları öğrenmek idi ise oradan öğrenebilirlerdi. Yok, böyle toptan rakamları alıp, büyük şeyler halinde göstermek suretiyle politika yapmak istiyorlarsa, bu hususu yüksek takdirinize arz ederim.

BAŞKAN – Kâmil Boran, buyurun.

KÂMİL BORAN (Mardin) – Millî Savunma Bakanının şu beyanatını çok hazin buluyorum.

Arkadaşlar, sözlü sorumu (*Gürültüler, politika için verdin sesleri*). Teşriî vazifemi ifa için verdim ve bunun için konuşuyorum. (*Senin gibi konuşacak sak konuşmuyalım sesleri*).

BAŞKAN – Hatibin sesini kesmeyin.

KÂMİL BORAN (Devamla) – Konuşma yeri orası değil, burasıdır.

BAŞKAN – Devam edin efendim.

KÂMİL BORAN (Devamla) – Sayın Millî Savunma Bakanı 64 resmî tebliğin neşredildiğini, sorumun cevabını da oradan takip edebileceğimi ifade ettiler.

MEHMET ÖZDEMİR (Kayseri) – Politika yapıyorsun, politika.

KÂMİL BORAN (Devamla) – Size cevap vermek lüzumunu duymuyorum.

Millî Savunma Bakanlığınca hakikaten böyle bir tebliğ neşredilmektedir. Fakat benim sorum bundan da ibaret değildir. Ben bunun yanında esir ve kayıpların da toplu olarak verilmesini istiyorum.

Biz kendi imkânlarımıza göre yaptığımız fedakârlığı bilmeliyiz. Bu azametli fedakârlığı yalnız biz değil bütün dünya bilmelidir. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı bir bülten neşretmektedir. Başkaları yaptığı fedakârlığı 10 misli göstermek isterken sayın Bakan hakiki fedakârlığımızı göstermekten sakınıyor. Bu zihniyete hayret ediyorum. Onun için sorumu tekrar okusunlar. (*Ne yapacaksınız? Sesleri, gürültüler*). Gürol, yerinden çok müdahale ediyorsun. Sorumun mânasını sonra anlıyacaksınız.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

BAŞKAN – Millî Savunma Bakanı.

MİLLÎ SAVUNMA BAKANI SEYFİ KURTBEK (Ankara) – Sayın arkadaşlar, Kore’de çarpışan askerlerimiz Türk Milletinin şerefi, istiklâli ve bütünlüğünün korunmasını da içine alan ve milletçe katıldığınız Birleşmiş Milletler topluluğunun bir cephesinde çarpışmaktadır. Oradaki arkadaşlarımız birinci derecede bu vatanın müdafaasını yapıyor, ikinci derecede de milletçe söz verdiğimiz bir topluluğun müdafaasını yapıyor. Onlar şu dakikada düşman karşısında çarpışırken yaptıkları fedakârlığın, döktükleri bir damla kanın bile fazla mı, az mı şeklinde mucibi münakaşa olduğunu görürlerse, bunun mâneviyatları üzerinde nasıl bir tesir bırakacağını ve bundan düşmanın nasıl istifade edeceğini yine yüksek takdirlerinizi bırakırım.

Şimdiye kadar biz de zayıyatı hemen neşrediyorduk, tetkik ettim, gördüm ki, son zamanlarda diğer milletler de ve Başkumandanlık da bu şekilde neşri kaldırmıştır. Niçin? Şunun için : Derhal zayıt bildirilirse düşman karşısında muayyen bir cephede angaje edilmiş kuvvetin muayyen muharebeden sonra zayıyatını bizden öğrenmiş oluyor. Bu suretle kendi silâh ve taktiğinin tesir derecesi hakkında bilgi ediniyor. Bundan dolayıdır ki biz de iltihak ettiğimiz müşterek orduların hattı hareketini takip ediyoruz. Bundan bir mâna çıkarılması doğrudan doğruya bir fena düşüncenin eseridir.

Binaenaleyh tekrar ediyorum; şu dakikada cephede arkadaşlarımız savaşıırken onların savaşlarını münakaşa konusu yapmıyalım. Politika mevzuu mu yoktur, pek çok. Vakti gelince her şey zamanında bildirilecektir. *(Alkışlar)*.

KÂMİL BORAN (Mardin) – Arkadaşlarım, benim iyi niyetle sorduğum bir suali politika mevzuu yapan Millî Savunma Bakanı... *(Asıl sen yapıyorsun sesleri ve gürültüler)*. Millî Savunma Bakanı her şeyden evvel bu mevzuu iyice kavramadığını bütün millete ilân ediyorum.

Arkadaşlarım, ben bunun gizli kalmasını daha kötü bulurum. *(Gizli değil sesleri)*. Yaptığımız fedakârlığın derecesini biz de bilelim, müttefiklerimiz de, bütün dünya da bilsin. Binaenaleyh biraz evvel arzettiğim gibi herkes yaptığı fedakârlığın hakiki derecesini dahi saklamaya çalışıyoruz. *(Saklıyan yok sesleri)*. Bunu hiçbir zaman doğru bulmuyorum. Bu iyi niyetli teşebbüsümün semeresiz kaldığını görerek üzüntü içinde kürsüden iniyorum.

NİHAT EĞRİBOZ (Çanakkale) – Bu işlere senin aklın ermez.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

XIV. – Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in; Kore'deki er ve subaylarımızın mektuplarını parasız veya az bir ücretle göndermeleri hususunda ne düşünüldüğüne dair sorusuna Milli Savunma Vekili Seyfi Kurtbek ve Ulaştırma Vekili Yümnü Üresin'in yazılı cevapları. (16)

T.B.Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Milli Savunma ve Ulaştırma Bakanlarından yazılı olarak cevaplandırılmasını rica ederim.

Burdur Milletvekili
Mehmet Özbey

Kore'de medeniyet ve insanlığın selâmeti için kahramanca dövüşen erlerimizin ve subaylarımızın mektuplarına doksan kuruş pul yapıştırılıyor. Ayda beş dolar alan mehmetçiğin yurttaki ailesine, anasına ve babasına, akraba ve arkadaşlarına uçakla göndermek mecburiyetinde olduğu mektuplara aldıkları bu harçlık ancak karşılıyor. Harçlıklarını mektup pullarına sarfediyorlar. Dünya sulhü medeniyet ve insanlığın saadeti Türkiye'mizin şeref ve selâmeti için kanlarını dökmekte olan bu en fedakâr zümrenin Kore'deki mehmetçiğin demokrat Hükümetimizden bir tek dilekleri vardır. O da mektuplarının yurt içinde olduğu gibi parasız veya hiç olmazsa çok az bir ücretle göndermeleri ricasıdır.

Hayatını her an feda etmekte olan ve şu dakikalarda dahi kanlarını dökmekte bulunan kahraman Türk askerinin Kore'deki mehmetçiğin bu çok haklı ricasını yerine getirmek Hükümetimizin ilgili makamlarla teması gelerek Türkiyemizi memnun edecek bu çok basit ve küçük fakat mânâsı pek büyük olan muamelenin süratle halli hususunda Milli Savunma ve Ulaştırma Bakanlarımız ne düşünmektedir?

Yazılı cevaplarını rica ederim.

T.C.

M.S.B.

25.XII.1952

Kara Kuvvetleri Komutanlığı

Merkez Grubu Başkanlığı

III. Ş. (Kore Bürosu)

Sayı : 2 ksm. 38242

D. 2.

Öz : Er mektupları h.

T.B.M.M. Başkanlığına

Ankara

Kanunlar Müdürlüğünün 22.XII.1952 4518/9988 sayılı yazıları karşılığıdır.

(16) Tutanak D. C. 19, S. 31-33, Ta. 5.1.1953

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Kore'deki erlerimizden (onbaşı dâhil) yurttaki ailelerine gönderilen mektuplar Kore Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanlığı veya Tokyo'daki Türk Temsil ve İrtibat Heyeti Başkanlığı yoluyla, yurttaki ailelerden Kore'ye ve Tokyo'ya gönderilen mektuplar askerlik şubeleri veya Kara Kuvvetleri Merkez Grup Kore Bürosu yoluyla gönderildiği takdirde ücretsiz olarak gönderilmektedir. Bu kanallardan geçirilmeden yollanmak istenen mektuplar ücrete tâbidir. Bilgilerine arz ederim.

Milli Savunma Bakanı
S. Kurtbek

T.C.
Ulaştırma Bakanlığı
Özel Kalem Müdürlüğü
Sayı : 23

31.XII.1952
2.1.1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

22.XII.1952 gün ve Genel Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 6/913-4518/9988 sayılı yazımıza karşılıktır :

Kore'deki er ve subaylarımızın mektuplarını parasız veya az bir ücretle göndermeleri hususunda ne düşünüldüğüne dair Burdur Milletvekili Mehmet Özbey tarafından verilen yazılı soru önergesine ait cevabın ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Ulaştırma Bakanı
Y. Üresin

1. Kore'den memleketimize gönderilen posta maddeleri :

Kore'deki silâhlı kuvvetlerimizin posta hizmetleri orada faaliyette bulunan Amerikan Askerî Posta Teşkilâtı tarafından sağlanmakta ve posta ücretleri Amerikan posta tarifesine göre istifa edilmektedir.

Birleşik Amerika tarifelerine göre 1 ons (28 gram) ağırlığındaki âdi "deniz yolundan gönderilen" mektuplar 5 sent (14 kuruş), 1/2 ons (14 gram) ağırlığındaki uçak mektupları da 15 sent (42 kuruş) posta ücretine tâbidir.

5449 sayı ve 2.XII.1949 tarihli Kanunla tasdik edilmiş olan Dünya Posta Sözleşmesinde anavatan dışında vazife gören silâhlı kuvvetlerin posta maddelerinin posta ücretinden muaflığına dair bir hüküm mevcut olmadığından erler de dâhil olmak üzere Kore Savaş Birliğimiz mensupları tarafından orada faaliyette bulunan Amerikan askerî postanelerine veya Kore posta merkezlerine tevdi edilen mektup ve sairinin ücretleri

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Amerika'nın milletlerarası münasebetlerdeki tarifelerine tâbi bulunmaktadır.

Ancak, Kore'deki Silâhlı Kuvvetlerimize mensup erler ve onbaşılar tarafından anayurda gönderilen 100 grama kadar ağırlıktaki âdi mektuplarla kartlar tugay komutanlığı tarafından toplanarak tugayın resmî haberleşme kâğıtları gibi kapalı zarflar veya torbalar içerisinde Milli Savunma Bakanlığına gönderilir ve burada P.T.T. merkezlerimizden birine tevdi edilirlerse bunlar 5584 sayılı Posta Kanununun 22 nci maddesi A fıkrasına göre muameleye tâbi tutularak ücret aranılmadan kabul ve alıcılarına teslim edilebilir.

2. Memleketimizden Kore'ye gönderilen posta maddeleri :

Amerika Askerî makamları ile Genelkurmay Başkanlığımız ve P.T.T. Genel Müdürlüğümüz arasında varılan mutabakata göre Kore Birliğimizdeki er ve onbaşılar ile ve akrabaları tarafından gönderilen ve adreslerinde San Francisco Posta Müdürlüğü vasıta gösterilmiş olan 100 grama kadar ağırlıktaki âdi mektuplar P.T.T. merkezlerince ücret alınmaksızın kabul edilerek Genelkurmay Başkanlığına tevdi edilmektedir. Bu mektuplar Genelkurmay Başkanlığınca da toplayıcı zarflar içerisine konulmak ve posta ücreti verilmek suretiyle Kore Tugayı Komutanlığına yollanmaktadır.

Aile ve akrabalarından başkaları tarafından gönderilen posta maddeleri Posta Kanunumuza göre tam ücrete tâbi olduğundan 20 grama kadar ağırlıktaki âdi mektuplar haricî posta ücret tarifemiz gereğince deniz yolundan 20 kuruş ücretle kabul ve sevkedilmekte, uçakla gönderilen maddeler ise 20 kuruşluk bu ücretten başka hava yolundan taşındıkları mesafeye ve ağırlıklarına göre ayrıca munzam bir ücrete tâbi olduğundan San Francisco Posta Müdürü vasıta gösterilmek suretiyle gönderilen 10 grama kadar ağırlıktaki âdi uçak mektupları (20 K. âdi + 40 K. munzam) 60 kuruş, adreslerinde varış yeri Tokyo gösterilenler de (20 K. âdi + 60 K. munzam) 80 kuruş ücretle yollanmaktadır.

10 gramdan fazla ağırlıktaki mektupların mütaakıp her 10 gram için de yukarda gösterilen hava munzam ücreti ilâveten alınmaktadır.

Bu duruma göre Kore Savaş Birliğimizdeki er ve onbaşılara aile ve akrabaları tarafından gönderilen âdi mektuplar posta merkezlerince ücret alınmadan kabul edilmekte ve Kore'ye yollanması da sağlanmış bulunmaktadır.

Kore Birliğimizin er ve onbaşılar tarafından gönderilecek mektuplar yukarda birinci maddede arz ve izah edildiği üzere Kore Tugay Komutanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı vasıtasıyla anavatana getirildiği takdirde hiçbir ücret alınmadan alıcılarına teslim edilecektir.

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

XV. – Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Kore'de savaşan Türk er ve subaylarının memleketlerindekiyle parasız muhaberelerinin sağlanması için bir teşebbüs olup olmadığına ve Türk Tugayının altı ayda bir değiştirilmesine tevessül edilmemesi sebebine dair sorusuna Millî Savunma Vekili Seyfi Kurtbek'in sözlü cevabı. (17)

REİS – Sözlü soruyu okuyorum.

T.B.M.Meclisi Yüksek Başkanlığına

1. Kore'de hürriyet ve demokrasi için savaşan bütün milletlerin er ve subayları memleketlerindekiyle parasız muhabere ederken Türk er ve subayları para ile muhabere ediyorlar. Parasız muhaberenin sağlanması için Bakanlığınızın bir teşebbüsü var mıdır?

2. Her devletin askerleri altı ayda bir kere değiştiği halde Türk Tugayının aynı usule göre değiştirilmesine tevessül edilmemesi sebebi nedir. Bunun mahzurları üzerinde durulmakta mıdır?

İşbu sözlü soruma T.B.M.Meclisinde sözlü olarak Millî Savunma Bakanı tarafından cevap verilmesini rica ederim. Gereken işlemin yapılmasını ve sorunun gündeme alınmasını dilerim.

Saygılarımla.

Millet Partisi Meclis
Grup Üyesi
Zonguldak Milletvekili
Abdürrahman Boyacıgiller

REİS – Millî Savunma Vekili.

MİLLÎ SAVUNMA VEKİLİ SEYFİ KURTBEK (Ankara) – Sayın arkadaşlar; Kore Birliğimiz erlerinin mektupları meccanen gönderilmektedir.

Kore Birliğimizin değiştirilmesi meselesine gelince; Sayın arkadaşımız (Her devletin askerleri altı ayda bir kere değiştiği halde) neden bizim askerlerimizin bu kadar müddette değiştirilmediğini soruyorlar.

Bir defa her devletin askeri altı ayda bir kere değişmiyor. Bir tabur gibi küçük kıta gönderen iki devlet askerini 6 - 10 ay zarfında, diğerleri bir buçuk seneye kadar giden daha uzun müddet zarfında değiştirilmektedir. Birliğimizin değiştirme müddeti, orada vazifesini en iyi şartlar altında, en muvaffakiyetli olarak yapmasını mümkün kılacak surette hesap edilmiştir. Birliğimizin altı ayda değiştirilmesi birliğimizin çok aleyhine olur, esasen bu mümkün de değildir.

(17) Tutanak D. C. 19, S. 191-192, Ta. 14.1.1953

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) – Arkadaşlar; bu mevzuda Sayın Bakana, verdikleri izahattan dolayı teşekkür ederim. Sorumu verdikten kısa zaman sonra, Milli Savunma Vekâleti Temsil Bürosundan memnuniyet verici bir haber aldım; Kore'deki erlerimizin de mektupları, hürriyet ve demokrasi dâvası için mücadele eden diğer Birleşmiş Milletler erlerinin mektupları gibi, parasız olarak sevk edilecektir. Bu hususta kendilerine teşekkür ederim. Görüyorsunuz ya, yerinde yapılmış olan işler hakkında teşekkür vecibemi yerine getiriyorum.

İkinci soruma, Sayın Bakanın temas ettiği gibi iki küçük müttefik ve dost devlet, ki, bunlardan biri Yunanlılardır, Yunanlılar Kore'deki birliklerini altı ayda bir değiştiriyor. Bu izahatı ben, Kore'ye giden gazeteci arkadaşlardan ve alâkalılardan aldım. Görüyorsunuz ki, delillidir.

Arkadaşlar; değiştirmede iki usul caridir. Birisi bizim tatbik ettiğimiz usul. İkincisi de, Yunanlılar gibi küçük devletlerin altı aylık bir müddete tâbi olan usulü. Bir de bunun dışında (Sayın Bakanının ifade etmediklerine göre, öğrenmemiş bulunuyorlar kanaatindeyim) diğer bâzı devletlerin puvan usulüdür. En ileri hatlarda savaşan askerler ayda dört puvan alıyor. Tabur muhabere yerlerinde ve topçu taburunda bulunanlar 3 puvan alıyor. Bizim karargâhımızın bulunduğu hatta ve daha geridekiler iki puvan alıyor. Tokyo'da bulunan askerler bir puvan alıyor. Bu müddet zarfında 32 puvanı dolduran er ve subaylar memleketlerine iade ediliyorlar.

Arkadaşlar, puvan usulü âdilâne bir sistemdir. Yunanlıların tatbik ettiği sistem bize uymaz.

Sonra, oradan gelen ordu mensubu arkadaşlar, kendilerinin cephe gerisinde çalışanlarla müsavi muameleye tâbi tutulmadıklarını söylemektedirler. Daha fazlasını söylemeye mezun değilim. Millî müdafaaya taallük eder. Sayın Bakana bunları ayrıca bildireceğim. Yalnız bu işi bir nizamaya koymak lâzımdır. Hakikaten Türkiye büyük fedakârlık yaptı; bunu ne Yunanlılar, ne Fransızlar, ne Hollandalılar yaptı. Bu sayede de Türkiye ve Türk Demokrasisi büyük şeref kazandı ve Türk Milleti ve hükümetleri bütün dünyada büyük itibara erişti ki, bu da Kore'de çarpışan Türk erleri ve subayları sayesinde.

Şuna temas etmeden geçemeyeceğim, Yunan askerleri Kore'ye gönderilirken; kıralları gelip ellerini sıkıyor. Fakat bizde ne bakanlar, ne Başbakan ne Devlet Başkanı Çeşmeye kadar gidip talim görenlerin ellerini sıkmaya tenezzül etmiyorlar. Ne olur? Başbakan veya Millî Savunma Bakanı ordudan Kore'ye gönderilen erlerin ve subayların gidip ellerini sık-salar,

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

MİLLÎ SAVUNMA VEKİLİ SEYFİ KURTBEK (Ankara) – Sayın arkadaşlar, muhabirlerden, arkadaşımız bâzı bilgi almış falan üç puvan, falan beş puvan alıyor, sonra şu kadar puvan alan değiştiriliyormuş... Döndükten sonra da harb hizmetleri hesap edilmekte imiş.

Milletlerin muhtelif usulleri vardır. Sonra oradaki milletlerin kuvvetleri birbirine benzemez ki, değiştirme usulleri de birbirine benzesin. Böyle bir şeye imkân yoktur. Bir defa bu gibi harblerde cephe ilerisi cephe gerisi diye bir fark gözetmek caiz değildir. Korede verdiğimiz şehitlere bakacak olursanız doktor, levazım yani geri hizmette bulunan arkadaşların da hayli zayılat verdiği görülür.

Binaenaleyh şurada çarpışan şöyle, şurada çarpışan böyle diye bir mütalâa serdetmek doğru değildir; hepsi aynı şerefli vazifeyi yapmaktadırlar. Binaenaleyh şurada çarpışan daha şereflidir diye bir tefrik yapmak doğru değildir. Kore'ye giden arkadaşlarımızı bütün mesul makamlar, gitmezden evvel kamplarda, hareket yerlerinde teşci, ziyaret ve teftiş etmektedirler. Arkadaşımızın ifade ettiği şekilde Kore'ye gidenlere alâkasızlığımız mevzuubahis değildir. Bunu katıyen reddederim. Bütün birliklere lâzımgelen kanuni mecburiyet, alâka ve şefkat alâkahılarca bütün genişliği ile gösterilmektedir buna itimat buyurmanızı rica ederim. (*Soldan alkışlar*).

REİS – Abdürrahman Boyacıgiller.

ABDÜRRAHMAN BOYACIGİLLER (Zonguldak) – Arkadaşlar; umumi alâka elbette vardır. Sayın Bakan asıl mevzudan kaçıyor. İş birtakım noktalarla kamufle etmek istiyor. Sayın Başbakanın İzmir'de bulunduğu zaman Kore'ye giden birliğe alâka göstermediğine ne buyrulur?

REİS – Abdürrahman Bey, sözlü soru ile alâkası olmayı hususlardan bahsediyorsunuz.

XVI. – Kore Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup subaylara, 5802 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (B) fıkrasının tatbik edilmesi hakkında İcra Vekilleri Heyetince ittihaz olunan kararname suretinin gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi. (18)

29.V.1953

Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Kore Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup astsubaylara, 5802 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (B) fıkrasının tatbik edilmesi hakkında İcra

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Vekilleri Heyetince ittihaz olunan kararname suretinin, 1211 sayılı Kanunun 4790 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü maddesi hükmüne tevfi-kan, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil
Adnan Menderes

Başvekâlet
Muamelât Umum Müdürlüğü
Kararlar Müdürlüğü
Karar Sayısı : 4/585

Kararname Sureti

Kore Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup astsubaylara, 5802 sayılı Kanunun 16 ncı maddesinin (B) fıkrasının, 5 Temmuz 1951 tarihinden itibaren tatbik edilmesi; Millî Savunma Vekâletinin 2.1.1953 tarihli ve 75598 sayılı yazısı üzerine, 1211 sayılı Kanunun 4790 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetinin 10.IV.1953 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Başvekil
A. Menderes
Devlet Vekili
C. Yardımcı
Millî Savunma Vekili
S. Kurtbek
Dışişleri Vekili
F. Köprülü
Millî Eğitim Vekili
R. S. Burçak
Eko. ve Ticaret Vekili
E. Gürel
G. ve Tekel Vekili
E. Kalafat
Ulaştırma Vekili
Y. Üresin

Reisicumhur
C. Bayar
Devlet Vekili
F. Çelikbaş
Adalet Vekili
O. Ş. Çiçekdağ
İçişleri Vekili
E. Menderes
Maliye Vekili
H. Polatkan
Bayındırlık Vekili
K. Zeytinoglu
Sa. ve So. Y. Vekili
Dr. E. H. Üstündağ
Tarım Vekili
N. Ökmen
Çalışma Vekili
H. Erkmen

İşletmeler Vekili
S. Yırcalı

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

XVII. – Seyhan Mebusu Sinan Tekelioğlu'nun, Kore Savaşı devam ettiği müddetçe asker göndermek mecburiyetinde olup olmadığımıza, bu münasebetle yapılan masrafların kimin tarafından ödendiğine ve diğer devletlerin Kore'deki kuvvetlerinin miktarına dair sorusuna Millî Savunma Vekili Kenan Yılmaz'ın sözlü cevabı. (19)

REİS – Soruyu okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Aşağıdaki suallerimin sözlü olarak Millî Savunma Vekili tarafından cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Seyhan Mebusu

Sinan Tekelioğlu

Kore Harbî daha senelerce devam ederse biz dalma oraya asker göndermek mecburiyetinde bulunacak mıyız?

Kore'ye giden ve gidecek olan kıtaatımızın harcırah ve mesarifi sairleri Devletimizce mi, yoksa Birleşmiş Milletler tarafından mı ödenecektir?

Nüfus ve yardım bakımından bizimle hemayar olan Birleşmiş Milletlere dâhil devletlerin Kore'de bulundurdıkları kuvvetlerin miktarı nedir?

MİLLÎ SAVUNMA VEKİLİ KENAN YILMAZ (Bursa) – Sinan Tekelioğlu arkadaşımız, Kore Harbinin devamı müddetince oraya asker gönderip göndermeyeceğimizi soruyorlar.

Harbin devamı müddetince asker göndereceğiz. Bu keyfiyet Vekiller Heyetinin 28.IV.1952 tarihli kararında sarahaten zikredilmiş bulunmaktadır.

Kore'ye gönderilmiş olan birliklerimizin harcırah ve masrafları kimin tarafından veriliyor diye sormaktadır.

Kore'ye gönderilen birliklerimize verilmekte olan maaş, oraya kadar olan harcırah, hastalıkları halinde yurda avdetleri icabedenlerin bu masrafları tarafımızdan ödenmektedir.

Halen Kore'de bulunan birliklerin miktarı hakkında malûmat istemektedirler.

Amerika takriben 260 bin, Güney Kore 235 bin, İngiliz Tümeni 18 575 kişiden ibarettir. Bunun dışında olmak üzere Siyam, Filipin, Habeşistan,

(19) Tutanak D. C. 25, S. 242-244, Ta. 16.11.1953

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Fransa, Kolombiya, Yunanistan, Hollanda, Belçika devletleri de biner kişilik birer tabur halinde iştirak etmektedir.

Mâruzatım bu kadardır.

SİNAN TEKELİOĞLU (Seyhan) – Sayın arkadaşlar, bu suali soralı aşağı yukarı bir sene oldu. Her taraftan acaba bu سوال ne maksatla soruldu; gayesi, maksadı nedir bu adamın, dendi. Hattâ Rusya bile Sinan Tekelioğlu'nun sormuş olduğu سوالı radyolarına vererek, Hükümet niye cevap vermiyor diye sorduğu gibi, memlekette çıkan bir gazetenin muharriri de, benim bu سوال takririne lûtfen bir onbaşı vasıtasıyla cevap veriyor. Sinan Tekelioğlu, gazeteye yazı yazan bu muharrir kadar vatanını sever ve vatanını müdafaa eder, o yazıyı yazan paşadan daha çok vatanını düşünür.

Benim bu işi kürsüye getirişimden maksat ve muradım Hükümetime yardımdan başka bir şey değildir. Hiç şüphe yoktur ki, bizim Devletimiz aşağı yukarı İkinci Umumi Harbden beri büyük bir ordu beslemektedir. Bu ordunun masrafını sırtına almış olan milletin gayreti kendi etrafını çember altına almış olan komünist tehlikesinden vatani kurtarmak maksadına mâtuftur ve bundan başka hiçbir şey değildir. Komünist idaresinin, yani Türk Milletinin en büyük düşmanı olan Rusya'nın karşısında, Türk ordusunun ne şekilde hareket etmesi lâzımgeldiğini bunların bilmesi icabederken, bir milletvekilinin sorduğu سوال üzerine; "Vay niçin Kore'ye asker gönderilmiş vay bilmem ne olmuş gibi" neşriyat yapmaları ve memleketimizde bir şuriş çıkarmak istemiş olmasından başka bir şey değildir.

Biz, Rusya ve peyklerinin ortaya attıkları propagandaları nazarı itibara almış olsa idik şimdiye kadar Türk Milletinin hali nice olurdu?

Biz yapılan düşman direktifleri dairesinde hareket etmediğimiz içindir ki, memleketimizde yapılan seçimde milletin idareyi eline alarak arzu ettiği kimseleri ve partiyi seçerek buraya getirmiştir.

Rusya'nın anlaması icabeder ki, iş böyledir, maalesef anlıyamamıştır, onlar memleketi karıştırmak istemişlerdir. Biz diğer parti iktidarda iken Avrupa'nın bize karşı almış olduğu vaziyeti yakinen biliyorduk. Ruslar bizden 3 vilâyet istediler, o vakit Hükümet Amerika'dan sormuştu : Bize yardım eder misiniz? "Eğer muharebede ehliyet ve liyakat gösterirseniz yardım ederiz" demişlerdi. Yani siz harbe girerseniz, Rus ordusu sizi ortadan kaldırdıktan sonra biz de düşünürüz demek istemişlerdi.

Arkadaşlar, Amerika'dan alınan yardımın yegâne sebep ve saiki Demokrat Partinin iktidara gelişi, millet iradesiyle kurulmuş olan Hükümetin idareyi ele almış olmasıdır. İşte bu Hükümet hiç kimseye sormadan

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Kore'ye diğer milletlerden daha yüksek miktarda, 5 bin kişilik bir kuvvet gönderdi ve bu kuvvet dünyanın takdirlerini kazandı. Bu suretle Amerika; "Eğer ehliyet ve liyakat gösterirseniz size yardım ederiz" demişti. Biz demokrat idaremizin kudretli ve yerindeki kararıyle gönderilen kuvvetin muvaffakiyetidir ki, Amerika'yı bize yardımlarını esirgememeye mecbur etti. Benim bu suali sormaktaki maksadım şudur :

Biz dünyada hiçbir devletin vermediği kadar bir kuvvet tefrik ettik. NATO'nun idaresinde bulunan, Atlântik Paktına dâhil olan devletler, her türlü yardımdan bizden fazla müstefit oldukları halde maalesef bizim kadar ne NATO'ya asker verebilmişler, ne de Kore'ye gönderebilmişlerdir. Bizim NATO Komutanlığında en büyük kuvvetin sahibi olarak yüksek rütbeli bir kumandanımız yoktur. Ben Amerika yardımını biraz daha artırsın diye bu takririmi vermiş bulunuyorum. Eğer bu yardım çoğalırsa bizim ordumuz daha çok inkişaf eder. Hiç şüphe yok ki, Kore'de çarpışan kuvvetler içinde bizim nefer ve subaylarımız diğer devletlere ait ordulardan daha az maaş almaktadırlar. Binaenaleyh, Amerika'nın, oradaki kıtalarımızın orada bulundukları müddetçe infak ve iâşe etmesini ve maaşlarını da kendi ordusuna yakın bir hadde çıkarmasını istemek suretiyle Hükümetimizi takviye etmek gayesiyle bu kürsüden (Amerika'ya) hitap ediyorum.

Arkadaşlar, bizim ordumuz son derece fedakâr ve kahraman olmakla beraber son derecede tahammüllüdür. Bu tahammüllü orduya yapılacak olan yardım; bütün dünyanın hürriyet ve istikbalini kurtaracak olan bir millet ordusuna çok sayılamaz. Gazetede ki yazıyı yazan o paşaya cevap veriyorum; o, Hükümetten evvel bana cevap veriyor. Güya ben Devletin siyasetini bilmiyormuşum, siyaset ordudan hariç değilmiş.

Bir onbaşı bana cevap veriyor ve diyor ki : "Sen Adana'da kendini paşa diye ilân etmişsin. Böyle olmakla beraber sen Devletin siyasetinden bihabersin". Bu paşa bir zamanlar Çubuk'ta Halk Partisinin propaganda-sını yapmak üzere giden ve yolda otomobil devrilerek zannedersem bir neferin de ölmesine sebep olan ve kendisi de sakatlanarak Amerika'ya tedavi için gönderilen ve hattâ mâlûl maaşı alan bir paşadır. İşte bu paşa şimdi, güya bana cevap veriyor. Adı Kerkük'lü Hakkı Paşadır. Filvaki bu kürsüde şahsiyattan bahsedilemez, fakat bir mebusun Büyük Millet Meclisinde sormuş olduğu bir suale bir gazetede de cevap verilemez. O suale muhatap olan alâkalı vekil cevabını verir. Benim burada söylediğim eğer vatana ihanet derecesinde ise ve bunu da vatanperverliğe uygun bulmazsa muharrir o zaman eline kalem alır, ona gazetede cevap verir ve kendisinin vatanperverliğini bu suretle ispat etmiş olur. Çünkü; bu

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

gazete orduya da dağıtılıyor. Bunu bütün ordu mensupları okuduğu için ben şimdiden bu kürsüden bütün orduya vaziyeti duyuruyorum, Sinan Tekelioğlu hiçbir zaman Kerkük'lü Hakkı Paşa kadar kahraman değildir. *(Bravo sesleri)*.

MİLLÎ SAVUNMA VEKİLİ KENAN YILMAZ (Bursa) – Muhterem arkadaşlar; Sinan Tekelioğlu arkadaşımızın beyanatı arasındaki bir noktaya temas etmek zaruretinin hissediyorum.

Arkadaşımız buyuruyorlar ki : “Amerikalılar bu Türk birliğinin oradaki fedakârlığı neticesi bize daha fazla yardım yapmalıdırlar” diyor.

Hükümetiniz, Kore'deki birliğimizin savaşıla iştirakini Amerikan yardımından tamamen ayrı olarak mütalâa etmektedir. *(Alkışlar)*.

Binaenaleyh biz orada yardımı artırmak için savaştığımız gibi öyle bir maksat da gütmüyoruz. *(Bravo sesleri, alkışlar)*. Arkadaşımızın bu husustaki beyanatını sadece bir temenniden ibaret telâkki etmek isterim.

Diğer hususlar üzerinde fazlaca tevakkuf edip sizi rahatsız etmek istemezdim. Filhakika arkadaşımızın takriri üzerinde yurt içinde bâzı neşriyat olduğu gibi ecnebi radyolarda, bilhassa demir perde gerisi radyolarında bundan istifade edilmek istenmiştir. Buna dair neşriyat mevcuttur; fakat sizi fazla rahatsız etmemek için o noktaya temas etmeyeceğim. *(Alkışlar)*.

XVIII. – Zonguldak Mebusu Ali Rıza İncealemdaroğlu'nun, Kore'de şehit olan kahramanlarımızın ailelerine Türkiye Büyük Millet Meclisinin sevgi ve selâmlarının bildirilmesine dair takriri. (20)

REİS – Takrirler var, okuyoruz.

Yüksek Riyasete

Kore'de medeniyet ve insanlık ideali uğruna dövüşerek şehit olmuş kardeşlerimizin ailelerine Büyük Meclisin sevgi ve selâmlarının iblâğı hususunun karara alınmasını arz ve teklif ederim.

Zonguldak Mebusu

Ali Rıza İncealemdaroğlu

REİS – Rifat Özdeş, Murad Âli Ülgen, Ali Rıza İncealemdaroğlu bir de Pertev Arat, Necdet İncekara ve Abidin Tekön'ün Büyük Millet Meclisinin orduya selâm ve sevgilerinin iblâğı hususundaki takrirleri aynı mahiyettedir. Hepsini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir. *(Alkışlar)*.

(20) Tutanak D. C. 28/2, S. 742, Ta. 23.2.1954

GENSORUNUN GÖRÜŞÜLMESİ

Kore şehitleri ailelerine selâm gönderilmesi hakkındaki Ali Rıza İncealemdaroğlu'nun takriri vardır okuyoruz.

(Ali Rıza İncealemdaroğlu'nun (Zonguldak) ikinci takriri tekrar okundu).

REİS – Tasvibinize arz ediyoruz. Hükümet vasıtasıyla iblâğı hususunu kabul buyuranlar... Etmeyenler... İttifakla kabul edilmiştir. *(Alkışlar)*.

Kore'de şehit olan kahramanlarımızın ailelerine Türkiye Büyük Millet Meclisinin sevgi ve selâmlarının bildirilmesine dair (*)

(Resmî Gazete ile ilânı : 1.III.1954 - Sayı : 8646)

No.

1838

Kore'de medeniyet ve insanlık ideali uğrunda dövüşerek şehit olan kahramanlarımızın ailelerine Türkiye Büyük Millet Meclisinin sevgi ve selâmlarının bildirilmesine müttefikan karar verilmiştir. *(Cilt : 28 - Sayfa : 742)*.

23 Şubat 1954

(*) Resmî Gazete : 1.3.1954 - 8646 Kavanin Mecmuası ; C. 36, S. 1271

BASINDAKİ YANKILARI

BASINDAKİ YANKILARI

HÜKÜMETİN KARARI (*)

Kore Savaşına katılmak üzere Hükümet, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı emrine dört bin beş yüz kişilik bir kuvvet ayırmaya karar verdi. Dışişleri Bakanının imzası ile Genel Sekreter Trygve Lie'ye bildirilen bu karar, taşıdığı mâna itibarile, İkinci Cihan Harbi sonundan beri karşılaştığımız hâdiselerin şüphesiz en mühimlerinden biridir. Birleşmiş Milletler safında barış ve hürriyet uğruna katlandığımız bu fedakârlığın büyüklüğünü ölçmek için, yurt çocuklarından her birinin nazarımızdaki değerini hatırlamak yetecektir. Atatürk rejimi, vatandaşların eşit hakları üzerine kurulu, içeride ve dışarıda barışı ülkü bilen bir idare sistemidir. Maddeye vurulacak olursa, bir Türk vatandaşının manevi ağırlığını gösterebilecek bir tartı âleti yoktur. "Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için" prensibi artık içimize girmiş, damarlarımıza yerleşmiştir. Hürriyetimiz ve istiklâlimiz tehlikeye girdiği zaman en büyük komutanımızdan en basit erimize kadar son fedakârlığı beraberce göze alır, öyle dövüşürüz. Bu şartlar altında Birleşmiş Milletler emrine yollayacağımız silahlı kuvveti tonlarla altının görebileceği hizmetle kıyaslamamak gerekir. Bizim askerimiz elbette dünyanın bütün altınlarından daha kıymetlidir.

Yıllardan beri memleketimizin karşı durduğu tehlikeli vaziyet de fedakârlığımızın büyüklüğünü artıran bir unsurdur. Üzerinde bulunduğumuz coğrafya parçası, her taraftan taarruz ihtimallerile çevrilidir. Bir gün dövüşmek zorunda kalabileceğimiz kuvvetler bizinkilerden kat kat üstün olabilecektir. Hiç bir yerden yardım görmesek de ölünceye kadar şerefimizi müdafaaya and içtiğimizden, başka yerlerdeki çarpışmalara fi'len katılmak bizim için fedakârlıkların fedakârlığıdır.

Buna rağmen Hükümet, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı emrine -sayıca az da olsa-silahlı kuvvetlerimizden bir kısmını ayırmaya karar verdi ise, bunu şüphesiz sırf hürriyet ve barış dünyasına karşı beslediği bağlılık duyguları uğruna yapıyordur. Tecavüz politikası önünde yazık ki hürriyetçi milletler şimdiye kadar tesirli bir cephe kuramadılar. Bütün iyi niyetle teşebbüsler nazari ve plâtonik bir teşkilât doğurmaktan başka bir netice vermedi. Milletler Cemiyetinin hazin âkıbetini hatırladıkça şimdiki Birleşmiş Milletlerin de istikbaline şüphe ile bakılıyordu. Saldırganlara karşı birlik hareket edemiyen milletler, teker teker bunların çizmesi altına düşmekte devam ederse, bir gün istilâcıların karanlık zaferi yeryüzünde hür insanlığı elbette boğacaktır.

(*) *Cumhuriyet Gazetesi* : 27 Temmuz 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Türk hükümetinin kararı, şu meseleyi kesin olarak çözmeye yarayacaktır. Birleşmiş Milletler diye canlı bir teşkilâtı kavlen değil, fi'len harekete getirmeye yarayacak, tecavüzü suç sayan bütün hürriyetsever devletler bize uyararak tecavüze uğrayan hesabına ellerinden gelen yardımı esirgemeyeceklerdir. Böylece Birleşmiş Milletler Teşkilâtı kısa zamanda lâayık olduğı hayatiyete kavuşacak, bir isim olmaktan çıkacak, elle tutulur, gözle görülür bir varlık haline yükselecektir.

Tek çıkar yol da zaten budur. Üçüncü cihan harbini başka türlü önlemeye imkân yoktur.

Nadir NADİ

KORE'YE TÜRK ASKERİNİN GÖNDERİLMESİ (*)

Hükümetin bu yoldaki kararını her türlü partıcılık ve muhalıflık düşüncesinin üstünde kalarak inceleyeceğiz.

Şu nokta gözden kaçırılmamalıdır ki bu kararın alınmasında âmil olan düşünceler hakkında gazetelerde gördüklerimizden başka bir bilgimiz yoktur.

"Kore'de başlayan savaş Üçüncü Dünya Savaşının başlangıcı mıdır, yoksa yangın orada söndürülebilir mi" sualine bugün kimse kesin bir karşılık veremez.

Geçmişe bakarak hüküm vermek gerekirse şunu demek mümkündür.

1931 sonbaharında Japonya, Mançurya'ya el koyduğu vakit Cemiyeti Akvam bir rapor hazırlamaktan başka hiç bir şey yapmamıştı.

Onun bu acı Mussolini'yi ve Hitler'i yüreklendiren ve Habeşistan'a, Çekoslovakya'ya ve Lehistan'a karşı aynı biçimde saldırılarda bulunmaya kışkırtan olayların başında sayılır.

Buna göre denilebilir ki, ve Amerika âyanında Bay Keyn (Cain) gazeteciler toplantısında demiştir ki, eğer Birleşmiş Milletler bu saldırıya karşı askerleriyle dikilmezlerse dünya barışı birbirini kovalayan saldırılarla çarçabuk yok olur; bilâkis bütün barışseverlerin orduları Kore cephesinde görünürse kaldırıcılar yılar ve uslu otururlar.

Bu düşünce genel olarak doğru sayılabilir; ancak göz önünde bulundurulması çok önemli bazı noktalar vardır. Bunları sıralayalım.

(*) Kudret Gazetesi : 27 Temmuz 1950

BASINDAKİ YANKILARI

Bugünkü savaş Amerikan işgaline bırakılmış, fakat onun tarafından boşaltılmış bir yerde başlamıştır. Dünyanın o bölgesinde Amerikan menfaatleri çok büyüktür ve bu devlet Pasifik Okyanusu boyunca ne kadar çok üs ve mania elde tutabilirse kendini o derece güven içinde saymaktadır.

Buna göre, Amerika bugünkü savaşa var gücüyle yalnız başına atılmış ise bunu ne dereceye kadar bu sebepler dolayısıyla ve ne ölçüde Birleşmiş Milletler ülküsünü ve dünya barışını korumak amacıyla yapmıştır?

Bunu tespit etmenin Türkiye bakımından önemi şudur : Bizi ilgilendiren bir savaş olursa Amerika ona, Kore savaşına atıldığı gayretle mi atılacaktır, yoksa bir kaç tabur ve alayla mı katılacaktır ve "öbür devletler de aynı şeyi yapsınlar, mesele hal olunur" mu diyecektir?

Böyle derse öbür devletlerin Kore'ye yaptıkları yardıma bakarak pek fazla bir ümit besleyemeyiz.

Dolayısıyla eğer doğru olan bu ikinci şık ise yurdumuz çok tehlikeli anlar geçirebilir.

Bizim bugünkü coğrafi durumumuz talihsizdir. Türkiye Kafkasya'da doğrudan doğruya Rusya ile ve Trakya'da onun bir kuklası olan Bulgaristan'la sınırdaştır.

Rusya isterse pekâlâ Bulgaristan'ı bize saldırtır, öbür peyklerin ordularını da üzerimize sevkettirir, onlara her türlü silâhı, hattâ, eğer atom bombasını havada patlatan otomatik cihazı da yapabilmişse, peyklerine bu gibi bombaları da ülkemize attırır. Kendisi ise resmen tarafsız görünür.

Bu durum karşısında Amerika'nın Kore savaşına giriştiği ölçüde dahi işe karışması bizi tatmin edemez. Esasen onun kara ordusunun çok az olduğu bilinmektedir. Hattâ Amerika'nın meselâ Bulgaristan, Romanya ve Macaristan'ı atom bombalarıyla sulaması dahi Türkiye için yeter bir yardım sayılmaz. Çünkü bu hareket bütün saldırıları ne sevk ve idare eder nede onun kuvvetine esaslı bir zarar getirir. Böyle bir peyk veya peykler saldırısına uğradığımız takdirde bizi tatmin edecek tek yön Amerika'nın derhal Rusya ile savaşa tutuşmasıdır.

Hükümetimiz bu gibi meseleleri inceleyip Amerika'dan gereken teminatı alamamışsa Kore savaşına kara kuvvetleriyle katılan ilk devlet olmamız eksik tedbirlerle girişilmiş yanlış bir iş sayılmalıdır; çünkü biz her bakımdan topun ağzında bulunduğumuz için örnek olmak bize düşmezdi.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Ancak umarız ki hükûmetin kararı gereken her türlü teminat elde edildikten sonra verilmiştir.

Şu nokta da unutulmamalıdır.

Rusya, Formoza adası işi dolayısıyla komünist Çin'i dahi savaşa sürmek üzere görünüyor. Bu olursa Üçüncü Dünya Savaşının kısmen olsun başladığına hükmetmek gerekir. Biz ise buna Amerika ve İngiliz imparatorluğunun bazı parçalarıyla birlikte fiilen katılmış tek devlet oluyoruz.

Başka bir yöne geçelim.

Biz Atlantik Misakına alınmadık. Alınmamıza en çok itiraz edenler "Rusya Türkiye'den bazı yerler istemiş olduğu için Türkiye'yi Misaka almak Atlantik devletlerinin mukadderatını esasen tehdit altında bulunan bir devletinkine bağlamak olur, biz kendimizi bu tehlikeye maruz bırakmak istemeyiz" diyen devletlerdi.

Bugün bu devletlerin çoğu hem Rusya'dan ve peyklerinden uzaktır, hem de Atlantik Misakı sayesinde güvenleri bizimkinden çok daha sağlam surette teminat altında bulunuyor. Halbuki onlar Kore'ye asker göndermiyorlar ve biz gönderiyoruz.

Denilebilir ki, Birleşmiş Milletler Misakı Türkiye'nin de güvenliğini sağlar, buna şu karşılık verilebilir; eğer iş öyle olsaydı Atlantik Misakına lüzum olmazdı, mademki o yapıldı Birleşmiş Milletler Misakı yeter bir güven kaynağı sayılmıyor demektir. Esasen Kore savaşı için yalnız Amerika ile Türkiye'nin asker göndermiş olması bu yetersizliğin yepyeni maddi bir delilidir.

Şayet bu işte de hükûmetimiz kesin teminat almadan Kore'ye asker göndermeğe karar vermişse eksik tedbirlerle yanlış bir işe girişmiş olduğu sözünü tekrarlamak gerekir.

Unutulmaması gereken çok önemli bir nokta daha vardır : İkinci dünya savaşı Lehistan'ı korumak için ve bu yolda ona verilen teminat yüzünden çıktı. Bu gün ise bağımsız bir Lehistan kalmadı. Her hangi bir devletler-arası görüşmede bu olayı hep göz önünde tutarak ona göre teminat istemeyiz.

Bunları söyledikten sonra şu yön üzerinde durmak isteriz.

Birleşmiş Milletlerin barış dâvası bizim de dâvamızdır. Bunun başlıca iki sebebi vardır :

1. Çok geri kalmış olan yurdumuzu geliştirmek için güvenli bir barışa muhtacız.

2. Rusya bizden toprak ve üs istemiş olduğundan her an için bir saldırıya karşı koymak ve yardım görmek zaruretinde olabiliriz.

BASINDAKİ YANKILARI

Bu sebepler dolayısıyla Kore'ye asker göndermemizin ve milletler-arası dayanışma işinde örnek olmamızın faydaları inkâr olunamaz. Yaptığımız yardım, ileride aynı şeyin bize yapılması için maddî ve manevî hak sahibi olmamızı sağlayabilir.

Ancak usta bir siyasi ve diplomasi bu işe yukarda iki kere andığımız teminatı elde ederek girişirdi. Bunları sağlamak ise mümkündür ve mümkündür, çünkü pek tabîi ve haklı isteklerdir.

Eğer böyle yapılmışsa hükûmet icab eden tedbirleri alarak az çok zarurî bir tehlikeye atılmış demektir. Yok eğer anılan teminat elde edilmeden hareket edilmişse fuzuli tehlikelerle dolu bir yolda olduğumuza hükûmolunabilir.

Pek belirli bazı maddî yanlışlara da işaret etmek gerekir.

Bu işte hükûmet yalnız başına çok ağır mesuliyetler almıştır.

Kore savaşı 25 Haziran'da başladı ve bir kaç gün sonra Birleşmiş Milletler genel sekreteri biz dahil, bütün üye devletlerden ne gibi yardımda bulunacaklarını sordu.

Mesuliyetini kavrayan bir hükûmetin başlıca işi, böyle bir devrede Meclisin toplu kalmasını sağlamaktır. Bu yapılmamış milletvekilleri dağılmışlar ve bu dağılıştan 10 gün sonra asker gönderme kararını almak zarureti hükûmetçe hasıl olmuştur. Bu olay hükûmetin, pek kısa bir zaman içinde karşılaşılabileceği zaruretleri önceden tahmin dahi edemediğini gösterir ki, bu müşahade gelecek için pek güvendirici değildir.

Bu kadarcık olsun ilerisini göremiyen hükûmet bizde her önemli işte görenek olduğu gibi Meclisi toplantıya çağırmayı, aynı zamanda muhalefetle de danışmayı düşünmedi. Keza halk efkârımızı bu işe hazırlamayı lüzumsuz gördü.

Dahası var. Birleşmiş Milletler Misakının 44 üncü maddesi gereğince Güvenlik Konseyinde üye olmayan bir devletten asker istenilmeden önce, bu devletin kendini Konseyde temsil ettirmek hakkı vardır; karar ancak bundan sonra alınabilir.

Eğer olay gözümüzden kaçmışsa bunun yapıldığını duymadık; bu hareket Türkiye'nin sözünü gereken yerde duyuramadan kendisi için bağlayıcı bir kararın alındığını ifade eder.

Bütün bunlar hükûmetin tedbir ve kararlarının isabeti hakkında hiç olmazsa şüpheler doğuracak özdedir. Ancak temennimiz gereken bütün tedbirlerin alınmış olmasıdır.

Aynı zamanda şundan da eminizki Türk askerleri Türklüğün şan ve şerefini yükseltecek surette doğuşacaklardır.

Hikmet BAYUR

HÜKÜMET KARARINDA İSABET ETMİŞTİR (*)

Demokrat Parti hükümeti 4 500 kişilik bir askerî kuvvetle Birleşmiş Milletlerin Korede açtığı sulh ve emniyet cephesine katılmağa karar verdi. Bu kararın bütün dünyada yaratacağı akislerin genişliği nisbetinde tesirli olacağında şüphe yoktur. Türkiye, derhal verdiği kararlar yalnız Birleşmiş Milletler idealine olan bağlılığı değil, o ideali gerçekleştirmek için icabında yerine getirilmesi kabul edilen taahhüdlere sadakatini de göstermiştir. Türkiye, Hollanda, Belçika veya Zelanda değildir. Dünyanın bugünkü siyasî şartları içinde emniyet durumları çok daha az tehlikede devletlere kıyasen daha az yardım görmüş olsa bile Türk milleti, son hareketiyle fedakârlık mevzuunda her tehlikeyi göze alarak cepheye ilk koşacak bir ruh ve seciye taşıdığını ve girişilen dâvanın azametini Birleşmiş Milletler topluluğu içinde Amerika'dan sonra belki en iyi kavradığını fiilen ispat etmiştir. Bu itibarıyla alınan kararın bütün dünyada Birleşmiş Milletler ülkelerine doğru bir kamçılama tesiri uyandırması tabîi netice olarak beklenebilir.

Birinci Dünya Harbinin sonunda Vilson'un kurduğu Milletler Cemiyeti Sulh ve emniyeti korumak için tesis edildiği halde büyük devletler arasındaki ihtilâtları tereddütler kararsızlıklar, imkânsızlıklar içinde harplere doğru soysuzlaştıran sözünü dinletmek ve milletleri sulh içinde geliştirmek gayesini gerçekleştirmek vasıtalarını bir türlü bulamayan akim bir müessese oldu. Eğer Habeş harbinde İtalya'ya karşı bir türlü tatbik edilemeyen iktisadî tedbirler sahasında tesirsiz, kalınmasaydı, çok muhtemeldir ki, Milletler Cemiyetinin askerî kudret ve gerçekten milletlerarası bir varlık teşkil ettiğini gören Almanlar, 1939 macerasına atılmazlardı.

İkinci Dünya Harbinden sonra Birleşmiş Milletler Kurulu Birinci Dünya Harbinin ve bilhassa eski Milletler Cemiyetinin verdiği kötü neticelerden ders alındığını gösteren temeller üzerine kuruldu. Topluluğa dahil devletlerin hepsi hükmünü yürütebilecek olamadıktan, yani silâhlı bir kuvvete dayanamadıktan sonra Birleşmiş Milletler prensiplerinin asla gerçekleştirilemeyeceğinde ittifak halinde bulunuyordu. Bu suretle Birleşmiş Milletler herhangi bir tecavüz karşısında Güvenlik Konseyinin harekete geçebileceği ve Birleşmiş Milletler kuvvetlerini mütecavize karşı kullanabileceği esası üzerine kuruldu.

Kore harbi, Birleşmiş Milletlerin varlığı ile yokluğu gibi dünya sulhü için hayati bir muadeleyi masanın üzerine getiren, binaenaleyh manevî

(*) Milliyet Gazetesi : 27 Temmuz 1950

BASINDAKİ YANKILARI

tesiri itibariyle bütün insanlık âlemini meşgul eden en muazzam bir siyasî -askerî dâva halindedir. Birleşmiş Milletler başta Amerika olmak üzere sulhü muhafaza için icabediyorsa sonuna kadar harbedeceklerini bu münasebetle açıkca ifade etmişlerdir. Bu esnada Türkiye'nin yapılan dâvetlere rehberlik edecek bir tavır takınması ile memleketimizin bütün dünyada ancak itibarını yükseltecek, Türkiye'nin sözüne inanılır bir devlet olduğunu herkese isbat edecek, tamamen yerinde ve isabetli bir karar olarak ancak tasvîp olunabilir.

Onun için Menderes hükûmetini, dünyanın bu nazik durumunda, Türkiye'nin nazik coğrafi vaziyetine rağmen, alınması lâzım gelen kararı süratle alarak Birleşmiş Milletler safına hemen atılmasını ve elindeki şanlı Türk bayrağını Birleşmiş Milletlerin bayrağının yanına tereddütsüz dikmiş olmasını bilhassa tebrik etmek isteriz.

Demokrat Parti iktidarı, bu kararında dahi milletin arzusunu ve birliğini temsil etmiş olduğundan asla şüphe etmemelidir.

Ali Naci KARACAN

HÜKÛMETİN SON KARARI (*)

Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin, Kore'ye yardım hususundaki müracaatına Hükûmet cevap vermiştir. Dışişleri Bakanı F. Köprülü'nün, Mr. Trgyve Lie'ye çektiği telgraftan öğrendiğimize göre, Hükûmet Kore cephesindeki ateş hattına 4 500 Türk er ve subayını göndermeye karar vermiştir.

Evvelki gece, saat 10.45 te radyo bu haberi yaydığı andanberi her evde konuşulan başlıca konu budur. Her aile babası, her ana ve her vatandaş, Hükûmetin son kararını çeşitli şekilde yorumlamaktadır.

Hükûmetin kararı hakkında muhalefetin ne düşündüğü, C.H.P. Genel Sekreteri Kasım Gülek'in dün verdiği bir demeçle açıklamıştır.

C.H.P. Genel Sekreterinin sözleri üzerinde ciddiyetle durmak lâzımdır. Eminiz ki şu dakikada bu sözleri okuyan her vatandaş durumu kendi akıl ve mantık süzgecinden dikkatle geçirerek mütalâa edecektir.

Hükûmetin verdiği karar şu bakımlardan izaha muhtaçtır :

1. Neticeleri, iyi veya kötü ne olursa olsun, her halde çok mühimdir. Memleket ve milletin hayatı bir meselesi üzerinde bulunduğu kimse'nin şüphesi yoktur. Böyle bir kararı almadan önce, D.P. İktidarı muha-

(*) *Ulus Gazetesi* : 27 Temmuz 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

İfedin mütalâasını sormak ihtiyaç ve vazifesinden kendisini mustağni saymıştır. 4 500 Türk evlâdı vatan topraklarından binlerce kilometre uzaktaki bir cephede harp hareketlerine iştirak ettirilirken, üç milyondan fazla vatandaşın oyuna dayanan muhalefetle istişareye lüzum görülmemiş olması acıdır. Öyle zannediyoruz ki : Böyle bir hareketin başka bir demokrat memlekette misali bulunamaz. Hükûmet, C.H.P. nin fikrini sormaktan neden kaçınmıştır? Bu suale cevap vermek hakikaten güçtür.

2. Hükûmetin bundan da ağır hatası, Büyük Millet Meclisinden karar almamış olmasıdır. 4 500 askerimizin yurt dışında bir çarpışmaya, velev Birleşmiş Milletler adına da olsa, katılmasına Hükûmet yalnız başına karar verebilir mi? Mesele Anayasa ve kanunlar bakımından inceden inceye tetkik ve tahlile muhtaçtır. Şahsî kanaatimizce Anayasa ve kanunlar bakımından Meclis kararı şarttır. İş sadece siyasi icaplar bakımından mütalâa etsek dahi, Büyük Meclisin kararını almak gene lâzımdır. Düşünmeli bir kere : Askerlik hizmeti için silâh altına alınan gençler doğrudan doğruya Türkiye sınırlarının korunması ile mükelleftirler. Onlara, bunun yanında veya dışında başka bir vazife yükleyebilmek için Büyük Millet Meclisinden kanun veya karar çıkmalıdır. Böyle olmasa bile, memleketin mukadderatı üzerinde derin tesirler yapması pek muhtemel bir kararı Hükûmet, Meclise danışmadan nasıl verebilmiştir? Bu derece ağır bir mesuliyetin altına ne cesaretle girmiştir?

3. Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verilen cevabın esası hakkında muhalefetin düşüncesini Kasım Gülek açıkca ifade etmiştir.

Muhalefet yurdumuz etrafında son bir iki aydır ne gibi hazırlıklar yapıldığından habersizdir. Hükûmet, muhalefete bu hususta hiç bir malumat vermemiştir. Karşısında bulunduğumuz tehlike nedir? Şu anda taktimizin derecesi nedir? Ordumuzun bugünkü durumda imkânları ne ölçüdedir?

Bunlar muhalefetçe tamamen meçhuldür. Durum bu olunca, Hükûmetin kararı yerinde midir, değil midir? Yapılacak en iyi yardım 4 500 asker göndermek midir? Yoksa, diğer bir çok devletlerin yaptığı gibi (mesele Yunanistan gibi) bir miktar askerî nakliye uçağı göndermek mi, hem Birleşmiş Milletlere, hem de Türkiye'nin kendi emniyetine daha faydalı olurdu? Bu suallere muhalefet elbette ezberden cevap veremeyecektir. Eğer Hükûmet, muhalefet partisi ile istişare etse idi, onu aydınlatsa idi, o zaman muhalefet vuzuha kavuşur ve ona göre mütalâa söylerdi.

4. Fakat, C.H.P. Genel Sekreteri, işin yukarıda işaret olunan veçhesine temas etmeksizin çok dikkate şayan bir tez ortaya atmıştır. Kasım Gü-

BASINDAKİ YANKILARI

lek, Birleşmiş Milletler üyelerinin, yapacakları yardımın miktar, şekil ve cinsini kendi başlarına tesbit etmesi doğru değildir fikrini öne sürmüştür. Çünkü, tek tek her üye devlet bizzat içinde bulunduğu durumu, dünyanın başka köşesindeki durumdan umumiyetle ağır görecektir. Sonra, bugün bahis konusu olan büyük bir cihat stratejisidir. Ancak Birleşmiş Milletlerin müşterek bir kurmay heyeti dünyanın her köşesindeki tehlikeleri hakiki ölçüsü ile takdir edebilir. Ve ancak bu kurmay komitesi, her üye devletin hususi durumu ile yardıma muhtaç cephenin durumunu karşılaştırarak karara varabilir.

Trygve Lie'ye bu yolda yapıcı bir telkin yapılmak mümkün iken Hükûmet, doğrudan doğruya ve acele bir kararla 4 500 asker göndermeyi tercih etmiştir.

Bu kararı ile Hükûmet her bakımdan mesuliyeti kendi başına yüklenmiştir.

Ne diyelim? İnşallah sonu memleket ve milletimiz için hayırlı olur.

Nihat ERİM

KORE'YE GİDECEK TÜRK ASKERLERİ, YOLUNUZ AÇIK OLSUN! (*)

Kore'ye 4 500 kişilik bir savaş birliğinin gönderilmesi hakkında hükûmetimizin verdiği karar, Birleşmiş Milletler Ülküsüne ve müşterek emniyet sistemine bağlı olan medeni dünyada herhalde büyük akisler uandıracak ve Türkiye'nin bu hareketi her yerde takdirle karşılanacaktır; buna hiç şüphe etmiyoruz.

Türkiye, Birleşik Amerika'dan sonra Kore harbine kara kuvvetleri sevkeden birinci devlettir. Dünyada barış fikrinin muzaffer olması ve insanlığın bundan sonra huzur ve sükûna kavuşması için Kore'de savaşacak kahraman askerlerimize Cenabı Haktan başarılar dileriz.

Belki bazı kimseler diyeceklerdir ki : Kore nerede? Türkiye nerede? 4 500 vatan evlâdını Pasifik Okyanusu kıyılarına sevk etmenin mânası nedir?... Mânası şudur ki; Kore'de dünya barışının mukadderatı bahis mevzu oluyor. Eğer orada Birleşmiş Milletler Ülküsü mağlup olur da, müşterek emniyet ıflâsa sürüklenirse mütecaviz artık her yerde baş kaldırmak fırsatını bulmuş olacaktır. Bugün Kore'ye yapılan saldırışın, yarın bizim de başımıza gelmeyeceğini temin etmeye imkân yoktur. Bundan dolayıdır ki, Kore savaşına giden kahraman askerlerimiz, hem müşterek dünya emniyetini, hem de daha çok Türk hudutlarını korumaktır. Çünkü

(*) *Zafer Gazetesi* : 27 Temmuz 1950

bugün bir tecavüze karşı Birleşmiş Milletler Paktı ile yaptığımız taahhütleri yerine getirmezsek yarın da bize bir tecavüz olduğu zaman, başkalarından aynı taahhütleri yapmasını bekleyemeyiz. Dünya barışı birdir ve bütündür. Bunun en ufak bir sekteye uğraması dünya medeniyetini Türkiye ile beraber inhidâm sürükler.

Bugün memleketimiz, bir mütecavizin iştiha sahası dahilindedir. Başkalarına yardım edeceğiz ki, biz de bir tehlike anında onlardan yardım bekleyelim. Ve nihayet bütün bunların dışında Türkiye'nin altına imza koyduğu bir Birleşmiş Milletler Paktı vardır. Bu imza öyle lâf olsun diye atılmamıştır. Birleşmiş Milletler Paktı harbin bütün memleketlere verdiği büyük ızdırıp herkesçe yakından malûm olduğundan, dünyanın artık böyle felâketlere sürüklenmemesi için alınmış çok ciddi ve müşterek bir tedbirdir. Türkiye bunu bilerek, vazife ve mes'uliyetlerini müdrik olarak imzalamıştır.

Şimdi tahmin ederiz; muhalefet saflarından, 4 500 vatan evlâdı, Kore'ye gönderiliyor da bunun için muhaliflerin fikri bile alınmıyor, diye bir takım demagogik feryatlar yükselecektir.

Fakat unutmamak lâzımdır ki, bugünkü iktidar, dünkü iktidarın altına imza koyduğu Milletlerarası bir taahhüdü şerefle yerine getirmektedir. Çünkü dış politikada tam birlik olduğu mütemadiyen teyit edilen bir hakikattir.

Daha başka türlü düşünenler de olabilecektir : Ve bunlar da Kore'ye böyle bir savaş birliğinin gönderilmesi Rusları sınırlandırmeyecek midir... Diyeceklerdir. Kanaatimizce, asla bir Rus meselesi bahis mevzuu değildir. Esasen bizzat Rusya da, Birleşmiş Milletler Paktının altına imza koyduğundan ve mütecavize karşı müşterek hareketi taahhüt ettiğinden, kendisi de Şimal Kore'ye değil, Cenupta tecavüze uğrayanlara yardımla mükelleftir!

Bizim bu hareketimiz, kimseye müteveccih değildir. Ve yalnız Birleşmiş Milletler ülküsüne karşı, barış fikrine karşı harekete geçmiş bir tecavüzü müşterek emniyet sistemi içinde önlemek gayesine matuftur.

Kore'de harp başladığı ilk günü bu sütunlarda aynı fikri müdafaa etmiş ve demiştik ki : Bu harp, dünya barışına karşı yapılacak tecavüzlerin bir tecrübe tahtasıdır. Burada ya müşterek emniyet sistemi mahvolacak, veyahut Birleşmiş Milletler fikri galebe çalacaktır. Onun için her sahada tecavüzü önlemeye matuf her yardım mutlaka yapılmalıdır. İstilâci, bütün dünyaya birden saldırmaz; şikârlarını birer birer yutmaya bakar. Nitekim, ikinci dünya harbinde Hitler'in başvurduğu usul de bu olmuş

BASINDAKİ YANKILARI

ve bir Çekoslovakya'nın istilâsına ses çıkarılmadığı için, arkası teker teker gelmiştir.

Dünyayı bir üçüncü harp felâketinden kurtarmak ve hele Türkiye hudutlarını daha da çok emniyet altına almak için, böyle bir yardım bizim için zarurî ve tabiidir.

Kahraman askerlerimiz, kıt'alar ötesi diyarda çarpışırken vatanımızın hudutlarını muhafaza için savaştıklarını bilecekler ve o imanla silâhlarını kullanacaklardır.

Kore dağlarında aksedecek "Allah Allah" nidalarının biz şimdiden bütün sınırlarımızı koruduğunu hisseder gibi oluyoruz. İşte bu sesler bu aziz vatanımızın üzerine rahmet olacak ve beşeriyeti de milletimizle beraber huzura kavuşturacaktır. Çünkü Kore harbi dünyanın ölüm ve kalım harbidir.

Kore'ye giden kahramanlarımız yolunuz açık olsun! Hepinizi birer gazi olarak tekrar bağrımıza basacağımız mes'ut günleri bekliyoruz.

Mümtaz Faik FENİK

KORE MÜDAFAASINA İŞTİRÂKİMİZİN MÂNASI (*)

Sovyet Rusya'nın Peyki olan Kuzey Kore hükûmeti haksız ve sebebsiz bir tecavüzde bulunarak Güney Kore Cumhuriyetini baskın halinde istila edince bütün dünyanın merak ettiği nokta şu oldu ; Amerika ne yapacak ve Birleşmiş Milletler teşkilâtı ne yapacak?

Bu tecavüz görünüşte bir Asya hükûmetinin diğer bir Asya hükûmetine tasallutudur. Hakikatte ise komünist Rusya'nın ve emri altında tuttuğu esir milletlerin, serbest milletlere tevcih edilmiş bir hareketidir. Böyle bir hareket Çin'de muvaffak oldu ve bu memleketi komünist hakimiyeti altına geçirdi. Kore'de de mukabelesiz kalırsa, yarın Çin Hindistanında, İran'da, Yugoslavya'da, Batı Almanya'da ve belki Türkiye'de tekrarlanacaktı.

Amerika derhal tecavüze uğrayan tarafa yardım kararını verdi. Birleşmiş Milletler teşkilâtının idare kurulu olan Güvenlik Konseyi de derhal tecavüzü tespît etti ve üyelerinden saldırgana karşı yardım talebinde bulundu. Bu yardım Birleşmiş Milletler Paktının hürriyeti müdafaa uğrunda üyelerine yüklediği bir mükellefiyettir.

(*) Yeni Asır Gazetesi : 27 Temmuz 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bu arada hükümetimiz de, daha ilk anda Birleşmiş Milletler Paktının vecibelerine sadık kalacağını bildirdiği gibi şimdi, taarruzun defî için, Birleşmiş Milletler emrine (4 500) kişilik bir kuvvet tahsisini de kararlaştırmıştır. Dolayısıyla Asya topraklarında Amerikan kanı yanında Türk kanının da akıtılması ihtimali hasıl olmuş bulunmaktadır. Allah Mehmetçiklerimizin yardımcısı olsun. Bunun ne kadar ıztırâb verici bir ihtimal olduğunu söylemeye lüzum yok. Bahusus ki Türkiye, kendisi de tehdide maruz bulunan sahalardan biridir ve bir gün, kendi mevcudiyetini muhafaza için, bütün kuvvetlerine ihtiyacı olacak ve fazla olarak bütün hürriyet ve demokrasi dostlarının yardımına ihtiyaç gösterecek durumdadır. Çünkü Türkiye'nin müdafaası, insanlığın ve medeniyetin müdafaası demektir.

Dört bin beş yüz Türk askerini taahhütler altında tutan Atlantik Paktına Türkiye dahil değildir. Bize yapılacak yardım, bugünkü halde, memleketimizden en küçük bir parçanın bile düşman eline geçmemesinde dostlarımızın duyacakları alâkaya bağlıdır. Bu alâkanın geniş olacağından şüphe etmemekle beraber, şimdiye kadar ahdi bir şekil alamadığı da maalesef doğrudur.

Türkiye'nin Atlantik Paktına girmesi günün meselesidir. Amerikada, İngiltere, Fransa'da ve bütün batı dünyasında bunun zarureti artık anlaşılmış olanlar çoktur. Demokrat Parti iktidar mevkiine geçer geçmez bu mesele üzerinde durmuş, dışişleri bakanımızın Paris seyahatinde buna ait temaslara yapılmıştır ve görüşmeler devam etmektedir.

Dar bir görüşle denebilir ki : "Kendimiz yardıma muhtaç iken başkasına nasıl yardım edelim?" bunun cevabı Başkan Roosevelt'in hortum hikâyesindedir. Mahallede yangın başlayınca uzak bir komşu, evindeki yangın hortumunu ateş kendisine ulaştığı vakit kullanılmak üzere tutar da komşuların yardımına koşmazsa ateşin kendisine ulaşacağı şüphesizdir. Ve o vakit evini kurtarmak için belki de geç kalmış olur. Fakat önceden komşuların yardımına koşarsa yangın genişlemeden söndürülür ve kendi evi belki de kurtulur.

Bizim durumumuz aynıdır. Birleşmiş Milletler Paktının yüklediği vecibelerden kaçınmak mümkün olabilirdi, belki... Fakat o vakit, Türkiye'nin başkasından yardım istemeye pek az hakkı kalırdı. Biz, hükümetimizin kararıyle göstermiş bulunuyoruz ki sözümüz sözdür. Yangına, daha uzakta iken, doğduğu yerde söndürülmek üzere bir hortum gönderiyoruz. Amma sırası gelmişken bütün dostlarımıza da hatırlatıyoruz ki bu ateş herhangi bir anda bizim sınırlarımıza sıçrayabilir ve buna karşı biz de kendimizi -yalnız dostlarımızın hayatı menfaatleri bakımından değil- aynı zamanda sarıh sözleriyle teminat altında görmek isteriz.

BASINDAKİ YANKILARI

Türkiye Atlantik Paktına girmelidir. Medeniyetin, demokrasinin ve insanlığın müdafaasında en ileri ve herkesin gördüğü gibi en azimli kale olan Türkiye teşkilâtlandırılmış batı müdafaasının sınırları dışında kalmamalıdır. Milletimiz bunu bekliyor. Kore müdafaasına Türkiye'nin iştiraki, Türkiye müdafaasına bütün dünyanın iştirak edeceğini teyit edecek bir ahidnamenin başlangıcı, önsözü olmalıdır. Hükûmetimizin bunu başaracağına inanıyoruz.

M. TUNCER

KORE'YE ASKER YOLLAMAMIZIN SEBEBİ (*)

Hükûmet Birleşmiş Milletler Kurulu Güvenlik Konseyinin dâvetine icabet ederek Kore'de açılan sulh ve emniyet cephesine 4 500 kişilik silahlı bir kuvvetle iştirake karar vermesi halk efkârında tasvib edilmekle beraber muhalefet çevreleriyle bazı gazetelerde çeşitli tefsirlere uğradı. Halk Partililer, taahhütlerimize sadık kalmak lüzumunu kabul etmekle beraber, bu derece mühim bir kararı alırken hükûmetin muhalefet partilerinin fikrini sormamış olmasından şikâyetçidirler. "Meclis toplanmalı, Meclisten karar alınmalıydı!" mütalaâsını ileri sürmektedirler. Bazı gazeteler ise "Atlantik Paktına dahil bütün milletler dut yemiş bülbül gibi ses çıkarmazken niçin biz herkesten evvel ortaya atıyoruz? Cesaretin de, kahramanlığın da bir hududu vardır!" demektedirler.

Her iki tenkidin samimiyetine hürmet etmekle beraber biz şu kanaatteyiz ki, halk efkârında yanlış ve dış âlemde milli birlik adına hoş kaçmayacak telâkkilere yer vermemek için hâdiseye ait bütün delilleri oldukları gibi masanın üzerine koymak ve ancak onları inceledikten sonra hükûmet kararının doğru veya yanlış, yerli veya yersiz olduğu hüküm ve neticesine varmak kabil olabilir.

Kore hâdisesinde iki şıktan birini kabul etmek lâzımdır. Bu hâdisiye yüzünden ya umumî bir dünya harbi olacaktır, yahut olmayacaktır. Eğer Kore hâdisesi üçüncü bir dünya harbine sebebiyet verecekse Türkiye'nin bu sefer bu dünya harbinin dışında kalmasına iki sebeble imkân yoktur:

1. İkinci dünya harbine bizden çok uzakta, Orta Avrupa'da bulunan Almanya sebebiyet vermişti. Üçüncü dünya harbine ise -eğer sebebiyet verirse- kendisiyle yüzlerce kilometrelik müşterek hududumuz ve topraklarımız üzerindeki ihtiraslarını birkaç defa açığa vurmuş bulunan Rusya sebebiyet verecektir.

(*) *Milliyet Gazetesi* : 28 Temmuz 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

2. Siyasi ve askeri şartlar tamamen değiştiğine göre üçüncü dünya harbinde ikinci dünya harbinde olduğu gibi muharip devletler karşısında bir avutma politikası yapamayız. Harbe iştirakimizin talep edildiği her vesilede "Şu kadar silah isteriz!" diye listeler hazırlayarak imkânsız vaziyetler yaratamayız. Binaenaleyh ya o tarafa, ya bu tarafa mutlaka iltihak etmek zorundayız.

Bu suretle üçüncü bir dünya harbinin münhasıran kendi kuvvetimize güvenerek dışında kalmamız mantıkan ve memleketimizi yutmak isteyen Rusya ile kurt ile kuzu gibi aynı komünist ağılın içinde bağdaşabilmek de aklen mümkün olmadığına göre istesek de istemesek de, hayati zaruret olarak Birleşmiş Milletler safında yer tutmak mecburiyetindeyiz. Bu takdirde yapılan dâvete icabet ederek ahidlerimize sadakatimizi herkesten evvel göstermek er geç yerine getirmeyi behemahâl taahhüt ettiğimiz vecibeleri biran evvel ve samimiyetimizi gösterecek şekilde ifa etmek zararı değil, ancak şu iki faydayı mucip olabilir :

1. Üçüncü bir dünya harbinde bir avutma politikası gütmeyeceğimiz hususundaki şüphelere yer kalmayacağı için milletlerarası prestijimiz artar.

2. Biz nasıl müşterek bir tehlike karşısında ta Koredekilerin yardımına koşuyorsak bizim tehlikeye maruz kaldığımız gün başkaları da bizim yardımımıza koşar.

İkinci şıkkı ele alarak Kore hâdisesinden bir harp çıkmayacağı kabul edilirse, o takdirde Kore'ye 4 500 kişilik bir askeri kuvvet göndermekliğimiz münhasıran ve başlı başına bir dünya harbine sebebiyet veremeyeceğine göre, bu yönden de alınan kararın memleketimiz için zararlı olmayacağına, bilakis aşağıdaki mahzuru katî şekilde önleyeceği için fayda doğuracağına hükümlenabilir.

Sovyet Rusya'nın Kore tahriki ile aradığı, Amerika ile harbetmek değildir. Sovyet Rusya, Amerika ile anlaşmak istemektedir ve yıllardan beri Amerika'ya dünyayı paylaşmak, noktasında birleşmek teklifindedir. Binaenaleyh Türkiye'nin Birleşmiş Milletler üyesi vaziyetinden doğan taahhüdlerini yerine getirerek müşterek cephedeki yerini herkesten evvel alması memleketimiz hakkında ne düşündüklerini Yalta ve Postsdam konferanslarında açıklamış olan kızıkların herhangi bir tesviye şekli için Türkiye'yi hiç bir suretle pazarlık mevzuu haline koyamamalarını sağlayabilir.

Yukarıki sebeplerdir ki, hükûmetin Güvenlik Konseyinin dâvetine uyarak Kore cephesine silahlı kuvvetle iştirak etmek kararını ancak tasvip edebiliriz ve devletin İstiklâl ve bütünlüğünü bir nevi teminat altına

BASINDAKİ YANKILARI

alan bu kararın etrafında herhangi bir tartışmadan kaçınarak milli birliği bütün azametiyle göstermek vazifesiyle mükellefiz. Kararın prensip itibariyle olsa bile tatbıkatta Büyük Millet Meclisi tarafından verilmesi lâzım geldiği hakkındaki hukukî itirazlara gelince, sayın muhaliflerin bu husustaki tenkidlerini müsaadeleriyle yersiz addetmekteyiz. Zira Büyük Millet Meclisinin 30 Haziran günü yaptığı toplantıda Dışişleri Bakanı Güvenlik Konseyinin Kore'deki fiili tecavüz hareketine müdahale kararı verdiğini ve Birleşmiş Milletler üyesi olarak Türkiye'yi silahlı tecavüzü püskürtmek üzere gereken yardımı yapmaya dâvet ettiğini bildirdiği zaman bu dâvete taahhütlerimizi samimiyetle ifa etmek suretiyle icabet edeceğimizi bildiren telgraf da sürekli alkışlar arasında Meclise okunmuş ve bu telgraf üzerinedir ki, İzmir Milletvekili Ekrem Hayri Üstündağ'ın hükümet kararını Meclisin tasvip ettiğine ait tavrı de muvafık, muhalif, bağımsız bütün milletvekillerinin gene sürekli alkışlar, arasında kabul edilmiştir. Bunun içindir ki, Meclisin ittifakıyla alınmış bir kararın tatbikatında değil muhalefet gruplarının, hattâ Meclisin dahi fikir ve mütalâasının ikinci defa olarak yeniden alınmasına lüzum hissedilmemiş olsa gerektir.

Ali Naci KARACAN

HÜKÜMETİN KARARI VE HUKUKÇULARIN FİKRİ (*)

MECLİSİN VERİLEN KARARI TASVİP ETMESİNİ İLERİ SÜRENLERE
KARŞI, HÜKÜMETİN BU HUSUSTA EVVELCE SALÂHİYET ALDIĞINI
İLERİ SÜRENLER DE VAR.

Hükümetin Kore'ye 4 500 kişilik bir askeri birlik gönderme hususunda aldığı karar dün de günün mevzuunu teşkil etmiştir. Vatandaşların çok büyük bir ekseriyeti Birleşmiş Milletlere üye olmamız hasebiyle bu kararın yerinde ve tam zamanında alınmış olmasında ittifak etmektedirler. Muhalif parti erkânı ve mensupları tarafından da esas itibariyle tasvip olunan bu karar hakkında muhalefet erkânı sadece bu kararın Meclisten geçirilmeden yürürlüğe konulmasına itiraz etmektedirler.

Ancak bu iddiaya mukabil de şu noktai nazar serdedilmekte ve muhalefetin bu itirazlarının yersiz olduğu beyan edilmektedir. Buna göre :

“– Birleşmiş Milletler ana tüzüğüne imzamızı koyduk ve taahhüt altına girdik. Bu taahhütleri yerine getirmek salâhiyeti de Meclisce vaktiyle hükûmete verilmiştir. Binaenaleyh hükûmet de Meclisten aldığı bu sala-

(*) *Milliyet Gazetesi* : 28 Temmuz 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

hiyet dahilinde C.H.P. hükümetlerinin dış siyasetlerde takip ettiği pasif siyasetin aksine olarak zamanın icaplarına uymak suretiyle daha azimli ve daha faal bir siyaset gütmeye karar vermiş ve bunun neticesi olarak da bu kararı yürürlüğe koymuştur. Filhakika, vaktiyle Meclisce hükûmete bu yolda bir salahiyet verildiği muhaliflere de, muhalefet rüesası tarafından da kabul edilmekte, fakat o kararda harice asker ve donanma sevki gibi harp halini tazammun eden fevkalâde hususlar mevcut olmadığı ileri sürülerek meselenin bu cihetten Meclisce tetkiki lâzım geleceği noktasında ısrar edilmektedir.

Hukukçularımızın Kanaatleri

Bu mevzuda fikirlerine müracaat ettiğimiz tanınmış hukukçularımız da görüşlerini muhtelif şekillerde belirtmişlerdir.

Muhtelif parti ve kanaatlere mensup olan tanınmış hukukçularımız arasında yapmış olduğumuz anketin neticesini aşağıya koyuyoruz.

Prof. Sadri Maksudi'ye göre

Prof. Sadri Maksudi Arsal demiştir ki :

" – Bu karar mutlak surette lâzım ve müstaceldi. Kore hakkında hükûmetin aldığı karar faydalıdır. Meclisin tasvibi meselesine gelince, öyle müstacel şeyler vardır ki, hükûmet derhal karar almak lüzumu hisseder. İlk önce bizim böyle bir karar almış olmamız çok isabetli bir görüşün ifadesi olmuştur."

Kubalı ne diyor?

Ord. Prof. Hüseyin Nail Kubalı şunları söylemiştir :

" – Anayasamızın 26 ncı maddesine göre, sulh ve harp gibi fevkalâde kararları ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi alabilir. Hükûmetin Kore hakkında vermiş olduğu kararın hukukî bakımdan hatalı olduğu kanâatindeyim. Çünkü, Kore'ye askerî kuvvet göndermekle Kore'ye karşı harp açılmış demektir.

Alınan karar, amme hukuku bakımından da tetkik mevzuu olabilir. İkinci noktaya gelince, Türkiyedeki siyasi partiler arasında dış siyasette tam bir anlaşma vardır. Bu vaziyete göre, bu kadar hayati bir karar alınırken diğer partilerin de noktai nazarını sormakla millî birliğin tam bir ifadesi elde edilmiş olunurdu zannederim."

Başgil'in Sözleri

Ord. Prof. Ali Fuat Başgil şöyle demiştir :

" – Bir taahhüttür, yerine getirilecektir. Fakat herhalde çok mühim bir karar ve mühim bir hâdisedir."

BASINDAKİ YANKILARI

Ferudun Fikri'nin Kanaati

Ferudun Fikri Düşünsel şu cevabı vermiştir :

"- Bu karar hiç şüphe yok ki, çok mühim bir karardır. Yalnız hukukî bir hükme varabilmek için Birleşmiş Milletlere ait kanunla anayasanın 26 ncı maddesini karşılaştırmak lâzımdır. O zaman bu kararın mahiyeti meydana çıkar."

KARARIMIZ İSABETLİ Mİ, DEĞİL Mİ? (*)

Adnan Menderes hükûmeti, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Kore harbine yardım talebini kabul ederek 4 500 kişilik tugay göndermeğe karar verdi. Dış siyaset bakımından Demokrat Partinin ilk kabinesi tarafından verilen bu çok mühim kararda isabet var mıdır yok mudur? Bu mesele, iki cepheden mütalâa edilebilir. Biri iç politika, diğeri dış siyaset bakımından.

Muhalefet, meseleyi daha ziyade iç siyaset bakımından mütalâa ederek böyle mühim bir karar, Büyük Millet Meclisinin tasvibine arz edilmeden verilmemeli idi; hiç olmazsa muhalefet parti liderleriyle de istişare edilerek reyleri alınmalı idi diyor; fakat Kore'ye asker gönderilmesine karşı pek açık bir şekilde itiraz etmiyor. Filvakî, Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Sayın Kasım Gülek'in meselenin esası, yani asker gönderilmesi hakkındaki mütalâası şöyledir :

"Birleşmiş Milletler, hücumu uğrayabilecek bütün cephelerin mesuliyetini üzerine alarak her aza devletin yapacağı yardımı tayin eder. Müşterek cephe mesuliyeti bu suretle temin olunabilir ve ancak bu usul bütün aza devletlere güvenlik verebilir. Hududlarımızda son zamanlarda yapılmakta olan hazırlıkların bulunduğu ihtimallerin bugünkü manzarasını bilmiyoruz. Bugünkü durumda Birleşmiş Milletlere karşı olan vecibelerin nasıl yerine getirileceğini hükûmet, Büyük Millet Meclisinde müzakere olunmadan ve partimizle istişare edilmeden yalnız başına takdir etmiştir. Parti Genel Başkanı İnönü veya yetki sahibi herhangi bir C.H.P. li şahsiyetin bu karar hakkında hiç bir suretle fikir ve mütalâası alınmamıştır."

Millet Partisi Başkanı Hikmet Bayur da, Büyük Millet Meclisinin kararı alınmamış olmasına itiraz etmekte ve hükûmetin derhal Meclisi toplantıya davet ederek bir karar almağa mecbur olduğunu ileri sürdükten sonra şöyle diyor :

(*) Cumhuriyet Gazetesi : 28 Temmuz 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

"Biz şu inançdayız ki, Türk askeri her sefer olduğu gibi bu sefer de vazifesini kahramanca yapacaktır. Hükûmetin esas âmillerini bilmediğimiz Kore'ye Amerika'dan sonra ilk kara kuvveti gönderen devlet olmak kararından memleket için hayırlı neticeler çıkmasını dileriz."

Ve Demokrat Parti çevrelerinin bu itirazlar karşısındaki görüş ve müdafaası şöyledir : Mesele, bir taahhüdü ifadan ibarettir. Bu taahhüdü gerektiren sözleşme, vaktile Büyük Millet Meclisinde görüşülüp tasdik edildiği için hükûmet sadece bir vecibeyi zamanında yerine getirmiştir. Esasen Demokrat Parti Mecliste ezici bir ekseriyeti haiz bulunduğundan mesele Meclisin tasvibine arzedilmiş olsaydı kararın kabul edileceği muhakkaktı.

Asker gönderme meselesinin dış siyaset bakımından ehemmiyeti iç politika bakımından ortaya atılan fikirler ve itirazlardan elbette daha büyüktür. Kore'ye 4 500 kişinin gönderilmesine muarız olanlar, şu iki noktayı ileri sürüyorlar.

1. Türkiye, Sovyet Rusya'nın düşmanlığını tahrik edecektir. Böyle bir vaziyette, Birleşmiş Milletler teşkilâtının bize yardımı temin edilmeli ve bu, bir taahhüd altına alınmalı idi. İngiltere ve Fransa gibi büyük devletlerle Atlantik Paktı devletlerinin yardım davetine karşı yan çizdikleri bir sırada Türkiye'nin böyle bir maceraya atılması doğru değildir.

2. Türkiye'nin bir tecavüze uğraması ihtimali bulunduğu sırada 4 500 kişilik bir kuvvetin Kore'de savaşması muvafık değildir. Çünkü tek erimizi dahi memleket müdafaası için kullanmamız lâzımdır.

Şimdi bu itirazları tetkik edelim :

1. Adnan Menderes hükûmeti, Kore'ye askerî yardım kararını verirken bunun Sovyet Rusya'nın düşmanlığını tahrik edip etmeyeceğini elbette derinden derine tetkik etmiştir. Sovyet Rusya, bize taarruz etmeğe karar vermişse, Kore harbine asker göndermemizden başka vesile ve bahaneler bulmakta güçlük çekmez. Bugün Sovyet Rusya, Kore harbine fi'len müdahale etmemiştir ve görünüşe göre, şimdilik, üçüncü dünya harbinin patlamasına sebep olacağı muhakkak bulunan böyle bir müdahaleye taraftar değildir. İleride neler olacağı ise kestirilemez. Binaenaleyh Moskova'nın, kendisinin de aza bulunduğu Birleşmiş Milletler Teşkilâtının -bizzat iştirak etmemiş olsa dahi- bir karar ve talebi üzerine Kore'ye asker gönderdiğimizden dolayı bize harb ilân etmesi beklenemez. Şayed bunu bahane ederek bize taarruz ederse, esasen böyle bir karara varmış demektir.

BASINDAKİ YANKILARI

Sovyet Rusya'nın bir taarruzuna uğradığımız takdirde, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Kore'ye olduğu gibi Türkiye'ye de yardım edeceğini kabul etmek, yardım etmeyeceğine inanmaktan daha makul ve mantıklıdır. Diğer taraftan Amerika da dünyanın herhangi bir tarafında, hür milletlere yapılacak bir taarruza fiilen karşı koyacağını ilân etmiştir. Türkiye'nin siyasi ve stratejik vaziyeti Cenub Koreninkinden çok daha mühim olduğuna göre, bir taarruza uğradığımız takdirde, bizim de yardım göreceğimizi kabul etmek gerekir. Birleşmiş Milletlerin talebi üzerine Kore'ye asker göndermemiz yüzünden Sovyet Rusya'nın bir taarruzuna uğrarsak, bu teşkilâtın ve Amerika'nın seyirci kalacaklarına nasıl hükmedilebilir?

Birleşmiş Milletlere dahil diğer devletlerin yardım hususunda yan çizdikleri de doğru değildir. Kore harbi başlayıp da Birleşmiş Milletler yardım talebinde bulununca İngiltere, Avustralya, Yeni Zelânda, Kanada, Hollanda deniz veya deniz hava kuvvetlerini General Mac Arthur'un emrine vermişler ve hemen harbe sokmuşlardır. Son gelen haberler, İngiltere'nin kara kuvvetleri göndermeğe karar verdiğini bildirdiği gibi, Avustralya, Yeni Zelânda, Siyam, Filipin, Bolivyanın asker göndermeyi kararlaştırdıklarını, Brezilya ile Meksika'nın da böyle yapacaklarını haber vermektedir. Yunanistan ile Belçika ve Kanada da hava kuvvetleri göndermeyi, Norveç de deniz ticaret filosundan nakliye gemileri vermeyi kabul etmiştir.

Atlantik Paktı devletlerinden diğerlerinin henüz bir cevap vermemiş olmaları, onların yardımı reddedeceklerine delil teşkil etmemekle beraber, bu pakt devletlerinin hep birden harekete geçmemelerinin sebebi, harbin Atlantik Paktı çevresine dahil bulunmayan Uzak Doğuda cereyan etmekte olmasıdır. Bu pakt, yalnız Şimal Atlantik sahası ile Akdeniz'deki Fransız Şimal Afrika topraklarına ve İtalya'ya karşı yapılacak bir taarruza karşı müşterek müdafaayı derpiş etmektedir.

2. Türkiye'nin bir tecavüze uğraması karşısında, tek erimizin dahi kendi vatanımızı müdafaa etmesi fikri doğrudur. Fakat bir milyonluk bir ordu çıkarabilecek kudrette olan Türkiye'nin 4 500 kişiyi Kore'ye göndermekle askerî gücümüzün zayıflayacağı kabul edilemez. Birinci Cihan Harbinde, Galiçya, Makedonya ve Romanya cephelerine asker göndermemizle Kore'ye sembolik bir yardım kuvveti yollamamız arasında büyük fark vardır. O zaman, Avrupa'da yıkılması muhtemel cepheleri takviye ederken bu yıkılma sonunda, İstanbul'un düşman işgaline geçeceği endişesi hâkimdi. Bu tehlike bertaraf edilince kuvvetlerimizi geri çektik. Hem o üç cepheye, şimdiki gibi 4 500 kişi değil tümenler ve kolordular göndermiştik ve bunların boşluklarını mütemadiyen doldurmuştuk.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Kore'ye bir tugay gönderirken hükûmetin düşündüğü bir nokta da, bir taraftan Birleşmiş Milletlere karşı kabul edilmiş bir vecibeyi ifa ederken diğer taraftan da bir taarruza uğradığımız zaman, herhalde 4 500 kişiden çok daha fazlasını aynı camiadan temin edebileceğimize inanmış olmasıdır.

Bu yardımın hür milletler ve bilhassa bize askeri yardımda bulunan Amerika umumi efkârında yaptığı ve yapacağı büyük ve mühim tesiri unutmamak lâzımdır. Amerikalılar kendilerine yardım bahsinde ilk ci-vanmerd adımı atan Türkiye'ye askeri, hattâ iktisadi yardım hususunda daha cömerd davranmak icab ettiğini anlayacaklardır.

Birleşmiş Milletler camiasındaki hür memleketler, böyle bir tecavüz karşısında artık "bana ne!" yerine "ben de varım" demek zarureti an-lamak zorundadırlar ve bu yola girmek üzeredirler. Türkiye'nin öteki mil-letlere takaddüm ederek vardığı kararın, bu yolun hedef ve gayesini gös-teren bir ışık olduğunu kabul etmek icab eder. Temenni edelim ki Türki-ye'nin verdiği örnek, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının yalnız lâfla ve edebi-yatla birleşmiş değil, icabında fi'len fedakârlıkta da Birleşmiş Milletler ol-ması lâzım geldiğini, büyük küçük bütün üye devletlere gösterebilir.

Abidin DAV'ER

KORE SAVAŞINA TÜRKİYE'NİN İŞTİRAKİ HAKKINDA (*)

Demokrat Parti iktidara geldiğinin henüz ikinci ayında, dünya sava-şını kundaklıyan, Kore muharebelerine memleketimizi fiilen dahil etme-nin tarih muvacehesindeki tek mil mesuliyetini omuzlarına almıştır.

Bu yüzden yurt içinde vatandaşların endişeli nazarları Demokrat hü-kûmetin üzerinde toplandığı gibi, yurt dışında da leh ve aleyhimizdeki propaganda makineleri büyük bir gayretle işlemeğe başlamıştır.

Bir hükûmetin, icraatı esnasında böyle geniş ölçüde alâka toplaması politik mülâhazalarla cazip görünürse de, memleketin mukadderatı mev-zuu bahis olduğu meselelerde, politikadan ziyade realiteye, karardan faz-la onun iras edeceği neticelere kıymet verilmesi mesul mevkide bulunan-lar için bir zarurettir.

Bu zarureti böylece tesbit ettikten sonra, derhal işaret etmek lâzım-dır ki, Demokrat Parti hükûmeti, Kore savaşlarına 2 500 Türk erini gön-dermeye karar verirken ne memleketin jeopolitik durumunu, ne aynı me-sele karşısında Birleşmiş Milletler manzumesini teşkil eden diğer devlet-lerin hareket hattını ve ne de topyekûn Türk vatandaşlarının temayülü-nü tetkik ve tamik etmeğe lüzum görmüştür.

(*) Kudret Gazetesi : 28 Temmuz 1950

BASINDAKİ YANKILARI

Zira, Dışışleri Bakanlığınca, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Trygve Lie'nin ilk telgrafına gönderilen cevap, bütün bu şartlar göz önünde bulundurulmadan âdeta protokol icabı verilen bir mesaj mahiyetini tazammun etmektedir. Nitekim, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de, bu cevabın vuzuhsuzluğu karşısında ikinci ve üçüncü defa, hariciyemizin Türk milleti adına taahhüt ettiği yardımın mahiyeti hakkında malûmat almak lüzumunu hissetmiştir.

Birleşmiş Milletlerin bütün devletlere yaptığı bu müracaata, Türkiye Hariciyesi, meselâ İran'ın verdiği cevap çerçevesi dahilinde, itizarla, millî kuvvetlerimizin ancak kendi sınırlarımızın muhafazasına yetecek malzeme ve elemana malik bulunduğunu pekâlâ kestirip atabilirdi.

Dışışleri Bakanının imzasile gönderilen telgraflar, mütereddit, elâstikî ve daha doğrusu ümit verici bir mânâyı ihtiva etmek dirayetsizliği ile malûldür.

Bu itibarla Mr. Cain'in de son ziyaretindeki telkinlerle alınan askeri yardım kararını, bu mevzuda evvelce atılmış yanlış adımların tabîi bir neticesi, daha doğrusu bir emri vaki halinde kabul etmek icabeder.

Ahde vefanın, Türk geleneğine, Türk şanına yakışır bir hareket olduğunu elbette kabul ve teslim ederiz. Yeter ki, bu vefayı tahrik eden sebep hissî müzlâhazaların değil de hâdiselerin icabına tevafuk etsin. Altmış küsur milletin dahil bulunduğu Birleşmiş Milletler Kurulunda gerek uzak şarkla olan münasebatı ve gerekse, hali hazır durumun icabı bakımından Kore cephesinde Amerika'dan sonra ilk fiilî müdahalede bulunacak memleketin herhalde Türkiye olmadığını tâyin ve kabul etmek büyük bir kıyasat eseri addedilmese gerektir.

Nitekim, Vaşington'da, gazetecilerin bu mealde sorduğu bir suale Amerika Hariciye Nazırının cevaplandırmayı reddetmesi de, aynı endişelerin Türk vatandaşları haricinde de mevcut bulunduğuna müspet bir delil değil midir?

Netice itibarile şu noktayı belirtmek istiyoruz ki hür milletlerin, dünya sulhünü korumak gayretile verdikleri karara manen ne kadar bağlı bulunmak mecburiyetinde isek, fiilî hareket bakımından da onlarla aynı hızda yer almamız memleketin menfaat ve selâmeti bakımından aynı derecede tabîi ve zarurî telâkki edilmesi lâzım gelirdi.

Halbuki Demokrat Parti hükûmeti iktidara geldiği kısa müddet içerisinde karşılaştığı en mühim meselede şayanı hayret bir isticâl göstermekle neticesi meçhûl bir maceranın kahramanlığını tekabbül etmiş görünüyor. Temenni edelim ki, bu netice onun ümit ve tahmin ettiği istikbale muzâf bazı menfaatlerle tevazün hasıl edebilsin!

KORE'YE YARDIM MESELESİNDE C.H.P.'NİN DÜŞÜNCESİ (*)

C.H.P. Genel Sekreteri Kasım Gülek'in evvelki günkü gazetelerde çıkan demeci, Kore'ye silâhlı yardım meselesinin esası hakkında şu cümleleri ihtiva etmektedir :

"Birleşmiş Milletler, hücumu uğrayabilecek bütün cephelerin mesuliyetini üzerine alarak her âza devletin yapacağı yardımı tâyin eder. Müşterek cephe mesuliyeti bu suretle temin olunabilir ve ancak bu usul bütün âza devletlere güvenlik verebilir."

C.H.P. adına öne sürülmüş ve yukarıdaki cümlelerde ifadesini bulmuş olan bu tezi dikkatle tahlil edenler göreceklere ki, fikir, Birleşmiş Milletler Anayasasına ve dünya vaziyetine çok uygundur.

Evvelâ Birleşmiş Milletler Anayasası bakımından 43 üncü maddenin varmak istediği gayeye kısa yoldan, hakkaniyet ve adalet dairesinde ulaşmak için bu lâzımdır. 43 üncü madde, dünya barışını bir kül addetmiştir. Devletleri münferit emniyet tedbirlerinden kurtararak, barışı cihanşumul bir müdafaa sistemine bağlamak istemiştir. Bu maksatla daha barış zamanında devletlerin silâhlı yardım hakkında mahsus anlaşmalarla Birleşmiş Milletlere karşı taahhüde girmelerini istemiştir. Nitekim daha 1946 da Birleşmiş Milletler kurmay komitesi bu mahsus anlaşmaların yapılabilmesi için gerekli hazırlık çalışmalarına başlamıştır. Bir müddet devam eden toplantılar, Sovyet temsilcisinin müttemadi "hayır!" ve "red" cevapları yüzünden ilerleyememiştir.

Bugün korkulan vaziyetle karşılaşmıştır. Dünya barışı, kürenin bir ucundan öteki ucuna bir kül olarak mütalâa edilmek zarureti artık bir nazari mülâhaza değildir. Günün stratejik zaruretleri tatbıkatta da bu lüzumu ortaya koymuştur. Şu anda Kore'de bir harp cereyan etmektedir. Kore cephesi Asya, Avrupa, Pasifik ve Atlantik'in diğer muhtemel cephelerinden ayrı mütalâa edilemez. Bugün Kore'de başlayan tecavüz, yarın doğuda veya batıda girişilecek daha büyük taarruzların bir parçası değildir, denemez.

Şu halde, C.H.P.'nin öne sürdüğü fikir yerindedir. Yani, Birleşmiş Milletlerin merkezî bir kurmay komitesi, bir kumanda heyeti, sadece Kore cephesini gözönünde tutarak değil, aynı dünyanın diğer noktalarında ki tecavüz hazırlıklarını ve müdafaa imkânlarını da hesaba katarak bir umumî ve müşterek "barışı koruma" plânı hazırlamalıdır. Böyle bir merkezî kumanda ve kurmay heyeti olsa ve müşterek plân hazırlansa idi, her

(*) *Ulus Gazetesi* ; 29 Temmuz 1950

BASINDAKİ YANKILARI

devlet yarın kendi emniyetinin nasıl korunacağı endişesine kapılmaksızın, müşterek plâna göre yapacağı silâhlı yardımı bilir ve yapardı.

Bu şekilde bir hazırlık olmadığı için Kore'de hemen bütün yük Amerika'nın üzerine yıkılmıştır. Büyük kuvvetlere sahip olan devletlerin kendiliklerinden tâyin ettikleri yardımların miktar ve şekillerine bakıp da hayret etmemek mümkün değildir. Devletler belki de kendi bakımlarından haklı saydıkları şu mülâhaza ile hareket etmektedirler :

– Yarın ben de bir taarruza uğrarsam, hangi devletin ne ölçüde yardım yapacağı meçhuldür. Bu sebepten ihtiyatı elden bırakmayalım!

Eğer Birleşmiş Milletler Güvenlik Meclisi, vakit geçirmeden, C.H.P.'nin tezini benimser ve kurmay komitesine bir cihanşumul müşterek korunma plânı hazırlatırsa o zaman vaziyet değişir. Her devlet kendisine düşecek yardım payını önceden bilir ve ona göre hazırlanır. Sırası gelince taahhüdünü, kendi emniyeti bakımından endişeye düşmeden yerine getirir.

Bütün dünyanın yükünü uzun müddet Amerika'nın omuzlarına yüklemek hiç doğru değildir. Müşterek savunma plânları bir an evvel hazırlanmalıdır.

Nihat ERİM

BU NE PATAVATSIZLIK! (*)

Kore meselesinde iki noktayı birbirine karıştırıyoruz : Prensip bakımından Türkiye'nin askeri yardımı başka şey, bunun bazı şartlara bağlı olması başka şeydir.

Kore harbinin milletlerarası karakterini hiç kimse inkâr edemez. Bu dâvada inifrâd politikası güdemeyiz. Tecavüze karşı cephe alan milletler arasında -gerekince kanımız pahasına- yer almalıyız. Bu noktada Türk'ün alinyazısı; Birleşmiş Milletlerin kaderiyle birleşmektedir.

Fakat herhangi bir harbe kayıtsız şartsız iştirak edebilir miyiz? Amerika ile aramızda bir ittifak muahedesi yoktur. Atlantik Paktı devletleri arasına kabul edilmedik. Bütün bu devletlerin hepsinden fazla muhtaç olduğumuz garanti bize verilmemiş, toprak bütünlüğümüz sigorta edilmemiştir. Birleşmiş Milletler arasında Kore harbine en önde değil, en sonda katılması lâzım gelen millet biziz. Atlantik Paktı devletleri bile henüz kararlarını vermediler. Her biri bir bahane ile sıvışmaya veya düşünme zamanı kazanmaya çalışıyor.

(*) *Ulus Gazetesi* : 29 Temmuz 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Hükûmetin meseleden daha evvel haberi olduğu halde İstanbul Deniz Kulübü ve Yıldız Parkı eğlencelerinden biraz sonra bu kararı ansızın vermesi herkesi şaşırttı, zaten yarı felç içinde bulunan piyasayı altüst etti, altın ve ihtiyaç maddeleri fiyatlarını derhal fırlattı. Bu kötü reaksiyon, kararın ne kadar acemice ve acelece verildiğinin şaşmaz işaretidir.

Hükûmet, Anayasa gereğince, Meclisi toplayıp ona bu tarihî kararı haber vermek zorunda idi. İngiltere böyle yaptı.

Hükûmet kararını vermeden evvel halkın ve münevverin de fikrini yoklamalıydı. Ayrıca, meseleyi muhalif partilere de bildirmesi ve danışması lâzımdı.

Bunların hiçbirisi yapılmadı. Ne garanti, ne Meclisin tasvibi, ne gazetelerin ve münevver efkârın mütalâası, ne muhalif partilerin reyî var.

Peyami SEFA

KORE MESELESİ VE BAŞBAKANIN SÖZLERİ (*)

Bay A. Menderes Kore işi dolayısıyla yaptığı basın toplantısında hükûmetin kararı hakkında şekle ait saydığı tenkitleri cevaplandırmaya çalışmış, fakat ufak bir istisna ile esasla ilgili itirazlar üzerinde hiç durmamıştır, hattâ bunları bilmemezlikten gelmiştir. Buna göre esas meseleleri yeniden gözden geçirmekle yazımıza başlayacağız.

Az önce hatırlattığımız gibi başbakan yalnız bir yerde esasa ait itirazları ele alarak onları şu suretle toplamıştır :

"Diğer bazı memleketler kara kuvvetleri göndermemişlerdir. Bizim kara kuvveti göndermemiz tehlikeyi üzerimize çekmeye sebep olmayacak mıdır?

Fakat bu itirazı hatırlatan hükûmet başkanı ona tatmin edici bir karşılık vereceği yerde bu düşünceleri ileri sürenlerin "efkârı umumiyei şaşırtmak" istediklerini iddia etmeye kadar gitmiştir.

Milleti aydınlatmak ve yapılan işin doğruluğuna inandırmakla görevli olan bir başbakanın böyle bir karşılık veremeyeceğini söylemek bile lüzumsuzdur sanırız.

Tekrar ediyoruz dâvanın esası şudur.

Bugün Birleşmiş Milletler teşkilâtı henüz kimsenin güvenini sağlayacak durumda ve zihniyette değildir.

(*) Kudret Gazetesi : 30 Temmuz 1950

BASINDAKİ YANKILARI

Bu hakikat komünist saldırısı başladıktan tam bir ay sonra Amerika hariç, Kore'ye kara kuvveti gönderen ilk devletin Türkiye olması ile sabittir.

Kore esasen bir Amerikan işgal bölgesi olduğundan onun oraya yaptığı yardımı her yere yapıp yapmayacağından kesin olarak emin olamayız.

Kore'nin yanı başında, Japonya'da dört Amerikan tümeni bulunduğu halde yardım ancak Güney Kore'nin yüzde sekseni düşman eline düştükten sonra az çok müessir olmaya başlamıştır.

Dolayısıyla başbakanın sandığı gibi henüz ne dünyada ne de Birleşmiş Milletler arasında "kader birliği" fiilen kurulmuş değildir.

Bugün Güney Kore'yi korumak için savaşan Amerika, asıl mütecavizin kim olduğunu bilmemezlikten geliyor. Bu ise, eğer yeni tecavüzler hazırlanıyorsa, onları tertipleyen devleti hiç ürkütmez.

Tecavüzleri gerçekten önlemenin tek çaresi tertipleyici devletin mesul tutulacağını açıkça belirtmektir.

Türkiye, Akdeniz'in ortasına kadar teşmil edilmiş olan Atlantik Misakına alınmamıştır bile.

Bu şartlar altında topun ağzında bulunan bir Türkiye'nin Kore'ye kara kuvveti gönderen ilk devlet olması kendini -karşılığı hiç de temin edilmemiş- fuzuli bir tehlikeye atması demektir.

Bizce hükûmet Kore'ye gerektiği kadar asker gönderebilirdi, fakat daha önce şu yönleri sağlamalıydı.

a) Türkiye'ye peykler tarafından dahi bir saldırı yapılırsa, bunun mukabelesi Birleşmiş Milletler teşkilâtının ve hiç olmazsa Amerika'nın tertipleyici devlete saldırmaları olmalıdır. Bu yön herkes ve bilhassa saldırganlar tarafından önceden bilinirse Türkiye az çok kendini güven içinde sayabilir ve başbakanın andığı "dünyada kader birliği"nin bir manası olur. Yoksa Kore'ye yapılmakta olan yardımın tarzı bizi hiç bir bakımdan tatmin edemez.

b) Herhangi bir yerde savaş patlarsa Birleşmiş Milletlerde üye olan devletlerden alınacak yardım her devletin keyfine bırakılmayıp hep birden ve adalet dairesinde kararlaştırılmalıdır.

c) Türkiye Atlantik misakına alınmalıdır.

Şunu iddia ediyoruz ki, Kore savaşının başladığı 25 Haziran tarihi ile bizim asker göndermeye karar verdiğimiz 24 Temmuz tarihi arasında, yardım için müracaatlarla karşılaşan bir hükûmet eğer uzağı gören ve

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

kabiliyetli olsaydı bu saydığımız yönleri ve hiç olmazsa bunların önemli bir kısmını sağlardı.

Hükûmetimiz bunu yapamamıştır, hattâ belki yapmayı bile düşünmemiştir. Başbakan ise bu noktalara ait tenkitlere cevap vermek şöyle dursun bu konuda yalnızca muhaliflere hücumlarda bulunarak onları yıldırmaya ve susturmaya çalışmıştır.

Son iki gün içinde durumunun, yeniden saldırıya uğrayacak devletler için, daha da ağırlaşmış olduğu unutulmamalıdır. Eğer Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinde Kore'ye yardım kararı alınabilmişse bu, Rus temsilcisinin oraya gelmediği için veto hakkını kullanamaması sayesinde yapılmıştır.

Bay Malik artık Konseye geri döndüğü için bu gibi kararları, hukuki bakımdan olsun, vetosu ile durdurabilir.

Bunları belirttikten sonra önemleri hiç de az olmayan ve "şekle" ait sayılan meselelere geçelim.

Genel olarak basın toplantısında verilen karşılıklar işbaşında bulunanların henüz parti politikacılığından devlet adamlığına yükselemediklerini gösteriyor.

Meselâ başbakan "tenkitlere cevap vermek zarureti hasıl olmuştur" diyor.

Daha anlayışlı bir hükûmet kendini böyle bir duruma sokmazdı. O, düşünürdü ki 27 yıldan beri Türk askerleri ilk defa fiilen savaş gönderilirken iş Mecliste, partiler arasında ve basında tartışılmalıydı, halk efkârı iyice aydınlatılmalıydı ve milletimiz her şey açıklanmış olarak bu fedakârlıkla karşılaştırılmalıydı.

Gereken kimselere düşüncelerini önceden sormak zekâ ve dirayet eseridir, çünkü ilerde ve iş işten geçdikten sonra yapılacak tenkitlerle karşılaşmaktansa bunları karardan önce dinlemek ve ona göre hareket etmek her bakımdan daha hayırlıdır.

Bu seferki ders işbaşındakilere bu hakikatı anlatmaya yeterse bu da kâr sayılmalıdır.

Başbakanın yapılan tenkitlere particilik damgasını vurarak onları toptan çürütebileceğini sanması da bir anlayışsızlık eseridir. Bir devlet adamı icraatı dolayısıyla tenkite uğrayınca gördüğü işlerin doğruluk ve isabetini bütün millete karşı isbata mecburdur.

Ancak esas mesele üzerinde verecek cevapları olmıyanlardır ki tenkitçilerine "sen kötü niyetle tenkitte bulunuyorsun" derler ve kızarlar.

BASINDAKİ YANKILARI

Avrupa ve Amerika basınını takip edenler bütün bu gibi meseleler üzerinde ne derece açık tartışıldığını bilirler; dolayısıyla "bu işleri herkesin önünde münakaşa edemeyiz" kaçamağı dahi varit değildir.

Bir devlet adamı halk efkârına hitab ederken, alay edercesine kelime oyunları yapmaktan sakınmalıdır.

Meselâ başbakan bir yerde "hükûmetin almış olduğu karar bir harp kararı değildir; sulhu koruma teşebbüs ve karardır" diyor.

Askerlerimiz fiilen ateşe sürülürken bu tarzda konuşmak yakışık olmaz. Samimi olarak ancak şu denebilir : "Biz tecâvüzî bir savaşa değil, tedâfüî bir savaşa asker gönderiyoruz."

Fakat, taarruzî olsun tedafüî, olsun hiç bir hükûmet, memleket selâmetinin icap ettirdiği teminatı almadan, meseleyi gereken makamlar ve kimseler huzurunda müzakere etmeden, yurtda bu iş üzerinde önceden geniş bir fikir birliği sağlamadan böyle bir karar veremez.

Anlayışlı ve uzağı görür devlet adamları yurtsever muhaliflerin sesini daima dinlerler, imkân görürlerse kararlarında onları tatmin edecek değişiklikler yaparlar, görmezlerse hiç olmazsa karşılıklı görüşler tesbit edilmiş olur, aynı zamanda kökü dışarda olan muhalefet yurtsever muhalefetine gölgesine sığınmaya çalışamayacak bir duruma getirilmiş olur.

Başbakanın, meselenin 30 Haziranda Meclise anlatılmış olduğu hakkındaki sözleri de yersizdir.

Yapılacak yardım para ve hastane gibi şeyler göndermekten de ibaret kalabilirdi; nasıl ki bir çok devlet böyle yaptı. Hükûmet fiilen savaşmak üzere bir askerî birlik göndereceğini hiç bir suretle Meclise ihsas etmiş değildir. Esasen her şey gösteriyor ki, o sırada bunu aklından dahi geçirmiyordu.

Meclisin dağılmasından 10 gün sonra asker gönderme kararını alınca hükûmet bu kadarcık ilerisini görememiş olmakla suçlandırılmamak için Meclisi çağırmamış ve buna lüzum olmadığı iddiasını ortaya atmıştır.

Ummak isteriz ki bundan sonra hükûmet daha büyük bir basiretle hareket edecektir.

Bizim bu işten önce hükûmetçe bir danışma toplantısına çağrıldığımız ve buna gitmediğimiz söylentisi dolaştırılmaktadır. Böyle bir şeyin aslı yoktur. Biz bir tek defa davet edildik, o da bir at yarışı içindi.

Hikmet BAYUR

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

KÜÇÜK MARİFETLER VE BÜYÜK İŞLER (*)

Hükûmet, Kore'ye asker gönderme işinde, ister esas ister şekle ait olsun, kendisini tenkit edenlerin ileri sürdükleri düşünceleri karşılayacağı yerde tenkitçileri halkın gözünden düşürmek için küçük marifetlere başvurmakta devam ediyor.

Başbakanın son basın toplantısında söyledikleri hemen hep bu özde idi.

Pazar günü gazetecilere bir demeçte bulunan Dışişleri Bakanı daha da ileri giderek şunları demiştir :

“Hükûmetin vermiş olduğu karar komünist basını hariç, memleketin her köşesinde ve dünyanın her tarafında büyük bir memnunlukla karşılanmış ve tasvib edilmiştir.”

Ankara'da, İstanbul'da ve yurdun bir çok yerlerinde çıkıp da hükûmetin kararını şu veya bu bakımdan tenkit etmek suretiyle onu “büyük bir memnunlukla karşılamış” olmayan gazeteler toptan komünist ilân edilmiş oldular.

Henüz çok zaman geçmedi, C.H.Partisi de kendisine karşı cevap veremeyeceği tenkitlerde bulunanlara Moskova'nın adamı diye damga vurmaya çalışırdı ve o vakit Demokrat Partililer dahil bunu hep birden ayıplardık.

Her yeni olay bize, Demokrat Parti ileri gelenlerin C.H.Partisinin başındakileri şaşılacak biçimde taklit etmekte olduklarını gösteriyor.

Bay F. Köprülü'nün sözleri ancak komünistlerin işine yarar, çünkü bu kimseler hükûmet kararına karşı herhangi bir yönden itirazda bulunmuş olan bir çok gazete ve yazarla bir tutulmak sayesinde gayet elverişli bir mevki elde etmiş oldular. Sözün kısası bizler alçaltılmak ve komünistler yükseltilmek istenildi.

İşbaşındakilere tavsiyemiz bu gibi küçüklüklerden vaz geçmeleri ve yurtsever muhaliflerin tenkitlerini cevaplandıramadıkları vakit hiddet veya şaşkınlıktan ancak komünistlerin işine yarayacak yollara saptaktan sakınmalıdırlar.

Hükûmet biraz da büyük işlerle meşgul olursa iyi eder.

Dış siyasamızda önemli bir boşluk vardır; o da Birleşmiş Milletler Mısakı dışında güvenimizi sağlayan kâfi teminata malik olmamamızdır.

(*) Kudret Gazetesi : 1 Ağustos 1950

BASINDAKİ YANKILARI

Daha önce de dediğimiz gibi bu Misak sayesinde henüz kimse kendini güven içinde sayamaz. Kore işi bunu göstermiştir. Türkiye'nin ve herhangi bir devletin güveni nazlanıla nazlanıla gönderilecek ve damla damla gelecek yardımlarla değil, ancak saldırıyı tertipleyen devlete derhal savaş ilânı ile ve bunun böyle olacağının önceden bilinmesiyle sağlanılabilir.

Rusya, Kore işinin böyle bir sonuç doğuracağını bilseydi Güney Koreliler bugün barış içinde yaşamakta devam ederlerdi.

Bununla birlikte tam hakikatı söyleyelim ki Rusya, Amerika'nın bu kadar azimli davranacağını sanmış değildi. Ancak bu düşüncemize şunu da eklemeliyiz; eğer bugün Güney Kore'de Pusan limanı etrafında bir köprü başı elde kalabilmişse buna sebep Japonya'da, yani oraya çok yakın bir yerde, Amerikan kuvvetlerinin esasen bulunmasıdır. Bu olmasaydı ve yardımının binlerce kilometre uzaktan gelmesi gerekseydi Kore'de istilâ dışında bir karış toprak bile kalmazdı.

Türkiye'nin güveni bakımından İngiliz ve Fransız bağlaşması manen büyük bir değer taşımakla birlikte bu sırada ve daha epey yıllar için madeten çok bir şey ifade edemez, çünkü bu iki devletin askerî güçleri henüz istenilen seviyeye ulaşmış olmaktan uzaktır.

Buna göre bizce bu sırada çabuk yapılması gereken şey şudur :

Ya Atlantik Misakına alınmalıyız ve yahut Amerika'yı da bize ahten kesin surette bağlayan bir Misak yapabilmeliyiz.

Daha uzun vadeli tedbir olarak Birleşmiş Milletlere bağlı bir askerî kuvvetin teşkili akla gelir. Bu yapılırca bilhassa şu iki fayda sağlanmış olur :

1. Kore işi gibi bir olay karşısında elde hazır bir kuvvet bulunur ve asker gönderme külfeti yalnız bir iki devlete inhisar etmez.

2. Saldırıları tertipleyen devlet eğer işi azıtmak isterse kendisine muhatap olarak, asker göndermeğe razı olan tek tük devletleri değil, sevkedilen bütün askerî kuvvetlere emir veren Birleşmiş Milletler makamını bulur.

Kore işinin çıkması ile oraya Amerika'dan sonra ilk devlet olarak asker göndermeğe karar verdiğimiz ân arasında geçen bir ay zarfında bu gibi meseleleri ve hiç olmazsa Amerika'nın da dahil bulunacağı bir antlaşmaya alınmamız işini temin etmek mümkündü. Bu yapılamadı.

Bu iş bundan sonra da kısa bir zaman içinde yapılamazsa hükümet milletçe katlanılan fedakârlığı ve askerlerimizin akacak kanını siyasal bakımdan yurt lehinde değerlendirecek kabiliyeti taşıyor demektir.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

İktidarda bulunanlar kendi siyasalarını tenkit edenleri, küçük marifetlerle susturmaya çalışacakları yerde bu çapta işler görerek halkın güvenine lâayık olduklarını göstermelidirler.

Hükümet bu istikametlerde bir başarı elde edemeyip bir iki gündür söylenilmeye başlanıldığı gibi, yalnız bütçe açığını kapamak üzere dışardan bir miktar fazla yardım sağlar ve bununla övünmeye kalkışırsa vazifesini hiç de yapmış olmaz.

Türk milleti kendi güveninin daha iyi sağlanması karşılığında şehitler vermeğe razı olur, ancak para için buna aslâ muvaffakat edemez.

Bunu hükümet de, dostlarımız da iyice bilmelidirler.

Hikmet BAYUR

MECLİS TOPLANMALIDIR (*)

Biri bağımsız öbürü Demokrat olmak üzere iki Milletvekilinin Meclisin toplanması işinde öneyak olmaları çok iyi bir harekettir.

Öyle anlaşılıyor ki hükümetle Demokrat Partinin üst kademeleri bu toplantının aleyhindedirler ve işi önlemek için var güçleriyle çalışıyorlar.

Toplantı yapılacak olursa güya işbaşındakilerin Meclise önceden danışmamış olmakla işlemiş oldukları yanlışlık yüzlerine vurulacak ve bu onların izzeti nefsine dokunacaktır.

Devlet işlerinde ve bilhassa savaşa asker göndermek gibi, son derece önemli işlerde, izzet nefis düşünceleri altında hareket etmek kadar zararlı bir şey olamaz. Bu akla dahi gelmemelidir.

Esasen bu işte hükümet, devletin mukadderatını o kadar bağlamıştır ki Meclis için geri gitmek imkânı kalmamıştır dahi denilebilir.

Ancak Meclis milletçe katlanılan fedakârlığa mukabil istihsal edilmesi gereken Türkiye'nin güvenliğini daha iyi sağlamaya matuf faydalar üzerinde görüşüp hükümete o yolda talimat verirse Dışişleri Bakanı bu menfaatleri elde etmek hususunda daha büyük bir azimle mücadele edebilir ve Meclis desteği sayesinde dostlarımızdan daha çok şeyler istihsaline imkân bulur.

Cumhuriyet devrinin en büyük diplomatik başarıları, Atatürk'ün dehasının tesiri ile birlikte, daima Türk müzakerecilerinin arkalarında Meclisin bulunması ve ona danışılarak iş görülmesi sayesinde elde edilmiştir.

(*) *Kudret Gazetesi* : 3 Ağustos 1950

BASINDAKİ YANKILARI

Kore meselesinde, bilhassa işin nevi dolayısıyla Meclise dayanarak konuşulsaydı Türkiye'nin güvenliğini sağlayacak hükümler daha çabuk ve kolay temin edilebilirdi.

Yapacağı anlaşmayı ve vereceği kararı bir Meclisle danışmak ve ona tasdik ettirmek mecburiyeti altında müzakere eden kimseler, eğer usta müzakereci iseler karşı taraftan daha çok fayda temin ederler; kifayetsiz kimseler ise belki şaşırıp bir şey yapamazlar.

Meclisin toplanmasının bir ikinci faydası onun dışında olup bittiler yapılması göreneğinin yerleşmesine mani olmak olacaktır.

Hukukçular bu iş dolayısıyla anayasadan leh ve aleyhte istedikleri kadar hükümler çıkarabilirler. İş asıl siyasal bakımdan önemlidir.

Meclise haber vermeden Almanya ile bağlaşıp, hattâ bu işi en ileri gelen nazır arkadaşlarından bile gizli tutan, sonra Meclisi tatil edip birinci dünya savaşına giren Osmanlı ricalı o vakitki kanunu esasiyi belki çiğnememiş değillerdi; fakat aksi surette hareket etselerdi ve kendilerini Meclisin maddî ve manevî desteğinden mahrum kılmasalardı koca imparatorluk belki yıkılmazdı.

Bugünkü hareketi o zamanki davranışa benzetmek veya Amerika ve Birleşmiş Milletlerle birlikte çalışmanın Kayser Almanya'sıyla işbirliği yapmakla aynı şey olduğunu katıyen söylemek istemiyoruz. Ancak 1914'deki bir takım Osmanlı nazırlarının halk efkârından habersiz olup bittiler yaratmak zihniyetinin bugünkü hükûmette, daha hafif bir ölçüde de olsa, yaşadığını görüyoruz.

Bizi gelecek için korkutan yön devlet işlerinin bu gibi bir maceracı ruhla idare edilmesidir.

Meclisin derhal toplanması bu ruhtan vaz geçilip cumhuriyet devrinin geleneklerine geri dönüldüğüne bir işaret sayılacak ve hükûmetin ilerde aynı biçimde olup bittilere tevessül etmiyeceği hakkında az çok manevî bir teminat teşkil edecektir.

Denilebilirki eskiden Meclis veya parti grubu -o vakit aşağı yukarı aynı şeydi- şefin istediklerini karar altına almaktan başka bir şey yapmıyordu.

Bu iddia ancak kısmen doğru sayılabilir. Bu toplantılarda hür düşünenler düşüncelerini açıklamak fırsatını buluyorlardı, hükûmet de onların delillerine başka delillerle mukabele etmek mecburiyetinde kalarak kararını olgunlaştırmak imkânını elde ediyordu. Bazen gerekli görülen değişiklikler yapıyordu.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bu sefer ise bu kadar önemli bir kararı bir kaç kişi aralarında vermiş ve Bakanlar kurulunda nisbeten bir görüşmeden sonra asker gönderme işi kararlaştırılmıştır.

Bu gibi usuller ülkemizde yeniden yerleşirse mukadderatımız bir kaç kişi tarafından fevri surette alınmış kararlara bağlı kalacak demektir.

Türkiye ilk defa olarak çok partili bir devirde, genel bakımdan namuslu surette cereyan etmiş tek dereceli bir seçime nail olmuş ve bugünkü Meclis ortaya çıkmıştır.

Eğer böyle bir Meclis hükûmetin kararları üzerinde eski Meclisler kadar bile önceden müessir olamazsa ve eğer 27 yıldan beri Türk askerleri birinci defa olarak ateşe gönderilirken bu Meclisin düşünce ve oyu alınmazsa, o da hükûmeti bunu yapmaya mecbur edemezse manen çok güç bir duruma düşmüş ve itibarını kaybetmiş olur.

Bu ülkenin mukadderatından sorumlu olanlar, bakanlar ve milletvekilleri dünyanın belki en eski demokrasisi olan Atina demokrasisinin en parlak ricalinden Perikles'in ikibin dört yüz yıl kadar önce söylemiş olduğu şu sözleri daima gözönünde tutmalıdırlar :

"İş görmenin büyük manii münakaşa değildir, bilâkis bir işe girişilmeden önce yapılacak münakaşalar sayesinde elde edilecek bilgilerin eksikliğidir ki o işin iyice görülmesine mani olur."

Daha sonraları bu düşünce basitleştirilerek "tesadüm-ü eskârdan barika-i hakikat çıkar" biçiminde ifade edilmiştir.

Hikmet BAYUR

TÜRKLER GELİYOR! (*)

Tarihin sinesinden bir ses yükseliyor, bütün dünya bunun akisleriyle çalkalanıyor : Türkler geliyor!

Bu ses, 4 500 kişilik bir Türk askeri kuvvetinin Kore'ye gönderileceği haberinin bir ifadesi değildir, tarih boyunca daima asaleti ve büyüklüğü temsil etmeği bilen Türk ruhunun dünya sahnesinde yeniden şahlandığının bir müjdesidir.

Arkadaşımız Altemur Kılıç Newyorktan gönderdiği bir mektupla bize bildiriyor : Kore'ye Türk askeri gideceği haberini bir Amerikan gazetesi : "Türkler geliyor!" diye manşet şeklinde neşretmiş. Bu manşet, bir gazetesinin buluşu diye mütalâa edilemez tarihin derinliklerinden kükreyen bir

(*) Vatan Gazetesi : 3 Ağustos 1950

BASINDAKİ YANKILARI

nıdanın coşkun sürükleyici bir aksıdır; dünyayı felâketten kurtarmak azminde Türk milletinin üzerine aldığı yüksek mânevi vazifenin dünyaya ilânıdır.

Adnan Menderes hükûmeti tarihi kararını verirken hiç bir küçük hesaba tâbi olmamıştır. Sadece tarihin büyüklere ve cesurlara nasip ettiği bir vazifeye sahip çıkmıştır, böylece de Türk tarihini dolduran yüksek an'anelerin seviyesine yükselmiştir.

Tarihimizdeki yaratıcı ve yaşatıcı kudreti; istilâ orduları, fütuhat selleri temsil etmiyor, bunlar gelici, geçici hâdiselerdir. Asıl değişmeyen ve Türk büyüklüğünün ifadesi olan taraf, bir ideal gaye için hesap etmeden, korkmadan vermeyi bilen ve fedakârlıkta haz duyan asil ve necip ruhtur.

Bugün Amerikayı harekete getiren, insanlık hesabına fedakârlıklara sevkeden, milyarlar değerinde maddî kıymetleri, milyonlarca canı tehlikeye atmaktan sakınmıyan cömert ve asil ruhun biz asırlardanberi âşinasıyız.

Amerikanın keşfinden evvel biz, İstanbulu aldığımız zaman tahakküm bayrağı açmadık; dünyanın o devrinin tamamen yabancı olduğu dinî tolerans ve vicdan hürriyeti bayraklarını açtık. Otuz sene muhaberesinde Avrupa insanları, bir itikat farkı için birbirlerini boğazlarken, Türk ülkeleri Müslüman, Hristiyan, Musevi, bütün din ve mezhepler için vicdan hürriyetinin sevgi ve şefkat dolu bir cenneti manzarasını gösterdi.

İspanya'da museviler, taassubun zulmüne uğrarken, onların feryatları karşısında ihtizaza gelen kalp, Türk milletinin kalbi oldu. Yüz binlerce zulüm kurbanına şefkat kucakını açtık.

Leh millet gadre uğruyor, büyük devletler tarafından taksim ediliyor, boyunduruğa vuruluyor. Onların ıstıraplarını duyan, onlarla beraber dertlenen, en zayıf bir devrinde büyük devletlere meydan okuyan, Lehistan istiklâlinin ufulünü tanımayan, Babilâlinin kabul resimlerinde Lehistan sefirinin adını daima anan millet, Türk milletidir.

Uzun yıllar kahr içinde yaşayan Leh milleti, kurtuluş ümidini dünya yüzünde yalnız ve yalnız Türk milletine bağlamıştır. Milyonlarca Lehli : "Türk süvarilerinin atları Vistol nehrinin suyunu içtiği zaman kurtulacağız" imanile en karanlık günlerinde tarihin ufuklarına gözlerini dikmişlerdir. Nihayet hiç beklenmedik bir mucize olmuş, bir Türk kolordusu birinci cihan harbinde Galıçyada vazife almış, süvarilerinin atları Vistol nehrinden su içmiş, bunun arkasından da Lehistan istiklâline kavuşmuştur.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

1848 ihtilâleri Avrupayı kasıp kavuruyor, takibata uğrayan Alman, Macar, Lehli ihtilâlciler Türkiye'ye iltica ediyor. O zamanın müstebit ve kahhar devletleri olan Rusya ve Avusturya bunları teslim etmemiz için bizi tazyik altına alıyor. Biz zayıfız, büyük devletlere meydan okuyacak halımız ve mecalımız yok. Fakat buna rağmen mert Türkiye'nin sesi yükseliyor : "Bize iltica edenleri teslim etmek, Türk şanına ve mertliğine uygun bir hareket değildir. Onlarla beraber icabında milletçe ölürüz, fakat mülteci teslim etmek kahpeliğini göze almayız."

Acaba maddi hesapları hiçe sayan, büyüklüğün mânevi icaplarını yüksek tutmayı bilen bu ruh, bir intihar ruhu mudur? Hayır, tamamen aksine... Binbir imkânsızlık içinde Türk milleti, tarihin bütün kasırgalarına, kahredici kuvvetlerin bütün saldırılarına mukavemet mucizesini, sırf bu ruh sayesinde göstermiştir. Fedakârlıkları, mertlikleri hesapsızca yapmayı bilmesine rağmen bu sayede daima netice de almıştır. Nitekim tarihin asil duygularla girilen pek mahdut harplerinden biri olan Kırım harbine ve bizim hesabımıza bunu takip eden büyük siyasî menfaatlere; 1848 de fiili eserlerini belirttiğimiz asil ve mert ruh yol açmıştır.

Geçen Mart ayında İrlandaya gittim. Türkiye'ye karşı tasavvur haricinde bir sevgi buldum. Tafsilatını ayrı bir yazıda anlatacağım bu sevginin kaynağı nedir, bilir misiniz? Bir asır evvel patates mahsulünün bozulmasından dolayı İrlandada müthiş bir kıtlık baş gösterince, o zaman İrlandanın hükümdarı olan kraliçe Viktorya küçük bir iane vermiş fakat Türkiye hükümeti İrlandaya üç gemi dolusu zahire yollamıştır!

1918 de, yani daha dün sayılacak bir tarihte cereyan eden bir vak'a var :

Ordularımız bozulmuş, mukavemet imkânımız kalmamış. Mondros'ta mütareke müzakere ediliyor, ileri sürülen şartlardan biri, memleketimizde bulunan Alman ve Avusturya askerini müttefiklere teslim etmemiz... Türk tarihinin asil ruhunu en iyi kavrayan ve temsil eden tarihi kahramanlarımızdan ve büyük devlet adamlarımızdan biri olan başmurahtımız, o zamanki Bahriye Nazırı Rauf Bey cevap veriyor : "Dünkü müttefiklerimizi size teslim edecek yerde ölünceye kadar harbe devamı tercih ederiz."

Muhatabımız olan İngiliz denizcileri, hürmetle susuyorlar. Londraya danıştıktan sonra şartlarını geri alıyorlar, büyük bir milletin karşısında bulunduklarını da hissediyorlar...

"Türkler geliyor!" nidası, işte bütün bu ruhun yeniden şahlandığının ve vazifeye hazır bulunduğunun ifadesidir. Hükümetimiz, bu ruhun ilhamı ile kararını vermiştir. Kore'ye gidecek askerimizin miktarı ve teçhizatı

BASINDAKİ YANKILARI

davanın esasını teşkil etmez. Ne kadar kuvvet göndersek, Amerikan milletinin onun kadar bizim için de mühim olan müşterek dava namına göze aldığı fedakârlığa nispetle pek az kalır. Asıl iş, askerlerimizin taşıdıkları ve Kore'de akıncısı olacakları yüksek ruhtadır. Maddiyetçi Moskof saldırgan ruhunu ve komünizm maskeli yıkıcı kuvvetleri, atom bombaları değil, ortalığı kaplıyacak ve gözleri kamaştıracak olan böyle asil, yüksek ve coşkun duygular insafa getirecek diz çöktüreceklerdir.

Meclis toplantısı, usul, şekil, pazarlık diye ortaya atılan mırın kırın belirtileri, asıl tarihi rolümüze karşı hiç farkında olmadan girilen bir baltalamadır, bir bozgunculuktur. Alâkalılar gözlerini açıp artık bu feci hatalardan dönmek cesaretini göstermelidirler.

Bir, iki güne kadar kahraman askerlerimiz dünya sahnesinde vazifeye çıktıkları zaman "Türkler geliyor." nidasını bütün bir milletin tam bir âhenk ve birlik içinde desteklediğini bütün insanlık görmeli, duymalıdır. Bu tesiri bozmaya, bu rolü sekteye uğratmaya, istikbal hesabına asıl hareketimizden doğacak imkânları sarsmaya, kabaran kahramanlık ve mertlik damarlarımızı uyuşturmaya hiç birimizin hakkımız yoktur.

Biz şuna eminiz ki ufak tefek bulutlar derhal dağılacak, sulhü kurtarmak ve saldırganlığa gözdağı vermek vazifesile dünya sahnesine çıkan Mehmetçigi, bütün millet, yürekten gelen başarı dilekleriyle, müşterek mertlik ve hamaset duygularının coşkun belirtileriyle uğurlacaktır.

Ahmet Emin YALMAN

Bir Amerikan gazetesi, Kore'ye asker gönderme kararımıza dair yazısına bu başlığı koydu : "TÜRKLER GELİYOR" (*)

Newyork, (Arkadaşımız Altemur Kılıç'tan hava postasıyla)

Türkiye hükûmetinin Kore'deki Birleşmiş Milletler kuvvetlerine iltihak etmek üzere 4 500 kişilik bir kuvvet göndermek kararını, Amerikan gazetesi bu başlıkla ilân ediyordu. Haber burada büyük bir sevinç ve heyecanla karşılandı. Bilhassa, Amerikalıların Kore'de yalnız kaldıkları ve Amerikan çocuklarının Kore'de tek başlarına dünya sulhü ve Birleşmiş Milletler için öldükleri intibainın bura etkâri umumiyesinde hâkim olduğu sırada, arzin tâ öbür tarafında ve bizzat kendisi aynı tehlikenin tehdidi altında bulunan Türkiyenin Birleşmiş Milletlere karşı vecibelerini bu kadar tereddütsüzce yerine getirmesi ve "Amerikan çocuklarının" yardımına koşması, Türkleri bir anda Amerikalıların gözdesi yaptı.

(*) *Vatan Gazetesi* : 3 Ağustos 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

"İşte asıl millet böyle olur... En kuvvetli devletlerin bile mırın kırın ettikleri bir sırada, kahramanlığını ortaya koydu" şeklindeki sözler her tarafta duyuluyor. Herkes Türklerin askerlikteki üstünlüklerini, kahramanlıklarını birbirine anlatıp duruyordu.

Tahmin ediyorum ki, Türkiye'de, hükûmetin bu kararını kötü karşılayan "evlatlarımızı Kore'ye niye yollayalım... Amerika için niye ölelim... İngiltere ve Fransa dururken asker yollamak bize mi düşerdi" nevinden tenkitlerde bulunan insanlar bulunacaktır. Şüphesiz, sulh seven, ilerlemek için sulhe ihtiyacı olan bir milletin lüzumsuz savaştan çekinmesi kadar tabii hiçbir şey olamaz... Aklı başında olan hiçbir kimse harp istemez... Fakat, maalesef içinde yaşadığımız devirde bu mesele "istemek veya istememek" kadar basit bir şekle irca edilemez ve maalesef sulh sever milletler dahi savaşa icbar ediliyorlar.

Filhakika henüz Türkiye bilfiil taarruza uğramadı, fakat bilhassa bu devirde, yani sulhün taksimine imkân olmadığının defalarca ispat edildiği bir sırada, Kore'deki tecavüzün kendi memleketimize yapılmış tecavüzden hiç bir farkı yoktur.

Türkiye Birleşmiş Milletlere kendi arzusu ile âza olmuştur. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Kore meselesine müdahaleye karar vermiştir... Türkiye pek tabii olarak bu kararı tasvib etmiştir... Bunun, yani bu tasvibin tabii neticesi de kararın tatbikine yardım etmektir...

Eğer teşkilâtın her âzası, kararları desteklemeyecek ve uhdesine düşen vazifeyi yapmayacak olursa Birleşmiş Milletler de Milletler Cemiyetine döner... Her memleket, tıpkı ikinci dünya harbine tekaddüm eden günlerde yapıldığı gibi tecavüz hareketleri karşısında lâkayt kalırsa, mütecavizin birer birer bu lâkayt memleketlere de saldırmasına kimse mâni olamaz...

Eğer Türkiye, Birleşmiş Milletlerin yardım talebi karşısında "Neme lâzım, Kore dünyanın öbür ucunda..." deyip lâkayt kalsaydı ve bir gün gelip kendisi tecavüze uğrasaydı, diğer memleketlerin de lâkayt kalması karşısında diyecek bir sözü olamazdı... Türkiye, teşkilâtın müracaatına tereddütsüzce ve tam tâbiri ile "kahramanca" müspet cevap vermekle milletlerarası işbirliğinde, hattâ Fransa ve İngiltere'ye bile güzel bir misal verdi.

Şurası muhakkak ki, bu tek dünya devrinde Kore'deki kahramanlıklarımız, Kore'deki şehitlerimiz; eninde sonunda kendi öz vatanımız uğrunda yapılmış kahramanlıklar ve kendi öz vatanımız uğrunda verilecek şehitler kadar yüksek ve kutlu olacaktır...

Altamur KILIÇ

DÜNYA ÇAPINDA BİR KARAR (*)

Halk Partisi muhalefeti, Kore'ye yapacağımız askeri yardımı hâlâ bir iç politika mevzuunun dedikoduları arasında yıpratmaya uğraşırken, Amerikan Âyanı , çok mühim bir karar almıştır; bu karar şudur :

Kore'ye yardım yapmayan devletlere ayrılmış olan iktisadî yardım kesilecektir. Bu hususta Başkan Truman'a salahiyyet verilmiştir.

Bilmiyoruz, Kore'ye yapacağımız askeri yardımı, kendi propagandalarını temin için sömürmeye uğraşan Halk Partisi erkânı, Amerika'nın aldığı bu fevkalâde mühim karar karşısında ne diyeceklerdir? Bu nazik mevzuda hâlâ münakaşa etmekte bir fayda görecekler midir? Yoksa kendi kusurlarını anlayan memleketimizin yüksek menfaatleri karşısında susacaklar mıdır?

Fakat acı ile söyleyelim ki, biz, susacaklarını pek zannetmiyoruz. Çünkü şimdi ellerine geçen bu mevzuu sonuna kadar işlemekte devam edecekler ve kendi menfaatlerini korumak için münakaşaları uzatmakta daima fayda göreceklerdir.

Şimdi müsaade ederseniz, bunu nereden istimâl ettiğimizi ifşa edelim :

Dün bütün İstanbul gazeteleri ve bizim gazetemiz, Amerikan âyanında alınan bu dünya çapındaki kararı büyük manşetlerle ve ön planda bir havadis olarak neşrederken muhalefetin organı olan Ulus, bundan bir kaç kelime ile dahi olsa bahsetmemiştir. Ulus'ta Kore'ye yardım etmeyen devletlere Amerikan yardımının kesileceğine dair en ufak bir haber bile yoktur. Haberi atlaması bahis mevzuu olamaz. Çünkü bunu hem Anadolu Ajansı neşretmiş, hem de Basın-Yayın Umum Müdürlüğü, Radyo haberleri bülteninde vermiştir. Ayrıca haber, radyo tarafından bütün dünyaya yayılmıştır.

Demek muhalefet organı Ulus'un bu haberi neşretmemesinde hususi bir kasıt vardır. Amerikan Âyanının verdiği karar, bu şekilde Ulus kâriyelerinden saklanırken, öbür taraftan Türkiye tarafından Kore için Birleşmiş Milletlere yapılacak askeri yardımın, âdeta lüzumsuzluğundan bahsedilen yazılara ve bu mevzuda bazen üstü kapalı, bazen üstü açık tahriklere geniş ölçüde devam olunmuştur. Bilmiyoruz; hakikatleri ve memleketin yüksek menfaatlerini umumi efkârdan bu suretle saklayıp, bu işi bir iç politikanın Kore teferruatı içinde hırpalamağa çalışmak, kendi anlayışlarına göre bir vatanseverlik örneği midir?

(*) *Zafer Gazetesi* : 3 Ağustos 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Bu noktanın takdirini muhterem okuyucularımıza bırakırken biz hükümetimiz tarafından alınan kararın isabeti üzerinde bir defa daha durmak istiyoruz :

Biz de biliyoruz; 4 500 mevcutlu bir Türk savaş birliğini Kore'ye sevk etmek çok mühim bir karardır. Fakat ne yapalım ki, memleketimizin yüksek menfaatleri milletlerarası taahhütlerimize sadık kalmayı icabet-tirmektedir.

Adnan Menderes hükümeti, bu hususta seri açık ve dürüst bir karar almakla ancak memleketimize hizmet etmiştir.

Düşününüz bir defa : Eğer bu yardım yapılmamış olsa idi ve Demokrat Parti İktidarı, Halk Partisi İktidarı zamanında olduğu gibi bir savsaklama, bir oyalama siyaseti takip etse idi, milletlerarası topluluk içinde Türkiye ne vaziyete düşerdi? Memleketimiz maazallah bir tehlikeye maruz kaldığı zaman Birleşmiş Milletlerden ve Amerika'dan hangi yüzle yardım isteyebilirdik?

İşte Adnan Menderes hükümetinin hakikaten çok yerinde ve zamanında bir karar aldığını, Amerikan Âyanının, Kore'ye yardım yapmayan devletlere bütün yardımların kesilmesini istemesi gayet açık bir surette isbat etmektedir. Bu sayede Türkiye, milletlerarası politikada yapıcı bir rol almış, kuvvetini, cesaretini ve müşterek emniyet sistemine olan bağlılığını bütün dünyaya isbat etmiştir. Şimdi, memleketimiz, bu 4 500 kahraman erin sayesinde her yerde söz söylemek ve sözünü dinletebilmek hakkını ve salâhiyetini halzdir.

Geçen gün şehrimizdeki çok mühim bir Amerikalı şahsiyet bu mevzuda bize şunu söyledi :

"Türkiye gibi bir dostu yanı başımızda görmekle haklı bir gurur duyuyoruz. Yaptığımız fedakârlık bizim için, dünya barışı için çok asil bir harekettir."

İşte Adnan Menderes Hükümeti, bu kararıyla bütün dünyada bize bu itibarı sağlamıştır.

Bunun aksini düşünmek ve Halk Partisinin şimdiye kadar yaptığı gibi uyusuk bir tavır takınmak ve herkesi oyalamağa çalışmak, milletlerarası camia içinde bizi tek başımıza yapayalnız bırakmak demektir. Bu suretle Amerika bizden elini eteğini çekecek, kimsenin bize güveni kalmıyacak, bütün yurdumuz daima açık bir tehlikeye maruz kalacaktı.

Çok şükür Allah'a ki, bu şekilde düşünenler bugün iş başında değildirler.

Mümtaz Faik FENİK

KORE MESELESİNDE HÜKÜMET VE MECLİS (*)

Kore meselesinin doğurduğu vaziyet hakkında Türk halkının açık bir kanaate ve şuurlu bir kanaate varabilmesine imkân yoktur. Çünkü gazetelerimiz dış siyasetle pek az meşgul olmakta, hükûmet ise umumî efkârı dış siyaset hakkında pek az aydınlatmaktadır. Başbakan, Ali Naci Karacan'a verdiği izahlar da pek az aydınlatıcı ve tatmin edicidir. Bu vaziyet karşısında mantığımızdan başka âletimiz kalmıyor.

1. a) İçeride sulh ve dışarda sulh dünyanın ve ülkemizin gayesidir. İçeride sulh hiç bir ferde, kendi hakkını bizzat kendisinin almamasına müsaade edilmemekle elde edilebilir. Bizzat ihkakı hakka kalkışmak bir suçdur. Hakkı tecavûze uğramış kimse hükûmete başvurur ve hakkının alınmasını ondan ister.

Dışarda sulh bütün milletlere, kendi haklarını bizzat kendilerinin almalarına müsaade edilmemesiyle elde edilebilir. Bu gayeyi elde etmek için milletler birleşerek "Birleşmiş Milletler"i vücuda getirdiler. Birleşmiş Milletler, milletler arasında müşterek emniyeti vücuda getirmekle mükelleftir. Bir adamın öldürülmesi karşısında devletin hareketsiz ve âciz kalması ve durması nasıl kötü neticeler hasıl ederse bir milletin tecavûze uğraması önünde Birleşmiş Milletlerin de hareketsiz ve âciz kalması o kadar kötü neticeler verir. İkinci Cihan Harbi "Cemiyeti Akvam"ın İtalya'nın Habeşistan'a taarruzu karşısında hareketsiz ve âciz kalmış olmasından doğmuştur.

b) Güney Kore, Kuzey Kore tarafından taarruza uğramışlardır. Şimal Kore'nin orduları cenup Kore hududunu aşip topraklarının bir kısmını işgal ve istilâ etmişlerdir. Bu taarruz karşısında Birleşmiş Milletler harekete geçmeğe mecburdur. Geçmezse gayesine ve vazifesine ihanet etmiş olur.

Birleşmiş Milletler harekete geçememiştir; sebebi : Birleşmiş Milletlerin emniyet meclisinin kararları muteber olabilmek için Birleşmiş Milletleri teşkil eden bütün devletlerin temsil edilmiş olmaları lâzımdır. Çin'in temsili meselesinin uyandırdığı hâdiseler Birleşmiş Milletlerin usulünde işliyebilmesine mâni olmuştur.

c) Hükûmete müracaata imkân olmayan hallerde fert kendi hakkını bizzat kendi ele alabilir. Meşru müdafaa ve prensibin en şiddetli halini teşkil eyler. Meşru müdafaa nefsinin kendi gücü ile korumak hakkını yalnız tecavûze uğrıyana vermez; her insanda, diğer bir insana karşı yapı-

(*) Kudret Gazetesi : 12 Ağustos 1950

lan tecavüzü defetmek yetkisi vardır. Bir adamın boğazlanmakta olduğunu gören herhangi bir kimse boğazlıyanı öldürmek ve boğazlanana kurtarmak hakkına maliktir. Amerika'da, Güney Kore'yi boğazlamakla meşgul Kuzey Kore'nin üstüne atılmıştır. Türkiyemiz de pek tabii ve pek asilâne bir tarzda Amerika'nın asıl hareketini desteklemektedir. Olaylar da bundan ibarettir.

2. a) Bir köşede bir adamı boğazlamakla meşgul bir cânıyı öldüren üçüncü şahıs yargıcın önüne çıktığı zaman yargıç kararını üçüncü şahsın hareketine uydurur ve bundan da tabii bir şey olmaz.

Elinde teşebbüs kudreti bırakılmamış olan Birleşmiş Milletler de kararını şimal Kore mütecavizine karşı silâh kullanan Amerika'nın hareketine göre vermiş olması da bu kadar tabii görülmelidir. Ancak dünya iki zıt daireye, iki zıt bloka ayrılmıştır. Binaenaleyh Birleşmiş Milletlerin kararını Amerika'nın hareketine uygun bir tarzda vermiş olması bir gün Birleşmiş Milletleri de ikiye ayırıp kimini Rusya taraftarı kimini Amerika taraftarı kılmak suretile üçüncü Cihan Harbini tâcil etmiş olmayacak mıdır? Cihanın endişe ile sorduğu sual de bundan ibarettir. Netice milletler Rusya ve Amerika taraftarı olmak üzere zaten ikiye ayrılmış bulunmaktadır ve Türkiyemizin Amerika tarafında bulunması kadar da vatana ve insanlığa ferah verecek bir şey yoktur.

b) Müeyyidelerde daima harp ihtimali vardır. Habeşistan'a vakı tecavüzde İtalya'ya karşı müeyyideler alındığı zaman bunun harbi doğurabileceği açıkça söylendi. Korsanlıkla mücadele için Niyon'da vakı konuşma ve anlaşmaların da harbe varabileceği yine açıkça söylendi. Şimâli Kore'ye karşı alınan silahlı müeyyide de harbi doğurabilir. Bu ihtimal daima varittir.

3. a) Bu meselede hükûmetin Meclisle olan münasebetine gelince; Hükûmetler [yalnız Türk hükûmeti değil, Amerika hükûmeti de dahil olmak üzere bütün hükûmetler] Birleşmiş Milletler anayasasına sadakat gösterebilmek ve Birleşmiş Milletlere karşı taahhütlerini ifa edebilmek için evvel emirde meclislerinin kararlarını almağa mecbur tutulurlar ise, son nefesine güç hal ile yetişilebilen Güney Kore'nin sanırım cenazesine dahî yetişilemezdi. Mütecaviz taayyün eder etmez müeyyideler harekete gelmeğe ve geçmeğe mecburdur; bu hal de, yukarıda da arzylediğim gibi harp ihtimalini taşıyan bir haldir. Bu sebepten her hükûmetten ziyade Türk hükûmeti ve hele Türk hükûmeti Milletlerarası taahhütlerini demokrasi kaideleriyle telif eylemeğe mecburdur. Çünkü hükûmet milleti haricî bir faaliyete katılmağa mecbur etmeden evvel ona, yani millete hâdiselerle o hâdiselerin muhat oldukları hal ve şartları hakkında tam ve

BASINDAKİ YANKILARI

kesin malûmat vermeğe mecburdur. Bu husustaki hatasını anlıyan hükûmet Meclise vermediği malûmatı gazetelere vermektedir.

Sayın milletvekilleri Kemal Türkoğlu ile Necip Bilge, toplamakta oldukları imzayı toplamakta devam etmekle beraber, Başbakanı bir mektup ile veya yazılı bir soru takriri ile Kore meseleleri ve bize taallûk eden neticeleri hakkında Meclise malûmat vermekte ve beyanatta bulunmakta fayda görüp görmediğini sormalarını, daha faydalı ve daha ameli bulduğumu bildirmek isterim. Gazetelere malûmat veren Başbakanın, herhalde Meclise de malûmat vermek isteyeceğinde şüphe yoktur. Binaenaleyh mektubun ikinci fıkrasını da bu malûmatın verilmesinin en münasip olacağı zamanı sormak teşkil edecektir.

Ord. Prof. Vasfi Raşit SEVİĞ

HER ŞEYİN ÜSTÜNDE MİLLÎ BİRLİK (*)

Hükûmet, 4 500 kişilik bir savaş birliğinin Kore'ye gönderilmesine karar verdi ve hazırlıklara da başlandı. Birleşmiş Milletlere dahil olmamızın tabii bir neticesi olan bu hareketimiz, memlekette ve dışarıda gayet fena tesirleri görülen ve hâlâ da görülmekte olan intibalar bırakacak şekilde, politika oyunlarına âlet ittihazına çalışıldı.

Bilhassa eski iktidar çevrelerinin vaziyeti artık üzerinde hassasiyetle durulacak kadar yıkıcı olmağa başladığı bir sırada İzmir'den Ankara'ya giden Kore yolcularını hâmil trene yazıldığı iddia edilen ibarelerden sonra işin ciddiyetle ele alınması iktiza ettiğinden kimsenin şüphesi kalmayın.

İşçilerimizde, kendi aramızda parti mücadeleleri ne kadar meşru ise vatan ve milletimizin harici itibarı ve hattâ bekası meselelerinde tam bir millî birliğe olan ihtiyaç, her zamandan çok, bugün için mevzuubahistir. Eğer bir memlekette politika uğruna vatandaş birbiriyle hakikî düşman olacaksa, eğer bir memlekette ilim adamları siyaset uğruna ilimden tecerrüt edip kahve siyasetine tevessül edeceklerse o memleket uçuruma doğru gidiyor demektir.

Türk milletinin haysiyet ve şerefine mevzuubahs olduğu ve dünya önüne de serilmiş bulunan bir dâvadaki noktaî nazarını sırf politik gayelere râmederek istismar vesilesi yapmak bizce doğrudan doğruya vatana ihanet etmek kadar ağır bir harekettir. İktidara geçen bir partinin orada

(*) Kudret Gazetesi : 18 Ağustos 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

tutunmaması için elden gelen gayretleri esirgemiyenler şunu idrâk etmelidirler ki iktidar hiçbir zaman muayyen bir zümrenin veya şahsın ölünceye kadar tapulu malı değildir. İktidar millete hizmet yeridir. Hele o iktidarı millet yaratmış ise onun tutunmamasına değil ve fakat millete hayırlı hizmetler ifası zımında bilâkis muvaffak olması için yardım etmek, bize göre, vatanseverliğin ilk şartıdır. Hemen ilâve edelim ki bir iktidarı teşvik kadar tenkit ve hattâ zamanında muahaze etmek dahi bu vatanseverliğin ayrılmaz bir parçasıdır.

Fakat gelin görün ki iktidarı her ne pahasına olursa olsun eline geçirmeyi uman ve ona ümit bağlayan birtakım eski iktidar müptelâları hiç durmadan D.P. hükûmetinin Kore hakkındaki kararını bazan kavlen ve bazan da fi'len istismara çalışarak şimdiye kadar içerideki itibarımızı yok ettikleri yetmiyormuş gibi bundan sonra da haricî itibarımızı zedelemeyi dahi göze alıyorlar.

Eski iktidarın Ankara'da Münteşir Gazetesinde birinci sahîfeye alınmış ve altına hazin bir şekilde "Veda!..." diye yazılmış resimler gayetle mânidar göründü bize... Her sütununun muharriri Kore kararını sanki Türk milletinin mezbahaya gönderilme kararı imiş gibi politika oyunlarına âlet edilen yazılarla köşesini doldurdu, dolduruyor ve daha da dolduracağa benziyor...

D.P. zimamdarlarının partileri ve şahısları hakkında görüşler ne olursa olsun onun hükûmetinin bu yolda atmış olduğu adımın "Türk'ün sözünü tutma" siyaseti bakımından desteklenecek bir karar olduğuna inanıyoruz. Kararın mucip sebeplerinden bahsetmek için kaleme sarılmış değiliz... Kararın alınması sebeplerinin bugüne kadar uzun uzun münakaşa ve tahlili yapıldı. Bizim gayemiz eski iktidar çevrelerinin Kore kararını bir atlama taşı yaparak ileriki mevkilerini sağlamak niyetile iktidarı bu cepheden yıkmağa çalışmağa başladıklarını tebarüz ettirmek ve bunun, böyle bir zamanda milletimiz ve memleketimiz için millî birliği sarısan kötü ve düşük bir politika hilesinden başka bir şey olmadığını belirtmek ve bu gibilere azıcık itidal tavsiye ederek milletvekili seçimlerine daha dört sene vakit olduğunu hatırlatmaktır.

Yine aynı çevrelerin üzerinde hassasiyetle durdukları ve bir mukayese zemini hazırlamak gayesile mezkûr kararı dünya önünde bir kere daha itibarımızı zedelemek suretile kötölemeğe ceht ettikleri bir nokta daha var. Dikkat edilecek olursa görülür ki Birleşmiş Milletlere dahil diğer devletlerin Kore'ye yardım şekil ve nisbetlerini daima münakaşa mevzuu halinde ortaya çıkararak bir kıyaslamaya varmak suretile ve bilvasıta bu kararın yolsuzluğunu ileri sürmek hedefini almış bulunmaktadır. Bu

BASINDAKİ YANKILARI

gibilerin kullandığı bu nevi taktiğin de foyası meydana çıkmış ve bunun da aynı yakıcı zihniyetin mahsulü olduğu anlaşılmıştır.

Muarızlarımız yine bizleri birbirini tutmaz fikirlere sâlik vatandaşlar diye isimlendirecekler ve diyeceklerdir ki Millet Partisi ne yaptığıнын farkında değildir. Hemen şunu söyleyelim ve bütün vatandaşlarımız da bir kere daha iman etsinler ki Millet Partisi küçük politika oyunlarını iktidara geçmek için bir atlama taşı yapacak insanların partisi değildir. Kaldı ki bütün dünya önünde verilmiş bir sözün tutulması zımında alınmış bir kararın işbu söz muvacehesindeki kudsilığı karşısında Millet Partisi ilk olarak tasvipkâr edâsını göstermiştir. Millet Partisi Kore kararının alınması şekline muarız olduğunu göstermiştir ve bu tenkidine bugün dahi devam etmektedir. Muhalefete danışmak lüzumunu hissetmeden ve kararı Meclisten geçirmeden mevkii tatbiki koymak... İşte bizim tenkit mevzuumuz budur. Yoksa, açıkça ilân edelim ki savaş birliğimizin Kore'ye gitmesi verilmiş sözün tutulmasının tabii bir ifadesidir ve biz bunu tasvip ediyoruz.

Bu memleketin hakikî evlâtları her şeyden evvel vatan ve milletlerinin itibar ve şerefini düşünmek mecburiyetindedirler. Sandalye kapmak hırsı, eğer millete hizmet babında ise meşrudur. Yok şahsî menfaat için ise bu hırs, o zaman yıkıcıdır ve Allah böylelerine bir daha fırsat vermesin. Ufak oyunların zararları çok büyük olur. Türk tarihi, dünya tarihi ve nihayet çok yakın tarihimiz bunun bedbaht misalleriyle doludur. Hiç olmazsa bundan sonra ibret alalım.

Ertuğrul AKÇA

NÖBET KİMDE? (*)

Kore muharebesinden Avrupa'nın bazı muhitlerinde ümit kesilmiş gibi görünüyor. Şimalî Koreliler bütün yarımadaı ele geçirdikten sonra Amerikalıların tekrar burayı zapt için zahmetli ve zor çıkarma hareketine kalkmayacağı, meselenin bir emrivaki ile neticeleneceği tahmin ediliyor.

Bu tahminin ne dereceye kadar isabetli olduğu bilinemezse de, arkadan nöbetin hangi memlekete geleceği hakkındaki tahminler üzerinde biraz düşünmeye ihtiyaç vardır.

Ruslar için Kore'yi zapt etmek şüphesiz ki bir bakıma parlak bir muvaffakiyet gibi istismar edilecektir. Fakat dünyada hiç kimse bu muvaf-

(*) *Ulus Gazetesi* : 19 Ağustos 1950

TURK PARLAMENTO TARİHİ

fakiyetin Amerika'nın bir zaafı demek olacağına ihtimal vermeyecektir. Amerika'nın kuvveti hatalar işleyebilmek hovardalığını ona bahsedebilir. Diğer taraftan, bu hatanın yalnız Birleşik Amerika'da değil mütereddit ve uyusuk Avrupa'da bile bir kıpırdama ve davranma vücuda getirdiği meydandadır ki bu da azımsanacak bir fayda değildir. Aynı zamanda, Amerika'yı da durumu daha realist, daha hülyasız ve yakından görmeye ve düşünmeğe sevketmiş, Amerikan efkârı umumiyesindeki kayıtsızlığı azaltmıştır.

Böyle olmakla beraber, ekseriyetle, Moskofların Kore harbinden cesaret alarak başka taraflarda da taarruzlar tertip edeceklerine, hem de pek yakında bunları yapacaklarına ihtimal verilmektedir.

Böyle düşünenlere hak vermemek zordur. Çünkü Kremlin şefleri fırsat kaçırarak insanlar değildirler. Acaba göz dikmiş oldukları memleketlerden hangisine sıra geldiğine karar vermişlerdir veya vereceklerdir. Zaptetmek isteyecekleri yerler Uzak Doğu'da Fransız Hindicini, Formoza, Tibet, Orta Doğu'da İran, Avrupa'da Türkiye, Yunanistan ve Yugoslavya ve Batı Almanya olabilir. Fakat Bolşevikler maskelerini çıkarmaya henüz karar vermemiş gibi göründükleri için yakında beklenecek taarruzun peykler tarafından yapılabilecek bir hücum olması daha ihtimal dahilindedir.

Bolşevikler Uzak Doğu'da Çinlileri Formoza'ya Hindicini'ne, Tibet'e sevkedebilirler. Orta Doğu'da İran'a saldıracak bir peyk olmadığı için birdenbire pek ümit verici bir şikâr ve pek tehlikede bir memleket gibi görünen İran'ın ilk taarruzdan masun kalması beklenebilir.

Memleketimize gelince, Türkiye'nin çetin bir ceviz olduğunu Moskofların takdir etmemesi kabil değildir. Bulgar kuvvetleri, gizli Rus sevkiyatı ile takviye edilse bile Türkiye'ye saldırmayı kolay kolay göze alamayacakları zannolunabilir. Herhalde Türkiye'ye taarruz bir muvaffakiyet vadedmekten uzaktır. Bu bakımdan Yunanistan daha uygun gibi görünürse de yerli komünistler bayrağı altında Yunanistan'da çıkarılmış olan dahilî harbin Anglo Saksonlardan gördüğü yardım düşünülürse bu defa da aynı yardımın muhakkak surette ve kolayca yetişeceğini Moskova takdir edebilir. Yugoslavya'ya karşı sevkedilebilecek Bulgar ve Macar komünistlerinin Tito ordusunda sert düşman bulacakları muhakkaktır.

Bütün bu maceralar içinde en parlak, en çok şeyler vâdedeni ve dünya üzerinde en çok tesir yapmak istidadını haiz olanı Batı Almanya'dır gibi görünüyor. Hür bir Almanya, şimdiki halde askerî bir kudret vücuda

BASINDAKİ YANKILARI

getirmese bile, herhalde Bolşeviklik için korkulacak bir düşmandır. Avrupa'nın müdafaası ciddi surette teşkilâtlandırılmak istenirse kırk milyonluk bir Alman kitlelerinin ihmal edilmemesi lâzım geleceğini elbette takdir edilecektir.

Şimdiki ruhi halet içinde bu çok zayıf bir ihtimal gibi gözüксе bile herhalde Avrupa'nın batısında komünizme karşı koymaya azmetmiş müttefik bir Fransız-Alman ordusunun mevcudiyeti Kremlin'in uykusunu kaçırabilir. Böyle bir şey tahakkuk etmeden Batı Almanya'nın garplı Almanlar bayrağı altında zaptedilmesi ve Avrupa'nın göbeğine komünist, büyük ve müttehit bir Almanya'nın yerleştirilmesi bütün Avrupa'nın Bolşevikleştirilmesi işini mühim surette kolaylaştırmış olur. Onun için, Moskova'nın bu istilâ yolunu diğerlerine tercih etmesi mümkündür.

Rusları komünist Almanlar bayrağı altında Batı Almanya'ya saldır-maktan yegâne alıkoyabilecek mülâhaza bir umumî harp çıkması korku-sudur. Filhakika, Batı Almanya'ya taarruzda atom bombasının kullanılması icabetmezse bu silâhın neden dolayı bu kadar fedakârlıklarla hazır-landığı sorulmak icabeder.

Hüseyin Cahit YALÇIN

DIŞ POLİTİKAMIZ VE KORE MESELESİ (*)

Güney Kore Cumhuriyetine askerî yardıma karar vermeden evvel (Menderes) kabinesinin şöyle düşünmüş olması mümkündür. Dünya milletleri iki kampa ayrılmışlardır. Biz, (Atatürk) devrinin son yıllarından beri batı demokrasileri kampında yer almış bulunuyoruz. İkinci Cihan Harbinden sonra Sovyetlerle batı demokrasileri arasındaki münasebetle-rin sür'atla kötüye doğru gittiği meydandadır. Bu gidişin sonu mutlâka üçüncü dünya harbidir. Bu savaşta Türkiye'nin tarafsız kalmasının mümkün olacağını düşünmek budalalıktır. Çünkü Sovyet Rusya evvelâ aramızdaki dostluk antlaşmasının yenilenmesine yanaşmamış; az sonra toprak bütünlüğümüzü ve Boğazlar üzerindeki egemenlik hakkımızı ih-lâl eden yeni isteklerde bulunmuştur. Fazla olarak Sovyetlerin Türkiye dahilindeki tahrikleri son günlerde elle tutulur hale gelmiştir. Günün bi-rinde kızıl emperyalistlerin bir tecavüzüne uğrarsak yurdumuzu sonuna kadar müdafaâ edeceğimiz muhakkak olmakla beraber, 20 milyon insa-nın 800 milyon komüniste galebe çalması beklenemez. Kuvvetli ve irade-si sağlam müttefiklere muhtacız. Birleşmiş Milletler misakına göre, batı

(*) Kudret Gazetesi : 28 Ağustos 1950

demokrasilerinin derhal yardımımıza gelmelerini de bekleyemeyiz. Çünkü milletlerarası ordu henüz kurulmuştur. Hattâ mısakın 43 üncü maddesine göre Birleşmiş Milletler topluluğu ile âza devletler arasında yapılması zarurî müzakereleri sevk ve idare edecek bir cihaz yoktur.

Topun ağzında bulunan milletlerden biriyiz. Atlantik paktına girmemizi sağlayacak faal bir dış politikaya lüzum vardır. Fakat bu da şimdilik kâfi değildir, çünkü girişimiz uzun sürebilir. Hattâ bir tek devletin (veto) suyla akım kalabilir. Bu teşebbüse bel bağlayamayız. Bu pakta girmiş Avrupalı devletler (nasıl olsa Amerika bizi müdafaa eder) düşüncesi ile hiç bir hazırlık yapmamaktadırlar. Bize müessir surette yardım edebilecek tek devlet Birleşik Amerika Cumhuriyetidir. Biz bu devletle mutlak bir iş ve mukadderat birliği kurmak zorundayız. Bunun için de Amerika milletinin samimiyetimize memleketimizi müdafaa edeceğimize; iyi ve kötü günlerde kendisi ile beraber olacağımıza inanması şarttır. Unutulmalıdır ki, çok haklı izah ve müdafaalarımıza rağmen Amerika umumî efkârında ikinci cihan harbindeki durumumuzun yanlış anlaşılmasından doğan menfî bir kanaat vardır. Evvelâ bu psikolojik düğümün çözülmesi şarttır. Artık hiç bir Amerikan vatandaşı üçüncü dünya harbinde bizim "bir tarafın müttefiki diğer tarafın dostu" sözleriyle ifade edilen siyaseti göreceğimizi sanmamalıdır.

Bu şüpheyi dağıtmanın da tek çaresi Kore anlaşmazlığına benzeyen her ihtilâfta Amerika ile birlik olmaktır. Diğer taraftan Amerika kanun ve gelenekleri bu devletin diğer devletlerle ayrı ayrı tecavüzi ve tedafüi muahedeler aktine manidir. Kore yardımından önce Birleşik Amerika'ya böyle bir muahede teklif edemeyiz. Fakat bu devlet bu çeşit muahedeler akdetmeksizin de birinci ve ikinci cihan harplerinde, hürriyet idealine bağlı milletleri kurtarmıştır. İş muahedelerde değil Amerika'nın hangi şartlar dahilinde yardım edeceğini bilmektedir. Yine unutmamalıdır ki, Birleşik Amerika ve (Amerikan Birliği) adını taşıyan diğer büyük topluluk (Monrie) doktrininin ruhuna sadıktırlar. Bu doktrin, hattâ yeni (Truman) doktrini şu cümle ile hülâsa edilebilir : "Amerika kıt'asını askerî bir istilâdan ve hürriyet prensibine aykırı ideolojilerden korumak" fakat değişen önemli birşey var. Artık Amerikalılar Amerika'nın yalnız Amerika'da müdafaa edilemeyeceğini anlamışlardır. Eğer Türkiye Amerikan emniyet muntikasına dahilse; ve biz yurdumuzu Sovyetlere ve komünizme karşı son neferimize kadar müdafaaya azmettiğimizi gösterirsek, Amerika bize mutlâka yardım edecektir. İşte bu kararımızı Kore'ye münasip miktarda asker göndermekle ispat etmiş olacağız.

BASINDAKİ YANKILARI

- II -

Eğer dış politika prensipleri bunlarsa buna itiraz edecek, akli başında tek bir vatansever Türk'ün çıkacağı düşünülemez. Hükûmetin yapacağı şey derhal muhalefet liderlerine danışmak, mutabakat temin edilsin edilmesin, meseleyi Millet Meclisine götürmek ve bir karar istemek. Bunu yapmış olsa idi hem muvaffak olur hem de bu ölüm dirim meselesinde lüzumsuz bir ikilik yaratmış olmazdı. İşin hukukî cihetini münakaşa etmenin yeri burası değildir. Yalnız kısaca söyleyelim ki hükûmet hem hukuk sahasında, hem ameli politikada tarihimizin kaydetmediği bir acemilik, hırçınlık ve itidalsızlık örneği vermiştir. Millet Meclisini olağanüstü bir toplantıya çağırarak hatasını düzeltereğine işi inada ve diktatörlüğe bindirmiş ve iyi niyetli muhalifleri dahi vatana ihanetle suçlandırmaya kalkışmıştır. Başvekilin son nutku ve başlayan adli takibata bakılırsa muhalif yurttaşlar ceza kanununun 161 inci maddesine göre yani vatana ihanet suçu ile yargılanacaklardır.

Basiretsiz politikacıların haklı bir dâvayı dahi nasıl soysuzlaştıracaklarına bundan iyi bir delil olamaz. İmparatorluk tarihimizde bile padişahlar, böyle önemli meselelerde iktidarda veya menkûp bulunan bütün vezirleri Kubbe divanına toplar onlara danışırdı. Siyasî hürriyetlerimize kavuştuğumuzu sandığımız tarihten iki ay sonra bir yabancı devlete yapılacak fiili yardımın keyfiyeti ve miktarı hakkında Millet Meclisine danışmaya lüzum görmeden kabine harekete geçiyor.

Bu kararı münakaşa etmenin vatana hiyanet suçu olduğunu söyleyen başvekil Türk yargıcını şimdiden manevi bir baskı altında tutuyor. Muhalefete ve bütün memurlara ateş püskürüyor. Halkı yıldırmaya çalışıyor. Gönderilecek askerî birlik 4 500 kişi olsaydı acaba hükûmet aynı şekilde mi hareket edecekti? Eski Yunanistan'ın kahraman şairi "Aşîlû"nın hakkı var : "İtidalsızlık yüzünden aşîkâr bir hak bile yer değiştirir."

- III -

Millet Partililerin Kore meselesindeki durumları her meselede olduğu gibi vatanperverane, dürüst ve akilânedir. Ve Genel Başkanımız Hikmet Bayur'un şu sözleri ile ifade edilmiştir : "Eğer bu yardım bizi Amerika'nın müessir müzaheretini yahut Atlantik Paktına girmemizi sağlayacaksa fedakârlık yerindedir." Halbuki Halk Partisi Genel Sekreterinin İzmir'de ve başka başka yerlerde ileri sürdüğü itirazlar işin esasına taallûk etmektedir. Ve tasvibe değer tarafı yoktur. Ümit ederiz ki bu partinin daha salâhiyetli makamları vakit geçmeden işe müdahale ederler ve hükûmetle dış politikamızın esasında mutabık olduklarını bir kere daha teyit ederler.

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Siyasî partilerin ayrı ayrı ve taban tabana zıt dış politikaları olamaz. Bir memleketin dış politikası tarihin, coğrafyanın ve kolay, kolay değişmeyen siyasî zaruretlerin bir mahsulüdür... Eğer umumî eskârın ikiye parçalanmasını istemiyorsak dış politikanın esasına mutabakata varmak zorundayız... Halk Partisi yeni bir deklarasyon yapmalıdır. Yoksa muhalefet sahasında tecrübesiz ve beceriksiz bir muhalefet partisinin sekreteri, diğer taraftan tecrübesiz ve basiretsiz bir iktidarın itidâlden mahrum başbakanı yalnız Türk umumî eskârını değil, dostlarımızı da ümitsizliğe düşürecektir... Bu tehlikeyi bertaraf etmek her vatanseverin borcudur.

Dr. Mustafa KENTLİ

KORE'YE BİR AN ÖNCE GİTMELİYİZ (*)

Üç Dışişleri Bakanının Türkiye'nin Atlantik Paktına alınmaması hakkındaki kararlarının memleketimizde yarattığı tesirler ne kadar menfi olursa olsun, bu hal, bizim altına imzamızı attığımız Birleşmiş Milletler anayasası hükümlerinden doğan taahhütlerimizin dürüst bir devlete yakışacak şekilde ifası keyfiyeti üzerinde hiç bir tesir icra edemez ve o taahhütlerimize, herhangi bir şekilde, hâlel getiremez, inandığımız, bağlandığımız demokrasi, sulh ve insan haklarını koruma yolunda medeni milletlerle işbirliği yapmak ve bu idealleri sağlamak için hattâ icap ediyorsa kan akıtmak fedakârlığı ise, bahsettiğimiz taahhütler arasında bizim için belki en ehemmiyetliyi teşkil eden, başta gelen bir zarurettir.

Bu mukaddimeyi yapmakla Kore'ye asker göndererek Birleşmiş Milletler cephesini takviye etmek hususunda hükümetçe alınan kararın isabeti üzerinde halk eskârında herhangi bir tereddüdün dün mevcut olmadığı gibi bugün de mevcut olamayacağını tasrih etmek istediğimiz elbette takdir edilmiştir. Üç devlet Dışişleri Bakanının Atlantik Paktına alınmamaklığımız kararları, Kore'ye asker gönderme kararımızın isabeti üzerinde herhangi bir tereddüt doğurabilmek şöyle dursun, bilakis kararın tam yerinde alınmış olduğunu teyit edici yeni bir vaziyet vücuda getirmiştir. Şu veya bu devlete yüzde yüz güvenemesek bile herhangi bir devletin çok üstünde bir siyasî varlık olan Birleşmiş Milletler topluluğuna iman etmek ve onun umdelerine sadakatle ön plana geçmekle ne derece doğru hareket edildiği üç devlet Dışişleri Bakanlarının kendilerine pek bel bağlanamayacağı kanaatini tevlit eden hareketleri üzerine belki daha iyi taayyün etmiştir.

(*) Milliyet Gazetesi : 18 Eylül 1950

BASINDAKİ YANKILARI

Binaenaleyh, bu gibi vaziyet karşısında bizim için takınılacak tavır, Kore hakkında aldığımız kararı bir an evvel tatbik sahasına koymak, lüzumsuz formaliteleri kısa keserek hazırladığımız 4 500 kişilik silahlı birliği en seri vasıta ile yola çıkarmak olmalıdır.

Birleşmiş Milletler dünyanın bir köşesinde sulhu korumak amacı ile bir cephe kurmak zaruretinde kalmışlardır. Türkiye bu cepheye iştirake dâvet edilmiş, hükûmet davete isabetli bir kararla hemen cevap vererek bir çok devletlere önyak olmak gibi müstesna bir vaziyet elde etmiştir. Ancak aldığımız kararın yarattığı tesirleri herhangi bir gecikmenin izale etmesi, yapılan fedakârlığın Türkiye için bir şan ve şeref hâlesi ile sarılması kararın kendisi kadar ehemmiyetli bir keyfiyettir. Onun içindir ki silâhlı kuvvetlerimizin hareketini mümkün olduğu kadar tesri etmek suretiyle onları sür'atle inkişafa başlayan Kore hareketlerinin doğurabileceği sürprizlere arzetmemek hükûmetin ehemmiyetle dikkate alması lâzım gelen birinci vazifesidir.

Bugün için dış politika bakımından bütün dünyaya karşı alacağımız en dürüst, en güzel, en tesirli vaziyet ancak askeri birliğimizi bir an evvel yola çıkarmaktan ibaret olabilir.

Ali Naci KARACAN

YOLLARI AÇIK OLSUN! (*)

Hükûmet, Birleşmiş Milletlerin Kore cephesine iştirak dâvetine fiili cevabını verdi. İki aya yakın zamandan beri itina ile hazırlanan Türk askeri birliği Uzak Şarktaki milletler safında kendisine ayrılan yeri işgal etmek üzere bundan bir kaç gün evvel memleketimizden hareket etti.

Herhangi bir iç politika mülahazası ve hasebiyle kim ne demiş olursa olsun, Türkiye hükûmeti, Birleşmiş Milletlerin dâvetine evvela derhal müspet cevap vermek, saniyen bu dâveti fırsattan istifade ederek Birleşmiş Milletlerle bir pazarlık mevzuu haline düşürmemek, nihayet müspet cevabını lâfta bırakmayıp Türk birliğini bir an evvel göndermek suretiyle sözünü yerine getirmekte her bakımdan isabet etmiştir. Demokrat Türkiye devletinin altına imzasını koyduğu Birleşmiş Milletler Anayasasının hükümlerine ne derece sadık kalacağının bugünkü tehlikeli durumu-muzda Kore'ye asker göndermekten daha canlı daha inandırıcı bir delilini bulmaya gerçekten imkân olamazdı. Binaenaleyh, hükûmet Kore'ye asker göndermek kararıyla Birleşmiş Milletlerin sulh ve güvenlik siyasetini müşterek kan fedakârlıkları yoluyla korumak icabettiğine dair yıllar-

(*) Milliyet Gazetesi : 28 Eylül 1950

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

dan beri bütün aklı başında devlet adamlarının ileri sürdükleri fikre bağlılık derecesini göstermiş ve bu hareketiyle dünya sulhunu her ne pahasına olursa olsun korumak mevzuunda kimseden geri kalmayacağını, hattâ Atlantik Paktının içine alınmış, fakat dünya sulhunu muhafaza bakımından nasıl bir kıymet ve kuvvet ifade ettikleri henüz pek de anlaşılmamış birçok devletlere hattâ önyak olacak, rehberlik edebilecek vaziyette bulunduğunu ispat etmiştir.

Kore'ye giden askerlerimiz şimdi artık yoldadırlar. Az zamanda Kore'ye varacaklar ve dünya sulhunu tehdit edenler karşısında savaşa başlayacaklardır. Bu hâdisenin bizim için haiz olduğu müstesna ehemmiyet aynı zamanda ve bilhassa şu noktadadır ki tarihimizde ilk defa olarak askerlerimiz bir toprak parçasını almak veya vermemek, bir müdafaa veya taarruz için değil, fakat bütün medenî cemiyete ait mücerret bir fikir, bir ideal, insanlık fikri ve sulh ideali uğruna harp ateşinin içine atılacaklardır. Bu hâdise, herhangi bir sefer hareketi değil, fakat Türk topluluğunun yeryüzündeki menfi kuvvetlere amansız bir mücadele açmış olan medeniyet âlemiyle kader birliğinin harikulâde işaretidir.

Bizim dinî telâkkimize de uygun olarak sulh, yeryüzünde ve insanlar beyninde cârî hükümlerin birincisi, seyyidi ise, bu takdirden Kore'ye giden askerlerimiz her şeyden evvel sulhu korumak maksadiyle hareket ettikleri ve Kore'de bu gaye uğrunda harbedecekleri için yalnız Birleşmiş Milletler topluluğunun değil, mânevî kıymet ve faziletlerle inanan bütün vicdanların minnettârlığını kazanacaklardır.

Yolları açık olsun!

Ali Naci KARACAN

KORE'DE SAVAŞAN KAHRAMANLARIMIZA (*)

İki gündür, kore cephesinden çok endişeli haberler gelmiştir. Kızıl Çinliler, muazzam kitleler halinde, Birleşmiş Milletler kuvvetlerine taarruza geçmişler ve verdikleri zayiata bakmadan cepheyi bir çok yerlerinden kırıp ilerlemeye başlamışlardır. Bütün Türk milleti, Kore'deki bu vahim vaziyeti heyecanla takip ederken, şimdi orada medeniyet uğruna barış uğruna harp eden, kahraman kardeşlerini düşünmektedir. Kalblerimiz onlarla beraberdir. O arslanların başardıkları büyük hamasetle iftihar ediyoruz; onların Türk tarihine yeni bir şeref destanı ilave eden ve Türk'ün ne demek

(*) *Zafer Gazetesi* : 30 Kasım 1950

BASINDAKİ YANKILARI

olduğunu bütün dünyaya bir defa daha gösteren kahramanlıkları karşısında gözlerimiz gurur ve ıftihar yaşlarıyla doluyor. Adeta nefesimiz kesilerek her dakika Kore'den haber bekliyoruz.

Dün hakikaten çok karanlık haberlerin dolaştığı bir gündü. Evvelki gün, süngü harbiyle ve "Allah Allah" nidalarıyla, üstün düşman çemberini yarıp kurtulan birliğimizin tekrar sarıldığına dair bir telgraf gelmişti. Herkesin ağzında bir haber endişe ile dolaşıyordu. Fakat akşam üstü yeni bir müjde ile sevindik : Türk birliği adetçe çok fazla olan düşmanı yarıp, Birleşmiş Milletler kuvvetlerine iltihak etmiştir.

Şimdi bütün dünya radyoları ve dünya gazeteleri, kahramanlarımızın şehamet menkıbelerini dünya umumî efkârına heyecanla ve ıftiharla bildirmektedir. Göğsümüz ne kadar kabarsa yeridir.

Evet, biz de biliyorduk ki, kahramanlarımız, oraya harp etmeğe gittiler. Askerin vazifesi harp etmektir. Fakat bu büyük başarıyı elde etmek sade asker olmanın değil, bunun üstünde Türk olmak faziletinin ve Türk gibi doğuşmek hasletinin bir neticesidir. Atatürk'ün bir sözünü hatırlıyoruz : Türk askeri müsavi kuvvetteki bir düşmanı behemehal mağlûp eder; kendisinden bir misli fazla düşmana muvaffakiyetle taarruz eder; iki misli düşmanı da mutlaka durdurur.

Kore'de harp eden kahramanlarımız, Atatürk'ün bu vecizesine yeni bir levha daha ilave etmişler ve bulundukları kesimde belki kendilerinden on defa fazla bir düşmanı süngü ile yarıp geçmişlerdir.

Tugayımızın elde ettiği bu muvaffakiyet, topraklarımıza göz dikenlere bir gözdağı olmalıdır. Onlar bilmelidirler ki, vatan bir tehlikeye uğrayacak olursa, bütün Türk milleti Kore'deki kahramanlarımız gibi, canını dişine takarak, hiç bir şeyden yılmadan, hiç bir tehlike karşısında fütur getirmeden savaşmasını, çok üstün bir düşman taarruzunu dahi parçalamasını bilen bir millettir.

İşte Kore'deki kahramanlarımız, bir taraftan, dünya barışını ve dünya medeniyetini korumağa uğraşırken, öbür taraftan tarihimize yeni bir şeref ve şan katan bu hareketleriyle Türk'ün asıl şöhretini bütün dünyaya bir defa daha tanıtmıştır.

Bu kahramanlık gününde, kafalarımız, hislerimiz, onlarla meşbudur. Onlarla ıftihar ediyoruz; onları düşünüyoruz; onlara Allah Allah nidalarıyla yaptıkları büyük gazalarında Allah'tan başarılar diliyoruz.

Mümtaz Faik FENİK

MEHMETÇİKLERİMİZ (*)

Kore'den gelen son haberleri gözler yaşarmadan okumak kaabil değildir. Mehmetçiklerimizi ne güzel tanıyoruz, onları ruhumuzla ne kolay anlıyoruz. Kore'de vazifelerini yapan, Kore'de Türk vatanının ve insanlığın selâmet ve şerefi için çarpışan Mehmetler bütün cihan karşısında yüzümüzü ağartıyorlar. Türk'ün haysiyet ve itibarını yükseltiyorlar. Sağol, Mehmetçik, sen daima ecdadına lâayık bir arslan olarak yeryüzünün necip, temiz ve yüksek bir insanı şöhetini muhafaza edeceksin.

Kore'de ona : şu noktayı sıkı tut, Birleşmiş Milletler ordusunun selâmetle yeni hatlara çekilmesi için bu lâzımdır, dediler. Kat kat faik düşmanı, bütün tazyiklerine rağmen, onu yerinden kıpırdatamadı. İmdadına koşan Amerikan arkadaşlarına : Biz buradayız, siz daha tehlikeli tarafa yardıma gidiniz, dedi. Düşmanın çok vahim olabilecek taarruzu önünde, buhranlı bir dakikada, onun sebatı, cesareti ve kudreti muharebenin talihinde bir muvaffakiyet kaydetti.

Kore'de muharebenin bir safhasında, Türk'ü, Amerika'lıyı yanyana kızılarla boğuşurken görüyoruz. Bir İngiliz kuvveti de onları takviyeye geliyor. Türk, Amerikalı, İngiliz : Silah arkadaşları; insanlık davasının müşterek müdafileri. Büyük sulh ve saadet ideali uğrunda Türk, Amerikan ve İngiliz kanı birbirlerine karışıyor. Bu üç milletin çocukları müşterek düşmanın kurşunuyla yere serildikleri zaman, ıstırap eninleri de birbirine karışıyor. Sert muharebe hayatının fedakârlıklarını paylaşıyorlar. Elele, kalb kalbe, birbirlerini anlıyarak, takdir ederek, birbirbirlerine yardım ederek zafere doğru atılıyorlar.

Birinci Cihan Harbinde, İngilizlerle Çanakkale'de karşılaştık, döğüş-tük. Bu bir centilmenler savaşı idi. Kalblerde acı bir his, kin ve nefret değil, takdir ve hürmet hâtıraları bıraktı. Birbirlerini anlıyan Türk ile İngiliz şimdi, dost ve müttefik, hayat ve istikballerini birbirlerine bağlamışlardır. Kore'de, Birleşmiş Milletler ordusu içinde Amerikalılarla en müşkül günlerde yapılan silâh arkadaşlığı Türk-İngiliz ittifakına düşman karşısında dökülen kanların yazdığı filili bir ittifak ve dostluk daha ilave etti; Amerika. Aramızda bir Fransız eksik. Eğer onun içişleri kızıl tahrikçilerin faaliyetleri yüzünden bu kadar istikrarsız olmasa idi şüphe yok ki Kore cephesinde cesur ve fedakâr bir müttefikimiz daha bulunacaktı.

Kore'de Kızıl Çinliler ile harp eden Türk'ün cesaret ve cengâverliğini hikâye eden telgrafları gazetelerde okuduğumuz zaman gözlerimizi kapayınca hayalen kendimizi eski asırların hengamesi içinde görüyoruz. Türk

(*) *Ulus Gazetesi* ; 3 Aralık 1950

BASINDAKİ YANKILARI

için Çin hiç yabancı bir isim değildir. Türk orada kendisine karşı müdafaa için yapılan meşhur seddi aşarak muzaffer bayrağını asırlarca dalgalandırmıştır. Mukadderat şimdi bu iki milleti yine karşı karşıya getirdi.

İstila harplerinin medeniyet dünyası için nihayet bulduğu bir devreye girmiş bulunuyoruz. Harp ve siyaset kati ve tam bir surette değişmiştir. Medenî insanların bugün takibettiği yol, insan kardeşliğini, insan tesanüdünü, sulh ve sükunu tesise doğru gidiyor. Bu yol üzerinde insanlığın karşısına dikilen vahşi bir kuvveti, zarar vermez bir hale sokmak için bütün beşeriyete bir borç düşmektedir. İşte Türk evlatları Birleşmiş Milletler ordusu içinde bunun için yerlerini almışlardır. Beklenen şudur:

Kore'de ve Çin'de ezilecek düşman, Türkiye'ye taarruza geçecek düşmanın kuvvetinden eksilmiş olacaktır. Kore'de muzaffer olacak Birleşmiş Milletler Ordusu Türk vatanının istilasını önleyecektir. Buna rağmen, Türkiye bir taarruza uğradığı takdirde bugün Türk'ün Kore'deki silah kardeşleri, Amerikalılar, İngilizler ve sair Birleşmiş Milletler kuvvetleri hep birden Türk topraklarından kızıkları imhaya koşacaklardır.

Artık dünyada tek bir cephe vardır; medeniyet-vahşet cephesi. Bu cephe bugün Uzak Doğu'da ise yarın Orta Asya'da, yakın Şark'ta, Batı Avrupa'da olabilir. Bugün tek bir ordu vardır : Medeniyet ordusu, taarruz hangi cephede yüz göstermişse onu parçalamağa her memleketten koşacak Birleşmiş Milletler Ordusu. Mehmetçik bunu en derin sevgi tabiiileriyle ruhunda hissettiği, en berrak düşünceleriyle muhakemesinde anladığı içindir ki Kore'de şevk ile, aşk ile, fedakârlıkla, kahramanlıkla döğüşüyor. Türk için bu savaşlar onun asırlar boyunca ruhunda yaşayan bir vazifedir. Vazifenin sesi onu dimdik ayakta tutuyor; Kore'de Türk ecdadına, tarihine, vatanına lâıyk olmaya çalışıyor ve oluyor. İçimiz titriyerek, yüreğimiz ateş ile dolarak onu düşünüyoruz, onunla iftihar ediyoruz. Türk vatanı onunla yükseliyor.

Hüseyin Cahit YALÇIN

KORE TECRÜBESİNDEN SONRA (*)

Birleşik Amerika Hükümeti Türkiye'ye güvendi. Onun bir taarruza karşı topraklarını silahıyla korumak azminde bulunduğuna inandı. Türkiye'nin Batı demokrasileri prensipleri dairesinde insan haklarına ve esas hürriyetlere taraflar olduğunda şüphe etmedi. Bu inanma neticesi olarak Türkiye'ye askeri yardımlarda bulundu. Silah verdi, gemi verdi,

(*) *Ulus Gazetesi* : 15 Aralık 1950

talim heyetleri ve mütehassıslar gönderdi. Sair demokratik memleketlere yapılan türlü türlü yardımlardan da Türkiye'ye hisseler ayırdı.

Bütün bunlar istikbaldeki tehlikeye karşı alınmış faydalı tedbirler olarak Amerikan efkârı umumiyesini ve Amerika hükümetini bir takım masraflara katlanmaya sevk ediyordu. Fakat Amerikan Milleti Türkiye'ye bağladığı ümitlerin yüzde yüz doğru olduğuna nasıl inanabilirdi? Biliyoruz ki bazı Avrupa memleketlerine silah ve cephane yardımı yapılmak düşünülürken bunların bir gün kolaylıkla düşman eline düşmeyeceğini hiç kimse Amerikan Millete kati surette temin edemiyordu. Ve işin içindeki bu şüphe ve tereddüt hissesi Amerika'nın elini zaruri surette tutan bir amil vücuda getiriyordu. Askerlerimizin Kore'deki muvaffakiyetinin Türkiye hakkında en müteredditlerin bile şüphelerini tamamen silip süpüren bir realite teşkil ettiği muhakkak addedilebilir. Bir kere, Türklerin yeni silahları, yeni harp tarzlarını çarçabuk öğrenmiş ve hazmetmiş oldukları Kore çarpışmalarında sabit olmuştur. Fakat silah kullanmasını bilmenin yalnız başına büyük bir mana ifade etmeyeceği aşîkârdır. Bu silahların fedakâr ve kahraman bir tarzda kullanılması da lâzımdır. Türk asırlar boyunca kazanmış olduğu cengâverlik karakterini hâlâ muhafaza ettiğini Kore'de çarpışmalarının şekliyle bütün dünyaya göstermiştir. Türk askeri dünyanın en meşhur ordularıyla boy ölçülebilecek bir kudrette ve terbiyede olduğunu Kore'de kanını dökerek isbat ederken Türk Milleti de Birleşmiş Milletlerin davetine icabette gösterdiği mûsaraat ve katiyet ile şimdiye kadar ileri sürdüğü fikirlerin samimiyet ve ciddiyetinde zerre kadar şüpheyi yer bırakmamıştır.

Bu durum karşısında, Türk-Amerikan münasebetlerini yeni baştan gözden geçirmek ve müşterek davaya daha iyi ve kuvvetli hizmet edebilecek bir elbirliği şekli aramak için münasip zaman gelmiş olduğu kanaatindeyiz.

Topu topu beş bin kişilik bir Türk kuvvetinin Kore muharebelerinde nasıl bir hizmet ifa edebilmiş olduğunu Amerikan ve Avrupa gazetelerinde görüyoruz. Biz kendi noktai nazarımızı müdafaa için hakikati mübalağalarla karıştırmaktan ve tağyir etmekten çekinerek diyeceğiz ki : Bu beş bin kişilik Türk kuvvetini üç yüz bin, beş yüz bin kişilik bir ordu halinde düşününüz. O zaman medeniyet ve sulh davasına ne büyük hizmetler ifa edebileceğini elbette takdir edebilirsiniz.

Evet, bugünkü mühim stratejik mevkiinde tam manasıyla modern, bütün teçhizatıyla hazır 300-500 bin erden mürekkep bir Türk Ordusu bütün garp dünyasının daha rahat bir nefes almasını temin edebilir.

BASINDAKİ YANKILARI

Amerikan yardımı ile ve Amerikan talim heyetleri ile Türk Ordusunun modern bir hale geldiği ve teçhizatının gittikçe arttığı muhakkaktır. Fakat Türk tümenlerinden muayyen bir miktarını makineleştirmek başkadır, bütün Türk Ordusunu, Amerikan ve İngiliz Orduları gibi, son keşiflerin ve son harp tecrübelerinin bütün inceliklerine vakıf bir modern ordu haline getirmek başkadır.

Türk'ün Hükümetine, Türk'ün Ordusuna ve askerine kati bir emniyet getirildikten sonra, Türk Ordusunu teçhiz etmek ve modern hale sokmak, zannederiz ki, Amerika için ciddi surette düşünülmeye layık bir mevzu haline gelir.

Bütün bir orduyu yeni silahlara ve yeni harp metodlarına çarçabuk intibak ettirmenin imkânsızlığını bilmez değiliz. Fakat miktarı mahdut bir talim heyetinin muayyen zamanda elde ettiği netice malûm olduğuna göre, bu mütehasısların miktarı dört beş misli arttırılırsa ve nasıl kullanılacağı bilinmeden bazı memleketlere gönderilen silahların Türkiye'ye verilmesinde daha çok fayda olduğu hesaba katılırsa Türk Ordusunun çarçabuk ve topyekûn modernleştirilmesi pek müfrit ve hayalî bir arzu sayılmamak lazım geleceği teslim edilir.

Amerika'nın bu uğurda göze alacağı fedakârlığın Türk Milleti ile Amerikan Milleti arasında çözülmesi imkânsız bir rabita teşkil etmesi faydalarını bütün Ortaşark'ta sulh, istikrar ve emniyet bakımından derhal hissettireceği muhakkaktır. Her halde, bu fikir üzerinde durulmağa ve düşünülmeye değer.

Hüseyin Cahit YALÇIN

KORE'DEKİ HARBİN BİLANÇOSU (*)

Kore meselesi yüzüldü yüzüldü artık sona geldi. Böylece tam bir senedenberi Uzak Doğu'da sürüp giden harp, başladığı yerde, yani 38 inci arz dairesinde nihayet bulmaktadır. Birleşmiş Milletler ve Amerika, ateşkes teklifini kabul etmişler ve mütareke şartlarını konuşmak kararını almışlardır. Öyle görülüyor ki, bundan sonraki artık teknik bir meseledir. Ve halledilmesi çok zor bir iş telakki edilemez.

Bu harbin bilançosu nedir? Çok iyi tahmin edilirki, bilanço dediğimiz zaman, Kore'de sarfedilen malzeme ve mühimmatı kastedmiyoruz. Bu tabirle ifade etmek istediğimiz şey, iki tarafın kazancı ve kaybıdır. Şunu hemen söyleyelim ki, Sovyetlerin tahrikleriyle başlayan Kore harbinde Kı-

(*) Zafer Gazetesi : 2 Temmuz 1951

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

zıllar, istediklerini elde edememişler ve oldukça zayıf bir Birleşmiş Milletler Kuvveti karşısında dahi muvaffakiyet kazanamamışlardır. Bugünkü vaziyet, Kızılların bir tecavüz harbini kolaylıkla devam ettirip süratle netice alabilecek kabiliyette olmadıklarını isbat etmiştir. Gerçi, buna karşı komünistlerin burada kendilerini yıpratmak istemedikleri ve taze kuvvetlerini başka yerlere sakladıkları gibi bir mütalaa dermiyan edilebilir. Fakat şunu unutmamak lazımdır ki, bir harp nerede olursa olsun, daima netice almak için açılır. Ve nihayet Kore'nin Uzak Şark'ın stratejisi üzerinde çok mühim bir tesiri olduğu da göz önünden uzak bulundurulmamalıdır. Kore eğer bugün tamamiyle Kızılların eline geçse idi, Japon adaları bir kısıkaç gibi sarılmış olacak, Rusya Pasifik Okyanusunda Amerika'nın karşısına daha büyük bir kudretle dikilecekti. Böyle bir harpte netice alamamanın Komünistlerin prestiji üzerinde yapacağı menfi tesiri de hesaba katmak gerektir.

Birleşmiş Milletlere gelince, Kore'de Mukavemet cephesinin kurulmasıyla, mütecavize karşı çok şiddetli bir ihtar yapılmış ve Birleşmiş Milletlerin, eski Cemiyeti Akvam gibi platonik bir teşekkül olmadığı, gerektiği zaman kuvvet itibariyle de birleşip mütecavizi cezalandıracaklarını isbat etmiştir.

Gerçi Amerikalıların ve onlarla beraber harp edenlerin 38 inci arz dairesinin üzerine çıkıp, cenubî ve şimali Kore'yi birleştirerek 1945 andlaşmasının ileri sürdüğü esaslar dairesinde müstakil ve toprak bütünlüğüne sahip bir Kore kurmaları mümkündü; fakat bu takdirde büyük bir ülke olan 300 milyon nüfusa sahip bulunan Kızıl Çin'le devamlı bir husumet halinde bulunulması ihtimali düşünülmüş ve harekât bu yüzden ileri götürülmemiştir.

İşin içyüzü şudur : Kızıllar zorla ve süngü kuvvetiyle cenubi Kore'yi ilhak etmek istemişler ve bunda muvaffak olamamışlardır. Birleşmiş Milletler ise, şimali Kore'yi askerle işgal etmeği asla düşünmediklerinden böyle bir plan tatbik etmemişlerdir. Demek ki, bilanço doğrudan doğruya Amerika'nın ve Birleşmiş Milletlerin lehinedir. Şimdi harp biraz evvel belirttiğimiz gibi, yine 38 inci arz dairesi üzerinde nihayete ermektedir. Ya bir seneden beri dökülen kanların hesabı ne olacaktır? Madem ki hudut yine eski huduttur; bu kanlar beyhude yere akıtılmış değil midir?

Hayır, dökülen kanlar, herhangi bir tecavüze karşı, mukavemet edileceğini, Birleşmiş Milletlerin daima bu safta bir vazife alacağını isbat etmiştir. Bundan sonra aklından şurada burada bir tecavüz emeli geçirebilecek olanlar, Kore misalinden sonra Birleşmiş Milletleri daima karşılarında bulabileceklerini düşünmek ve hesaplarını ona göre yapmak mecburiyetini duyacaklardır. Kore harbinin, Birleşmiş Milletler arasında-

BASINDAKİ YANKILARI

ki muhadeneti, dostluğu ve karşılıklı yardımlaşmayı kuvvetlendirmek bakımından büyük faydası olmuş ve ilerisi için çok güzel bir misal teşkil etmiştir.

Bu neticenin alınmasında Birleşik Amerika ile, aynı saflarda savaşan Birleşmiş Milletler ordularının ve bilhassa Kore'de büyük hamaset destanları yaratan Türk Tugayının büyük bir rolü ve şeref hissesi vardır.

Kore'deki Türk gibi sözü artık, bütün milletlerin atalar sözleri arasına girmiştir. Ve Kore'de çarpışan, kanlarını döken kahramanlarımız, ayrıca Türk vatanının aşılmaz bir kale olduğunu isbat etmiştir. Bir bakımdan Kore harbi, ayrıca dünya barışının zeminine ve Türkiye'nin her türlü tecavüz ihtimalleri karşısında kudretle müdafaa edileceği fikrinin her tarafta yerleşmesine hizmet etmiştir.

Ateşkes emrinin bahis mevzuu olduğu bugünlerde Kore'de şehit olan kahramanlarımızı rahmetle anarken, Kore gazilerine de en derin minnet hislerimizi sunmayı bir vazife biliriz.

Mümtaz Faik FENİK

KORE MACERASI (*)

Bir sene devam eden Kore macerası sona erecek gibi görünüyor. Kore'de devamlı bir sulh tesis edilecek mi? Kore Komünist pençesinden kurtarılacak mı? Bunu zannetmeyiz. Sona erecek olan şey bildiğimiz silahlı harp olacak ve artık kan akımayacaktır. Fakat karşılaşmakta olduğumuz hakiki meseleden hiçbir şey eksilmiyecektir.

Böyle olmakla beraber, Kore macerası muhtelif bakımlardan esaslı surette incelenmeğe ve üzerinde düşünülmeğe lâyık hakiki bir tecrübe teşkil etmiştir. Bu tecrübeden Moskova bolşeviklerinin icabeden dersleri çıkaracaklarına şüphe edilmezse de bizlerin kâfi bir ibret alacağımız temin edilemez.

Kore harbinin bu suretle bitmesi muhakkak ki bolşevikler için bir muvaffakiyetsizliktir ve bir hayal sukutudur. Kore'de taarruza geçerken elbette bir maksatları vardır. Bu maksatlar nelerden ibaret olursa olsun, bunların tahakkuk ettiğine dair ortada bir işaret yoktur. Çünkü ne maddi bakımdan ne mânevi bakımdan Moskova'nın bir şey kazandığı iddia olunamaz.

Bilakis, Moskova'nın burnunu biraz sürttüğü şüphesizdir. Çünkü herhangi bir işe atılan adam ondan avuçları dolu olarak dönmezse çek-

(*) *Ulus Gazetesi* : 5 Temmuz 1951

tiği zahmet ve göze aldığı fedakârlık boşa gitmiş demektir. Moskoflar Kore macerasından yalnız elleri boş dönmediler. Öteleri berileri yedikleri yumruklardan bereli bir halde çekilmiş oldukları imkân kabul etmez.

Kore'de doğrudan doğruya Moskoflar dövüşmediler. Fakat mezbahaya sürülen koyun sürüleri gibi Birleşmiş Milletler Ordusunun tesirli ateşi altında feda edilen Şimali Koreliler ile Çinliler hep Moskova kuvvetinden eksilmiş birer muhariptirler. Bunun acısını maddeten pek hissetmeyen Moskova Uzak Doğu'da sarı ırk arasında prestijinin sarsıldığını görmek suretiyle bunu acı acı hissetmektedir.

Sovyetler Birliğinin nüfuzu ve prestiji yalnız Çinliler nazarında rahneye uğramış değildir. Birleşmiş Milletler de Sovyetler olmadan yaşamak, çalışmak, ve iş görmek imkânı mevcut olduğunu bu Kore tecrübesiyle anlamışlardır. Sovyet delegesi kendisini uzak tutmakla Birleşmiş Milletlerin Kore seferini ilan etmesinin önüne geçememiştir.

Birleşmiş Milletler, Sovyetler'in iştiraki olmadan Şimali Kore'yi "mütecaviz" ilan ettiler ve oraya bir ordu yolladılar. Kore'de dövüşen Birleşmiş Milletler Ordusu hakkında çok şeyler söylenebilir. Bu bir hakiki Birleşmiş Milletler Ordusu mu idi? Yoksa Birleşik Amerika Ordusuna iltihak ederek Birleşmiş Milletler namına bir varlık göstermenin lüzum ve ehemmiyetini anlamış birkaç memleketin iştirakiyle vücuda gelmiş bir sefer heyeti mi idi? Ne olursa olsun. Kore'de Moskof taarruzu karşısında canlarını kahramanca feda eden Batılı gençler Birleşmiş Milletler ideali uğrunda ve beynelmîlî hak, kanun ve adalet namına çarpıştılar.

İşte Kore harbinin en derin manası, en büyük kıymeti bundadır. Sovyetler ve peykleri haricinde mevcut hür dünya bir ordu çıkarabilmiş, bu orduyu tâ uzak Kore'ye kadar göndermiş ve orada bolşevik taarruzunu muvaffakiyetle püskürtmüştür.

Birleşmiş Milletler bunu bin türlü zorluklar içinde yapabildiler. Zorluklar mesafesinin uzaklığından, nakliyatın uzunluğundan, arazinin arı-zalarından, iklimin müsaitsizliğinden ileri gelmiyordu. Bunları yenmek büyük bir iş olmadı.

Asıl mesele Batı memleketleri içindeki bozgunculara galebe çalmakta, korkakları, miskinleri ve egoistleri susturmakta ve tesirsiz bırakmakta idi.

Çünkü Kore'de bolşevikler silahla Birleşmiş Milletlere karşı harbederken Moskova'nın Batı Avrupa'daki ve Amerika'daki bütün yıkıcı, karıştırıcı ve bulandırıcı teşkilatları da bütün gayretleriyle Batı dünyasını içinden yıkmaya çalışıyorlardı. "Sulhseverler" milyonlarca imza topluyorlardı. Görüldü ki bunların da öldürücü bir tesir ve ehemmiyeti yokmuş. Ba-

BASINDAKİ YANKILARI

tı dünyası Kore dağlarında ve vadilerinde olduğu kadar kendi içlerinde de gizli düşmanlara karşı muzaffer oldu.

Kore harbi askerlik ve siyaset bakımından iyi idare edildi mi? Daha başka türlü hareket edilebilir miydi? Bu münakaşanın içinden çıkamayız ve bu noktalar üzerinde birleşemeyiz. Bugün için bu mevzularla ıstıgalı bırakarak eldeki muvaffakiyetin kıymetini bilmek ve ondan dersler çıkarmağa çalışmak daha umumi ve daha faydalı olabilir.

Çıkarılacak en büyük ders : Moskoflardan korkmamaktır. İcabeden metanet gösterilir, ölümden korkulmazsa ölmek imkânını temin etmek kaabil olacağından artık şüphe kalmamıştır. Moskova'ya yüz vermemeli, ona sert mukabele etmeli. Bunu yaparken de birbirimize sokulmak, tesanüt ve birlik içinde yaşamak ve hareket etmek bizler için en birinci hareket hattı kanunu olmalıdır.

Hüseyin Cahit YALÇIN

KORE ANLAŞMASI (*)

Üç senedenberi Kore'de cereyan etmekte olan kanlı ve kısır mücadele nihayet buldu. Şu dakikada muhtelif milletlere mensup insanları artık kanları dökülmediğini düşünmek şüphesiz ki memnuniyetle karşılanacak bir hadisedir. İnsanlık namına bütün tahminlerimiz artık bu çeşit hadiselerin tekrar etmemesini görmektir. Fakat bu temenni ile hakikat acaba birbirine uyacak mı?

Kore'deki üç senelik çetin boğuşmadan ne çıktı? Hür dünyanın bu mücadeleye girişmekte faydası mı zararı mı olmuştur? Buralarını pek tabii olarak herkes düşünmektedir. Şüphe yok ki Kore'de kızılların girişmiş oldukları taarruza karşı koymamız icabederdi. Çünkü Bolşevikleri Kore taarruzunda serbest bırakmak aynı tarzda hücumların başka yerlerde de tekrarını teşvik etmekten başka bir mana ifade etmezdi. Onun için, Kore harbine Batı dünyası neden karıştı diye esef etmeğe mahal yoktur. Esef edilecek nokta Birleşmiş Milletlere mensup bazı devletlerin bu mücadeleden yan çıkmış ve yakışsız bir egoistlik nümunesi vermiş olmalarıdır. Memnun olacak cihet Birleşmiş Milletlere mensup hükümetler arasında Kızılların taarruzuna set çekmeğe kalkacak derecede ekseriyetin temin edilmiş olmasıdır. Bu husus bütün dünyanın Birleşik Amerika'ya kayıtsız şartsız minnettar kalması icabeder. Birleşik Amerika olmasa idi, Kore çoktan kızıllar dünyasına katılmış olurdu gibi aynı felakete başka

(*) Ulus Gazetesi : 31 Temmuz 1953

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

memleketler de uğrayacaktı. Biz Türkler bu noktada büyük bir anlayış ve isabet gösterdik. Nasıl tehlikeli bir durumda silah başında beklediğimizi bir engel saymıyarak azami bir gayret ile tesanüt vazifesini ifa ettik.

Kore savaşında kim galip kim mağlup gelmiştir? Galebenin bizde kaldığını iddia etmek manasız olur. Muvaffakiyetimizi başka sahada aramak lazımdır. Kore'de harbi kabul etmekle Bolşeviklere şunu anlattık ki bundan sonra herhangi bir memlekete zorla sokulmak istiyecek olurlarsa silahla karşılaşacaklardır. Binaenaleyh, Moskoflar için kolay taarruz, parça parça ilerleme ve yavaş yavaş muvaffak olma yolunu kapatmış olduk. Bundan sonra, Moskova herhangi bir memlekete silahlı surette taarruz edemez; daha doğrusu, silahlı bir taarruzda muvaffak olabilmek için behemehal umumi bir cihan harbini göze alması lazımdır. Moskoflar Kore münasebetiyle böyle bir cesaret gösteremediler.

Kore harbinde en zayıf ve teşkilatsız bir dakikada bulunduğumuz halî bir taraftan harb ederek bir taraftan silahlanmakta devam etmemiz Bolşeviklere göğüs gerebilecek kadar kuvvetlidir. Onu alet etmek için büyük mikyasta ve toptan bir kanlı boğuşmaya girişmekten başka çare yoktur.

Böyle olmakla beraber, Bolşeviklerle hiçbir esaslı anlaşmaya varılmış değildir. Onların çeşit çeşit taktik ve hücumlarından yalnız birinin önüne geçtik. Kore'de muharebenin devam etmesi de kaabildir. Çünkü Güney Koreliler varılan neticeyi millî menfaatleriyle telif kabul etmez gibi görüyorlar. Herhalde, Güney Koreliler yalnız başlarına mücadelede devam ederlerse çok garip bir durumun tahaddüs etmesi mümkündür. Galip gelirlerse, mesele yok. Fakat mağlup olurlar da komünist kuvvetleri bütün Kore mintikasına hâkim kesilirlerse Uzak Doğu'daki muvazene ve emniyet meselesi ne şekil alacaktır? Çünkü üç sene evveline nispetle ortada değişen şey, sadece şekle ait safha olacaktır. Üç sene evvel Bolşeviklerin Kore'ye hâkim olmalarından ne tehlikeler doğacaksa şimdi de, Güney Kore'ye galebeleri takdirinde aynı realite vücut bulacaktır. O zaman bunu hayati menfaatleriyle telif edemiyen Amerika şimdi nasıl telif edecektir?

Kore meselesinin halli asıl büyük Moskof meselesi üzerinde ne tesir hasıl edecektir? Bunda çok sevinmeğe yer görmüyoruz. Çünkü, hakikatte Moskoflar kendi hesaplarına hiçbir delil vermiş mevkide değildirler. Onlar da Kore'de muvaffak olamayınca, elde ettiklerini kâfi görerek bu çıkmaz dâvayı tasfiye etmek isterlerdi. Olan şey çıkmaz yoldan vaz geçilmesidir. Fakat asıl mücadele başka yollardan pekâlâ devam edebilir ve edecektir.

Hüseyin Cahit YALÇIN

KORE'DE BİR YILLIK ZAYİAT (*)

Amerika'nın kaybı 127 bin, komünistlerin ise 1 250 000'dir.

Londra, 3 (A.A.) - Amerika Milli Müdafaa Vekâletinin verdiği malûmata göre kızılların zayıatı 1 250 000'i bulmuştur. Buna mukabil Amerika'nın zayıatı harbin başlangıcından beri 127 bin kişidir. Açıklandığına göre Amerika'nın kaybettiği tayyare miktarı 1 700'ü bulmuş, fakat kızıl-lar Amerikalıların yarısı kadar tayare zayi etmişlerdir. Amerikalılar teşeb-büsü ellerinde bulundurdukları ve devamlı olarak düşman gerilerine bü-yük ölçüde akınlar yaptıkları için hava zayıatı fazladır. Buna karşılık bu hava akınlarının tevhit ettiği tesirlerin de inzimamıyla kızıl-lar Amerikalılardan tam on misli fazla asker zayıatı vermişlerdir.

KORE SAVAŞININ RESMEN ALDIĞI YENİ BİÇİM VE TÜRKİYE ()**

Kore savaşının bir aydan fazla zamandan beri filen almış olduğu biçimi hep biliyoruz. Bu ülke komünist dünyası ile demokrasi dünyası için bir savaş alanıdır. Her iki taraf oraya ordular gönderip savaşabilir, ancak taraflar, Kore toprakları dışında birbirlerine ilişmezler ve eğer varsa, siyasal münasebetleriyle dostluklarını hiç bozmazlar.

Çin kara ve hava kuvvetleri işe pek geniş ölçüde ve açıktan açığa karışmaya, yani bundan bir ay öncesine kadar savaşan yalnız Kore topraklarında yapılması az çok tabii görülebilirdi, çünkü Birleşmiş Milletler Kuvveleri karşısında hemen hep Kuzey Koreliler vardı.

Ancak artık şimdi Çinli ordular kendi topraklarında yığınaklarını yapıp sınırı aştıktan ve bilhassa Çin veya bu ad altında Rus uçakları Birleşmiş Milletlerine saldırıp kendi sınırları gerisine çekilmeye ve bu sayede kovalanmaktan kurtulmaya koyulduktan sonra artık demokrasiler cephesi için kendi kendini aldatmak imkânı dahi kalmamıştır.

Amerika Cumhurbaşkanı geçen Perşembe yaptığı bir basın toplantısında Birleşmiş Milletlerin tasvibi olmadan Amerikan hava ve deniz kuvvetlerinin Çin'i bombalamayacaklarını söylemekle Kore savaşının bu acayip ve gayri tabii durumunun resmileştiğini açıklamıştır.

Bundan bir gün sonra geçen Cuma, Kore'deki Birleşmiş Milletler kara ordusunun yeni komutanı General Ridevey de bir demeçte bulunarak,

(*) Milliyet Gazetesi : 4 Ocak 1953

(**) Kudret Gazetesi : 7 Ocak 1951

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

Amerikanın ve Batı dünyasının savunması Kore savunmasından daha önemlidir demıştır.

Bu demeçlerden ve esasen işlerin epey zamandır tuttukları yoldan şu çıkıyor.

Kore iki tarafca kuvvet denemesi yapmak için kullanılan bir tecrübe tahtası olmuştur. Önce Rus komutası altında çoğu Sibir'den gelmiş Komünist Koreliler, sonra da Çinliler orayı karadan, Birleşmiş Milletler de havadan alabildiklerine tahrip etmişlerdir ve etmekte devam edeceklerdir.

Aynı zamanda her iki taraf Kore dışında birbirlerine zarar vermemeğe dikkat edecekler ve eğer durumları fazla sıkışırsa Birleşmiş Milletler kuvvetleri asıl saldırı kaynağı olan Çin topraklarına ilişmektense Kore'de geçen yaz olduğu gibi bir köprü başında tutunmaya uğraşacaklar ve bunu da tehlikeli görürlerse Amerika ile Batı dünyasının savunması daha önemlidir diyerek Koreyi boşaltacaklardır.

Buna göre Birleşmiş Milletler yardımından ve müşterek savunma ülkesünden Kore'nin ne kazanmış olduğunu incelemek gerekir.

İlk göze çarpan yön bugünkü durum ve zihniyet devam ettikçe Kore'nin komünistlerden kurtarılamayacağıdır; çünkü asıl saldırganın ülkesine ve üslerine ilişmemek kararı Bay Truman tarafından resmen ifade edilmiştir.

İçinde bulunulan durum için düşünülen tek çıkış da Kore'nin boşaltılması olacağı anlaşıyor.

Özet olarak Koreliler için ufukta ümitsiz tahribata uğramaktan ve sonra kendi başlarına bırakılmaktan başka bir şey görünmüyor.

1938 de Münih'te Çekoslovakya'nın, İngiltere ve Fransa tarafından Almanya'ya peşkeş çekilmesi çok ayıplanmış ve bu hareketin Hitleri şımaratarak ikinci genel savaşı sakınılmaz bir hale getirdiği haklı olarak söylenmişti. Bu yüzden de yeni bir Münih'e gidilmiyeceği iddia edilmişti.

Kore'de tutulan yol ise son derece tahripkâr bir Münih'ten başka bir şey değildir, bunu itiraf edecek kadar samimi olmalıdır.

Bu gün fiilen herkesin kendini ve yalnız kendini düşündüğü bir dünya içindeyiz. Biz Türkler ve bizim gibi komünist dünyasına komşu olmasına rağmen Atlantik Misakı ile güvenleri sağlanılmamış devletler son ayların olaylarından ibret almalıdırlar.

BASINDAKİ YANKILARI

Bazıları, Birleşmiş Milletlerde üye olmaktan doğan belirsiz bir müşterek savunma mefhumuna sarılıp yurdumuzu güven içinde sayıyorlar. Bunlar Kore'de kendini gösteren müşterek savunma tarzını beğeniyorlar mı? Günün birinde aynı şey başımıza gelse, bizim elimizde kalan topraklarımız saldırgan ve onun ele geçirdiği yerler yardımcılarımız tarafından tahrip ediliyorsa, fakat saldırganların ülkesine zerre kadar ilişilme, bu yüzden tabiatıyla her türlü ciddi zafer ümitlerine zımnen veda edilse ve ancak yurdumuz alabildiğine tahribata uğrasa, ondan sonra da günün birinde Batı dünyasının savunması daha önemlidir diye kendi halimize bırakılsak ve ülkemiz içinde birbirleriyle savaşan devletler aralarındaki siyasal münasebetleri ve hattâ dostlukları resmen bozmamış olsalar biz bu işlere pek iyi diyecek miyiz? Ve yine müşterek savunmanın faziletlerini övecekmiyiz?

Kore örneği, yalnızca Birleşmiş Milletler üyesi olup komünist dünyasına komşu bulunanlara ancak böyle bir akıbeti umduruyor.

Ne yapalım? denilecektir.

İdare ettiği milletin kabiliyet ve imkânlarını takdir eden ve bunları değerlendirmesini bilen kendilerinde müzakere ve yahut bir müddetten beri moda olan tabire göre "pazarlık" etmek kudreti bulunan devlet adamları için yapacak çok şey vardır.

Bugün kimse Türk kuvvetine karşı istigna gösteremez. Yetişirki o kuvveti kullanacak mevkie geçmiş olanlar yabancı devlet adamları ile konuşmasını bilsinler.

Öyle bir duruma geldik ki bize karşı esaslı hiç bir taahhütte bulunmak istemeyen, bizim güvenimizi sağlamak için hiç bir tehlikeyi göze almayan, hatta Türkiye'nin Atlantik Misakına girmesini red eden devletler, Türk kuvvetini diledikleri gibi kullanabilecekmiş gibi davranıyorlar.

Bu durum kendimizi sigorta ettirmeden başkalarını sigortalamaya kalkışmak ve bundan doğacak zarar ve tehlikeleri kabul etmek demektir. Bu gidiş bir ülkeyi çok büyük muhataralarla karşı karşıya bırakır ve uzak tehlikeleri de yakınlaştırır.

İşin en acı tarafı hükümetimiz durumu pek kavramamış. Kore dersinden henüz bir şey anlamamış ve dostlarımızla ona göre konuşmaya koyulmamış olmasıdır.

Hikmet BAYUR

KORE'DEKİ ZAFERLERİMİZİN AMERİKA'DAKİ AKİSLERİ (*)

"8 inci Amerikan Ordusunu Türkler kurtardı." Bu hakikatı New-York basınında açıkça göremezdiniz. New-York gazeteleri, kahraman tugayımızın hareketinden, iç sahifelerde, takdirle ve "yiğitlik timsali" olarak bahsedip geçiyordu. Fakat asıl binlerce Amerikan gazetesi, büyük bir dürüstlükle, resimlerle ve koca başlıklarla, ilk sahifelerinde Kore harbindeki tarihi rolümüzü anlatıyorlardı.

"Türklerin hakkı teslim ediliyor", "Türkler harbdeki rolleri yüzünden övülüyor" : "Dövüşçü Türkler, Yankeleri kurtardı" (1) : "Türkler Amerika Birliklerini kurtardı", gibi koca başlıklar, Listesi aşağıdaki notta görülen gazetelerde Associated Press'in meşhur haberini ilan ediyordu (2).

"Tokyo, 9 Aralık (A.P.) - Kızıl Çinlilerin 27 Kasım'daki büyük taarruzu sırasında, Amerikan 8 inci Ordusuna sarılmaktan ve tam mağlubiyetten kurtaranların, pek çetin dövüşen bir Türk tugayı ile Amerikan 2 nci tümeni olduğu resmen tanınmış bulunuyor. General Walker, yayınladığı övüş mesajında şöyle demiştir : "8 inci Ordunun sarılmasını önleyen ilk duruşmayı Türk tugayı ile 2 nci tümen temin etmişlerdir." (Müteveffa General Walker'in, General Tahsin Yazıcı'yı ziyaret ederek, "Türk askeri, yalnız ordumuzu mahvolmaktan değil, fakat Birleşmiş Milletlerin de hay-siyet ve şerefini kurtardı" dediği malumdur.)

Associated Press'in 12 Aralıkta hazırlayıp da gazetelerde ancak 17 Aralık'ta çıkan bir raporunda Kore harbinin o güne kadarki tarihçesi toptan ve tafsîlâtile anlatılmaktadır. Bu meyanda Türklerin Koredeki tarihi rolü de şu şekilde belirtilmektedir :

"Gerileyen kuvvetlerin yanlarını muhafaza için, 2 nci piyade tümen ile Türk tugayı Tokşon yolu üzerine sevk edildi. Bu iki grup kaçış koridorunu açık tuttular 2 nci tümen ağır zayıyata uğradı. Türkler ise savaş kuvvetlerinin takriben beşte birini kaybettiler. Onların yiğit davranışı, 8 inci Orduyu yandan taarruza uğramaktan ve bu suretle parça parça doğranmaktan kurtardı." (Tarihi bir doküman olan bu rapor New-York'ta da, Herald-Tribune'de tam olarak çıktı.)

8 inci ordunun kurtarıcıları olarak Türk tugayı ile 2 nci Amerikan tümeni zikrediliyor. 2 nci tümeni kurtaran da gene Türklerdir. Daha yeni bir şahid de, Koreden Amerika'ya yeni dönen A.P. muhabiri R. Morin'in yazdığı makaledir. New-York'ta, Daily Mirror gazetesinde çıkan bu yazıda muharrir, Kore'deki Amerikan askerlerinin, bilhassa Türk ve İngiliz

(*) Cumhuriyet Gazetesi : 30 Ocak 1951

BASINDAKİ YANKILARI

askerleri için büyük hürmet beslediklerini ve Türk tugayının, hem 8 inci orduyu, hem de 2 nci tümeni kurtardığını anlatıyor (2 Ocak 1951).

Dövüşün hikâyesi de pek canlı olarak Amerikan basınına aksetmiştir:

"5 000 kişilik Türk tugayı, 80 000 kadar Çinli tarafından sarılmıştır.

Türkler Süngüler ile bu yığının içine daldılar ve dört gün savaşarak, insan etinden yapılma tuzağı kese kese dışarı çıktılar... Bu ilk karşılaşmalarında Türkler, pençelerinin izini Çinli komünistler üzerinde derin surette bıraktılar ve Birleşmiş Milletler Ordusundaki silah arkadaşlarının ebedi hürmetini kazandılar.

"Kumandanları General Yazıcı, her bir Türk'ün, yaralılar dahil, tekrar savaşmak için can attığını anlattı ve bana dedi ki : "Son olaylar, askerlerimize ötedenberi öğrettiklerimizin doğruluğunu ispat etti. Biz erlerimize, (harb sahasında 1 Türk 10 düşmana bedeldir) deriz. Hakikaten de pek çok düşman öldürdük. Harb sahası üzerinden uçan keşif uçakları, en aşağı iki bin Çinli öldürdüğümüzü rapor ettiler."

(Morning Globe, Boston, 13 Aralık 1950).

W.O.R. ve M.B.S. radyo istasyonlarından :

"En mükemmel kahramanlık misaline geçen gün şahid olduk : Türk askerinden mürekkebe ufak bir grup, koşuşarak gelen yığınla Çinlinin tam geçit yolu üzerinde durmuşlar.

Türkler, cephaneleri bitinceye kadar onları top ateşine tutmuşlar. Sonra makineliyle ve tüfekle dövüşmüşler. Binlerce düşman, sonu gelmeyen bir sel gibi yaklaşıncı, el bombaları ve süngüler ile savaşmışlar. Nihayet sopalarla, taşlarla ve yumrukla ile çarpışmışlar. Türklerin bazıları bu cehennemden canlı çıkabilmiş. Fakat pek çoğu da çıkamamış. Görenlerin anlattığına göre, Türk şehidlerinden mürekkebe ufak yığının etrafı, göz alabildiğine Çinli ölüsü ile doluymuş. Kahramanca bir davranış.. Cesaretleri ile ve canları ile bu Türkler, başka birliklere bir parçacık zaman satın almışlardır." (Frank Edwards, 29 Kasım 1950)

Gene M.B.S. in başka bir yayında Kore'de bir Amerikan askeri Türk askerlerinin dövüşüşünü anlatıyordu. Askerlerimizin bilhassa çete harblerindeki ustalık ve yılmazlığına hayran olmuş. "Türklerin müttefikimiz olması büyük bir kazançtır. Değerli bir müttefik doğrusu" diyor.

Mebus ve senatörler de aynı fikirde : Mebusan Meclisinde, 7 Aralık 1950 günü, Demokrat Mebus John Kennedy şöyle demiştir :

"Kore'den gelen raporlar, son hafta içinde Türkler'in geniş payını gösteriyor. Türkler daima cesaretleri ve cüretkârlıkları ile marufturlar. Ku-

TÜRK PARLAMENTO TARİHİ

zey Kore'deki son olaylar bu meziyetlerin haklı olarak Türklere atfedildiğini isbat etmiştir. Şu geçirdiğimiz zor günlerde, Türk askerleri Amerikan birlikleri ile yanyana dövüştüğü için cidden bahtıyarız."

Meşhur senatörlerden H. Cabot Lodge Jr. ise, "Amerika'nın Sesi" programında şunları söylemiştir :

"Türkler, İstikbale iman eden, hayat dolu bir millet olduklarını ve inandıkları şeyler uğrunda dövüşmesini bildiklerini bir kere daha isbat etmişlerdir. Daha başlangıçtan, Birleşmiş Milletlerin çağrısına derhal icabet etmekle, uzak görüşlülüğün ve realizmin bir tımsalı, dünya meselelerini az çok anlayan her Amerika'lı için de bir ilham kaynağı olmuşlardır. Sağlam siyasi görüşü belli eden bu erkekçe davranış, istikbal için bize ümid veriyor. Türkiye'ye Doğu'da, Batı'da ve her yerde güvenebileceğimizi biliyoruz... Şimdi, bir kere daha hissediyorum ki, Türkiye'ye yardım programı lehinde attığım rey, şimdiye kadar attığım reylerin en haklı olanıymış."

Şehidlerimiz, en kıymetli şeylerini, canlarını verdiler. Fakat hiç şüphesiz fedakârlıkları ile mütenasib netice alınmıştır ve alınmaktadır.

Oğuz TÜRKKAN